

**Mówię
po polsku**

**Učebnice
polštiny**

Učebnice polštiny

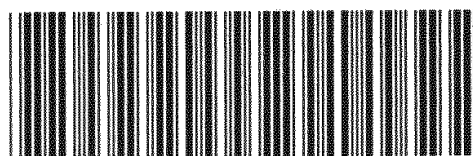
Mluvnický výklad a ustálené obraty
a slovní spojení z polštiny přeložil
Jaroslav Müller

Polsko-český slovník k textům lekcí
uspořádal Jaroslav Lipowski

Mówię po polsku

Zofia Tarajło-Lipowska

Knihovna JU-PF

3115178697

 WIEDZA
POWSZECHNA

Recenzenci

prof. dr hab. JAN MIODEK
prof. dr hab. BOGDAN SICIŃSKI

Okładka i karty tytułowe
EWA NOWAKOWSKA

Rysunki
EWA NOWAKOWSKA

Redaktor
MARIA PIOTROWSKA

Redaktor techniczny
MARIA KUCHARSKA

Korektorzy
MAŁGORZATA DZIKOWSKA
EWA GARBOWSKA

*Institut Polski w Pradze serdecznie dziękuje Fundacji Batorego,
Karcie 77 oraz Czeskiemu Funduszowi Literatury za wsparcie
finansowe inicjatywy wydania podręcznika*

© Copyright by Wydawnictwo „Wiedza Powszechna” Sp. z o.o.
Warszawa 1994, 2008

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części
niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej,
fotograficznej, komputerowej i in.), wymaga pisemnej zgody Wydawcy.

Wydawnictwo prowadzi sprzedaż wysyłkową książek
za zaliczeniem pocztowym.

Wydawnictwo „Wiedza Powszechna” Sp. z o.o.
ul. Śniadeckich 17, 00-654 Warszawa, tel. 022 827 07 99, fax w. 131
e-mail: info@wiedza.pl
www.wiedza.pl

Wydanie IV 2008 r.

Druk i oprawa: Zakłady Graficzne SA w Poznaniu, ul. P. Wawrzyniaka 39

F-295 v5
ISBN 978-83-214-1316-7
JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA -8-
Husova 458, 370 05 České Budějovice

OBSAH

Úvod	9
Lekcja 1.	11
Polská písmena a polské hlásky. Polská abeceda. Spřežky. Polské souhlásky. Polské samohlásky. Přízvuk.	
Lekcja 2.	18
Bohaterowie naszych dialogów. Výslovnost nosových samohlásek <i>ę, a</i> . Časování slovesa <i>być</i> . Časování sloves III. třídy <i>-am, -asz</i> v přítomném čase.	
Lekcja 3.	25
Wysyłam list. Idę na pocztę. Časování sloves I. třídy <i>-ę, -esz</i> v přítomném čase. Časování sloves II. třídy <i>-ę, -isz (-ysz)</i> v přítomném čase. Střídání hlásek ve slovesech I. a II. třídy (1. část). Časování sloves <i>móc</i> a <i>musieć</i> v přítomném čase.	
Lekcja 4.	30
Telefonujemy. Na poczcie. Slovesa I. třídy na <i>-ować</i> . Střídání hlásek ve slovesech I. a II. třídy (2. část). 4. pád jednotného čísla podstatných jmen.	
Lekcja 5.	35
Planujemy zakupy. Množné číslo podstatných jmen. 1. pád množného čísla podstatných jmen rodu mužského označujících osoby. 1. pád množného čísla neosobních podstatných jmen rodu mužského neoznačujících osoby.	
Lekcja 6.	41
Rodzina, krewni i znajomi. Časování sloves III. třídy <i>-em, -esz</i> v přítomném čase. 1. pád množného čísla podstatných jmen rodu ženského. 1. pád množného čísla podstatných jmen rodu středního.	

Lekcja 7.	Dworzec. Przechowalnia bagaży. Na granicy. 2. pád jednotného čísla podstatných jmen mužského rodu. 2. pád množného čísla podstatných jmen mužského rodu. 2. a 4. pád podstatných jmen ženského rodu. 2. a 4. pád podstatných jmen středního rodu. Užití přivlastňovacích zájmen a 2. pádu jmen jako přivlastňovacích forem.	47
Lekcja 8.	Pan Groszkiewicz choruje. U lekarza. 2. a 4. pád podstatných jmen mužského rodu. <i>Jest</i> s 1. pádem – <i>nie ma</i> s 2. pádem.	53
Lekcja 9.	Stoisko z odzieżą w domu towarowym. Přídavné jméno v 1. pádě jednotného a množného čísla. 2. a 4. pád přídavných jmen. Základní číslovky.	60
Lekcja 10.	Kim jestem z zawodu? 7. pád jednotného a množného čísla podstatných a přídavných jmen. Ukazovací zájmena <i>ten, ta, to</i> a <i>tamten, tamta, tamto</i> . Číslovka s podstatným jménem.	69
Lekcja 11.	Wydajemy polecenia. Rozkazovací způsob. Vydávání příkazu. Stupňování přídavných jmen a příslovčí.	76
Lekcja 12.	Maryla zgubiła parasolkę. Filip zgubił portfel. Minulý čas. Minulý čas slovesa <i>być</i> . Slovesný vid.	83
Lekcja 13.	O bajkach. 3. pád a 6. pád jednotného čísla podstatných jmen. 3. pád a 6. pád množného čísla podstatných jmen. Osobní zájmena. Slučovací spojky.	90
Lekcja 14.	Przygoda miłosna. Maryla rysuje portret Filipa. Řadové číslovky. Vyjadřování data. Dokonavá slovesa odvozená od nedokonavého <i>iść</i> . Minulý čas od slovesa <i>iść</i> .	99
Lekcja 15.	Co robimy przez cały dzień. Přísudková forma, když podmětem je podstatné jméno ve spojení se základní číslovkou. Slovesa odvozená od <i>chodzić</i> .	108
Lekcja 16.	Rozmowy pana Zakrzewskiego. 3. a 6. pád přídavných jmen a slov, která se skloňují jako přídavné jméno. Střídání hlásek v 6. pádě jednotného čísla podstatných jmen. Sloveso <i>być</i> v budoucím čase.	114

Lekcja	17.	121
	Horoskopy. Budoucí čas sloves dokonavých a nedokonavých. Skloňování podstatného jména <i>tydzień</i> . 5. pád podstatných jmen. Několik poznámek týkajících se příkazů a oslovení.	
Lekcja	18.	129
	Obyczaje. O kaszach. Přechodníky. Výraz <i>państwo</i> ve dvou významech.	
Lekcja	19.	134
	Poruszamy się po mieście. W tramwaju. Idziemy pieszo i pytamy o drogę. Dokonavá slovesa odvozená od nedokonavého <i>jechać</i> . <i>Jechać</i> a <i>jeździć</i> .	
Lekcja	20.	141
	Państwo Zakrzewscy kupują samochód. Skierowanie lekarskie. Skloňování podstatných jmen mužského rodu na <i>-a</i> . <i>Czy</i> v tázacích větách.	
Lekcja	21.	146
	Co robić zimą? Skloňování základních číslovek <i>dwa</i> , <i>trzy</i> , <i>cztery</i> . Skloňování číslovek 5 až 20. Skloňování číslovek zakončených na <i>-dziesięci</i> , <i>-dziesiąt</i> . Skloňování číslovek 100, 200, 300, 400. Skloňování číslovek zakončených na <i>-set</i> .	
Lekcja	22.	155
	Czy Filip jest zakochany? Vyjádření vztahu kladného a záporného. Užití <i>przez to</i> a <i>mimo to</i> . Nabídka a souhlas s nabídkou. Určitý tvar od <i>widzieć</i> , <i>slyšeć</i> a předmětová vedlejší věta.	
Lekcja	23.	162
	Lubię pierogi. Slovesná přídavná jména: činná a trpná. Neosobní tvary slovesa na <i>-no</i> , <i>-to</i> . Neosobní tvary vyjádřené 3. osobou jednotného čísla s <i>się</i> .	
Lekcja	24.	168
	Co by było, gdyby... Mania Filipa. Podmiňovací způsob. <i>Może</i> , <i>chętnie</i> s podmiňovacím způsobem. Podmínkové promluvy.	
Lekcja	25.	177
	W piątek po południu. W piątek wieczorem. Číslovky druhové. Podstatná jména středního rodu zakončená v 1. pádě jednotného čísla na <i>-ę</i> . Slova pomnožná.	

Lekcja 26.	184
	Sznycel. Zamawiamy potrawy w restauracji.	
	Príslovce <i>po polsku, po turecku</i> apod. Předložky <i>przy</i> a <i>pod</i> .	
	Předložky <i>przy</i> a <i>podczas</i> .	
Lekcja 27.	191
	Uroki wsi. Na straganie.	
	Předložkové výrazy z <i>tyłu, z przodu, z boku</i> . Výrazy odvozené od <i>trud</i> . Předložka <i>dla</i> .	
Lekcja 28.	200
	Skarga czytelnika.	
	Předložka <i>do</i> . Užití <i>wolno, można, trzeba</i> .	
	Skloňování adjektivních zájmen <i>jaki, taki</i> .	
Lekcja 29.	209
	Wakacyjne podróże. W hotelu.	
	<i>Żeby/aby</i> s infinitivem. Skloňování <i>ferie, wakacje</i> . Slovesa používaná jen v infinitivu: <i>widac, slychac</i> . <i>Wiadomo – nie wiadomo</i> . Podstatná jména středního rodu na <i>-um</i> .	
Lekcja 30.	216
	Wzdłuż i wszerek kraju. Sen o Filipie.	
	Užití <i>gdzie, skąd, dokąd, którędy</i> . Skloňování mužských příjmení na <i>-o</i> . Strídání <i>a//ę</i> ve tvarech minulého času některých sloves.	
Příklady skloňování podstatných jmen s přídavnými jmény	224
Polsko-český slovník	233
Klíč k obtížnějším cvičením	272

ÚVOD

Tato učebnice je určena pro Čechy, kteří se začínají učit polsky. Ve třiceti lekcích jsou obsažena základní mluvnická pravidla, slovní zásoba a některé frazeologické obraty. Slovní zásoba všech lekcí je vysvětlena ve slovníčku (připojeném na konci učebnice) a frazeologické obraty jsou objasněny na konci každé lekce.

Základní mluvnická látka je zde pojata co možná nejkompletněji, upouští se však od otázek, jež jsou pro Čechy nesporné. Více místa je věnováno problémům, které oba jazyky liší a pokud je to možné, obšírnějšího vysvětlení se dostává tomu, co si podle zkušeností autorky Češi osvojují s největšími obtížemi. Mluvnice není prezentována jen konfrontativně, protože studující by si měli všimnout nejen toho, čím se polština od češtiny liší, ale také si zapamatovat to, co je v obou jazycích stejné. Vědomí toho, které formy jsou stejné, osměluje studující k plynulému mluvení polsky.

A právě snaha o to, aby studující mluvili, je zvláštním přáním autorky, která žádá, aby při práci s touto knihou byla co nejprecízněji probrána cvičení, jež nutí k mluvení polsky. Texty by měly sloužit taktéž jako záminka k diskusi, k vyjádření se k problému, formulování vlastních výpovědí nebo alespoň k reprodukování příslušného dialogu.

Nejlépe bude tato učebnice využita v kursu vedeném odborným lektorem, který případné pochybnosti posluchačů vysvětlí nebo upřesní, doplní, uvede další příklady a aktualizuje reálie. Především je však třeba, aby stále procvičoval správnou polskou výslovnost, která dělá Čechům stejně velké potíže, jako česká výslovnost Polákům.

Učebnice pomůže případně sloužit samoukům-začátečnickům, kteří jistě uvítají připojený klíč k obtížnějším cvičením a shrnutí vzorů polského skloňování (časování v přítomném čase je uvedeno v 2. – 6. lekci, jiné formy sloves v dalších lekcích, dle obsahu).

Čech a Polák hovoří jazyky velmi blízkými, avšak osvojení si toho druhého je snadné jenom zdánlivě. Dorozumí se bez problému, pokud si chtějí koupit třeba chléb a mléko, a každý mluví svou řečí. Chtějí-li však pochopit nebo vyjádřit nějakou myšlenku, či snad pustit se do diskuse na nějaký abstraktní problém, pak se musí tomu druhému jazyku učit. To ale stojí za to, protože si opravdu máme co říci.

Autorka

Lekcja 1

POLSKÁ PÍSMENA A POLSKÉ HLÁSKY

Polská abeceda

a ą b c ć d e e f g h i j k l ł m n ń o ó p r s ś t u w y z ź ż

Spřežky

1. Hlázky označované jedním písmenem: viz polská abeceda.

Pozor: písmeno **ó** se vyslovuje stejně jako **u**.

2. Hlázky označované dvěma písmeny:

ch cz dz dź dż sz rz

Pozor: spřežku **rz** vyslovují Poláci stejně jako **ż**.

3. Hlázky označované někdy dvěma písmeny:

Měkké hlázky **ć, dź, ń, ś, ź** se píší dvěma písmeny: **ci, dzi, ni, si, zi** (v jednom případě dokonce třemi), jestliže jsou před samohláskou, která tvoří slabiku. Touto samohláskou tvořící slabiku může být také **i**.

Příklady:

Výslovnost

świat	sierpień – siwy	[ś]
ćwiczenie	ciekawy – cichy	[ć]
źle	ziarno – zima	[ź]
koń	koniec – nikt	[ń]
dźwig	dziecko – dziki	[ź]

Podtržené hlázky se vyslovují zcela měkce.

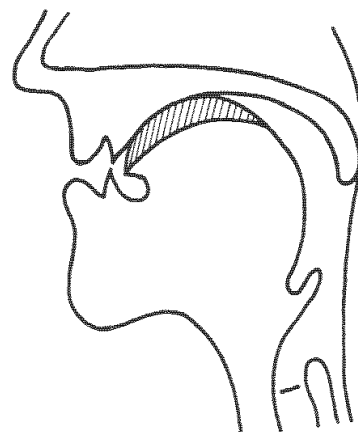
Pozor: Tam kde hlávka **i** následuje po jiných souhlávkách než jsou výše uvedené, označuje také jejich změkčení (nejsou to však zcela měkké hlávky): **fiolék** (vyslov: *f'ol'ek*), **biedny** (vyslov: *b'edny*), **mieszkać** (vyslov: *m'eškać*).

Polské souhlásky

- A. Hlásky **ć/ci**, **dź/dzi**, **ń/ni**, **ś/si**, **ź/zi** se vyslovují v polštině velmi měkce, a to tak, že se střední část jazyka přiblíží k patru:

Příklad:

Schéma mluvidel při vyslovení hlásky **ć**. Je zachycena počáteční a závěrečná fáze pohybu jazyka (jazyk je označen čárkováním).

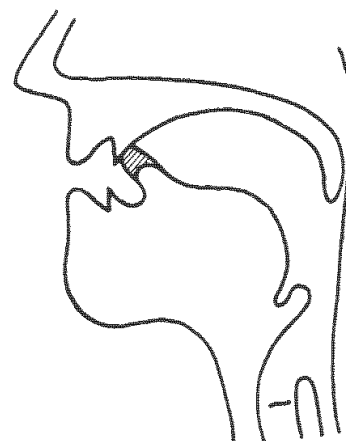
● 1. cvičení. Přečtěte nahlas:

- Ciocia jest ciekawa, ale i cierpliwa.
- Ciasno tu, ciemno i cicho.
- Wróc tutaj. Ćwicz razem z nami.
- On wróci. Leci już do ciebie.
- Ale z ciebie ciapa!

- B. Souhlásky označované **sz**, **cz**, **ź**, **rz**, **dź** jsou v polštině souhláskami foneticky tvrdými. Vyslovují se tak, že se hrot jazyka přiblíží k horní dásni:

Příklad:

Schéma mluvidel při vyslovení hlásky **cz**. Střední část jazyka je snížena a jeho hrot se dotýká horní dásně. Je zachycena počáteční a závěrečná fáze pohybu jazyka. (Jazyk je označen čárkováním).

● 2. cvičení. *Přečtěte nahlas:*

- a) Czytam w czytelni czasopisma.
- b) W czwartek mam zwykle czas.
- c) Jaki to kolor: czarny czy czerwony?
- d) On dobrze czyta i tłumaczy.
- e) Czesław jest uczniem czwartej klasy.

Spřežky:

dz	dzwonek, dzban, po drodze
dź/dzi	dźwig, dziwny, rodzina
dż	dżem, dżungla, dżdżysty

jsou to znělé protějšky **c, ć, cz**

V češtině vystupují ve slovech: *leckdo, dźbán.*

● 3. cvičení. *Přečtěte nahlas:*

dzieci, dziewczyna, dziennik, na podłodze, dżokej, dżuma, siedzi, widzi, chodzi, idzie, dzisiaj, wiedza, bardzo, widzowie, cudzoziemiec

Jak již bylo řečeno, vyslovuje se polské **rz** stejně jako **ż**. Není to tedy kmitavá hláška jako v češtině **ř**. **Ż** a **rz** se mohou vyslovovat zněle i nezněle, a to v závislosti na sousedních hláskách (obdobně jako v češtině).

● 4. cvičení. *Přečtěte nahlas:*

- a) Na brzegu rzeki rośnie brzoza.
- b) Na górze róże, na dole bez.
- c) Rzeczywiście była burza.
- d) Grzegorz wierzy, że żona go nie rzuci.
- e) Grzeczność to najważniejsza rzecz.

C. Ł, I – většina Poláků vyslovuje jako neslabikotvorné **u**.

(Tuto výslovnost lze přirovnat k výslovnosti *w* v angličtině, např. *white* [^uajt], *what* [^uot], *wine* [^uajn].)

Doporučuje se cvičit neslabikotvornou výslovnost **u**!

Příklady:

ławka, koło, złoto, chodził, Wrocław, Łódź, płakać, sałata, płomień
(Srovnejte s vyslovností: *nauka, zaufanie, ulica)*

D. **G, g** je znělým protějškem **k**. Vyslovuje se jako v češtině ve slovech *kdy, kdo*.

Pozor: Polské **g** se často vyskytuje tam, kde v podobných českých slovech je **h**, např.:

gęsty – *hustý*
gęś – *husa*
granica – *hranice*

Hlásky označované **h** a **ch** vyslovují Poláci nezněle, např.:

Hanna [channa]
hańba [chańba]
Hegel [chegeł]
higiena [chigiena]

Dvě stejné sousední souhlásky ve výslovnosti nesplývají a vyslovují se buď obě nebo jako jedna prodloužená, např. ve slovech:

Anna, poranny, winny, lekki, oddać, terror

(Někdy se takové spojení vyslovuje krátce, např. *miękki*.)

Polské samohlásky

V polštině se nerozlišují dlouhé a krátké samohlásky. Všechny polské samohlásky jsou středně krátké.

A. V češtině nejsou nosové samohlásky **ą** a **ę**. Jejich výslovnost vysvětlíme v příští lekci.

B. Písmena označující samohlásky, které se vyslovují jinak než v češtině: **ó** se vyslovuje jako **u**, např.:

ósmy [usmy]
stół [stuł]
łóżko [uško]

C. Samohlásky **i** a **y** vyslovujeme v polštině zcela odlišně:

i je vysoká přední měkká samohláska, kdežto **y** je vysoká přední tvrdá samohláska. Polák vyslovuje tyto hlásky jinak a na základě jejich znění rozlišuje význam slov, např.:

bić	≠	być	były	≠	byli
wić	≠	wyć	znały	≠	znali
pisk	≠	pysk	piły	≠	pili

(Zde je nutno připomenout, že hlásky před **i** se vyslovují jako měkké nebo změkčené.)

Přízvuk

Přízvuk je téměř vždy na předposlední slabice slova, např.:

A-dam Mic-**kie**-wicz to **pol**-ski po-**e**-ta.

Czy-tam **wier**-sze A-**da**-ma Mic-**kie**-**wi**-cza.

● 5. cvičení. *Cvičte výslovnost:*

s – ś/si	ś/si – sz
----------	-----------

sen	–	sień	siał	–	szął
sos	–	siostra	siadaj	–	szata
nos	–	noś	sierota	–	szeroka
osa	–	Zosia	siła	–	szyła
sweter	–	świerk	siódmy	–	szósty
misa	–	misia	świecki	–	szwedzki

● 6. cvičení. *Cvičte výslovnost:*

c – ć/ci	ć/ci – cz
----------	-----------

praca	–	prac	bić	–	bicz
cena	–	ciemna	płaci	–	płatce
cała	–	ciała	leci	–	leczy
cecha	–	uciecha	badac	–	badacz

● 7. cvičení. Cvičte výslovnost:

z – ź/zi ź/zi – ź/rz

wozy	–	wozi	wiezie	–	wierzy
zegar	–	zielony	kozie	–	na korze
mrozy	–	mrozi	mazie	–	maże
obrazy	–	obrazi	Rózia	–	róža

● 8. cvičení. Cvičte výslovnost:

dz – dź/dzi dź/dzi – dź

jedzmy	–	jedźmy	dzień	–	dżem
jedz	–	jedź	gdzieś	–	dżez
w drodze	–	w sadzie	godzina	–	dżinsy
wiedza	–	Jadzia	dziura	–	dżuma

● 9. cvičení. Cvičte výslovnost l:

- plaski, płaszcz, płacić, płomień, płótno, pług, błazen, błoto
- dłoń, długi, tłok, tłumacz, tłusty
- młody, młot, młodzież, młynek, młynarz
- złamać, złodziej, złość, złuda, złożony, słaby, słodki, Słowak, służba, słyszeć
- głęboki, głodny, głos, główny, głuchy, głupi, Kłodzko, klamać, kłos, kłódka, kłaść
- chłodny, chłop, chłopak
- luk, luna, klucz, długość, bułka, dół, kukulka, bibułka

● 10. cvičení. Cvičte výslovnost ó a u:

siódmy, góra, różny, chór, domów, kilku robotników, równy, dużo

sowa	–	sówka	róg	–	rozek
wdowa	–	wdówka	strój	–	stroje
rola	–	rólka	sól	–	sole

● 11. cvičení. Cvičte výslovnost *i* a *y*:

gruby – grubi
mały – mali
miły – mili
wolny – wolni
inny – inni
nowy – nowi

grubych – głupich
małych – dalekich
miłych – cichych
wolnych – tanich
innych – średnich
nowych – wysokich

Obtížnější texty k hlasitému čtení (bez nosových samohlásek): *)

I.

Wszyscy lubimy grzyby, ale nie każdy umie je zbierać. W zeszłym roku w Puszczy Kampinoskiej znalazłem bardzo dużo prawdziwków i maślaków. Jedliśmy je potem usmażone i uduszone. Były szalenie smaczne. To świetne jedzenie.

II.

Szczotkowanie włosów zabierze mi kilka chwil. Potem wychodzimy na spotkanie do klubu dżezowego. Jeszcze wyczyść nasze džinsy – musimy je włożyć, bo w klubie jest impreza specjalnie dla młodzieży.

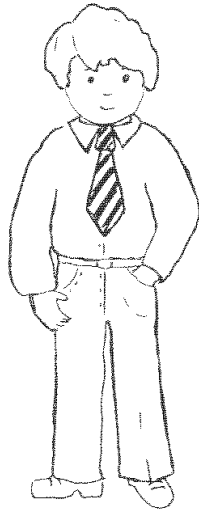
III.

Dzieciństwo miałem urocze i przyjemne. We wczesnej młodości było już inaczej: zamiast ciepła uczuć rodzicielskich czekała mnie twarda rzeczywistość życia. Ciekaw jestem, jak upłynie mi wiek średni i starość. Czy przyniesie mi pocieszenie czy rozczarowanie?

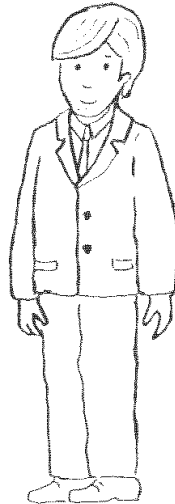
*) Słovní zásoba použitá ve fonetických cvičeních je obsažena v polsko-českém slovníčku připojeném na konci učebnice.

Lekcja 2

BOHATEROWIE NASZYCH DIALOGÓW

To ja.

To Filip.

To Maryla.

A: ^{potkavam} Spotykam Filipa ^{codziennie} codziennie.

B: Czy spotykasz Filipa codziennie?

A: Tak. Filip to mój przyjaciel. Spotykam go codziennie.

A: Maryla spotyka Filipa ^{co drugi dzień} co drugi dzień.

B: Czy Maryla spotyka Filipa codziennie?

A: Nie. Spotyka go ^{co drugi dzień} co drugi dzień. Maryla nie ma ^{dużo} dużo czasu.

* * *

Czy uvdí otázky, na kterou se odpovídá **tak** nebo **nie**.

Co robimy? Czytamy, rozmawiamy, gramy w karty...

1. Ja czytam ^{gazety} gazety, rozmawiam, gram w karty, słucham ^{plyt} płyt.
2. Ty, Filipie, czytasz gazety, rozmawiasz, grasz w karty, słuchasz płyt.
3. Maryla czyta gazety, rozmawia, gra w karty, słucha płyt.

- 1. cvičení. Říkejte, co děláme: já, ty nebo on/ona.
Obměňujte činnosti podle vzoru:

czytać gazety → czytać czasopisma
grać w karty → grać w brydża
słuchać płyt → słuchać radia

Ja gram w brydża. Ty, Filipie, grasz w brydża. Maryla gra w brydża.	} My gramy w brydża.
---	----------------------

Výslovnost nosových samohlásek *ę, ą*

- A.** *ę* vyslovujeme jako [e]
 – na konci slova, např. *widzę tę ulicę*
 – před *l, ł*, např. *wzięła, zdjęli*
ą vyslovujeme jako [o]
 – na konci slova, např. *idą tą ulicą*
 – ale před *l, ł* vyslovujeme jako [o], např. *wziął, zdjął*
- B.** *ę* vyslovujeme jako [ɛ]
ą vyslovujeme jako [ɔ]
 před *f, w, s, z, sz, ż, rz, ś, ź, ch*, např. *rżesa, język, mężny, wiązać*
- C.** *ę* vyslovujeme jako [em]
ą vyslovujeme jako [om]
 před *b, p*, např. *zab, dęby, następny, rąbać*
- D.** *ę* vyslovujeme jako [en]*)
ą vyslovujeme jako [on]*)
 před *k, g, t, d, c, dz, cz*, např. *ręka, pociąg, piętro, gorący*
 kdeždo před měkkými *ć, dź*
ę vyslovujeme jako [eń]
ą vyslovujeme jako [oń]
 např. *będzie, zacząć, pędzić, sędzia*

Při cvičení výslovnosti *ę* a *ą* zjistíme, že obě tyto nosovky vyslovujeme přirozeně, to znamená tak, jak nám to dovoluují naše mluvidla.

● 2. cvičení. Přečtete nahlas slova:

Samohlásky ě, a vyslovované [em], [om]		Samohlásky ě, a vyslovované [en], [on]*)	
a) następny postęp zęby głęboki	b) nastąpi kąpiel ząb w głąb	c) piętro święto zajęty pamiętam będę	d) piątek początek rząd mądry dokąd
		prędko rzędu urzędnik któředy miesiący więcej	błąd skąd interesujący miesiąc gorący pieniądz
Samohlásky ě, a vyslovované [eń], [oń]		Samohlásky ě, a vyslovované [en], [on]*)	
e) pięć dziewięć dziesięć cielęcina zdjęcie będzie sędzia	f) wziąć zdjąć minąć stańć zamknąć przyjąć sądzić	g) piękny dziękuję ręka tęgi księgarnia węgiel	h) łąka mąka rąk pociąg okrągły ciągnie
Samohlásky ę, a vyslovované [e], [o]			
i) zaczęła zdjęła minęła zamknęła	j) stanęła krzyknęła wyciągnęła wzięła	k) zaczął zdjął minął zamknął	l) stanął krzyknął wyciągnął wziął

*¹) jako ve slovech: *banka, Alenka*.

● 3. cvičení. Přečtěte nahlas slova:

a) mięso	b) wąż	c) mama
częsty	wąski	szafa
język	wiązać	tamtą
węszy	brązowy	wodą
ciężki	gąszcz	kasą
mężczyzna	mąż	znaną
część	dążyć	kulturą
wież	sąsiad	kolacją
mężatka	wąchać	drogą

Časování slovesa *być*

ja	jestem	my	jestemy
ty	jestes	wy	jestecie
on	} jest	oni	} są
ona		one	
ono			

- jestem, jesteście, są
znane

- A. To jestem ja. To jest Filip, a to jest Maryla. To są Filip i Maryla. Jesteśmy wszyscy razem.
- B. Znamy się od dziecka. Znamy się ze szkoły.
- C. Dzisiaj wieczorem spotykamy się. Rozmawiamy, słuchamy radia i oglądamy telewizję.

Časování sloves III. třídy *-am, -asz* v přítomném čase

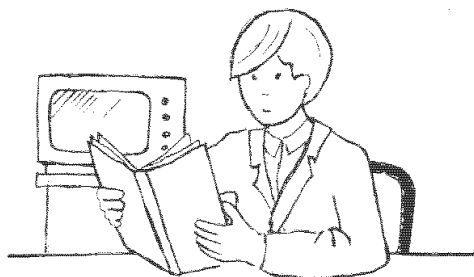
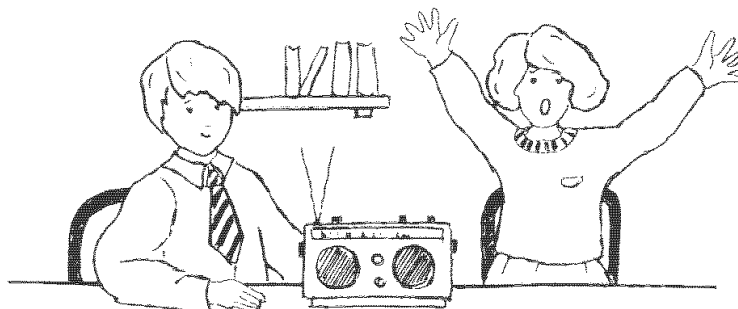
Do III. třídy patří slovesa, která mají v 1. os. j. č. koncovku **-m** po samohláse **a**.

czytać			
ja	czytam	my	czytamy
ty	czytasz	wy	czytacie
on	} czyta	oni	} czytają
ona		one	
ono			

+ mieć
czytam, czytacie, czytają

Stejně se časují slovesa: *śpiewać*, *sprzątać*, *oglądać*, *grać*, *stuchać*,
zaczynać, *pytać*, *odpowiadać*, *dać*, *trzymać*, *wysyłać*, *opowiadać*, *roz-*
mawiać, *znać* atp.

SYTUACJA I

Co robimy? (co děláme?)

Hovoří 1.: (Ja), Maryla, Filip

Hovoří 2.: (Ja), Maryla, Filip

Hovoří 3.: (Ja), Maryla, Filip

Hovoří všichni dohromady: (My)

Hovoří čtenář:

– Říká o sobě: (ja)

– Říká Filipovi: (Ty, Filipie)

– Říká Maryli: (Ty, Marylo)

– Říká Maryli a Filipovi společně: (Wy, Marylo i Filipie)

– Říká o Maryle: Maryla

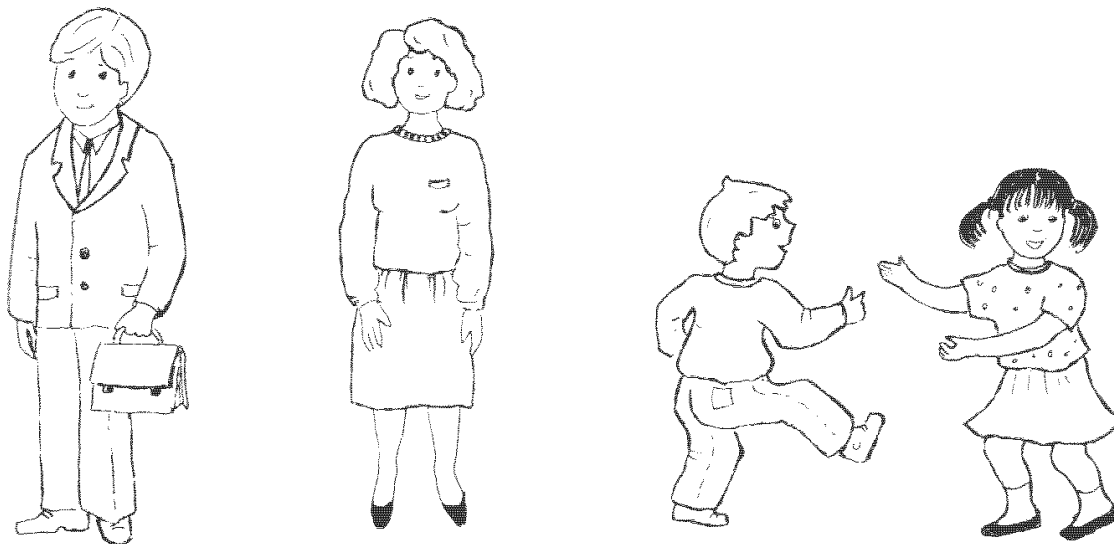
– Říká o Filipovi: Filip

– Říká o 1, 2, 3 společně: Oni

● 4. cvičení. Doplňte věty:

- a) Maryla i (śpiewać, sprzątać) *śpiewa sprząta*
 b) Filip radia i (słuchać, sprzątać) *słucha sprząta*
 c) (Ja) w karty i radia. (grać, słuchać) *gram słucham*
 d) Oni Filipa, czy ładnie (pytać, śpiewać) *pytają śpiewa*
 e) (My), a Filip telewizję. (rozmawiać, oglądać) *rozmawiamy oglądamy*
 f) (Ja) uczyć się języka polskiego. (zaczynać) *zaczynam*
 g) Pan Nowak nie Filipa, ale Marylę. (znać) *zna zna*
 h) (Wy), a ja na pytania. (pytać, odpowiadać) *pytam odpowiada*
 i) Ty, Filipie, nie mnie, kiedy cię (I. os. j.č.) (słuchać, pytać) *słuchasz pytam*

SYTUACJA II

Filip wraca do domu. W domu czeka Maryla. Ala i Piotruś ^{wbiegają} biegają.

- Czy czekasz na mnie? – pyta Filip.
- Tak, czekam na ciebie – odpowiada Maryla. – ^{przepraszam} Przepraszam, że dzieci tutaj biegają. ^{może} Może przeszkadzają ci?

Tuto situaci popíšeme v jiných variantách:

- A. Ja wracam do domu. Maryla czeka, Ala biegnie. Pytam Marylę:
- B. My z Filipem wracamy do domu, Maryla czeka
- C. Mama i tato wracają do domu. Ja czekam

● 5. cvičení. Doplňte věty:

- a) Dítě dnes večer zpívá písničky. Mamma také
- b) Dítě dnes večer hraje na šachy. Já také
- c) Utekáme z města. Oni také
- d) Uklízíme dům. Vy také
- e) Pomáháme doma. Ty také

● 6. cvičení. Odpovězte na otázky:

W tym domu mieszkają moi przyjaciele. Z kim mieszkają? Dokąd wracają wieczorem? Co robią dziś wieczorem w domu?

Obtížnější texty k hlasitému čtení
(s nosovkami)

I.

Gdy wejdę na trzecie piętro, to jestem bardzo zmęczony. Pamiętam, że kiedyś pędziłem prędko do pracy, a teraz nie chodzę tak prędko. Mój sąsiad, sędzia, więcej wagi przykładają do dobrej kondycji, ale ja jestem węższy i z tego względu nie mogę się przemęczać.

II.

W głębi serca chowam sentyment do bębna w orkiestrze dętej. Często mam gorączkę, gdy słyszę bębnienie. Coś we mnie pęka gdzieś głęboko i nie kryję, że rzewnie płaczę.

ZWROTY I WYRAŻENIA

do domu

przepraszam, że przeszkadzam

w domu

domů

promiňte, že ruším

doma

Lekcja 3

WYŚYŁAM LIST

Piszę list do znajomych. Biorę kopertę, papier listowy i znaczek. Niosę list do skrzynki pocztowej. Znajomi dostaną go jutro rano.

Časování sloves I. třídy -ę, -esz v přítomném čase

Slovesa I. třídy mají v přítomném čase v 1. os. j. č. koncovku **-ę** a ve 2. os. j. č. koncovku **-esz**.

pisac	adresowac	brać*)	nieść*)	dostać*)
piszę	adresuję	biorę	niosę	dostanę
piszesz	adresujesz	bierzesz	niesiesz	dostaniesz
pisze	adresuje	bierze	niesie	dostanie
piszemy	adresujemy	bierzemy	niesiemy	dostaniemy
piszecie	adresujecie	bierzecie	niesiecie	dostaniecie
piszą	adresują	biorą	niosą	dostaną

* V těchto slovesech dochází ke střídání hlásek: o:e, r:rz, s:ś, n:ń

Poznámka: Sloveso *dostać* je dokonavé, a proto jeho tvary přítomného času vyjadřují budoucnost.

IDEŃ NA POCZTĘ

Jestem na poczcie. Mam zamiar kupić znaczki na kartkę pocztową i zapłacić czynsz za mieszkanie. Nagle widzę, że nie mam portmonetki. Nie mam przy sobie żadnych pieniędzy. Na szczęście za mną w kolejce stoi mój sąsiad. Pytam:

- Czy może mi pan pożyczyć pieniądze na czynsz? W domu panu oddam.
- Niestety, nie mogę – odpowiada sąsiad. – Mam przy sobie tylko drobne pieniądze. Chcę nadać list polecony. Mogę pożyczyć panu w domu.
- W domu ja też mam pieniądze. Dziękuję panu za dobre chęci – mówię. Widzę więc, że nie mogę zapłacić czynszu. Trudno, muszę przyjść jeszcze raz na pocztę.

Časování sloves II. třídy -ę, -isz (-ysz) v přítomném čase

Slovesa II. třídy mají v přítomném čase v 1. os. j. č. koncovku -ę a ve 2. os. j. č. koncovku -isz, -ysz.

kupić	widzieć*)	zapłacić*)	stać	pożyczyć	mówić
kupię	widzę	zapłacę	stoję	pożyczę	mówię
kupisz	widzisz	zapłacisz	stoisz	pożyczysz	mówisz
kupi	widzi	zapłaci	stoi	pożyczy	mówi
kupimy	widzimy	zapłacimy	stoimy	pożyczymy	mówimy
kupicie	widzicie	zapłacicie	stoicie	pożyczycie	mówicie
kupią	widzą	zapłacą	stoją	pożyczą	mówią

*) V těchto slovesech dochází ke střídání hlásek: **c:ć, dz:dź**

Poznámka: Slovesa *kupić*, *zapłacić* a *pożyczyć* jsou dokonavá, a proto jejich tvary přítomného času vyjadřují budoucnost.

Střídání hlásek ve slovesech I. a II. třídy (1. část)

Zapamatujte si pravidlo:

V přítomném čase sloves I. a II. třídy dochází často ke střídání souhlásek a někdy i samohlásek. V 1. os. j. č. a ve 3. os. mn. č. je zpravidla kmen s foneticky tvrdou souhláskou, zatímco čtyři zbývající tvary mají zpravidla kmen s foneticky měkkou souhláskou.

Příklady

I. třída **wieźć**

wiozę
– wiesziesz
– wiezie
– wieziemy
– wieziecie
wiozą

II. třída **prosić**

proszę
– prosisz
– prosi
– prosimy
– prosicie
proszą

Toto pravidlo platí i pro časování sloves

iść

idę
– idziesz
– idzie
– idziemy
– idziecie
idą

jechać

jadę
– jedziesz
– jedzie
– jedziemy
– jedziecie
jadą

idę//jadę	na pocztę	(4.pád)
jestem	na poczcie	(6.pád)

Idę na dworzec.

Idę na przystanek.

Idę na targ.

Idę na zebranie.

Idę na lekcję.

Jestem na dworcu.

Jestem na przystanku.

Jestem na targu.

Jestem na zebraniu.

Jestem na lekcji.

● 1. cvičení. Ptáme se vzájemně:

- a) 1. Dokąd idzie Filip?
2. Dokąd idą państwo Zakrzewscy?
3. Dokąd teraz idziemy?
4. Dokąd idziesz?
5. Dokąd idziecie?
- b) 1. Gdzie jest Filip?
2. Gdzie są państwo Zakrzewscy?
3. Gdzie teraz jesteście?
4. Gdzie jesteście?
5. Gdzie jesteście?

Časování sloves *móc* a *musieć* v přítomném čase

[mogę	[muszę
	- możesz		- musisz
	- może		- musi
	- możemy		- musimy
	- możecie		- musicie
]	mogą]	muszą

Czy może pan + INFINITIV – zdvořilá žádost

Czy może pan otworzyć okno?

Czy może pan pożyczyć mi sto złotych?

Czy może mi pani kupić gazetę?

Może znamená také české *možná, asi, snad*.

- 2. cvičení. *Nahrad' te tvary se slovem pan frází 2. os. j. č. se zájmenem ty: Czy możesz.....?*

Może dostanę list od znajomych.

Może kupię sobie telewizor.

Może pożyczę gdzieś sto złotych.

nebo:

Być może dostanę list od znajomych.

Być może kupię sobie telewizor.

Być może pożyczę gdzieś sto złotych.

- 3. cvičení. *Řekněte tyto věty o Filipovi nebo o Maryle, tj. ve 3. os. j. č.:*

Może Filip dostanie.....

- 4. cvičení. *Podle smyslu celého textu užitje v jednotlivých větách niestety nebo na szczęście.*

Niestety
Na szczęście

- a) nie mogę iść na mecz.
b) mam telewizor. Obejrzę mecz w telewizji.
c) nasza drużyna nie gra dobrze.
d) drużyna przeciwnika też gra źle.

* * *

Wysyłam list do znajomych i kartkę z pozdrowieniami do krewnych. Ciocia i wujek ucieszą się, kiedy ją dostaną.

Moi Drodzy!
Jestem w Krakowie od wczoraj. Miasto jest piękne i pełne zabytków. Niestety, pada deszcz. Na szczęście mam parasol.
Pozdrawiam Was serdecznie. Cioci i Wujkowi przesyłam ukłony.
Janek

Podpis, który umieszczam na dole, musi być czytelny.

● 5. cvičení. *Vyprávějte příběh **Idę na pocztę** ve 3. os. j. č.:*

Filip jest na poczcie

● 6. cvičení. *Vyprávějte příběh **Jestem na poczcie** ve 3. os. mn. č.:*

Państwo Zakrzewscy są na poczcie

● 7. cvičení. *Vyprávějte, co víme o odesílateli pohledu z Krakova.*

● 8. cvičení. *Odpovězte na otázky:*

Marek ma samochód. Nie musi iść na pocztę, może jechać. Dokąd jedzie Marek? Dokąd ja jadę? Dokąd jedziemy wszyscy razem samochodem Marka? Dokąd jadą samochodem państwo Zakrzewscy?

● 9. cvičení. *Utvořte věty podle uvedeného vzoru:*

Mogę jechać samochodem, ale nie muszę.

- a) Ania może
- b) Pan Adam
- c) Wy
- d) Ty
- e) Państwo Zakrzewscy

ZWROTY I WYRAŻENIA

dziękuję za dobre chęci
mieć przy sobie
mieć zamiar
na szczęście
niestety, nie mogę
stać w kolejce
wszyscy razem

děkuji za ochotu
mít u sebe
mít v úmyslu
naštěstí
bohužel, nemůžu
stát ve frontě
všichni dohromady

Lekcja 4

TELEFONUJEMY

- Muszę zadzwonić do pana Groszkiewicza – mówi Filip i bierze słuchawkę.
- Co to? Numer nie odpowiada? – pyta po chwili zdziwiony.
- Musisz nakręcić numer, Filipie – mówi Maryla – inaczej nie dostaniesz połączenia.
- Ale ze mnie gapa! – usprawiedliwia się Filip i nakręca numer pana Groszkiewicza. Czeka na sygnał, że telefon jest wolny.
- Niestety, numer jest zajęty – mówi po chwili.
- Dzwonisz do niego do pracy czy pod numer prywatny? – pytam Filipa.
- Pan Groszkiewicz już nie pracuje, jest na emeryturze – informuje mnie Filip.
- Może masz zły numer? Możesz poszukać w książce telefonicznej – proponuję Filipowi.
- Nie muszę. Znam na pamięć numery telefoniczne swoich znajomych – chwali się Filip, odkłada słuchawkę i bierze dzisiejszą gazetę.
- Może ja spróbuję – pyta Maryla. – Pan Groszkiewicz to mój dobry znajomy.
- Proszę cię bardzo. Możesz spróbować – zgadza się Filip. Maryla podnosi słuchawkę i wykręca numer.

- GT: E.T. Y = mój
 potrafił
 czas = słów
 ma
- Nikt nie odpowiada – mówi po chwili. – Chyba nikogo nie ma w domu.
 - Już wiem, gdzie jest pan Groszkiewicz! – odzywa się Filip. – W gazecie jest napisane, że dziś jest zebranie Koła Emerytów. Pan Groszkiewicz należy do tego Koła. Pewnie jest na zebraniu!

* * *

Ale ze mnie gapa!

Proszę cię bardzo.

Zapamatuj si:

Nikogo nie ma w domu.

přiznání k chybě způsobené nepozorností

souhlas s návrhem něco udělat - moc se omlou

Nikdo není doma.

- 1. cvičení. Přečtete dialog tak, že vy převzmete Filipovu úlohu a Filip vaši.

Slovesa I. třídy na -ować

telefonować, gotować, zajmować się, kupować, pracować, przyjmować, malować, planować, spróbować, przygotowywać, szanować, projektować, informować itp.

pracuję	pracujemy
pracujesz	pracujecie
pracuje	pracują

Střídání hlásek ve slovesech I. a II. třídy (2. část)

wziąć* wziąć

rwać

[wezmę
	[
	weźmiesz
	weźmie
	weźmiemy
weźmiecie	
wezmą	

[rwę
	[
	rwiesz
	rwie
	rwiemy
rwiecie	
rwą	

pleść *1-12*

plotę
[
[pleciesz
[plecie
[pleciemy
[pleciecie
plotą

tluc *- rozbił*

tlukę
[
[tłuczesz
[tłucze
[tłuczemy
[tłuczecie
tluką

● 2. cvičení. Přečtěte věty s tvary všech osob podtrženého slovesa:

- a) **Wezmę** psa na spacer.
b) **Zerwę** jabłka z drzewa.
c) **Plotę** same głupstwa. *kompleks*
d) **Tlukę** codziennie jeden talerz. *talir*

chodzić

chodzę
[
[chodzisz
[chodzi
[chodzimy
[chodzicie
chodzą

jeździć

jeżdżę
[
[jeździsz
[jeździ
[jeździmy
[jeździcie
jeżdżą

umieścić*

umieszczę
[
[umieścisz
[umieści
[umieścimy
[umieścicie
umieszczą

wozić

wożę
[
[wozisz
[wozi *wozi*
[wozimy
[wozicie
wożą

● 3. cvičení. Přečtěte věty s tvary všech osob podtrženého slovesa:

- a) **Chodzę** na kurs języka polskiego.
b) **Jeżdżę** tramwajem i autobusem.
c) **Umieszczę** adres na kopercie.
d) **Wozę** dzieci samochodem.

Poznámka: Slovesa ve vzorech označená hvězdičkou jsou dokonavá, a vyjadřují proto budoucnost.

PACZKA - list

raz - pociąg se. se. st. 15.00. 15.00

NA POCZCIE

Wchodzę na pocztę, bo muszę wysłać list i widokówkę oraz nadać telegram. *oficjalnie, awizki* Stoję przy okienku LISTY, PRZESYŁKI POLECONE, potem idę do okienka TELEGRAM – TELEFON. Przypominam sobie, że muszę też wysłać pieniądze do mojej mamy. *formuła* Wypełniam blankiet przy okienku WPLATY – WYPŁATY. *adres* Muszę napisać nazwisko i adres odbiorcy oraz nazwisko i adres nadawcy. *adres* Na poczcie jest znajomy emeryt, który chce nadać paczkę. *adres, adres, adres*

Wchodzę

KOPERTA LISTU

stare osobnosti - mužský rod 1. p. v. 1. p.

4. pád jednotného čísla podstatných jmen

pád	podstatná jména rodu mužského		rodu ženského	rodu středního
	životná	neživotná		
1.	Filip, emeryt, pies	list, telegram, blankiet	widokówka, paczka, mama	nazwisko, okienko, zebranie
4.	Filipa, eme- ryta, psa	= 1. pád	widokówkę, paczkę, mamę	= 1. pád

● 4. cvičení. Utvořte správné tvary:

- a) Naklejam na list. (zaczek)
b) Spotykam Filipa i Maryla (Filip, Maryla)
c) Wysyłam i (widokówka, telegram)
d) Biorę telefonu. (słuchawka)
e) Nakręcam telefonu. (numer)
f) Dostanę telefoniczne. (połączenie)
g) Filip czyta i ogląda (gazeta, telewizja)
h) Maryla podnosi (słuchawka)
i) Dzisiaj pan Groszkiewicz ma (zebranie)
j) Państwo Zakrzewscy mają i (pies, samochód)

● 5. cvičení. Doplňte správné tvary sloves v přítomném čase.

- piec (jako tuc) Dziś ja ciasto. Jutro Maryla
prac (jako brać) Dziś pani Zakrzewska bieliznę. Potem ja
gasić (jako prosić) Już światło i idę spać. Ty też światło.
złościć (jako umieścić) Filip się na mnie. Ja też się na niego.
kłaść (jako iść) Państwo Zakrzewscy talerze na stole. Ich pies się spać.
kosić (jako prosić) Rolnicy trawę. Filip trawnik przed domem.

WYRAŻENIA I ZWROTY

być na emeryturze

chodzić na kurs

kłaść się spać

Sz. Pan (szanowny pan)

to mój dobry znajomy

znać na pamięć

být v důchodu

chodit na kurz

jít si lehnout

vážený pan

to je můj dobrý známý

znát (umět) zpaměti

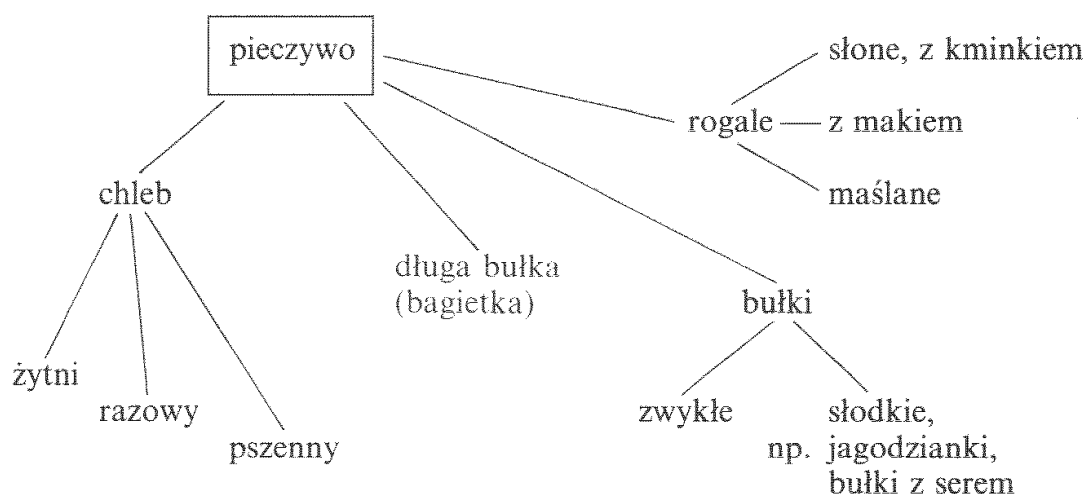
Lekcja 5

PLANUJEMY ZAKUPY

Dziś wieczorem urządzamy prywatkę. Zrobimy sobie wspólną kolację i pogadamy, a może nawet potańczymy, bo Filip przyniesie nowe kasety z nagraniami muzyki rozrywkowej.

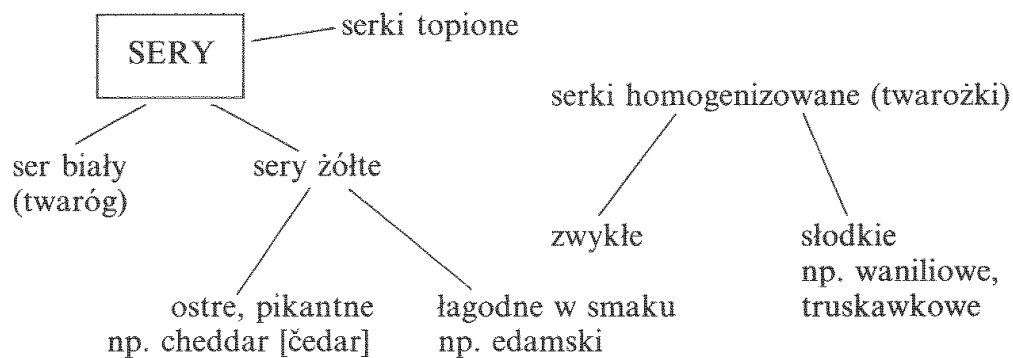
- Ty Filipie, kupisz masło, jajka, dżem i śmietanę. Upiekę ciasto do kawy. Czy masz torbę na zakupy? Sklep spożywczy jest jeszcze otwarty.
- A co ja mam kupić? – pytam Marylę.
- Myślę, że sklep owocowo-warzywny także jest otwarty. Kupisz koperek, ogórki, pomidory, sałatę i jabłka – mówi Maryla. – Tutaj masz siatkę na warzywa.
- A sera nie kupujemy? – pyta Filip.
- Aha, dobrze że mi przypominasz o serze. Kupisz jeszcze kilo twarogu i pół kilo żółtego sera – odpowiada Maryla.
- A kto kupi mięso albo wędlinę? – przypominam.
- Wędlinę już mam. W lodówce jest sucha kiełbasa, polędwica i szynka – cieszy się Maryla.
- A pieczywo? Co z pieczywem? – troszczy się Filip.
- Może pošlemy Alę do piekarni? Przyniesie chleb, jeśli jest świeży, i bułki lub rogalce – proponuje Maryla.

* * *

Szylidy sklepowe:

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE
NABIAŁ – PIECZYWO
MIĘSO – WĘDLINY
OWOCE – WARZYWA

● **1. cvičení.** *Odpovězte na otázky:*

- a) Co možná koupit v obchodě s potravinami?
- b) Co možná koupit v pekárně?
- c) Co možná koupit v obchodě s zeleninou?

● **2. cvičení.** *Užijte správných tvarů jednotného čísla podstatných jmen a sloves:*

- a) Przyniosę do domu (herbata i kawa)
- b) (Ty) do domu (bułka i chleb)
- c) (On) do domu (bułka z serem i rogal)
- d) (My) do domu (żółty ser i twaróg)
- e) (Wy) do domu (sałata i kapusta)
- f) (Oni) do domu (papryka i pietruszka)

Množné číslo podstatných jmen

Dziadkowie mieszkają w Kaliszu. Ich **synowie** to moi **wujowie**. Mieszkają w Szczecinie i pracują jako **rybacy** na statku. **Synowie** moich wujów to moi **kuzyni**. Pracują jako **nauczyciele**.

1. pád množného čísla podstatných jmen rodu mužského označujících osoby

A. Jestliže kmen končí foneticky tvrdou souhláskou (s výjimkou *ż, rz, cz, sz, l*), má podstatné jméno tyto koncovky:

a) **-owie**

u některých národních jmen, např.:

Belg – Belgowie
Arab – Arabowie

u mnoha jmen rodinných příslušníků, např.:

syn – synowie
ojciec – ojcowie
mąż – mężowie
wuj – wujowie
dziadek – dziadkowie

a u některých titulů, hodností a pojmenování vykonavatelů funkcí, např.:

profesor – profesorowie
król – królowie
pan – panowie

b) -y

u podstatných jmen zakončených na *c, k, r*, přičemž dochází ke střídání *k:c, r:rz*, např.:

chłopiec – chłopcy
pułkownik – pułkownicy
Polak – Polacy
rybak – rybacy
dyrektor – dyrektorzy
monter – monterzy

Poznámka: Uvádíme zde spíše orientační informace než pravidla. Je např. možný tvar *inżynier – inżynierzy*, ale rozšířenější je tvar *inżynierowie*.

c) -i

u jiných osobních podstatných jmen rodu mužského označujících osoby, přičemž nejčastěji zde dochází i ke střídání souhlásek a někdy i samohlásek, např.:

Francuz	– Francuzi	střídání z : ź
adwokat	– adwokaci	střídání t : ć
Żyd	– Żydzi	střídání d : dź
chłop	– chłopci	střídání p : p'
Czech	– Czesi	střídání ch : ś
kuzyn	– kuzyni	střídání n : ń

B. Jestliže kmen končí měkkou souhláskou nebo souhláskami *rz, cz, ź, sz* nebo *l*, má podstatné jméno koncovku **-e**, např.:

stolarz – stolarze
dziennikarz – dziennikarze
nauczyciel – nauczyciele
stróż – stróże
leń – lenie

gość	–	goście
słuchacz	–	słuchacze
smakosz	–	smakosze

Poznámka: Podstatná jména zakončená na *-anin* mají kmen zkrácený o skupinu *-in*, a mají proto koncovku *-e*, např.:

mieszczanin	–	mieszczanie	(2. p. mieszczan)
poganin	–	poganie	(2. p. pogan)
chrześcijanin	–	chrześcijanie	(2. p. chrześcijan)
Rosjanin	–	Rosjanie	(2. p. Rosjan)
Amerykanin	–	Amerykanie	(2. p. Amerykanów!)

● 3. cvičení. Utvořte 1. pád mn. č. od podstatných jmen:

- aktor, režyser, Niemiec, amator, kolarz, sportowiec
- Szwed, Holender, Słowak, robotnik, technik
- urzędnik, mechanik, student, żołnierz, uczeń (A.a)
- chłopiec, listonosz, pracownik, kierownik, minister
- prezydent, kolejarz, rolnik, ogrodnik, doktor
- lekarz, aptekarz, malarz, prawnik, agronom (A.a)
- Norweg, Duńczyk, referent, asystent

Poznámka: O osobních podstatných jménech rodu mužského označujících osoby, která končí v 1. pádě j. č. na *-a*, např. *kierowca*, *sprzedawca*, *kolega*, *poeta*, se hovoří ve 20. lekci.

Przyjaciele urządzają imieniny Maryli. Zapraszają jej kolegów i koleżanki. **Koledzy** i **koleżanki** przyniosą kwiaty i prezenty. Musimy przygotować krzesła i fotele dla naszych gości. **Talerze**, **talerzyki**, **szklanki**, **filiżanki** i **kieliszki** stoją już na stole. Przyniesiemy jeszcze noże, widelce, łyżki i łyżeczki.

Co stoi na stole?

szklanka talerz głęboki
spodek talerz płytki
filiżanka talerzyk deserowy
kieliszek

Co leży na stole?

nóż
widelec
łyżka
łyżeczka

1. pád množného čísla neosobních podstatných jmen rodu mužského neoznačujících osoby

A. Jestliže kmen končí tvrdou souhláskou (s výjimkou foneticky tvrdých ale funkčně měkkých souhlásek), má podstatné jméno koncovku:

a) -y

obraz	–	obrazy	ząb	–	zęby
pies	–	psy	baran	–	barany
stół	–	stoły	ser	–	sery
kot	–	koty	dom	–	domy

b) -i po k, g

wilk	–	wilki
ptak	–	ptaki
statek	–	statki
próg	–	progi
pociąg	–	pociągi

B. Jestliže kmen končí měkkou souhláskou nebo souhláskami *sz, cz, ż, rz, c, dz, l*, má podstatné jméno koncovku -e

koń	–	konie	kosz	–	kosze
kamień	–	kamienie	koc	–	koce
nóż	–	noże	ból	–	bóle
mecz	–	mecze	pieniądz	–	pieniądze

● 4. cvičení. Převeďte věty do množného čísla a napište je:

- Tu stoi stół, fotel i krzesło. Na stole stoi talerz, talerzyk i kieliszek oraz leży nóż i widelec. Na talerzyku jest pomidor i ogórek, a na talerzu ser, chleb i rogalik.
- Wysyłam list z Krakowa. Naklejam znaczek i adresuję. Oglądam zabytek. Od wczoraj pada deszcz. Mam w domu parasol. Na ulicy jest samochód, tramwaj i autobus.
- Telefon nie odpowiada. Emeryt jest na zebraniu. Dziś jest kurs języka polskiego. Na poczcie wypełniam blankiet i nadaję telegram.

- 5. cvičení. a) *Ve větách v cvičení 4. b), c) změňte podmět na Filip.*
 b) *Ve větách v cvičení 4. b), c) změňte podmět na Filip i Maryla.*

ZWROTY I WYRAŻENIA

siatka na zakupy

sklep jest otwarty (czynny)

sklep jest zamknięty (nieczynny)

szklony sklep

torba na zakupy

siatka na nákup

obchod má otevřeno (je otevřený)

obchod má zavřeno (je zavřený)

vývěsní štít

nákupní taška

Lekcja 6

RODZINA, KREWNI I ZNAJOMI

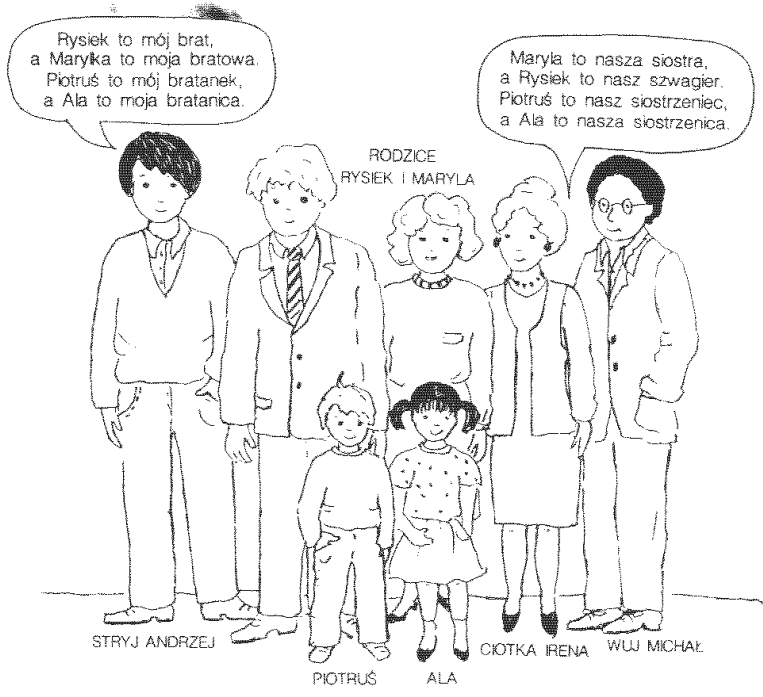
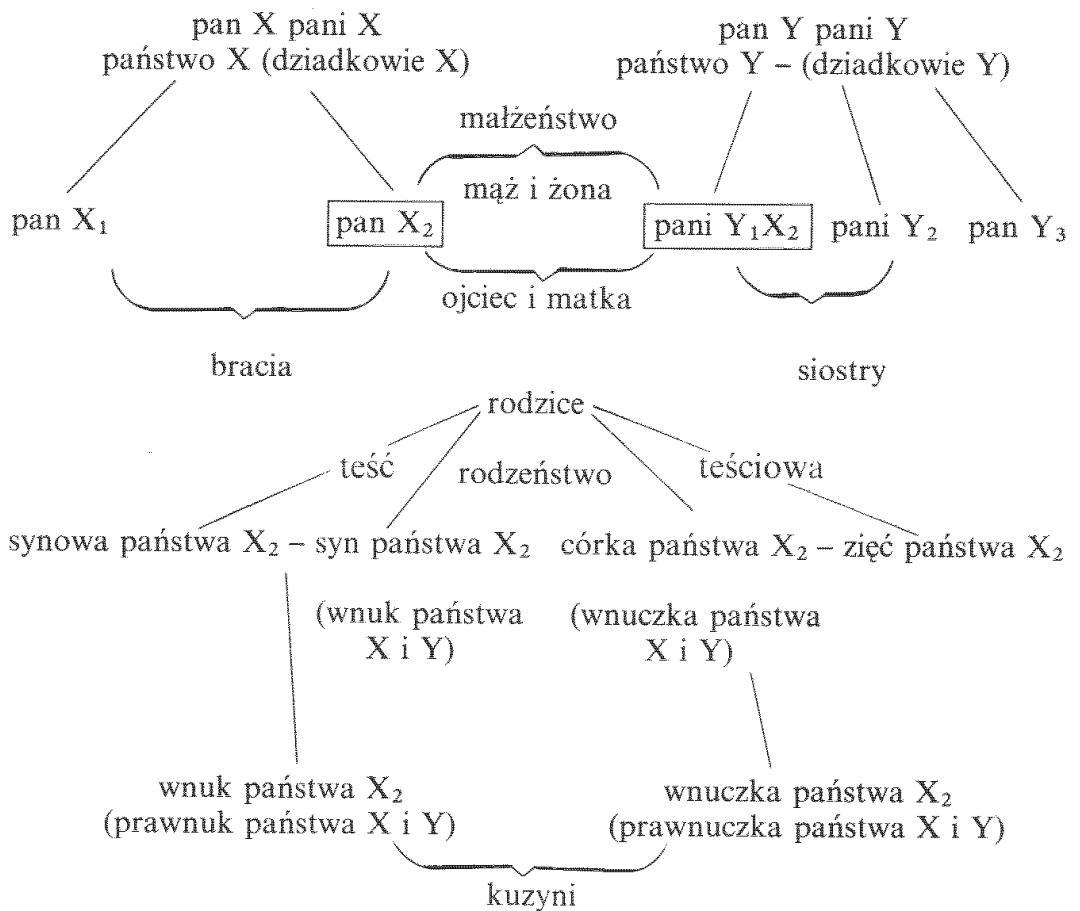
Maryla ma rodzinę: męża i dzieci, to znaczy syna i córkę. Maryla i jej mąż Ryszard to małżeństwo, a ich dzieci Ala i Piotruś to rodzeństwo. Maryla bardzo troszczy się o swoją rodzinę. Codziennie gotuje śniadania i kolacje, a obiady wszyscy jedzą w stołówce.

Filip ma ojca i matkę. To są jego rodzice. Mieszkają niedaleko, a z nimi razem mieszkają też dziadkowie Filipa ze strony matki. Bardzo lubię babcię Filipa – to taka miła staruszka.

Siostra Filipa mieszka w Gdyni, jej mąż, szwagier Filipa, pracuje w porcie. Natomiast brat Filipa mieszka w Zakopanem, razem ze swoją żoną Krysią, bratową Filipa. Znam dobrze rodzinę Filipa i jego krewnych.

Ja mam kuzyna i kuzynkę w Warszawie i czasem ich odwiedzam. Inni moi znajomi to pan Adam Groszkiewicz i państwo Zakrzewscy – sąsiedzi.

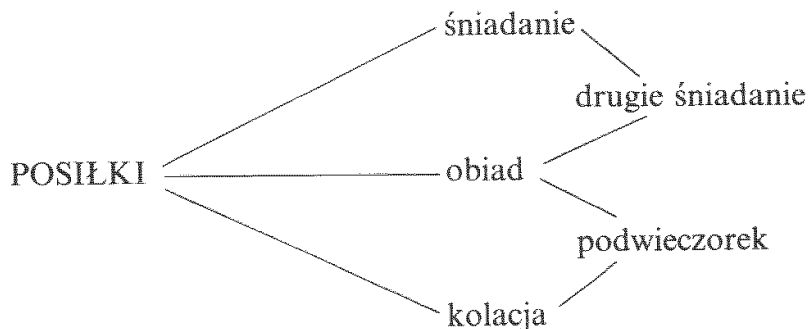
* * *

● 1. cvičení. Doplňte správné pojmenování.

- a) Siostra i bracia to
 b) Mąż i żona to
 c) Synowie i córki to
 d) Babcia i dziadek to
 e) Syn mojej cioci i córka mojej cioci to moi
 f) Mężowie córek to
 g) Wnuk i wnuczka to
 h) Żona brata to
 i) Mąż siostry to

* * *

Zapamatuj si: polsky říkáme **jeść śniadanie, jeść obiad a jeść kolację**. Dnes se pro tyto činnosti nežívá jednoslovného pojmenování.

Časování sloves III. třídy *-em, -esz* v přítomném čase

Jsou to slovesa:

jeść, wiedzieć, umieć, rozumieć, śmieć.

Poznámka: Sloveso **śmieć** má poněkud jiný význam než české „smět“.

Slovesa **jeść** a **wiedzieć** se časují:

jem	jemy
jesz	jecie
je	jedzą

wiem	wiemy
wiesz	wiecie
wie	wiedzą

Slovesa **umieć, rozumieć** a **śmieć** se časují:

umiem	umiemy
umiesz	umiecie
umie	umieją

rozumiem	rozumiemy
rozumiesz	rozumiecie
rozumie	rozumieją

● 2. cvičení. Doplňte správné tvary podle vzoru:

Jem	na snídaní	marchewkę.
	na obíad	
	na kolacjé	

- a) (Ty) na (bułka)
- b) Babcia na (ser)
- c) (My) na (dżem)
- d) (Wy) na (chleb i masło)
- e) Dziadkowie na (zupa)
- f) Rodzeństwo na (twarożek i cebulka)
- g) (Ja) na (mięso i ziemniaki)

● 3. cvičení. Přečtěte věty s tvary všech osob podtrženého slovesa:

- a) **Wiem**, że mam rację.
- b) **Znam** dobrze język czeski.
- c) **Umiem** wypełnić blankiet pocztowy.
- d) **Jem** bułkę i **piję** mleko.
- e) **Nie śmiem** głośno mówić, kiedy babcia śpi.
- f) **Rozumiem** język niemiecki, ale **nie umiem** mówić po niemiecku.

1. pád množného čísla podstatných jmen rodu ženského

Podstatná jména rodu ženského mají v 1. pádě mn. č. tyto koncovky: -e, jestliže kmen podstatného jména rodu ženského končí měkkou souhláskou a *cz, ź, sz, rz, dz, c, l*, pak v 1. pádě j. č. následuje koncovka -a nebo -i:

praca	(kmen na c)	– prace
suknia	(kmen na ń)	– suknie
gospodyni	(kmen na ń)	– gospodynie
pani	(kmen na ń)	– panie
koszula	(kmen na l)	– koszule
róża	(kmen na ź)	– róże

-i, jestliže kmen podstatného jména končí *k, g*:

książka	– książki
droga	– drogi
matka	– matki
noga	– nogi

a končí-li celé podstatné jméno v 1. pádě j. č. měkkou souhláskou:

pieśń – pieśni	nić – nici
kość – kości	wieś – wsi (<i>nebo wsie</i>)

-y, jestliže kmen podstatného jména končí tvrdou souhláskou (s výjimkou souhlásek *cz, ź, sz, rz, dz, c, l*):

mapa – mapy	kosa – kosy
szyba – szyby	strona – strony
potrawa – potrawy	siostra – siostry
szafa – szafy	mucha – muchy
woda – wody	chata – chaty

nebo končí-li celé podstatné jméno v 1. pádě j. č. souhláskami *-sz, -cz*, např.:

rzecz – rzeczy	mysz – myszy
----------------	--------------

● **4. cvičení.** *Změňte v následujícím textu jednotné číslo na množné a text napište:*

- Tu stoi szafa, kanapa i biblioteczka. W biblioteczce jest książka. Na stoliku stoi szklanka, filiżanka i dzbanek na kawę oraz leży łyżeczka.
- Siostra śpiewa, a ciocia ogląda telewizję. Na kanapie leży gazeta i suknia. Mucha lata po pokoju. Mysz biega po strychu.
- To jest widokówka, a to kartka pocztowa. Torba na zakupy leży obok. Tam jest bułka na śniadanie. Na stole leży mapa i stoi róża wazonie.

1. pád množného čísla podstatných jmen rodu středního

Podstatná jména středního rodu mají v 1. pádě množného čísla koncovku **-a**

okno – okna	miasto – miasta
drzewo – drzewa	mieszkanie – mieszkania
słońce – słońca	zebranie – zebrania

Výjimky:

dziecko – dzieci
oko – oczy, oka (<i>v síti</i>)
ucho – uszy, ucha (<i>u hrnku</i>)

● 5. **cvičení.** *Změňte v následujících větách jednotné číslo na množné a věty napište:*

- a) Dom ma okno. Obok jest pole, a niedaleko miasto. W domu jest mieszkanie, mieszka tam małżeństwo. Mają dziecko i psa.
- b) Osiedle leży na końcu miasta. Jest tam koło emerytów. Właśnie dziś jest zebranie.
- c) Dziecko ma zadanie do odrobienia. Uczy się pilnie. Rysuje koło i trójkąt. Pióro leży na stole.

● 6. **cvičení.** *Doplňte správné tvary sloves: gotować, jeść, mieszkać, pracować, pytać, odpowiadać.*

- a) Ciocia mnie, co jem na obiad. . . . , że zupę, kartofle i mięso.
- b) (Ja) w Krakowie, ale w Nowej Hucie. Państwo Zakrzewscy niedaleko mnie.
- c) Wracamy z pracy, obiad, a potem obiad. Razem z nami obiad pan Groszkiewicz.
- d) Co na śniadanie Filip i Maryla? Maryla pewnie zupę mleczną dla dzieci. Filip nic nie

● 7. **cvičení.** *Vyprávějte o své rodině a příbuzných.*

● 8. **cvičení.** *Utvořte 1. pád množného čísla od těchto podstatných jmen:*

studentka, dziewczyna, mama, matka, ławka, pani, mistrzyni, nauczycielka, miotła, teczka

ZWROTY I WYRAŻENIA

być (gdzieś) przejazdem

zastavit se (někde) cestou

Lekcja 7

DWORZEC

Filip i ja jesteśmy na dworcu. Filip jedzie na jeden dzień do Krakowa i chce kupić bilet na pociąg. Do Krakowa jadą pociągi osobowe, pociągi pospieszne i ekspresowe. Filip decyduje się na pociąg pospieszny i kupuje bilet w kasie. Chce jeszcze coś kupić w kiosku „Ruchu” na dworcu.

- Poproszę papierosy „Carmen” i zapalki – mówi do sprzedawcy.
 - Znowu palisz papierosy, Filipie – mówię z wyrzutem.
 - Już nie palę papierosów, ale muszę kupić je dla pana Groszkiewicza. Leży w domu chory. On nie może odzwyczaić się od palenia – odpowiada Filip.
 - A ja poproszę dzisiejszą gazetę i jakiś tygodnik z programem telewizyjnym – mówię do sprzedawcy.
 - A dla mnie jeszcze mydło toaletowe i tabletki od bólu głowy – dodaje Filip.
 - Niestety, nie ma tabletek – odpowiada sprzedawca. – Musi pan iść do apteki.
 - Nie mam już czasu – odpowiada Filip. – Ile płacę? – podaje pieniądze.
- „Pociąg pospieszny do Krakowa wjeżdża na tor trzeci przy peronie drugim” – słyszemy głos z megafonu.

● 1. cvičení. Odpovězte na otázky:

- a) Gdzie jesteśmy ja i Filip?
Ty i Filip jesteście *nebo* Pan (pani) i Filip jesteście
- b) Gdzie Filip kupuje bilet na pociąg?
- c) Gdzie Filip kupuje papierosy?
- d) Gdzie leży chory pan Groszkiewicz?
- e) Gdzie Filip kupi tabletki od bólu głowy?
- f) Gdzie wjeżdża pociąg pospieszny do Krakowa?
(Na który peron wjeżdża?)

2. pád jednotného čísla podstatných jmen mužského rodu

Druhý pád j. č. podstatných jmen mužského rodu má koncovku **-a** nebo **-u**

Koncovku **-a** mají podstatná jména:

- a) životná
ojca, syna, nauczyciela, konia, słońia, psa
- b) názvy částí těla:
palca, nosa, brzucha, języka
- c) názvy nástrojů:
młota, klucza, noża
- d) názvy her a tanců:
brydża, poloneza, mazura, walca
- e) názvy měr a mincí:
grama, metra, grosza, franka, rubla
- f) názvy měsíců:
stycznia, marca, kwietnia, grudnia, listopada

Koncovku **-u** mají podstatná jména:

- a) označující společenství a soubor:
ludu, pułku, rodu, bukietu
- b) abstraktní:
czasu, rozumu, powodu, śmiechu, bólu
- c) názvy smyslů:
słuchu, wzroku, smaku, dotyku, węchu
- d) názvy dnů týdne (mužského rodu):
poniedziałku, wtorku, czwartku, piątku
- e) jména řek (mužského rodu):
Dunaju, Dniepru, Sanu, Renu, Nilu

2. pád množného čísla podstatných jmen mužského rodu

A. Druhý pád množného čísla podstatných jmen mužského rodu má koncovku **-ów**, **-i**, **-y**.

Koncovku **-ów** mají podstatná jména zakončená v 1. pádě j. č. na tvrdou souhlásku, např.:

wilków, psów, dyrektorów, obrazów, stołów

Koncovku **-i** mají podstatná jména zakončená v 1. pádě mn. č. na měkkou souhlásku, např.:

koni, kamieni, nauczycieli, hoteli, wentyli

Koncovku **-y** mají podstatná jména zakončená v 1. pádě j. č. na souhlásky *sz, cz, ź, rz, c*, nebo *dz*, např.:

noży, lekarzy, pieniędzy, miesięcy, zajęcy, tysięcy

Poznámka: Z tohoto pravidla jsou výjimky, např.: *tramwajów, uczniów, koców*, ale *koszy* nebo *koszów*, *palaczy* nebo *palaczów*, *bagazy* nebo *bagażów*.

2. a 4. pád podstatných jmen ženského rodu

číslo	pád	kmen zakončený na měkkou souhlásku a <i>k, g</i>	kmen zakončený na tvrdou souhlásku
jednotné	1.	skrzynia, gospodyni, matka	praca, róža, mysz
	2.	skrzyni, gospodyni, matki	pracy, róży, myszy
	4.	skrzynię, gospodynię, matkę	pracę, różę, mysz(!)
množné	1.	skrzynie, gospodynie, matki	prace, róże, myszy
	2.	skrzyń, gospodyń, matek	prac, róż, myszy(!)
	4.	<i>stejně jako 1. pád</i>	<i>stejně jako 1. pád</i>

(Výjimka: 4. pád j. č. **panią**)

2. a 4. pád podstatných jmen středního rodu

číslo	pád	
jednotné	1.	pole, zadanie, okno
	2.	pola, zadania, okna
	4.	<i>stejně jako 1. pád</i>
množné	1.	pola, zadania, okna
	2.	pól, zadań, okien
	4.	<i>stejně jako 1. pád</i>

- 2. cvičení. Doplňte k následujícím slovům tvary prvního a druhého pádu jednotného a množného čísla:

1.p. j. č.	2.p. j. č.	1.p. mn. č.	2.p. mn. č.
a) ulica
chłop
minister
stół
b) baran
zebranie
miasto
fotel
rybak
c) szczęście
poczta
ogórek
kapusta
talerz

PRZECHOWALNIA BAGAŻU

Na dworcu spotykam mamę Filipa, mojego przyjaciela.

- Dzień dobry pani – mówię.
- Dzień dobry panu – odpowiada mama Filipa. Nie wie pan przypadkiem, gdzie jest przechowalnia bagażu? Chcemy tam oddać walizkę naszej cioci. Ciocia jest u nas przejazdem.
- Przechowalnia bagażu jest na końcu dworca. Czy mogę pani pomóc?
- pytam uprzejmie.
- Jeśli pan tak łaskaw... To jest przyjaciel Filipa, a to nasza ciocia. To jest walizka cioci, a to torba podróżna wujka. Wujek kupuje gazety w kiosku.
- Miło mi panią poznać – mówię do cioci i wymieniam swoje nazwisko.

Mama Filipa podaje mi jeszcze jeden bagaż:

- To neseser Grażynki – mówi. – Teraz możemy iść do przechowalni bagażu.

Užití přivlastňovacích zájmen a 2. pádu jmen jako přivlastňovacích forem

V přivlastňovací funkci (*kogo? czego? – koho? ceho?*) se užívá přivlastňovacího zájmena:

mój, moja, moje	nasz, nasza, nasze
twój, twoja, twoje	wasz, wasza, wasze
jego, jej, jego	ich

Zájmena v rámečku se skloňují jako přídavná jména, zájmena mimo rámeček jsou v přivlastňovací funkci nesklonná, např. 1. pád: *jego walizka*, 2. pád: *jego walizki*, 1. pád: *ich neseser*, 2. pád: *ich nesesera*.

V přivlastňovací funkci se užívá rovněž podstatného jména ve 2. pádě, např. *maż Maryli, mama Filipa, pies stróża, samochód Nowaka, suknia aktorki*. Témeř vůbec se neuvžívá v této funkci adjektivních tvarů odvozených od osobních podstatných jmen a od vlastních jmen (jako je tomu v češtině).

Užívá se však přídavného jména *pański* (přivlastňujícího osobám mužského rodu, s nimiž si vykáme) tam, kde v polštině pro označení zdvořilostní formy, odpovídající českému vykání, užíváme slova *pan*. Vedle přídavného jména *pański* se v přivlastňovací funkci užívá i tvaru 2. p. *pana*, např.: *Czy pański pies gryzie* // *Czy pana pies gryzie?*

NA GRANICY

- *Czy to pańska walizka?* – pyta celnik.
- Tak, moja.
- *A to pana torba?* – zwraca się do innego pasażera.
- *Ta duża torba w kratkę jest moja, a ta mała obok jest chyba tego pana przy oknie. Czy mam otworzyć swoją torbę?* – pyta pasażer.
- *Jeśli pan tak uprzejmy...* – mówi celnik.

* * *

Zdvořilostní obraty:

Czy mogę panu (pani) pomóc?

Miło mi pana (panią) poznać.

Jeśli pan (pani) tak łaskaw(a)...

Jeśli pan (pani) tak uprzejmy(a)...

- 3. cvičení. *Spojte vždy dvě slova tak, aby spojení dávalo smysl, např.:*

bagaż, przechowalnia → przechowalnia bagażu

a) walizka, Maryla
samochód, pan Nowak
dziadek, student
sukienka, matka
talerzyk, dziecko
książka, Marek	b) okładka, książka
ucho, filiżanka
nogi, stół
okno, dom
ulica, miasto
strona, gazeta
c) dom, dziadkowie
święto, nauczyciele
list (od), państwo Nowakowie
słowa, matki
mieszkanie, nauczycielki
koło, emeryci	d) okna, domy
koła, samochody
dzielnice, miasta
kilo, ogórki
worek, ziemniaki
koperty, listy

- 4. cvičení. *Utvořte několik dialogů podle vzoru:*

– Czy mogę panu/pani w czymś pomóc?
– Jeśli pan tak uprzejmy... **Proszę otworzyć okno.**

Podtrženou větu nahrad'te v každém dialogu jinou větou (např.:

Proszę przynieść gazetę. Proszę poszukać przechowalni bagażu. Proszę mi kupić bilet na pociąg pospieszny do Łodzi, apod.)

● 5. cvičení. Odpovězte na otázky podle vzoru:

Czyja jest ta koszula? To koszula ojca.

a) Czyja jest ta książka? (córka Maryli)	d) Czyj jest ten dom? (Jacek)
b) Czyje jest to mieszkanie? (nauczyciel)	e) Czyj jest ten pies? (matka)
c) Czyj jest ten bagaż? (syn dyrektora)	f) Czyja jest ta gazeta? (student)

ZWROTY I WYRAŻENIA

bilet na pociąg // bilet kolejowy
na jeden dzień
odzwyczać się od palenia
tabletki od bólu głowy
tygodnik z programem telewizyjnym
zadanie do odrobienia

jízdenka na vlak
na jeden den
odvyknout si kouřit
tabletky proti bolesti hlavy
týdeník s televizním programem
úkol k vypracování

Lekcja 8

PAN GROSZKIEWICZ CHORUJE

Odwiedzamy pana Adama Groszkiewicza. Leży, biedny, w łóżku i kaszle.

- Ma pan gorączkę? – pyta Filip.
- Nie mam gorączki, ale mam chrypkę i boli mnie gardło – mówi pan Adam.
- A był u pana lekarz? – dopytuje się Maryla.
- Nie było lekarza, ja nie wierzę w lekarzy – komunikuje nam pan Adam i kaszle.
- Powinien pan dostać jakieś lekarstwo – tłumaczy Filip.
- Nie chcę lekarstwa – oświadcza pan Adam. – Mocna herbata to jedyne lekarstwo, jakie uznaję. Dobrze mi robi na przeziębienie.

Patrzemy na siebie. Jak pomóc panu Groszkiewiczowi?

- Ale ja znam świetnego lekarza – mówi nieśmiało Maryla. – Mieszka tu niedaleko. Zapisze panu lekarstwo na gardło.
- Może zaparzy pani herbaty, pani Marylko, dla nas wszystkich. Przykro mi, że panią fatyguję, ale nie chcę państwa zarazić. Może to grypa albo angina – mówi pan Adam i znowu kaszle.

* * *

Przykro mi, że pana (panią) fatyguję...

Nic nie szkodzi. Z przyjemnością pomogę panu (pani).

Dziękuję. Proszę się nie fatygować. Poradzę sobie sam (sama).

● **1. cvičení.** *Tvořte výpovědi podle vzoru:*

Mam grypę. Idę do lekarza. Lekarz zapisze mi lekarstwo na grypę.

a) mam anginę	f) boli mnie głowa
b) jestem przeziębiony(a)	g) boli mnie gardło
c) mam katar	h) boli mnie żołądek
d) mam chrypkę	i) boli mnie ząb
e) bolą mnie nerki	j) boli mnie wątroba

Pozor: lekarstwo na ból głowy.

U LEKARZA

- Co panu//pani dolega?
- Jestem przeziębiony(a), mam katar i kaszel.
- Ma pan//pani gorączkę?
- Mam podniesioną temperaturę. Nie mam wysokiej gorączki.
- Zapiszę panu//pani lekarstwo. Tabletki proszę brać trzy razy dziennie po jednej, syrop trzy razy dziennie po łyżce, gardło płukać rano i wieczorem. Na pewno panu//pani pomoże na przeziębienie.

2. a 4. pád podstatných jmen mužského rodu

Ze 4. lekce víme, že neživotná podstatná jména mužského rodu mají ve 4. p. j. č. stejné zakončení jako v 1. p., kdežto životná podstatná jména mají jiné zakončení: stejné jako ve 2. pádě.

V množném čísle podstatných jmen mužského rodu je to jinak: dělicí čára zde nevede mezi životnými a neživotnými, nýbrž mezi označujícími a neoznačujícími osoby. V množném čísle mají podstatná jména mužského rodu označující osoby stejné zakončení jako v 2. p., zatímco podstatná jména mužského rodu neoznačující osoby mají stejné zakončení jako v 1. p.

Je to tedy jiná situace než v češtině.

Podstatná jména mužského rodu

číslo	pád	označující osoby	životná neoznačující osoby	neživotná neoznačující osoby
jednotné	4	jako 2.p.	jako 2.p.	jako 1.p.
množné	4	jako 2.p.	jako 1.p.	jako 1.p.

Příklady:

číslo	pád	označující osoby	životná neoznačující osoby	neživotná neoznačující osoby
jednotné	1	chłopiec	koń	stołek
	2	chłopca	konia	stołka
	4	chłopca	konia	stołek
množné	1	chłopcy	konie	stołki
	2	chłopców	koni	stołków
	4	chłopców	konie	stołki

Pozor: Výrazu *papieros* se výjimečně užívá ve 4. pádě jednotného čísla ve formě *papierosa*, např. *palę papierosa, mam papierosa, dam ci papierosa* atp. Stejně jako: *tańczę walca, mazura, rock and rolla, kupuję fiata, cadillaca, volkswagena, gram w tenisa i wygrywam pierwszego seta* apod.

V polštině existuje tzv. zápor ve 2. pádě, tzn. že podstatné jméno, které v kladné větě vystupuje jako objekt (předmět činnosti) ve 4. pádě, je při změně věty na zápornou ve 2. pádě:

mužský rod

j. č.	mn. č.
Widzę chłopca. (4.p.)	Widzę chłopców. (4.p.)
Nie widzę chłopca. (2.p.)	Nie widzę chłopców. (2.p.)
Mam konia. (4.p.)	Mam konie. (4.p.)
Nie mam konia. (2.p.)	Nie mam koni. (2.p.)
Kupuję stołek. (4.p.)	Kupuję stołki. (4.p.)
Nie kupuję stołka. (2.p.)	Nie kupuję stołków. (2.p.)

ženský rod

j. č.	mn. č.
Czytam gazetę. (4.p.)	Czytam gazety. (4.p.)
Nie czytam gazety. (2.p.)	Nie czytam gazet. (2.p.)

střední rod

j. č.	mn. č.
Jem śniadanie. (4.p.)	Jem śniadania. (4.p.)
Nie jem śniadania. (2.p.)	Nie jem śniadań. (2.p.)

Vidíme, že změna věty s objektem ve 4. pádě na zápornou vede ve většině gramatických pádů k nutnosti změnit koncovku slova. Tato koncovka se nemění u podstatných jmen mužského rodu označující osoby a (pouze v jednotném čísle) u životných podstatných jmen mužského rodu, kde se 2. pád rovná čtvrtému.

Jest s 1. pádem – nie ma s 2. pádem

Czy jest lekarz u pana Groszkiewicza?

A. Tak, jest lekarz.
B. Nie, nie ma lekarza. |
|--|

Zápor od **jest** ve smyslu 'je přítomen', 'existuje' se v přítomném čase vyjadřuje spojením **nie ma** + **2. pád**. To platí i pro množné číslo:

Czy rodzice Filipa są w domu?

- A. Tak, są.
B. Nie, **nie ma ich w domu**.

Poznámka: V minulém čase je místo **nie ma** – **nie było**:

Czy był lekarz u pana Groszkiewicza?

- A. Tak, był lekarz.
B. Nie, **nie było lekarza**.

- **1. cvičení.** *Do Maryliny rodiny patří ještě její muž Rysiek a její děti Ala a Piotruś. Odpovězte celou větou na otázky:*

Czy Maryla jest w domu?

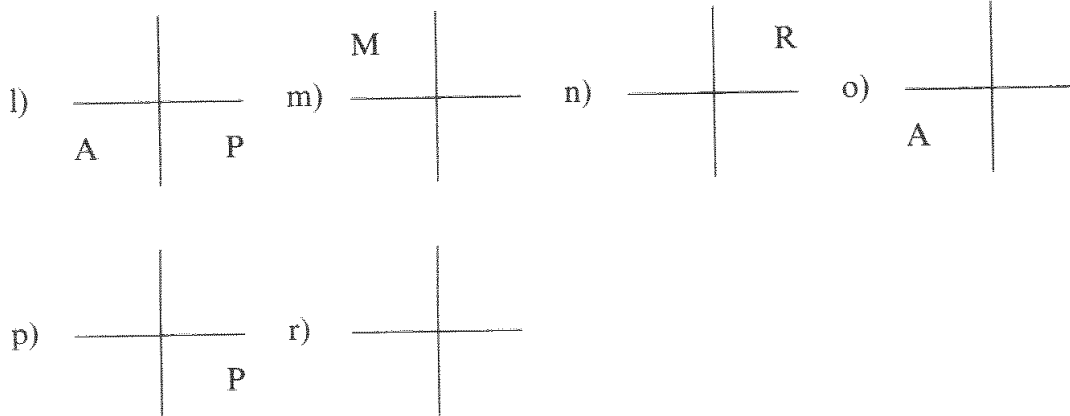
Czy Rysiek jest w domu?

Czy Ala jest w domu?

Czy Piotruś jest w domu?

Odpovězte kladně i záporně. Využijte tyto možnosti:

a) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">M</td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">A</td><td style="padding: 5px;">P</td></tr> </table>	M	R	A	P	b) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">A</td><td style="padding: 5px;">P</td></tr> </table>		R	A	P	c) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">M</td><td style="padding: 5px;"></td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">A</td><td style="padding: 5px;">P</td></tr> </table>	M		A	P	d) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">M</td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;">P</td></tr> </table>	M	R		P
M	R																		
A	P																		
	R																		
A	P																		
M																			
A	P																		
M	R																		
	P																		
e) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">M</td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">A</td><td style="padding: 5px;"></td></tr> </table>	M	R	A		f) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;"></td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">A</td><td style="padding: 5px;">P</td></tr> </table>			A	P	g) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">M</td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;"></td></tr> </table>	M	R			h) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;">P</td></tr> </table>		R		P
M	R																		
A																			
A	P																		
M	R																		
	R																		
	P																		
i) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">A</td><td style="padding: 5px;"></td></tr> </table>		R	A		j) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse; margin-right: 10px;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">M</td><td style="padding: 5px;"></td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">A</td><td style="padding: 5px;"></td></tr> </table>	M		A		k) <table style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;">R</td></tr> <tr><td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;"></td><td style="padding: 5px;">P</td></tr> </table>		R		P					
	R																		
A																			
M																			
A																			
	R																		
	P																		

● 2. cvičení. Doplňte záporné věty:

a) Mam zeszyt.
Widzę samochód.
Kupuję bilet.
Filip niesie list.
Zakrzewscy mają samochód.	Nie mam
Nie widzę
Nie kupuję....
Filip nie niesie
Zakrzewscy nie mają
b) Widzimy nauczyciela.
Mam adwokata.
Zapraszam przyjaciela.
Lubię pana Groszkiewicza.
Maryla poznaje Marka.	Nie widzimy
Nie mam
Nie zapraszam
Nie lubię
Maryla nie poznaje
c) Jem śniadanie.
Piszemy zadanie.
Andrzej otwiera okno.
Pies widzi drzewo.
Czytam ogłoszenie.	Nie jem
Nie piszemy
Andrzej nie otwiera
Pies nie widzi
Nie czytam
d) Wysyłam widokówkę.
Kupuję gazetę i książkę.
Pan Zakrzewski je zupę.
Maryla ma torbę na zakupy.
Kładę łyżkę na talerzu.	Nie wysyłam
Nie kupuję
Pan Zakrzewski nie je
Maryla nie ma
Nie kładę
e) Wypełniamy blankiety.
Kupujemy pomidory.
On lubi psy.
Marek widzi słonie.
Budujecie dom.	Nie wypełniamy
Nie kupujemy
On nie lubi
Marek nie widzi
Nie budujecie

7) Poznajemy dyrektorów.
Oni zapraszają nauczycieli.
Lubimy aktorów.
Filip ma dziadków.
Widzę sportowców w telewizji.	Nie poznajemy
Oni nie zapraszają
Nie lubimy
Filip nie ma
Nie widzę
8) Maria wysyła widokówki.
Pies niesie gazety.
Anna kupuje krzesła.
Widzimy pola i lasy.
Dziecko odrabia zadania.	Maria nie wysyła
Pies nie niesie
Anna nie kupuje
Nie widzimy
Dziecko nie odrabia

● 3. cvičení. *Odpovězte na otázky:*

- Na co choruje pan Groszkiewicz?
- Czy ma gorączkę?
- Czy ma chrypkę?
- Czy boli go gardło?
- Czy był u niego lekarz?
- Czy ma jakieś lekarstwo?
- Jakie lekarstwo uznaje pan Groszkiewicz?

● 4. cvičení. *Vyprávějte stejný příběh, ale změňte druh nemoci pana Groszkiewiczze.*

- Przyjmujemy, że ma gorączkę i boli go żołądek. Leczy się sam herbatą.
- Przyjmujemy, że boli go wątroba. Był lekarz i zapisał mu lekarstwo na wątrobę.

ZWROTY I WYRAŻENIA

lekarstwo na żołądek
to mi dobrze robi na wątrobę
to pomaga na ból głowy

žaludeční léky (prášky)
to mi dělá dobře na játra
to je od bolesti hlavy

Lekcja 9

STOISKO Z ODZIEŻĄ W DOMU TOWAROWYM

Idziemy na ulicę Główną do domu towarowego. Filip i ja chcemy kupić coś z ubrania, a Maryla pomoże nam wybrać. Na pierwszym piętrze domu towarowego jest odzież damska i męska. Mówię do sprzedawczynie:

- Czy ma pan takie modne dzinsy, jak teraz noszą? Osiemdziesiąt dwa w pasie.
- Niestety, już nie ma. Proszę przyjść jutro, zawsze rano jest dostawa – odpowiada ekspedient.
- A może ma pan koszule w kratkę z krótkim rękawem? Numer kołnierzyka czterdzieści jeden, na metr siedemdziesiąt pięć wzrostu – dowiadyuje się Filip.
- Z krótkim rękawem są tylko w niebieską kratkę lub w paski biało-brązowe. Odpowiada to panu? – pyta ekspedient.
- Nie, wolę coś spokojniejszego w kolorze. Popielaty albo beż – mówi Filip.
- Beżowych ani popielatych nie mamy w tym rozmiarze. Proszę przyjść po niedzieli – proponuje sprzedawca.

Odchodzimy od stoiska z niczym. Maryla pokazuje stoisko z odzieżą damską:

- Tam są bardzo ładne sukienki. Ta jasnozielona, czy nie jest wspaniała?

Filip i ja jesteśmy trochę zaskoczeni, ale idziemy do stoiska z odzieżą damską. Ta jasnozielona sukienka jest rzeczywiście bardzo elegancka i Maryli jest w niej ładnie. Maryla płaci w kasie, sprzedawczynie pakuje sukienkę i wychodzimy.

- Zrobię w domu miłą niespodziankę – mówi Maryla.

ten elegancki granatowy żakiet w paski
ta elegancka czerwona sukienka w białe wzorki (w grochy, w kropki,
w kwiatki itp.)
to eleganckie ciemne ubranie w dyskretną kratkę

● 1. cvičení. *Odpovězte na otázky. Vzor:*

– Czy ta niebieska sukienka jest ładna?
– Tak, jest ładna i elegancka, ale ta różowa też mi się podoba.

- a) Czy ten jasny garnitur jest ładny?
Tak,, ale ten brązowy
- b) Czy ten zielony żakiet jest ładny?
Tak,, ale ten fioletowy
- c) Czy te białe spodnie są ładne?
Tak,, ale te beżowe

Pozor: Džinsy, spodnie *apod.* (v množném čísle). Spodnie są ładne i eleganckie.

- d) Czy twoje koleżanki są ładne?
Tak,, ale wasze koleżanki
- e) Czy ta jasna spódnica w czarne wzorki jest ładna?
Tak,, ale ta gładka
- f) Czy te żółte skórzane rękawiczki są ładne?
Tak,, ale te wiśniowe
- g) Czy ten ciemnobrązowy kapelusz jest ładny?
Tak,, ale ten szary
- h) Czy ta blad różowa bluzka w paski jest ładna?
Tak,, ale ta bladoniebieska gładka

Přídavné jméno v 1. pádě jednotného a množného čísla

jednotné číslo

miły człowiek
miła pani
miłe dziecko

wysoki człowiek
wysoka pani
wysokie drzewo

ładny dom
ładna ulica
ładne miasto

množné číslo

mili	wysocy	ładni	ludzie
miłe	wysokie	ładne	dziewczyny

V množném čísle je obvykle rozdíl mezi koncovkami mužského rodu označujícího osoby a koncovkami ostatních rodů: mužského neoznačujícího osoby, ženského a středního. V přídavných jménech mužského rodu označujícího osoby jsou koncovky **-i** nebo **-y**, a to podle druhu souhlásky (u níž často dochází ke střídání) před koncovkou. Tvary přídavných jmen v mužském rodě označujícím osoby můžete tvořit sami, pokud si zapamatujete obecné zásady střídání souhlásek.

střídání

ł : l	zły człowiek	– źli ludzie
d : dź	chudy chłopiec	– chudzi chłopcy
t : ć	pracowity inżynier	– pracowici inżynierowie
sz : ś	lepszy student	– lepsi studenci
r : rz	chory pacjent	– chorzy pacjenci
k : c	czeski pisarz	– czescy pisarze
g : dz	drogi gość	– drodzy goście

Při střídání může docházet jen ke změnění:

n : ń	przystojny pan	– przystojni panowie
w : w'	nowy uczeń	– nowi uczniowie

Ke střídání nemusí vůbec docházet:

obcy człowiek	– obcy ludzie
gorący zwolennik sportu	– gorący zwolennicy sportu

Zapamatuj!

A. V polštině neexistuje spojení hlásek ani písmen

~~k y~~
~~g y~~

Po *k*, *g* je na konci slova *i*:

k i
g i

B. V polských slovech (až na některá slova cizího původu, jako **generał**, **geneza**, **generacja**, **geniusz**, **agencja** atp.) neexistuje spojení:

~~k e~~
~~g e~~

Na konci slova je *k*, *g* před *-e* změkčené

k i e
g i e

Příklady:

(Kto? co?) książki, matki, progi, pierogi
(Jaki?) słodki, prędkie, drogi, tęgi
(Jakie?) słodkie, prędkie, drogie, tęgie

- 2. cvičení. *Spojte přídavné jméno s vhodným podstatným jménem a vzniklé spojení převed'te do množného čísla:*

spokojny nauczyciel → spokojni nauczyciele

aktor, reżyser, dyrektor, student, murarz, Anglik, filozof, staruszek, przyjaciel,
syn, zięć, tatuś

a) dobry	g) młodszy
b) szczupły	h) stary
c) tęgi	i) polski
d) sympatyczny	j) mądry
e) kochany	k) inteligentny
f) nerwowy	l) zdolny

Polská přídavná jména nemají jmenné tvary. Jen u některých se zachovaly z minulosti tyto tvary v 1. pádě mužského rodu, např. **zdrów**, **wesól**, **ciekaw**; užívá se jich vedle složených tvarů: **zdrowy**, **wesoły**, **ciekawy**.

2. a 4. pád přídavných jmen

Druhý pád přídavných jmen mužského rodu má v jednotném čísle koncovku **-ego** a v množném čísle koncovku **-ych (-ich)**, např.:

Dostałem list od **dobrego** przyjaciela i kartkę od **znajomych** studentów.

Druhý pád přídavných jmen ženského rodu má v jednotném čísle koncovku **-ej** a v množném čísle koncovku **-ych (-ich)**, např.:

Nie mogę zasnąć bez tabletki **nasennej**.
Bierzesz za dużo tych tabletek **nasennych**.

Druhý pád přídavných jmen středního rodu má v jednotném čísle koncovku **-ego** a v množném čísle koncovku **-ych (-ich)**, např.:

Samochód nie ma **prawego** tylnego koła.
Brak mu też **lewych** kół.

Tvary 4. pádu přídavných jmen se shodují s příslušným podstatným jménem, k němuž se pojí:

JEDNOTNÉ ČÍSLO	mužský rod		ženský rod	střední rod
	životná	neživotná		
4. pád	jako 2. pád		jako 1. pád	

MNOŽNÉ ČÍSLO	mužský rod		ženský rod	střední rod
	označující osoby	neoznačující osoby		
4. pád	jako 2. pád		jako 1. pád	

Základní číslovky

1 jeden	11 jedenaście	21 dwadzieścia jeden
2 dwa	12 dwanaście	22 dwadzieścia dwa
3 trzy	13 trzynaście	23
4 cztery	14 czternaście	24
5 pięć	15 piętnaście	25
6 sześć	16 szesnaście	26
7 siedem	17 siedemnaście	27
8 osiem	18 osiemnaście	28
9 dziewięć	19 dziewiętnaście	29
10 dziesięć	20 dwadzieścia	30 trzydzieści

● 3. cvičení. Řekněte slovy číslovky 23–29.

40 czterdzieści	101
50 pięćdziesiąt	112
60 sześćdziesiąt	123
70	134
80	145
90	156
100 sto	167
	178
	189

● 4. cvičení. Řekněte slovy výše uvedené číslovky.

300 trzysta	2 000 dwa tysiące
400 czterysta	3 000
500 pięćset	4 000
600	5 000
700	6 000
800	7 000
900	8 000
1 000 tysiąc	9 000
	10 000

● 5. cvičení. Vyjmenujte výše uvedené číselky.

Zapamatuj si!

(ten) milion	(ten) miliard
--------------	---------------

Číslovka **jeden** se skloňuje jako přídavné jméno, např.:

Na imieniny zaproszę **jednego** przyjaciela i **jedną** przyjaciółkę.

Grażyna nie ma ani **jednego** przyjaciela i ani **jednej** przyjaciółki.

● 6. cvičení. Doplňte správné tvary 4. a 2. pádu.

a) jednotné číslo (4. p. = 2. p.)

1. p. To jest dobry pisarz.
2. p. Nie znam dobrego pisarza.
4. p. Znam dobrego pisarza.

To jest miły nauczyciel.

Nie znam

Podziwiam

To jest stary emeryt.

Nie widzę

Spotykam

To jest wybitny uczonec.

Nie ma tu

Szanuję

To jest rasowy pies.

Nie mam

Kupuję

b) *jednotné číslo (4. p. = 1. p.)*

To jest ładny dom.
Nie mam
Widzę

To jest ciepły sweter.
Nie mam
Mam

To jest grzeczna dziewczynka.
Nie ma tu
Lubię

To jest duże okno.
Nie otwieram
Otwieram

c) *mnożné číslo (4. p. = 2. p.)*

To są świetni uczniowie.
Nie widzę
Podziwiam

To są dziwni ludzie.
Nie lubię
Znam

To są dobrzy znajomi.
Nie mam
Mam

To są spokojni Anglicy.
Nie lubię
Spotykam

d) *mnożné číslo (4. p. = 1. p.)*

To są piękne zabytki.
Nie oglądam.....
Oglądam.....

To są złe psy.
Nie lubię
Widzę

To są wyjątkowe kobiety.
Nie znam
Podziwiam

To są zielone drzewa.
Nie ma tu
Widzę

● **7. cvičení.** *Doplňte věty příslušnými tvary slov v závorkách:*

- a) Filip pali (mocne papierosy)
- b) Przypominam sobie (dawni profesorowie)
- c) Rozwiązuję (ostatnie zadania)
- d) Maryla zapala (nocne lampki)
- e) Podziwiamy (cierpliwi nauczyciele)
- f) Lekarz leczy (chorzy pacjenci)
- g) Wypierzemy (brudne ubrania)
- h) Rysiek je (smaczne ciastka)
- i) Pan Adam hoduje (rasowe koty)
- j) Państwo Zakrzewscy mają (dobrzy synowie)

● **8. cvičení.** *Odpovězte na otázky podle vzoru:*

Ile lat ma twój pies?

Cztery.

a) Ile lat ma pan Groszkiewicz?	65
b) Ile lat ma mąż Maryli?	38
c) Ile lat nosisz ten płaszcz?	6
d) Ile stopni mają te schody?	14
e) Ile pięter ma ten dom?	7
f) Ile masz pieniędzy?	112 złotych
g) Ile godzin ma doba?	24
h) Ile psów ma pani Wiśniewska?	3
i) Ile domów jest na tej ulicy?	41

Poznámka: Slova **rok** se užívá jen v jednotném čísle, tedy **jeden rok**, ale **dwa lata, trzy lata, cztery lata, pięć lat, dziesięć lat** atd.

ZWROTY I WYRAŻENIA

brak (komuś czegoś)	(někomu něco) chybí, (někdo něco) nemá
coś z ubrania	nějaké oblečení
jest mu (jej) w tym ładnie	sluší mu (jí) to v tom
modna sukienka	módní dámské šaty
modne dżinsy	módní džinsy
jak teraz noszą//	jaké se ted' nosí
jak się teraz nosi	
odchodzić z niczym	odcházet s prázdnýma rukama
odpowiada mi to	vyhovuje mi to, hodí se mi to
odzież damska	dámské oděvy
odzież dziecięca	dětské oděvy
odzież męska	pánské oděvy
to mi się podoba	to se mi líbí

Lekcja 10

KIM JESTEM Z ZAWODU?

Czas, aby powiedzieć o sobie coś więcej. Kto kim jest? Jaki ma zawód? Co robi? Jak zarabia na życie, na utrzymanie siebie i rodziny?

Pan Zakrzewski jest, na przykład, zastępcą dyrektora do spraw ekonomicznych w zakładach przemysłu skórzanego. Pani Zakrzewska jest lekarką, pracuje w rejonowej przychodni. Starszy syn jest studentem politechniki, a młodszy jest jeszcze uczniem liceum.

Mąż Maryli jest prawnikiem, a Maryla jest z zawodu plastyczką, ale nie pracuje w swoim zawodzie. Wychowuje dzieci i trochę zajmuje się dziennikarstwem. Ciągle jednak twierdzi, że naprawdę jest tylko gospodynią domową.

Bardzo ciekawy zawód ma Filip. Filip jest mianowicie ... aktorem. Jest aktorem lalkowym: gra w teatrze kukielkowym dla dzieci. Jednego wieczoru jest wilkiem, innego wieczoru jest barankiem. A dzieci się śmieją i klaszczą. Filip jest absolwentem Akademii Sztuki Teatralnej w Pradze. Tam studiuje wielu cudzoziemców, także Polaków. Filip czasem jeździ do Pragi na zaproszenie jednego z praskich teatrów.

A kim ja jestem? To zależy od ciebie, czytelniku, bo ja po prostu jestem tobą. Kim zatem jesteś?

* * *

Jmenný přísudek je spojením tvaru sponového slovesa **być (jestem, jesteś, jest** apod.) s přísudkovým jménem. Přísudkové jméno je v polštině v 7. pádě, pokud je tímto jménem podstatné jméno (případně s rozvíjejícími větnými členy), anebo v 1. pádě, pokud je přísudkovým jménem jen přídavné jméno (případně jiný druh slova, který se skloňuje jako přídavné jméno).

Příklady:

- Filip jest **aktorem**. (7. pád)
Mój dziadek jest **mądrym człowiekiem**. (7. pád)
Czy to pan jest **tym nowym pracownikiem**? (7. pád)
Krzysztof jest **sympatyczny**. (1. pád)
Ona jest **wspaniała**. (1. pád)
Ten biegacz na mecie był **pierwszy**. (1. pád)

7. pád jednotného a množného čísla podstatných a přídavných jmen

- A. Sedmý pád podstatných jmen mužského a středního rodu má v jednotném čísle koncovku **-em** a v množném čísle koncovku **-ami** (nebo někdy jen **-mi**, např. *dziećmi, ludźmi*). Sedmý pád přídavných jmen mužského rodu má v jednotném čísle koncovku **-ym (-im)** a v množném čísle koncovku **-ymi (-imi)**. Např.:

Piszę zielonym długopisem.
Zajmuję się gospodarstwem domowym.
Rysuję kolorowymi ołówkami.
Posługuję się różnymi narzędziami.

- B. Sedmý pád podstatných a přídavných jmen ženského rodu má v jednotném čísle koncovku **-ą** a v množném čísle stejné koncovky jako sedmý pád mužského a středního rodu. Např.:

Myję zęby plastikową szczoteczką.
Dziecko bawi się kolorowymi zabawkami.

Podstatná jména mužského rodu zakončená v 1. pádě j. č. na **-a**, např.: *(ten) artysta, (ten) kierowca, (ten) zastępca, (ten) sprzedawca, (ten) poeta, (ten) mężczyzna* se v jednotném čísle skloňují jako podstatná jména ženského rodu, a proto říkáme:

Jestem **świetnym artystą**.
Filip jest **znakomitym kierowcą**.
Pan Zakrzewski jest **dobrym zastępcą** dyrektora.
Andrzej jest **prawdziwym mężczyzną**.

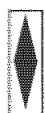
● 1. cvičení. a) Čím je pan X? Odpovězte celou větou:

poeta, ekspedient, kierownik, żołnierz, generał, adwokat, ekonomista, krawiec

b) Čím je pani X? Odpovězte celou větou:

plastyczka, nauczycielka, pielęgniarka, żona, mistrzyni sportu, sprzedawczyni

* * *

- Kim pani jest? – pyta Marylę nowy znajomy.
- Jestem kucharką, praczką, sprzątaczką, krawcową.
- Pracuje pani na czterech etatach?
- Tak, zajmuję się gospodarstwem domowym.

Pokud se názvů povolání v mužském rodě užívá i pro ženy, jsou tyto názvy (a to i ve spojení s jinými rozvíjejícími větnými členy v ženském rodě) nesklonné, např.:

Dziś nie ma w pracy pani **inżynier** Wiśniewskiej.

Wczoraj spotkałem panią **inżynier** Wiśniewską.

Zespół pracuje pod kierownictwem pani **architekt** Karolak (Karolakowej).

Podziwiam panią **architekt** Karolak (Karolakową).

Poznámka: Pokud žena užívá příjmení svého manžela, tvoří se někdy ženský tvar tohoto příjmení připojením přípony **-owa**.

Ukazovací zájmena *ten, ta, to* a *tamten, tamta, tamto*

jednotné číslo		množné číslo	
mužský rod	ten pan, tamten pan ten kot, tamten kot ten piec, tamten piec	mužský rod označující osoby	ci panowie, tamci panowie
ženský rod	ta pani, tamta pani	mužský rod neoznačující osoby	te koty, tamte koty te piece, tamte piece
střední rod	to pole, tamto pole	ženský rod střední rod	te panie, tamte panie te pola, tamte pola

2. pád

j. č.

tego pana, kota, pieca

tej pani
tego pola

mn. č.

tych panów, kotów, pieców,
pań, pól

4. pád

j. č.

tego pana, kota
ten piec
tę panią
to pole

mn. č.

tych panów
te piece, koty, panie, pola

7. pád

j. č.

tym panem, kotem, piecem
tą panią
tym polem

mn. č.

tymi panami, kotami, piecami,
paniami, polami

● 2. cvičení. Doplňte příslušné tvary zájmena *ten, ta, to a tamten, tamta, tamto*:

Wołę przystojnego aktora niż Proszę mi podać parasolkę. dyrektorzy jadą do Warszawy. spikerki mi się nie podobają. Dlaczego pieszsz ołówkiem, a nie? Wracamy w niedzielę. Nie znam jeszcze panów. Czy pan chce oddać walizkę do przechowalni bagażu? pracownicy są bardzo zdolni. psy nie są rasowe. Muszę wyjechać z miasta.

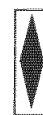
Praga

Jadę do **Pragi**. Przyglądam się **Pradze**. Widzę **Pragę**.
Nareszcie jestem w **Pradze**. Zachwygam się **Pragą**.
Podoba mi się Festiwal „**Praska Wiosna**” i podoba mi się
praskie Stare Miasto.

Prascy muzycy są w świecie bardzo znani, a **praskie**
barokowe kościoły to perły architektury.

Číslovka s podstatným jménem

Tvary pro rod mužský označující osoby a pro rody ostatní jsou – jako vždy – odlišné.

Tvary rodu mužského neoznačujícího osoby, ženského a středního

U číslovek 2, 3, 4 a také 22, 23, 24, 32, 33, 34 apod. je podstatné jméno v 1. pádě, např.:

dwie dziewczyny, trzy torby, cztery portmonetki, dwadzieścia dwie panie, trzydzieści cztery studentki, pięćdziesiąt trzy ulice

dwa koty, trzy konie, cztery króliki, dwadzieścia trzy stoły, sześćdziesiąt dwa wagony

dwa okna, trzy miasta, cztery drzewa, dwadzieścia cztery zadania, osiemdziesiąt trzy pióra

Tyto tvary se spojují s přísudkovým slovesem ve 3. osobě mn. č., např.:

Dwie studentki **czekają** na egzamin.

Dwadzieścia trzy króliki **siedzą** w klatkach.

Osiemdziesiąt dwa okna **są** czysto **umyte**.

U číslovek 5–21 a také u všech číslovek v každé následující desítce, které končí čísly 1, 5, 6, 7, 8, 9, je podstatné jméno ve 2. pádě, např.:

pięć litrów, sześć talerzy, siedemnaście domów, osiem studentek, dwadzieścia jeden kobiet, dziewięćdziesiąt ławek, siedem kół, trzydzieści pięter, siedemdziesiąt pięć zdań

Je-li toto spojení číslovky a podstatného jména ve 2. pádě ve větě podmětem, je přísudkové sloveso ve 3. osobě j. č., např.:

Pięć listów **ma** naklejone znaczki.

Siedemnaście studentek **czeka** na egzamin.

Dwadzieścia osiem lat **upływa** od mojej ostatniej wizyty.

Tvary rodu mužského označujícího osoby

U číslovek 2, 3, 4 může být podstatné jméno v 1. pádě, a v tom případě mají číslovky tvary: **dwaj**, **trzej**, **czterej**, např.:

dwaj panowie, trzej koledzy, czterej lekarze

a sloveso, které se k tomuto spojení vztahuje, je v množném čísle, např.:

Dwaj panowie **jadą** na wycieczkę.

Trzej koledzy **zajmują się** sportem.

Czterej lekarze **pracują** w tej przychodni.

Mimoto může být u všech číslovek kromě číslovky i podstatné jméno také ve 2. pádě, a v tom případě jsou tyto číslovky rovněž ve 2. pádě, např.:

dwóch panów, **trzech** kolegów, **czterech** lekarzy, **pięciu** artystów, **ośmiu** ministrów, **szesnastu** nauczycieli, **trzydziestu** jeden sportowców

Je-li toto spojení číslovky a podstatného jména ve 2. pádě ve větě podmětem, je přísudkové sloveso ve 3. osobě j.č., např.:

Dwóch panów **jedzie** na wycieczkę.

Trzech kolegów **zajmuje się** sportem.

Czterech lekarzy **pracuje** w tej przychodni.

Pięciu artystów **występuje** w filmie.

Szesnastu nauczycieli **opiekuje się** dziećmi.

Trzydziestu jeden sportowców **bierze** udział w meczu.

Vidíme tedy, že pro spojení číslovek 2, 3, 4 a podstatného jména rodu osobního mužského označujícího osoby existují dvě rovnocenné konstrukce, např.:

Trzej robotnicy wracają do domu.
nebo

Trzech robotników wraca do domu.

● 3. **cvičení.** *Doplňte správné tvary podstatných jmen a sloves a číslovky vyjádřete slovy:*

- a) (3) (osoba) (mieszkać) u nas.
(7) (studentka) (zdawać) egzamin.
(2) (pomidory) (leżeć) na stole.
(19) (ulica) (być) w tym mieście.
(23) (jabłko) (spadać) codziennie z drzewa.
- b) (4) (kolejarz) (stać) na peronie. (2 tvary!)
(11) (chłopiec) (być) w pierwszej klasie.
(25) (minister) (mieć) konferencję.
(17) (sportowiec) (brać) udział w meczu.
(2) (uczeń) (grać) w piłkę. (2 tvary!)

● 4. cvičení. *Vyjádřete číslovky slovy:*

(3) zastěpcy naszego dyrektora rozmawiają przez telefon. Tamtych (2) panów czeka na korytarzu. (7) walizek leży w przechowalni. (3) mądrych ludzi to więcej niż (4) głupich. (4) generałowie spotykają się po południu. (12) ludzi pracuje dzień i noc. (6) uczennic odrabia zadanie domowe. (2) wysocy mężczyźni nadają paczki.

● 5. cvičení. *Doplňte správné tvary sloves v přítomném čase:*

Siedmiu kierowców (pracować) od rana. Dwaj przyjaciele (oglądać) telewizję. Czterech rolników (kupować) traktory. Dwadzieścia jeden dziewczynek (pomagać) nauczycielce. Jedenaście kukielek (występować) w tej sztuce teatralnej. Trzech cudzoziemców (spacerować) po parku. Siedem sukienek (wisieć) w szafie.

ZWROTY I WYRAŻENIA

brać udział (w czymś)

účastnit se (něčeho), podílet se
(na něčem)

być kimś z zawodu

být povoláním něčím

coś więcej

trochu víc

na przykład

například, na příklad

na zaproszenie

na pozvání

po prostu

prostě

**pracować dzień i noc (dnem i nocą,
dniami i nocami)**

pracovat ve dne v noci

pracować na jednym etacie

mít jedno zaměstnání

**pracować na dwóch (trzech, czterech)
etatach**

mít dvě (tři, čtyři) zaměstnání

pracować w swoim zawodzie

pracovat ve svém oboru

przychodnia rejonowa

zdravotní středisko

wiceprezes, wiceprzewodniczący

místopředseda, náměstek

ředsedy

zależec od kogoś//czegoś

záležet na kom//čem

zarabiać na życie//utrzymanie

vydělávat na živobytí

zastępcą dyrektora ds.

ekonomicznych

ekonomický náměstek ředitele

technicznych

technický náměstek ředitele

osobowych

personální náměstek ředitele

organizacyjnych

organizační náměstek ředitele

Lekcja 11

WYDAJEMY POLECENIA

Maryla mówi do dzieci i do męża:

- **Przynieś**, Alu, chleb z piekarni. Ale **nie zapomnij zamknąć** drzwi wejściowych!
- **Nie biegnij** tak, Piotrusiu. **Usiądź** na chwilę!
- Ryśku, **czy mógłbyś wynieść śmieci? Zamknij, proszę**, drzwi wejściowe za Alą.

*

Dyrektor Zakrzewski mówi do głównego księgowego:

- **Niech pan przygotuje** sprawozdanie na czwartek. A to zamówienie **proszę dać** dyrektorowi naczelnemu do podpisania. Aha, **niech pan nie zapomni** o zebraniu w poniedziałek.

*

Pani Zakrzewska mówi do nieznanego w pociągu:

- **Czy byłby pan tak uprzejmy** i zamknął to okno, bo jest przeciąg.
- **Czy mógłby pan mi pomóc** zdjąć walizkę z półki?

* * *

Rozkazovací způsob

Od sloves I. a II. třídy, u nichž nedochází ke střídání souhlásek (viz 3. lekce), tvoříme 2. osobu jednotného čísla rozkazovacího způsobu odtržením osobní koncovky od tvarů přítomného času. V 1. a 3. osobě množného čísla přidáváme příslušnou koncovku jako v oznamovacím způsobu, např.:

	j. č.	mn. č.
pisac	1. –	1. piszmy
	2. pisz!	2. piszcie

Od sloves I. a II. třídy, u nichž dochází ke střídání souhlásek, a která mají tedy dva kmeny – tvrdý a měkký, tvoříme 1. a 2. osobu rozkazovacího způsobu od měkkého kmene, např.:

nieść	1. –	1. nieśmy!
	2. nieś!	2. nieście!

U sloves s příponou *-nąć* se po odtržení osobní koncovky připojuje **-ij**, např.:

ciągnąć	1. –	1. ciągnijmy
	2. ciągnij	2. ciągnijcie

ale je-li před příponou *-nąć* samohláska, **-ij** se nepřipojuje, např.:

stać	1. –	1. stańmy!
	2. stań!	2. stańcie!

U sloves III. třídy se rozkazovací způsob tvoří od tvaru 3. osoby mn. č.:

czytać	1. –	1. czytajmy!
	2. czytaj!	2. czytajcie!

Třetí osobu rozkazovacího způsobu tvoříme připojením slova **niech** k osobnímu tvaru přítomného času:

	j. č.	mn. č.
ić	3. niech idzie	3. niech idą

Příklady časování sloves v rozkazovacím způsobu

I. třída (se střídáním souhlásky): **usiąść**

1. –	1. usiądźmy
2. usiądź	2. usiądźcie
3. niech usiądzie	3. niech usiądą

II. třída: **uczyć się**

1. –	1. uczmy się
2. ucz się	2. uczcie się
3. niech się uczy	3. niech się uczą

III. třída: **śluchać**

1. –	1. słuchajmy
2. słuchaj	2. słuchajcie
3. niech słucha	3. niech słuchają

jeść

1. –	1. jedzmy
2. jedz	2. jedzcie
3. niech je	3. niech jedzą

● 1. cvičení. Doplňte tvary rozkazovacího způsobu:

Ewo, do cukierni (iść) i 10 ciastek (przynieść). Panie Kowalski, pan list (napisać). Marylo, tu do mnie (chodzić). (My) teraz obiad (jeść). (Wy) buty (wyrzucić), kiedy wchodzić do domu. Ryśku, prędko z pracy do domu (wracać). Panie inżynierze, pan ze sobą to sprawozdanie (zabrać). Pani magister, pani o to dyrektora instytutu (zapytać). Mili państwo Zakrzewscy, państwo (*mn.č*) nas częściej (odwiedzać).

Zapamatuj:

Chodź tu! Chodźcie tu!	Pojd' sem! Poid'te sem!
Jedź! Jedźcie!	Jez! Jezte!
Jedź! Jedźcie!	Jed'! Jed'te!

Vydávání příkazu

tykání

vykání

Otwórz okno!	Niech pan otworzy okno!
Otwórz okno, proszę.	Niech pan otworzy okno, proszę.
Proszę otworzyć okno.	Proszę otworzyć okno.
Czy mógłbyś//mogłabyś otworzyć okno?	Czy mógłby pan//mogłaby pani otworzyć okno?
Czy byłbyś//byłabyś tak uprzejmy(a)//łaskaw(a) i otworzył(a) okno?	Czy byłby pan//byłaby pani tak uprzejmy(a)//łaskaw(a) i otworzył(a) okno?

(Místo *mógłbyś//mógłby pan* je tu možné použiť *możesz//może pan.*)

● 2. cvičení. Utvořte od uvedených slovních spojení příkazy:

- a) ve 2. osobě rozkazovacího způsobu
 - b) ve 3. osobě rozkazovacího způsobu (s použitím slov **pan/|pani**)
 - c) zdvořilostním způsobem
- např.:

podac solniczkę

- a) Podaj mi solniczkę.
- b) Niech mi pan poda solniczkę.
- c) Czy mógłby pan mi podac solniczkę?

zamknąć drzwi, przynieść gazetę, umyć naczynia, posprzątać mieszkanie, pomoc w niesieniu walizki, zgasić światło, oddać książkę, wrzucić list do skrzynki pocztowej, kupić kilo kielbasy, pożyczyć sto złotych.

Zapamatuj si způsoby vyjádření rozkazu od slovesa **pomóc**

pomóż mi

niech pan//pani mi pomoże

czy mógłby pan//mogłaby pani mi pomóc?

tydzień

poniedziałek	w poniedziałek
wtorek	we wtorek
środa	w środę
czwartek	w czwartek
piątek	w piątek
sobota	w sobotę
niedziela	w niedzielę

● 3. cvičení. Řekněte, co obvykle děláte v určitých dnech týdne, např.:

W poniedziałek robię zakupy na cały tydzień.

We wtorek piekę ciasto.

W środę naprawiam samochód.

apod.

Stupňování přídavných jmen a příslovčí

- I. A. Dziś jest **ciepło**.
B. Wczoraj było jeszcze **cieplej**.
C. Ale **najcieplej** było w zeszłym roku, pamiętacie?
- II. A. **Ciekawy** jest ten dzisiejszy film w telewizji.
B. Nie lubię telewizji. Moja książka jest **ciekawsza**.
C. Dla mnie **najciekawsza** jest moja praca.
- III. A. Żona Marka jest **ładna**, prawda?
B. Krysia Kowalska jest chyba **ładniejsza**.
C. **Najładniejszą** na świecie dziewczynę widziałem wczoraj na placu Zamkowym.
- IV. A. Czy ty myślisz, że Filip jest **nieśmiały**?
B. Oczywiście. Nikt nie jest **bardziej nieśmiały** niż Filip.
C. **Najbardziej nieśmiały** jest chyba przy panu Groszkiewicz. Chyba się go boi.

Druhý stupeň se tvoří u přídavných jmen příponami **-szy** nebo **-ejszy** (je-li před příponou skupina 2 souhlásek).
Třetí stupeň se tvoří z druhého stupně předponou **naj-**.

Opisné stupňování

Nestupňuje-li se přídavné jméno příponou, připojuje se slovo **bardziej** (**najbardziej**) nebo **mniej** (**najmniej**), např.:

Najbardziej urocza na świecie kobieta to moja narzeczona.
Grzegorz, owszem, jest przystojny, ale **mniej męski** niż ten amerykański aktor filmowy.

Nepravidelné stupňování

dobry	–	lepszy	–	najlepszy
zły	–	gorszy	–	najgorszy
mały	–	mniejszy	–	najmniejszy
duży//wielki	–	wiekszy	–	największy

Stupňování se střídáním souhlásky

lekki	– lżejszy	miły	– miłszy
wysoki	– wyższy	ciepły	– cieplejszy
drogi	– droższy	trwały	– trwalszy
długi	– dłuższy	gorący	– gorętszy
tegi	– cięższy		(<i>nebo</i> bardziej gorący)

● 4. **cvičení.** *Utvořte od uvedených přídavných jmen druhý a třetí stupeň:*

a) tani	b) lekki	c) biały (<i>střídání a:e, ł:l</i>)	
gorący	dzielny	bogaty	
odważny	trudny	szeroki	} <i>podle vzoru</i> wysoki
łatwy	krótki	głęboki	
mały	duży	doskonały (<i>střídání ł:l</i>)	
zły	stary	dobry	

Srovnávání

Filip jest **wyższy od** pana Zakrzewskiego.
nebo

Filip jest **wyższy niż** pan Zakrzewski.

od s 2. pádem niż s 1. pádem

Příslovce se stupňují přidáním přípony **-ej**, přičemž platí podobné střídání hlásek jako u přídavných jmen, např.:

jasno – jaśniej – najjaśniej
często – częściej – najczęściej

● 5. **cvičení.** *Doplňte tvar 1. nebo 2. pádu:*

- Maryla jest mądrzejsza od (Hania)
- Piotruś jest mniejszy niż (Ala)
- Himalaje są wyższe niż (Alpy)

- d) Wiosna jest cieplejsza niż (zima)
- e) Samolot jest szybszy od (samochód)
- f) Morze jest większe od (jezioro)
- g) Ten sportowiec jest gorszy od (tamten)
- h) Ta pani jest sympatyczniejsza niż (tamta)
- i) Ta koszula ma krótsze rękawy od (ta biała)
- j) Ten sweter jest dłuższy niż (tamten)

● **6. cvičení.** *Doplňte věty podle vzoru:*

Pierwszy dom jest **wysoki**, drugi **wyższy**, a tamten **najwyższy**.

- a) Ten pokój jest duży, tamten, a ten trzeci
- b) Chleb jest świeży, bułki, a rogaliki
- c) Te jabłka są smaczne, tamte jeszcze, ale są te czerwone.
- d) To zły człowiek, jego żona jest jeszcze, ale teściowa
- e) Moja walizka jest lekka, torba Hani jest, ale neseser Agnieszki jest
- f) Materiał w kratkę jest cienki, materiał w paski jest jeszcze, ale ten gładki jest

● **7. cvičení.** *Doplňte příslušné tvary přídavných jmen a sloves v rozkazovacím způsobu:*

- a) To dobre radio, ale pan mi (pokazać) jeszcze
- b) To tani zegarek, ale pan mi (przynieść) jeszcze
- c) To mały stół, ale pan (postarać się) o jeszcze
- d) To ciemne ubranie, ale pani (poszukać) jeszcze
- e) To wyraźna fotografia, ale (zrobić, na „ty”) jeszcze
- f) To jest ciekawy artykuł, ale (przeczytać, na „ty”) ten drugi. Jest jeszcze

ZWROTY I WYRAŻENIA

dać do podpisania (do podpisu) **dát k podpisu**

Lekcja 12

deściwili

MARYLA ZGUBIŁA PARASOLKĘ

Maryla jest bardzo roztargniona. Zostawiła gdzieś parasolkę i teraz nie wie, gdzie ją zostawiła. Maryla opowiada nam o tym:

Złota
Gubię parasolki. Wszyscy ludzie na świecie gubią parasole, ale nikt się nie przyznaje. A ja mam odwagę się przyznać. Gubię. Wychodzę z nią, a wracam bez niej. *niechota*

- Gdzieś ty ją mogła zostawić? – pyta mąż.
- Nie mam pojęcia.
- Przypomnij sobie, gdzie byłaś.
- W kawiarni. Ale wyszłam z parasolką.
- Gdzie jeszcze byłaś?
- Kupowałam marchew. Ale wyszłam z parasolką.
- Gdzie jeszcze?
- Mierzyłam suknię. Ale wyszłam z parasolką.
- Nie ma cudów – stwierdza mąż – gdzieś ją musiałaś zostawić. Może w tramwaju?
- Nie jechałam tramwajem.
- Może u Zosi?
- Nie byłam u Zosi.
- Może na poczcie.
- Nie wstępowałam na pocztę.
- No to gdzie ją zostawiłaś? I tak już jej nie odzyskasz, **ale żebyś przynajmniej wiedziała**, gdzie ją mogłaś zostawić! Na pewno jeszcze gdzieś byłaś i nie pamiętasz.

Przez następną godzinę zastanawiamy się oboje, gdzie jeszcze mogłam być. Doszło do tego, że kiedy wychodzę z parasolką, notuję sobie po kolei, gdzie jestem. W ten sposób wiem na pewno, gdzie byłam, tylko nie wiem, gdzie zostawiłam parasolkę. Mąż pyta:

- A może zostawiłaś w kinie?
- W kinie już jej nie miałam.
- A może w taksówce?
- Wsiadłam już bez parasolki.

- A może u dentysty?
- Zgubiłam ją przed dentystą.
- No to przypomnij sobie, gdzie jeszcze byłaś. Przecież gdzieś ją musiałaś zostawić. Przecież nie ma cudów (...)

(Z humorne povidky Stefanie Grodzieńské)

Minulý čas

Minulý čas tvoříme odtržením koncovky **-ć** od infinitivu a připojením formantu **ł** nebo **l** a příslušné osobní koncovky, která plní v polštině podobnou funkci jako v češtině spona „jsem“, „jsi“, „jsme“, „jste“. Tvary minulého času jsou proto jednoslovné:

zostawić			
ja	zostawi-ł-em	my	zostawi-ł-iśmy
	zostawi-ł-am		zostawi-ł-yśmy
ty	zostawi-ł-eś	wy	zostawi-ł-iście
	zostawi-ł-aś		zostawi-ł-yście
on	zostawi-ł	oni	zostawi-ł-i
ona	zostawi-ł-a	one	zostawi-ł-y
ono	zostawi-ł-o		

Je-li před koncovkou **-ć** samohláska **e**, mění se při časování na **a**, např.:
wiedzieć, wiedziałem, wiedziałam...

Poznámky:

- A.** V množném čísle jsou jen dva rody, mužský rod označující osoby a rody ostatní. Mužský rod označující osoby má formant **ł** a koncovka začíná samohláskou **i**, takže vzniká spojení **li**. Mužský rod neoznačující osoby, ženský rod a střední rod mají formant **ł** a koncovka začíná samohláskou **y**, takže vzniká spojení **ly**.
- B.** Koncovky 1. a 2. osoby j. i mn. č. mají dvě části. Druhá část, koncovka **-m**, **-ś**, **-śmy** a **-ście**, se může ve větě spojovat i s jinými slovy než sloveso (ale nemůže stát samostatně). Je-li ve větě spojka nebo

zájmeno a jsou-li spojeny s částicí **by**, např.: *jakby, gdyby, żeby, aby, oby*, připojují se zpravidla tyto koncovky (jejich druhá část) k této spojce nebo zájmenu (viz podtržená věta v Marylině vyprávění). Koncovky **-m, -ś, -śmy a -ście** se připojují také k tvarům podmiňovacího způsobu (viz 24. lekce).

Minulý čas slovesa *być*

(ja)	byłem byłam	(my)	byliśmy byłyśmy
(ty)	byłeś byłaś	(wy)	byliście byłyście
(on)	był	(oni)	byli
(ona)	była	(one)	były
(ono)	było		

→ *po 2000 MŨŻ. 10 d*
złoty, srebrny, miedź
+ 2. r. 2. r. 2. r.

● 1. cvičení. Časujte uvedená slovesa ve všech osobách v minulém čase:

kupować, mierzyć, musieć (*pozor: musiałem, musiałam... apod.*), jechać, wstępować (*např.: na pocztę, do sklepu*), móc (*pozor: mogłam, mogłaś... apod.*), wiedzieć, mieć, czytać, pisać, mówić, lubić, chodzić, siedzieć.

Slovesný vid

Rozlišujeme vid dokonavý a nedokonavý a také násobený a nenásobený. Rozdělení je tedy zhruba stejné jako v češtině, ale způsoby tvoření vidu nejsou v obou jazycích totožné. Např. připojením předpony **po-** ke slovesu v polštině se tvoří vid dokonavý:

słuchać	–	posłuchać
kłaść	–	położyć
liczyć	–	policzyć
myśleć	–	pomyśleć
ić (siedziałem)	–	pojść (posiedziałem)

Příklady:

<p>přítomný čas</p> <p>Dziś slucham muzyki klasyczej. Kładę klucz na stole. Liczę pieniądze. Myślę o swoich kłopotach.</p>	<p>budoucí čas dokonavý</p> <p>Jutro poslucham sobie jazzu. A książki położę na półce. Później policzę pieniądze. Jutro o nich pomyślę.</p>
<p>minulý čas nedokonavý</p> <p>Zawsze sluchałem twoich rad. Zazwyczaj kładłem klucz na stoliku. Liczyłem pieniądze i nie wiem, ile ich mam. Myślałem, że nie będziesz na mnie czekała.</p>	<p>minulý čas dokonavý</p> <p>Raz cię posluchałem i potem żałowałem tego. Wczoraj położyłem klucz na szafie. Policzyłem wszystko dokładnie (wiem, ile to jest). Pomyślałem trochę i rozwiązałem zadanie.</p>

● 2. cvičení. Časujte tato slovesa v minulém čase:

- a) czytać i przeczytać
- b) pisać i napisać
- c) mówić i powiedzieć.

*Použijte je ve větách s uvedenými konstrukcemi (obměňujte použitá slova, např.: **książka** – **dzisiejsza gazeta**, **przyjaciel** – **siostra apod.**):*

- a) **Czytałem** książkę Sienkiewicza, ale jej **jeszcze nie przeczytałem**.
- b) **Pisałem** list do przyjaciela, ale go **jeszcze nie napisałem**.
- c) **Mówiłem** ci o swoich kłopotach, ale o tym najważniejszym **jeszcze ci nie powiedziałem**.

Zapamatuj se tyto vidové dvojice sloves:

nedokonavý	–	dokonavý
kłaść	–	położyć
widzieć	–	zobaczyć
oglądać	–	obejrzeć
brać	–	wziąć
iść	–	pójść

- 3. cvičení. *Doplňte věty tak, aby vyjadřovaly týž děj v minulém čase a v dokonavém vidu.*

- a) Piotruś nigdy nie kładł rzeczy na swoim miejscu.
Dziś Piotruś misia i lalkę do szafy.
- b) Nie widziałam jeszcze żony pana Zakrzewskiego.
Wczoraj ją pierwszy raz.
- c) Codziennie oglądam dziennik telewizyjny.
W środę dodatkowo jeszcze film.
- d) Na każdy urlop brałem ze sobą plecak.
Tego roku ze sobą jeszcze narzeczoną.
- e) Kiedy szedłem z pracy, spotkałem Filipa.
Dalej zatem razem z Filipem.

FILIP ZGUBIŁ PORTFEL

Spotkałem Filipa. Miał bardzo smutną minę.

- Co się stało? – zapytałem go.
 - Zgubiłem portfel – poinformował mnie.
 - A to dopiero! – powiedziałem. – Co miałeś w tym portfelu?
 - Dowód osobisty, niestety. A poza tym legitymację służbową, prawo jazdy i upoważnienie do odebrania pensji Halinki. Paszport, na szczęście, mam w domu. Nie nosiłem go ze sobą.
 - To fatalne! – odpowiedziałem zmartwiony. – I co teraz zrobisz? Musisz to zgłosić na policji. Może ktoś go ukraść.
 - Już tam byłem. Teraz dam chyba ogłoszenie do prasy. Może uczciwy znalazca mi odeśle... – powiedział niepewnie Filip.
 - Nie można na to liczyć. Co z dowodem osobistym? – zapytałem.
 - Dostanę tymczasowe zaświadczenie tożsamości, a potem muszę sobie wyrobić nowe dokumenty – oświadczył smutnie Filip.
- Popatrzyłem na niego ze współczuciem. Nawet mi się nie chciało żartować.

* * *

Dokumenty:

dowód osobisty	podanie
paszport	życiorys
legitymacja służbowa	opinia

legitymacja ubezpieczeniowa	zaświadczenie
pełnomocnictwo	oświadczenie
upoważnienie	prawo jazdy
polisa ubezpieczeniowa	dowód rejestracyjny (<i>např.</i> samochodu)

● 4. **cvičení.** *Utvořte podle uvedeného vzoru stručné dialogy a použijte v nich výše uvedenou slovní zásobu:*

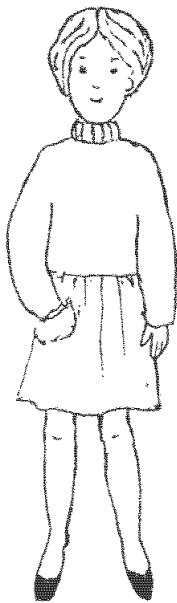
- a) A. Czy ma pan przy sobie **zaświadczenie tożsamości**?
B. Nie, nie wziąłem ze sobą **zaświadczenia**.
- b) A. Proszę okazać **dowód rejestracyjny** samochodu.
B. Bardzo proszę. Oto **dowód rejestracyjny**.
- c) A. Czy mogę prosić o **numer pańskiego paszportu**?
B. Chwileczkę, muszę znaleźć portfel. Proszę, oto numer.

Poszedłem//Poszłam na dworzec kupić bilet kolejowy do Gdańska. Kosztował 159 złotych. Dałem//Dałam kasjerce dwa banknoty po sto złotych i dostałem//dostałam 41 złotych reszty.

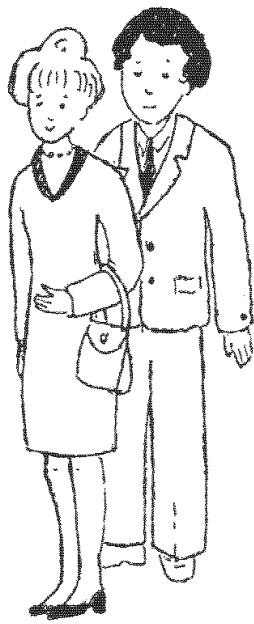

● 5. **cvičení.** *Vyprávějte o podobných situacích jako ve výše uvedeném vzoru. Například:*

Hania Lisowska

reszta

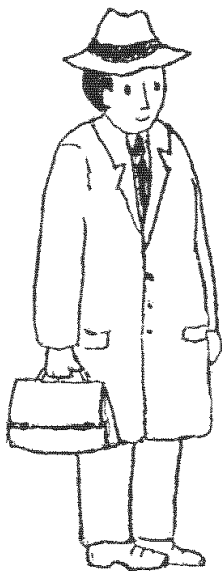
TEATR NOWY
27,00 zł

TEATR NOWY
27,00 zł

państwo Kapuścińscy

reszta

BILET LOTNICZY
350,00 zł

inżynier Butrym

reszta

- 6. **cvičení.** *Cvičíme polské neslabikotvorné l (vyslovované [l̥]). Zopakujeme si cvičení z 1. lekce a pak několikrát čteme větu:*

Pchla pchle pchala – pchla plakala.

ZWROTY I WYRAŻENIA

<p>A to dopiero! To fatalne! dać ogłoszenie doszło do tego//dochodzi do tego</p> <p>kłaść rzeczy na swoim miejscu mieć smutną minę nie ma cudów</p> <p>nie mieć pojęcia nie można na to liczyć</p> <p>po kolei uczciwy znalazca upoważnienie do odebrania pieniędzy wyrobić sobie dokumenty zgłosić na policji</p>	<p>To je ale! To je nadělení! dát si inzerát došlo (až) k tomu // dochází (až) k tomu dávat věci na své místo tvářit se smutně zázraky se nedějí, na zázraky se nedá věřit nemít ponětí nedá se na to spoléhat, nedá se s tím počítat po řadě poctivý nálezce zplnomocnění k vyzvednutí peněz dát si vystavit doklady ohlásit na policii</p>
--	---

Lekcja 13

O BAJKACH

Maryla opowiada dzieciom bajki na dobranoc:

- O czym ma być ta bajka? O smoku wawelskim, o Czerwonym Kapturku czy o dobrej wróżce? – pyta.
- Najlepiej o smoku. Jak szewczyk dał smokowi owieczkę z solą i pieprzem – mówi Piotruś.

- O dobrej wróżce – mówi Ala. – Jak krasnoludki przyniosły dobrej wróżce czarodziejski dywan.
- Nie ma takiej bajki – odpowiada Maryla. – Coś ci się pomyliło, moja kochana córeczko.
- Pozwól dziecku pofantazjować trochę. Niech sama wymyśli bajkę – wtrąca Rysiek.

* * *

3. pád a 6. pád jednotného čísla podstatných jmen

Podstatná jména mužského rodu mají ve 3. pádě zpravidla koncovku **-owi**, např.:

uczeń – uczniowi.

Koncovku **-u** má jen několik podstatných jmen:

pan	– panu	pies	– psu
ojciec	– ojcu	lew	– lwu
brat	– bratu	świat	– światu
chłopiec	– chłopcu	Bóg	– Bogu
kot	– kotu		

3. pád Komu daje szewczyk owieczkę? Smokowi.

V 6. pádě podstatná jména mužského rodu, zakončená na tvrdou souhlásku, měkkí tuto souhlásku a mají koncovku **-e**, např.:

świat	– w świecie	aktor	– o aktorze
chłop	– o chłopie	kolor	– w kolorze
sąd	– w sądzie		

Podstatná jména mužského rodu, zakončená na měkkou souhlásku nebo na **-k, -g, -ch**, mají v 6. pádě koncovku **-u**, např.:

pokój	– o pokoju	pracownik	– o pracowniku
koń	– o koniu	strach	– w strachu

Výjimečně mají v 6. pádě koncovku **-u** také podstatná jména:

syn	– o synu
dom	– o domu
pan	– o panu

O kim mówi Piotruś? O smoku.

6. pád

Na czym Piotruś śpi? Na tapczanie.

Podstatná jména ženského rodu mají ve 3. a 6. pádě stejné koncovky: **-e, -y, -i.**

Koncovku **-e** mají podstatná jména s kmenem zakončeným na tvrdou souhlásku, přičemž dochází ke střídání a ke změkčení této tvrdé souhlásky, např.:

żona – żonie
matka – matce
noga – nodze

Koncovku **-y** mají podstatná jména s kmenem zakončeným na *c, dz, cz, dź, sz, ź, rz*, např.:

ulica – ulicy kasza – kaszy
róża – róży mysz – myszy

Koncovku **-i** mají podstatná jména s kmenem zakončeným na měkkou souhlásku (včetně *l* a *j*), např.:

powieść – powieści
sala – sali
lekcja – lekcji

Komu dały krasnoludki dywan? Czarownicy.

3. pád

Maryli.

Wróżce.

O kim opowiada Ala? O czarownicy.

6. pád

O Maryli.

O wróżce.

Ve 3. pádě mají podstatná jména středního rodu koncovku **-u.**

3. pád Komu pozwalamy pofantazjować? Dziecku.

V 6. pádě mají podstatná jména středního rodu koncovku **-e** nebo **-u**.

Koncovku **-e** mají ta podstatná jména, jejichž kmen je zakončen na tvrdou souhlásku (s výjimkou souhlásek funkčně měkkých a *k, g, ch*) a jejichž tvrdé souhlásky se v 6. pádě měkkčí obdobně jako u podstatných jmen mužského rodu zakončených na tvrdou souhlásku (viz výše), např.:

święto – o święcie	krzesło – na krześle
lato – o lecie	okno – w oknie

Jiná podstatná jména středního rodu mají v 6. pádě koncovku **-u**.

6. pád	O kim mówi Rysiek? O dziecku.
	Na czym siedzi? Na krześle.

3. pád a 6. pád množného čísla podstatných jmen

3. pád množného čísla má vždy koncovku **-om** (bez ohledu na rod podstatného jména):

Czesi – Czechom	wrózki – wrózkom
smoki – smokom	morza – morzom

3. pád	Komu Maryla opowiada bajki? Dzieciom.
---------------	--

6. pád množného čísla má vždy koncovku **-ach** bez ohledu na rod podstatného jména, např.:

Polacy – o Polakach	wrózki – o wrózkach
smoki – o smokach	morza – o morzach

6. pád	O kim opowiada Ala? O krasnoludkach.
---------------	---

● **1. cvičení.** *Odpovězte celými větami na otázky:*

- a) Komu przysługuje zniżka na tramwaj?
dzieci, młodzież, żołnierze, emeryci, renciści

Pozor: *podstatné jméno **młodzież** je gramaticky jednotné číslo.*

- b) W czym przyniesiemy owoce i warzywa z ogródka?
siatki, torby, worki, walizki, paczki

● **2. cvičení.** *Odpovězte celými větami.*

- a) Komu Maryla opowiada bajki?
b) O kim mówią bajki Maryli?
c) Komu szewczyk przyniósł owieczkę?
d) Komu krasnoludki przyniosły dywan?
e) Czy zna Pan//Pani bajkę o Królownie Śnieżce?
f) O kim pisze Bożena Niemcowa w powieści „Babunia”?
g) O kim pisze Henryk Sienkiewicz w powieści „Krzyżacy”?
h) Komu zginął portfel w opowiadaniu z lekcji 12?
i) Komu Maryla ugotuje dobrą kolację?

● **3. cvičení.** *Užijte slov ve druhém a třetím sloupci v příslušných tvarech.*

	komu?	co?
Przyniosłem	ojciec	duża kawa
Przyniosłam	babcia	herbata z cytryną
Przyniosłeś	dziadek	lody waniliowe
Przyniosłaś	matka	lemoniada
Przyniósł	dziecko	woda mineralna
Przyniosła	Grzegorz	sok pomidorowy
Przyniosło	pan Szewczyk	napój firmowy

Osobní zájmena

pády	jednotné číslo				
Kto? Co?	ja	ty	on	ona	ono
Kogo? Czego?	mnie	ciebie	jego go niego	jej niej	jego niego

pády	jednotné číslo				
Komu? Czemu?	mi mnie	ci tobie	jemu mu niemu	jej niej	jemu mu niemu
Kogo? co?	mnie	cię ciebie	jego go niego	ją nią	jego go niego
o!	–	ty!	–	–	–
(o) Kim? czym?	mnie	tobie	nim	niej	nim
Kim? czym?	mną (ze mną)	tobą	nim	nią	nim

Pozor: V polské mluvnici se pády uvádějí v jiném pořadí: na pátém místě je zařazen 7. pád a na sedmém, posledním místě 5. pád. V naší učebnici ponecháváme pořadí pádů, jak je užíváno v českých mluvnicích.

pády	množné číslo			
Kto? co?	my	wy	oni	one
Kogo? czego?	nas	was	ich nich	ich nich
Komu? czemu?	nam	wam	im nim	im nim
Kogo? co?	nas	was	ich	je
o!	–	wy!	–	–
(o) Kim? czym?	nas	was	nich	nich
Kim? czym?	nami	wami	nimi	nimi

Pozor! **Oni** je tvar pro mužský rod označující osoby (**oni** zastupuje: *panowie, rolnicy, chłopcy, ludzie* apod.), kdežto **one** je tvar pro rody nemužské nebo mužský rod neoznačující osoby (**one** zastupuje: *konie, psy, domy, dokumenty, kobiety, ulice, dzieci, pola* apod.).

● 4. cvičení. Užijte slova ve druhém a třetím sloupci v příslušných tvarech.

	komu?	co?
Przynieśliśmy	ty	gazeta
Przyniosłyśmy	on	pepsi-cola
Przynieśliście	ona	papierosy
Przyniosłyście	my	bita śmietana
Przynieśli	wy	galaretka owocowa
Przyniosły	ja	kawałek tortu

Rozložení tvarů osobních zájmen je podobné jako v češtině. Vezměme si např. 3. pád j. č. zájmena **on**. Máme 3 tvary: **my, jemu, niemu**. Příklad použití:

Na imieniny kupilem **mu** książkę. (kratší tvar)

Jemu kupilem książkę, a jej płytę z Chopinem. (delší tvar – v důrazu)

Dzięki niemu udało mi się kupić tę książkę. (tvar s **ń** – po předložce)

Zapamatuj si:

2. pád j. č. **jej** se vztahuje pouze k ženskému rodu.

● 5. cvičení. Doplňte příslušné tvary zájmena **ona**.

Bez . . . nie mogę żyć. Z . . . , niestety, też nie mogę. Kupilem . . . modny płaszcz i buty, a . . . jest taka niedobra. Chyba za dużo o . . . myślę, ale . . . obraz stoi mi ciągle przed oczami. Wczoraj widziałem . . . na ulicy w bardzo wesołym towarzystwie.

Slučovací spojky

V polštině plní slučovací funkci spojky: **i, oraz, również, a także**.

Maryla robi kolację **i** opowiada bajki.

Maryla robi kolację, opowiada bajki **oraz** myśli o zakupach na niedzielę.

Filip czyta pamiętniki, książki podróżnicze i biografie, **a także** czasem kryminały.

Filip nosi wąsy, Rysiek **również** zapuścił sobie wąsy.

Spojka **a** však plní rozlučovací funkci, např.:

Maryla robi kolację, **a** Rysiek opowiada bajki.

Maryla robi kolację, **a** o zakupach na niedzielę myśli Rysiek.

● **6. cvičení.** *Doplňte spojky i nebo a.*

- a) Idę do sklepu po drodze wstąpię na pocztę.
- b) Na konferencję pojedę pociągiem, Marek poleci samolotem.
- c) Pani Krystyna gubi parasolki, rękawiczki dokumenty.
- d) Pani Zakrzewska gubi czasem rękawiczki, jej mąż niekiedy zostawi gdzieś parasol.
- e) Weź ze sobą dowód osobisty, paszport możesz zostawić w domu.
- f) Tu musi pan wpisać numer paszportu numer prawa jazdy.
- g) Tu musi pani wpisać numer dowodu osobistego, tu numer legitymacji.
- h) Pociąg do Łodzi wjechał na tor siódmy, pociąg do Warszawy na szósty.
- i) Maryla prowadzi Piotrusia za rękę, jej mąż Alę.
- j) Inżynier Nowak nosi w tej teczce dokumenty, książki drugie śniadanie.

● **7. cvičení.** *Ve větě a) užitje podstatného jména v 3. nebo 6. pádě. Ve větě b) užitje místo podstatného jména příslušného osobního zájmena.*

- a) Maryla kupila skarpetki. (Piotruś)
- b) Maryla kupila skarpetki. (on)

- a) Piotruś nie lubi bajek o (wrózki)
- b) Piotruś nie lubi bajek o (one)

- a) Film się bardzo podobał. (Filip i ja)
- b) Film się bardzo podobał. (my)

- a) Marek przyniósł kwiaty. (matka)
- b) Marek przyniósł kwiaty. (ona)

- a) Dyrektor oddał dokumenty. (pani inżynier)
- b) Dyrektor oddał dokumenty. (ona)

- a) Lekarz przepisał lekarstwo. (pan Groszkiewicz)
 b) Lekarz przepisał lekarstwo. (on)
- a) Biurko stoi przy oknie, a w jest szuflada. (biurko)
 b) Biurko stoi przy oknie, a w jest szuflada. (ono)

- 8. cvičení. *Procvičte si správnou polskou výslovnost:*
 a) rozlišujeme *sz* a *ś*

Kasia kupiła kilo kaszy.

- b) *procvičujeme rz* vyslovované jako *sz*

- Nie pieprz, Pietrze, wieprza pieprzem, bo przepieprzysz wieprza pieprzem.
 - Właśnie po to wieprza pieprzę, żeby mięso było lepsze.
 - Ależ będzie gorsze, Pietrze, kiedy w wieprza pieprz się wetrze!

Poznámka: *V říkance se vyskytuje (i kvůli rýmu) stará forma 5. pádu **Pietrze**.
 Dnes: **Piotr** – 5. pád **Piotrze**.*

ZWROTY I WYRAŻENIA

bita śmietana
 bajka na dobranoc
 Czerwony Kapturek
 dzięki niemu (*s 3. pádem*)
 galaretka owocowa
 Królewna Śnieżka
 nosić wąsy
 udało mi się
 zapuścić sobie wąsy

šlehačka
 pohádka na dobrou noc
 Červená Karkulka
 díky němu
 ovocné želé
 Sněhurka
 mít knír
 měl jsem štěstí; povedlo se mi
 nechat si narůst vousy

Lekcja 14

PRZYGODA MIŁOSNA

Poznałem najpiękniejszą i najbardziej uroczą dziewczynę. O takiej cudownej przygodzie marzyłem od dawna.

Następnego dnia wydawało mi się, że ma lekko skrzywioną łopatkę.

Trzeciego dnia spostrzegłem wadę w jej nogach: szczególnie lewa była zwichrowana w nieodpowiednim kierunku.

Czwartego dnia zauważyłem, że brak zęba może mieć ogromne znaczenie.

Piątego dnia doszedłem do pewnych wniosków na temat farbowanych włosów.

Szóstego dnia myślałem sobie: co ona by dała za to, żeby schudnąć chociaż o dziesięć kilogramów?

Siódmego dnia przekonałem się, że ma chód starej kaczki.

Ósmego dnia zobaczyłem zmarszczki pod brodą.

Dziewiątego dnia stwierdziłem, że ma zwisające policzki.

Dziesiątego dnia absolutnie nie mogłem na nią patrzeć.

Wreszcie zerwałem z tą szkaradną maskarą.

Drugiego dnia po zerwaniu wydawało mi się, że łopaska właściwie wcale nie była krzywa.

Trzeciego dnia zorientowałem się, co oznaczała rzekoma wada jej nóg: po prostu rzadko spotykana, klasyczna linia.

Czwartego dnia zapomniałem o braku zęba.

Piątego dnia doszedłem do przekonania, że włosy ma naturalne.

Szóstego dnia pomyślałem sobie: co dałyby inne kobiety na świecie za taką figurę jak jej?

Siódmego dnia przekonałem się, że miała najładniejszy chód.

Ósmego dnia przypomniałem sobie jej świeżą cerę.

Dziewiątego dnia stwierdziłem, że absolutnie nie mogę bez niej żyć.

Pragnąłem wrócić znów do tej najpiękniejszej i najbardziej uroczej dziewczyny.

Nie miałem tylko siły jeszcze raz zacząć wszystko od początku.

(povídka Janusze Osęky)

Řadové číslovky

pierwszy	dwudziesty
drugi	dwudziesty pierwszy
trzeci	dwudziesty drugi
czwarty	dwudziesty trzeci
piąty	dwudziesty czwarty
szósty	dwudziesty piąty
siódmy	dwudziesty szósty
ósmý	dwudziesty siódmy
dziwiąty	dwudziesty ósmý
dziesiáty	dwudziesty dziwiąty
jedenasty	trzydziesty
dwunasty	czterdziesty
trzynasty	pięćdziesiąty
czternasty	sześćdziesiąty
piętnasty	siedemdziesiąty
szesnasty	osiemdziesiąty
siedemnasty	dziewięćdziesiąty
osiemnasty	setny
dziewiętnasty	

Řadové číslovky se skloňují jako přídavná jména.

U řadových číslovek, které vyjadřují pořadí určené dvojciferným číslem, jsou oba členy řadovými číslovkami, např.:

dzień **dwudziesty siódmy** sierpnia
trzydziesty drugi zawodnik na mecie

U řadových číslovek, které vyjadřují určení více než dvojciferným číslem, tj. troj-, čtyř-, pěticiferným atd., jsou dva poslední členy řadovými číslovkami, avšak předchozí členy jsou základními číslovkami, např.:

rok 1989 – rok tisíc dziewięćset **osiemdziesiąty dziewiąty**
rok 966 – rok dziewięćset **sześćdziesiąty szósty**

Vyjadřování data

- 19 VI 1841 r. dziewiętnasty czerwca tysiąc osiemset
 czterdziestego pierwszego roku
 nebo: dziewiętnastego (2. *pád*)
- 8 II 1922 r. ósmy lutego tysiąc dziewięćset dwudziestego
 drugiego roku
 nebo: ósmego (2. *pád*)

Miesiące

1. <i>pád</i>	2. <i>pád</i>	6. <i>pád</i>
I styczeń	stycznia	w styczniu
II luty	lutego	w lutym
III marzec	marca	w marcu
IV kwiecień	kwietnia	w kwietniu
V maj	maja	w maju
VI czerwiec	czerwca	w czerwcu
VII lipiec	lipca	w lipcu
VIII sierpień	sierpnia	w sierpniu
IX wrzesień	września	we wrześniu
X październik	października	w październiku
XI listopad	listopada	w listopadzie
XII grudzień	grudnia	w grudniu

Poznámka: **Luty** má tvar přídavného jména a skloňuje se jako přídavné jméno.

- **1. cvičení.** *Uved'te datum nějaké výjimečné události ve vašem životě, např. narozenin, svatby, maturity, získání vědecké hodnosti, narození dítěte:*

Vyberte si:

Urodziłem się (urodziłam się)

Ożeniłem się

Wysłałam za męża

Zdałem maturę (zdałam maturę)

Otrzymałem (otrzymałam) dyplom
Mój syn się urodził
Moja córka się urodziła
(inne)

Słowo **miesiąc** se skloňuje jako **tysiąc, zając**:

1. miesiąc	miesiące
2. miesiąca	miesiący
3. miesiącowi	miesiącom
4. miesiąc	miesiące
5. miesiącu!	miesiące!
6. miesiącu	miesiącach
7. miesiącem	miesiącami
- (Pozor: střídání samohlásek!)

- **2. cvičení.** *Podobně se skloňuje slovo **peníaz**. Doplňte ve větách příslušné tvary mn.č. (Pozor: 7. pád mn.č. je **peněžmi**.)*

.... to nie wszystko. szczęścia nie dają. Jestem ostatnio bez To jest warte grube Czy możesz mi pożyczyć trochę? O w dobrym towarzystwie się nie mówi. Z w kieszeni czuję się lepiej.

Řadové číslovky od číslovky **tysiąc** jsou **tysíčný** nebo **tysíčný** (řidčeji). Ale je jen **dwutysíčný**, **trzytysíčný** apod.

- **3. cvičení.** *Odpovězte na otázky:*

- a) Kogo poznal bohater opowiadania „Przygoda miłosna”?
- b) Jakie wady w niej zauważył w ciągu pierwszych dziesięciu dni znajomości?
Vzor:
Drugiego dnia zauważył, że ma skrzywioną łopatkę.
(3) wadę
(4) brak zęba
(5), że ma
(6), że waży o 10 kg za dużo.
(7), że chodzi jak
(8) zmarszczki
(9), że ma
(10) już nie mógł

c) Jak zmienił swoje poglądy w ciągu następnych dziesięciu dni po zerwaniu?

Drugiego dnia spostrzegł, że łopatką nie była krzywa.

(3), że ma klasyczną linię nóg.

(4) zapomniał o

(5) doszedł do przekonania, że włosy

(6), że ma wspaniałą

(7), że ma

(8) przypomniał sobie jej

(9) stwierdził, że nie może

d) Czego pragnął bohater opowiadania dziesięć dni po zerwaniu?

e) Dlaczego nie wrócił do tej dziewczyny?

MARYLA RYSUJE PORTRET FILIPA

Maryla już dawno obiecała sportretować Filipa. Dziś nareszcie znalazła na to czas.

– Jedno oko mam większe niż drugie – mówi Filip – a uszy za bardzo odstające. Szyja jest chyba za krótka, jak myślisz? – zwraca się do mnie.

– Uważam, że jesteś bardzo podobny. Maryla ma talent. Chyba tylko jedno ramię masz zbyt nisko – mówię.

– A włosy? Jakies takie rozczochrane, jakbym nigdy się nie czesał. Jakies skrzywienie ust. Czy ja naprawdę robię takie miny? A popatrz na moje palce. Chyba dłonie są zbyt wielkie w stosunku do twarzy...
– kontynuuje Filip.

– Miny robisz okropne i wyglądasz naprawdę o wiele gorzej – rozgniewała się Maryla. – Sam chciałeś, żebyś przede wszystkim był podobny.

– No właśnie. To wcale nie znaczy, że mam wyglądać gorzej niż w rzeczywistości. Nie denerwuj się, Marylko – prosi Filip.

– Żałuję, że dałam się namówić na ten portret – oświadcza Maryla.

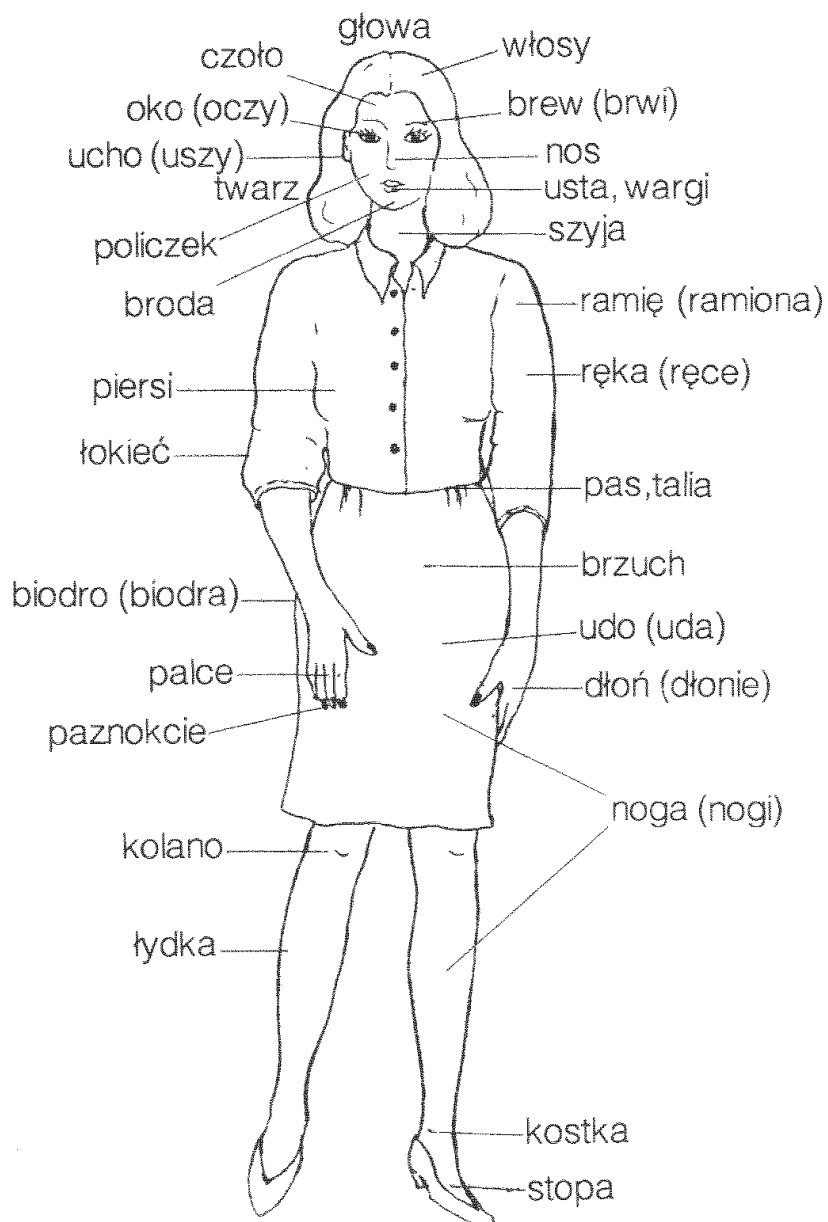
*

– Słyszałaś, Marylko, że mamy nową Miss Polonię? – pytam. – Jest bardzo ładna i młoda. Zaczyna dopiero dwudziesty rok życia. Ma 90

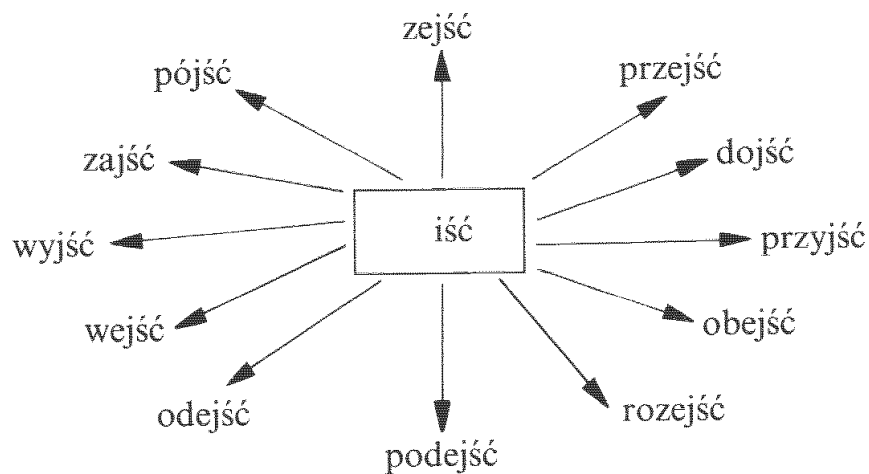
centymetrów w biodrach i 90 centymetrów w biuście, a w pasie tylko 60 centymetrów.

- A ile ma wzrostu? – pyta Maryla.
- Metr siedemdziesiąt osiem. Jest bardzo szczupła – odpowiadam.
- Jest po prostu chuda jak tyka – podsumowuje złośliwie Maryla.

* * *

Dokonavá slovesa odvozená od nedokonavého *ísć*

Příklad užití:

- Jak **dojć** do sklepu spożywczego?
- **Pójdzie** pan prosto, **obejdie** ten wysoki budynek, **przejdzie** na drugą stronę ulicy i już pan jest przy sklepie spożywym.

Minulý čas od slovesa *ísć*

Nepravidelné tvary:

szedłem, szłam	szliśmy, szłyśmy
szedłeś, szłaś	szliście, szłyście
szedł, szła, szło	szli, szły

Toto sloveso vyjadřuje nedokonavý děj, tzn. jeho prostý průběh v minulosti bez ohraničení, např.:

Kiedy **szedłem** do domu, spotkałem Mirka.

Maryla już **szła** do domu, ale przypomniała sobie, że musi wrócić do sklepu.

Widziałem dziecko, które **szło** ulicą i jadło bułkę.

Koledzy **szli** ulicą, śmiali się i rozmawiali.

Chceme-li vyjádřit děj minulý dokonavý od slovesa **iść**, užijeme jednoho z uvedených sloves s předponou. Zvláště často se užívá slovesa **pójść**.

pójść

poszedłem, poszłam	poszliśmy, poszłyśmy
poszedłeś, poszłaś	poszliście, poszłyście
poszedł, poszła, poszło	poszli, poszły

Gdzie jest Mirek?	Poszedł do domu.
Co robi Maryla?	Poszła do sklepu.
Czy inżynier Zakrzewski jest w pracy?	Nie, już poszedł. (Nie, już go nie ma).

Sloveso **odejść** (**odszedłem, odeszłam, odszedłeś, odeszłaś**,... apod.) má v polštině užší význam než v češtině. Znamená odchod od nějakého jevu, bodu, osoby, věci, např.:

Odszedłem trzy kroki **od** ściany. (Zrobiłem trzy kroki).
Pani Wiśniewska **odeszła od** męża. (Opuściła go).
Ten filozof **odszedł** daleko **od** swych poprzednich poglądów.
(Zmienił swe poglądy).

● 4. cvičení. Doplňte příslušné tvary sloves: **iść, pójść, odejść**.

- Filip . . . ulicą i pogwizdywał sobie.
- Nie ma pana dyrektora Zakrzewskiego, bo . . . na zebranie.
- Kiedy ojciec od nas . . . , przeprowadziliśmy się do innego miasta.
- Widziałem wczoraj, jak państwo Wiśniewscy . . . z dziećmi do kina.
- Ledwie . . . od drzewa, uderzył w nie piorun.
- Najpierw . . . na dworzec, potem na pocztę, a potem wróciłem do hotelu.
- Profesor . . . po swoje notatki, bo zaraz zaczyna wykład.
- Tysiące ludzi . . . ulicą i śpiewały pieśni patriotyczne.
- Myślałem, że pan . . . już do banku, panie inżynierze, a pan jeszcze nie wyszedł z pokoju.

● 5. cvičení. Říkejte, co děláte v jednotlivých měsících, např.:

W styczniu biorę urlop i jadę w góry.
W lutym siedzę w domu i robię na drutach.

● 6. cvičení. *Doplňte ve větách příslušná dokonavá slovesa odvozená od slovesa íšć (v infinitivu).*

- a) Zapraszam cię serdecznie. Musisz kiedyś do nas
- b) Musi pan po schodach na górę na trzecie piętro.
- c) Teraz trzeba na drugą stronę ulicy.
- d) Nie wie pan, jak do ulicy Polnej?
- e) Musi pan ten dom dookoła. Wejście jest z drugiej strony.
- f) Nowakowie się posprzecjali i postanowili się
- g) W tym miejscu jest przejście dla pieszych. Tu możemy przez ulicę.
- h) Nie wiem, jak z tej sytuacji.
- i) Postanowiłem w końcu do fryzjera.
- j) Jak jesteś w tej okolicy, to możesz przecież do nas.
- k) Może pan od głównego tematu i mówić o czym pan chce.

ZWROTY I WYRAŻENIA

chudy jak tyka

grube pieniądze

odejść od tematu

odstające uszy

ogromne znaczenie

przejście dla pieszych

robić na drutach

stopień naukowy

szkaradna maskara

włosy farbowane – włosy naturalne

hubený jako tyčka

velké peníze

odchýlit se od (zvoleného) tématu

odstávající uši

nesmírný význam

přechod pro chodce

plést (ručně)

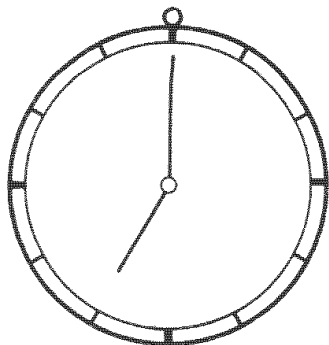
vědecká hodnota

ohydná obluda

obarvené vlasy – nebarvené vlasy

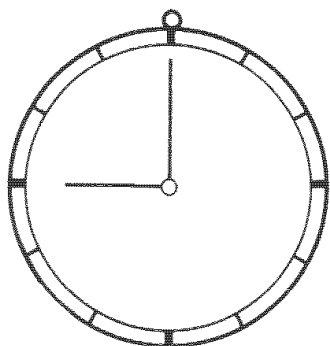
Lekcja 15

CO ROBIMY PRZEZ CAŁY DZIEŃ

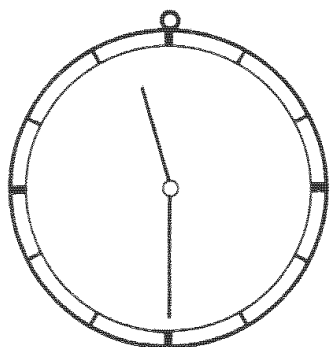

Dzień dobry!

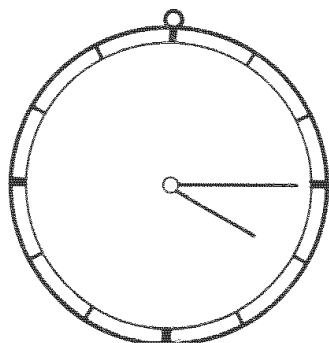
Jest godzina **siódma rano**. Wstałem już i robię gimnastykę poranną. Wiem, że Maryla w swoim mieszkaniu też już wstała i przygotowuje śniadanie, natomiast Filip w swojej kawalerce jeszcze śpi.

Jest godzina **dziewięta**. Siedzę przy swoim biurku i pracuję. Maryla posłała już Alę do szkoły, a Piotrusia do przedszkola. Sama chyba poszła do redakcji czasopisma, do którego czasem pisze artykuły. Filip też już wstał, ogolił się i wypił kawę, i czyta nową rolę teatralną.

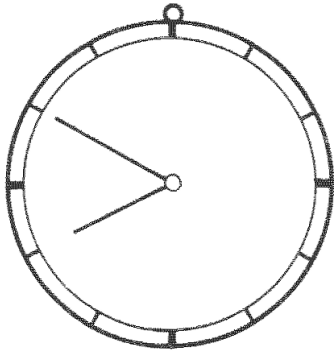

Jest **wpół do dwunastej**. O dwunastej zrobię przerwę na herbatę. Myślę, że Maryla teraz stoi przy kuchni i gotuje obiad, a kiedy ugotuje, usiądzie w fotelu z gazetą, żeby trochę odpocząć. Filip jest w teatrze na próbie generalnej. Przygotowuje z kolegami sztukę o Kopciuszku.

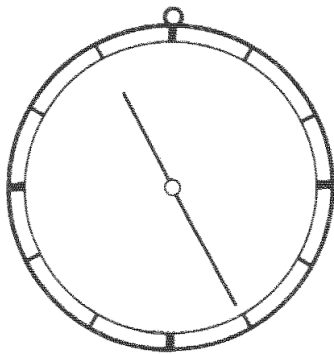

Jest **czwarta piętnaście** (szesnasta piętnaście, jak kto woli). Zjadłem już obiad, wyprasowałem ubranie i wziąłem prysznic. Piętnaście po piątej mam spotkanie ze znajomymi: idziemy do kina na szóstą, a wieczorem jedna z koleżanek zaprasza nas do domu na kolację.

Maryla zmyła już naczynia po obiedzie, pozwoliła dzieciom iść na podwórko, włączyła pralkę automatyczną i uczy się angielskiego. O pół do szóstej ma konwersacje. Filip właśnie je obiad w stołówce teatralnej. Przed wieczornym spektaklem wpadnie na chwilę do rodziców.

Jest **za dziesięć ósma** (dziewiętnasta pięćdziesiąt, jeśli ktoś chciałby być bardzo oficjalny i dokładny). Wychodzimy ze znajomymi z kina. Film był naprawdę bardzo interesujący. Maryla, jak mi się zdaje, położyła już dzieci spać i razem z mężem jedzą kolację, patrząc przy tym na ekran telewizyjny. Właśnie nadają wiadomości na pierwszym programie. Filip jest teraz w teatrze, tym razem w normalnym teatrze dla dorosłych. Zastępuje chorego kolegę.

Jest **jedenasta dwadzieścia pięć**. Zасыpiam właśnie po lekturze najnowszego tomiku mego ulubionego poety. Myślę, że Maryla już zasnęła po pracowicie spędzonym dniu, a Filip po spektaklu wpadł na lampkę wina do kawiarni obok teatru. Ciekaw jestem bardzo, z kim tam sobie gada. Jutro muszę do niego zadzwonić.

Dobranoc!

● **1. cvičení.** *Vyprávějte, co děláte obvykle v tuto denní dobu: v 7.00, 9.00, 11.30, 16.15, 19.50, i 23.25 hodin.*

● **2. cvičení.** *Vyprávějte, v kolik hodin obvykle*

a) *se probouzíte*

d) *začínáte v zaměstnání*

b) *snídáte*

pracovat

c) *odcházíte do zaměstnání*

e) *obědváte*

- f) *končíte v zaměstnání* h) *večeříte*
g) *čtete noviny* i) *jdete spát*
(V bodech a) a c) *pozor na střídání souhlásek!*)

Přísudková forma, když podmětem je podstatné jméno ve spojení se základní číslovkou

U spojení základní číslovky s podstatným jménem v 2. pádě, např. *pięciu pasażerów, sześć pań, osiem czasopism*, má sloveso v minulém čase tvar 3. osoby j. č. středního rodu. Říkame tedy:

- Pięciu pasażerów** głośno rozmawiało.
Sześć pań zajęło cały stolik w kawiarni.
Osiem czasopism leżało na półce.

U spojení číslovek 2, 3, 4 a také 22, 23, 24, 32, 33, 34 apod. s podstatným jménem rodu jiného než mužského označujícího osoby má sloveso v minulém i přítomném čase tvar 3. osoby mn. č. tohoto rodu, protože jak víme z lekce 10., je v těchto případech podstatné jméno v 1. pádě:

- Trzy kobiety** rozmawiały.
Dwa okna były umyte.
Trzydzieści cztery psy mieszkaly w schronisku dla zwierząt.

U spojení číslovek 2, 3, 4 s podstatným jménem mužského rodu označujícího osoby je možné užít dvou tvarů slovesa (viz níže tabulka „Obecná zásada”).

- Dwaj chłopcy **grali** w piłkę. // Dwóch chłopców **grało** w piłkę.
Trzej inżynierowie **zjedli** // Trzech inżynierów **zjadło** razem
razem obiad. obiad.
Czterej przyjaciele **dostali** // Czterech przyjaciół **dostało**
nagrody nagrody.

Obecná zásada:

Číslovka + podmět v 1. pádě = sloveso v mn. č. (3. osoba) příslušného rodu
Číslovka + podmět v 2. pádě = sloveso v j. č. (3. osoba) středního rodu

Nepravidelné skloňování podstatného jména **przyjaciel**:

1. przyjaciel	przyjaciele
2. przyjaciela	przyjaciół
3. przyjacielowi	przyjaciółom
4. przyjaciela	przyjaciół
5. przyjacielu!	przyjaciele!
6. przyjacielu	przyjaciółach
7. przyjacielem	przyjaciółmi

Ženský rod: **przyjaciółka** (skloňuje se pravidelně, stejně jako **matka**, **wróżka** apod.).

● **3. cvičení.** *Doplňte příslušné tvary sloves:*

Trzej koledzy do kawiarni (wejść). trzy kawy i dwie galaretki z kremem (zamówić). Dwóch z nich o egzaminach (rozmawiać), a jeden gazetę (czytać). do nich dwóch panów (podejść). to ich znajomi (być), których już dawno (nie widzieć). Tych dwóch panów do stolika (dosiąść się). Wszyscy szampana, żeby uczcić to spotkanie (zamówić). Dwóch z nich wcześniej (wyjść), a trzech pozostałych do późnego wieczoru (siedzieć).

● **4. cvičení.** *Uvedené věty změňte na věty s podmětem v množném čísle a s číslovkou:*

- a) Mój przyjaciel ciężko pracował.
(3) ciężko pracowali.
(3) ciężko pracowało.
- b) Pociąg przyjechał punktualnie.
(5) przyjechało punktualnie.
- c) Pasażer wysiadł z samolotu.
(7) wysiadło z samolotu.
- d) Koleżanka wyszła za mąż.
(2) wyszły za mąż.
- e) Przyjaciółka Filipa wypila kawę.
(5) wypilo kawę.
- f) Ładna bluzka wisiała na wieszaku.
(4) wisały na wieszaku.
- g) Umyte okno błyszczało w słońcu.
(3) błyszczały w słońcu.
- h) Małpa skakała po klatce.
(10) skakało po klatce.

Slovesa odvozená od *chodzić*

ić (jednou)	–	chodzić (mnohokrát)
dojść	–	dochodzić
wyjść	–	wychodzić
odejść	–	odchodzić
zejść	–	schodzić (pozor: pravopis se shoduje s výslovností)
wejść	–	wchodzić
podejść	–	podchodzić
przejść	–	przechodzić
rozejść	–	rozchodzić

Příslušná slovesa ve dvojicích si však – stejně jako v češtině – neodpovídají vždy svým významem, např. **pójść** (české: *jít, odejít*) **pochoǳić** [české: 1. *poprocházet se, pochodit (po parku)*, 2. *pocházet (odkud)*]. Některé z těchto dvojic však vytvářejí plný významový protiklad a příslušná slovesa se v těchto dvojicích liší jen svým dokonavým a nedokonavým videm.

Často se užívá sloves:

przychodzić – przyjść (do kogo, do czego)

např.:

Kto **przyjdzie** do nas wieczorem?

Jak **przydziesz** do mnie, to pokażę ci mój zbiór znaczków pocztowych.

Pani Kowalska **przychodzi** do nas cztery razy w tygodniu.

Nie **przychodź** do mamy tak późno! O tej porze już śpi.

● 5. cvičení. Doplňte příslušné tvary sloves *przychodzić* a *przyjść*:

a) v přítomném nebo budoucím dokonavém čase (pamatujte na střídání *d:dź* a *dz:dź*):

Umówiliśmy się, że dziś pan Kowalski . . . do pracy za piętnaście ósma, a ja . . . do pracy dopiero o ósmej. Jutro będzie odwrotnie: ja . . . do pracy

za piętnaście ósma, a pan Kowalski . . . o ósmej. Jak . . . do domu, to od razu zatelefonujemy do Filipa. Nie wiem tylko, czy go zastaniemy. On . . . do domu zwykle bardzo późno.

b) *v minulém čase dokonavém nebo nedokonavém:*

Kiedy (ty) . . . na dworzec, pociąg właśnie odjechał. To już nie pierwszy raz. Zawsze . . . tak późno.

Kasia nie . . . wczoraj do nas, bo nie miała czasu. Dawniej . . . często, ale ostatnio jest bardzo zajęta.

● **6. cvičení.** *Vyprávějte o svém včerejším dni, co jste včera dělal(a) a kdy (uved'te hodiny).*

● **7. cvičení.** *Procvičujte polskou výslovnost na tomto příkladě:*

Z českých strzech szło Czechów trzech: gdy nadszedł zmierzch, pierwszego w lesie zagryzł zwierz, bez śladu drugi w gąszczach szczeł, a tylko trzeci z Czechów trzech osiągnął marzeń kres.

ZWROTY I WYRAŻENIA

gimnastyka poranna

lampka wina

próba generalna

rola teatralna

wpaść na chwilę

wziąć prysznic

zniknąć//szczeznąć bez śladu

ranní rozcvička

sklenička vína

generální zkouška

divadelní role

zaskočit na okamžik

dát si sprchu, osprchovat se

zmizet (zmizet beze stopy)

Lekcja 16

ROZMOWY PANA ZAKRZEWSKIEGO

W drodze powrotnej z pracy pan Zakrzewski spotkał małą Alę. Oto ich rozmowa:

- Dzień dobry panu!
- Dzień dobry, Alu! Co u ciebie nowego? Jesteś już w trzeciej klasie?
- Nie, w drugiej, proszę pana. W przyszłym roku będę w trzeciej.
- Jak ci idzie nauka? A jak Piotrusiowi?
- Piotruś jest jeszcze w przedszkolu, proszę pana. A w szkole idzie mi dobrze.

*

Pan Zakrzewski spotkał na ulicy pana Groszkiewicza:

- Dzień dobry panu, panie inżynierze! Wybiera się pan na spacer?
- Dzień dobry, panie dyrektorze! Niestety nie, mam załatwić kilka spraw w mieście. A co u pana słyhać? Jak zdrowie pańskiej żony?
- Dziękuję, polepszyło się. Mam nadzieję, że i pan nie narzeka na zdrowie?
- To bywa różnie. Jakoś się trzymam. Do widzenia panu.
- Do widzenia.

*

Pod domem pan Zakrzewski natknął się na starszego syna, studenta:

- Cześć, tato! Wracasz z pracy?
- Cześć, Marku! Jak ci dziś poszło na ćwiczeniach? A czy nie za wcześnie wracasz z wykładów?
- Nie najgorzej mi poszło, tato. A wykład dziś odwołali. Przedstawiam ci moją koleżankę. Jest już na trzecim roku, wiesz?
Koleżanka przedstawia się:
- Elżbieta Adamiak. Miło mi pana poznać.
- Zakrzewski. Bardzo mi przyjemnie. Pani również studiuje na politechnice, pani Elu? Czy mogę tak do pani mówić?

- Nie, ja jestem na uniwersytecie, proszę pana. Poznaliśmy się z Markiem na obozie studenckim w zeszłym roku.
- Już w zeszłym roku? A dlaczego dotąd nie mieliśmy okazji pani poznać?
- Przez ostatnie pół roku byłam na Węgrzech. Studiuję filologię węgierską.
- Tak? Ma pani bardzo trudne studia, pani Elu. Zapraszam panią do nas do domu. Wypijemy razem kawę lub herbatę, porozmawiamy...

* * *

PYTANIE

TY	Jesteś na trzecim roku?
na – PAN	Jest pan na trzecim roku?
PANI	Jest pani na trzecim roku?

ODPOWIEDŹ

Tak, jestem na trzecim roku.

PYTANIE

TY	Czy wybierasz się na spacer?
na – PAN	Czy pan wybiera się na spacer?
PANI	Czy pani wybiera się na spacer?

ODPOWIEDŹ

Nie, chcę załatwić coś w mieście.

● **1. cvičení.** *Otázky, ve kterých se tyká, změňte na otázky, ve kterých se vyká:*

- a) Skąd przyjechałeś(aś)?
- b) Dokąd się wybierasz?
- c) Gdzie mieszkałeś(aś) podczas pobytu w Polsce?
- d) Czy to twoja torba?
- e) Z kim rozmawiałeś(aś) przez telefon?

● **2. cvičení.** *Otázky, ve kterých se vyká, změňte na otázky, ve kterých se tyká:*

- a) Gdzie pan zostawił bagaż?
- b) Czy wybiera się pani do restauracji?

- c) Czy ma pani adres Filipa?
- d) Kiedy wychodzi pan do teatru?
- e) Do kogo pan wysłał ten list?

● 3. cvičení. *Odpovězte na otázky z 1. a 2. cvičení.*

3. a 6. pád přídavných jmen a slov, která se skloňují jako přídavné jméno

jednotné číslo

	mužský rod	ženský rod	střední rod
3. pád	nowemu rokowi mojemu samochodowi (mojemu ojcu)	mojej pierwszej klasie	mojemu miłemu dziecku
6. pád	(o) nowym roku (o) moim samochodzie	(o) mojej pierwszej klasie	(o) moim miłym dziecku

množné číslo

	mužský rod	ženský rod	střední rod
3. pád	moim nowym samochodom	moim pierwszym klasom	moim miłym dzieciom
6. pád	(o) moich nowych samochodach	(o) moich pierwszych klasach	(o) moich miłych dzieciach

● 4. cvičení. *Odpovězte na otázky:*

a) Komu požyczam książki?

Wojtek Marczak, mój sąsiad, mama Halinki, znajomy inżynier, jeden pan z pracy, miłe dziecko, pani Borkowska

b) Komu nie pożyczam książek?

nieznajomi panowie, niegrzeczne panie, hałaśliwe dzieci, nieprzyjemni urzędnicy, leniwi inżynierowie

Střídání hlásek v 6. pádě jednotného čísla podstatných jmen

Při tvoření tvaru 6. pádu jednotného čísla podstatných jmen, jejichž kmen je zakončen na tvrdou souhlásku, musíme pamatovat na střídání hlásek.

mužský rod	ženský rod	střední rod
	t : ć	
świat – w świecie kotlet – o kotlecie student – o studencie uniwersytet – na uniwersytecie artysta – o artyście	istota – w istocie strata – o stracie	miasto – w mieście święto – o święcie
	ł : l	
stół – na stole Michał – o Michale sygnał – o sygnale kanał – w kanale kościół – w kościele	piła – o pile strzała – o strzale	hasło – o haśle koło – w kole krzesło – na krześle masło – na maśle
	r : rz	
telewizor – na telewizorze aktor – o aktorze rower – o rowerze teatr – o teatrze	kara – o karze pora – w porze wiara – o wierze	jezioro – w jeziorze futro – w futrze lustro – w lustrze
	d : dź	
ogród – w ogrodzie sąsiad – o sąsiedzie sad – w sadzie	woda – w wodzie bieda – w biedzie buda – w budzie	stado – w stadzie rondo – na rondzie

Mimo to střídání hlásek znamená často změkčení, např.:

nos – nosie	koza – o kozie
obóz – na obozie	kran – w kranie

nebo částečné změkčení:

ząb – w **z**ębⁱe krem – w kremⁱe
rów – w rowⁱe typ – w typⁱe

Pamatuj:
las – w lesⁱe

V 6. pádě podstatných jmen střídání hlásek

k : c

matka – o mat^ce

ręka – w rę^ce

ch : sz

mucha – musz^e

strzecha – na strzesz^e

g : dz

noga – na nodz^e

skarga – o skardz^e

vystupuje jen v ženském rodě jednotného čísla (stejně jako ve 3. pádě tohoto rodu), protože podstatná jména mužského a středního rodu, jejichž témata končí na *-k*, *-g*, *-ch*, mají v tomto pádě koncovku **-u** (srov.: *o robotniku*, *o dziecku*, *o wrogu*, *w ruchu*), která neměkčí předcházející souhlásku.

● 5. cvičení. *Doplňte příslušné tvary slov:*

praski uniwersytet, pora obiadowa, utalentowany solista, dobry sos, piękna kobieta, nasz ogród, nowy telewizor, Jezioro Nidzkie, stara chata, duże miasto, sympatyczny sąsiad.

- a) Po koncercie rozmawialiśmy o
- b) Na obiad zjem mięso w
- c) Krzysztof studiuje na
- d) Ten sklep jest zamknięty w
- e) W rosną krzaki róż.
- f) Coś się zepsuło w i brak wizji.
- g) W żyją trzy gatunki ryb.
- h) Na każda sukienka ładnie wygląda.
- i) Hania chce mieszkać w
- j) Nie mogę nic złego powiedzieć o naszym panu Zakrzewskim.
- k) W tej mieszkają moi dziadkowie.

Zapamatujte si:

w tym roku w bieżącym roku	w zeszłym roku w ubiegłym roku	w przyszłym roku w następnym roku
-------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

● 6. cvičení. Utvořte věty. Kolik vět, které mají logický smysl, jste udělal(a)?

W roku	byłem	na urlopie	w górach
	byłam	na wczasach	nad jeziorem
	będę	na wakacjach	za granicą
na wycieczce		u rodziny na wsi	

* * *

- W tym roku byłem na urlopie za granicą.
- Gdzie pan był? W Polsce, w Austrii,
na Węgrzech?
- O nie! Byłem jeszcze dalej: we Włoszech.

Włochy (kraj) – we Włoszech
Węgry (kraj) – na Węgrzech
Niemcy (kraj) – w Niemczech

Sloveso *być* v budoucím čase

—	będę					
—	—	będziesz				
—	—	—	będzie			
—	—	—	—	będziemy		
—	—	—	—	—	będziecie	
—	—	—	—	—	—	będą

● 7. cvičení. Časujte sloveso *być* ve všech časech a ve všech osobách:

(ja) byłem, jestem i będę

(ty) apod.

● 8. cvičení. Doplňte v textu příslušné tvary slova *pan*:

.... jest bardzo uprzejmy, Zbyszku. Całkowicie polegam na i na wskazówkach. Bez nie dałbym sobie rady. mi naprawdę dużo pomógł. Czy nie mogę się jakoś zrewanżować? Może pomóc w jakiejś sprawie? Może mogę coś dla załatwić? Nie, niech nie odmawia! Jestem przecież bardzo wdzięczny.

● 9. cvičení. V textu z 8. cvičení doplňte příslušné tvary slova *pani*.

● 10. cvičení. Nacvičte si krátké dialogy:

A.

- Co u pana//pani//ciebie slychać?
- Nic nowego. Wszystko po staremu. A u pana//pani//ciebie?
- Też bez zmian.

B.

- Co u pana//pani//ciebie nowego?
- Nic specjalnego. Żadnych zmian. A co u pana//pani//ciebie?
- Dziękuję, wszystko w porządku.

C.

- Jak panu//pani//ci poszło na egzaminach?
- Dziękuję, wszystko w porządku. Zdałem(am).
- Ja też zdawałem(am). Jakoś poszło.

D.

- Jak panu//pani//tobie idzie praca?
- Dziękuję. Nie najgorzej. A jak panu//pani//tobie się pracuje?
- Jakoś idzie. Nie narzekam.

● 11. cvičení. Nacvičte si vzájemné představování.

Vzory:

- Jestem Wojciech Malinowski.- Jadwiga Markiewicz. Bardzo mi przyjemnie.- Miło mi panią poznać.

- Cześć. Jestem Rysiek.- A ja mam na imię Ania. Miło mi (cię poznać).- Ja też się cieszę, że cię poznałem, Aniu.

ZWROTY I WYRAŻENIA

jestem (panu) wdzięczny
odwołać (wykład, konsultacje,
spotkanie)
polegać na kimś
poszło mi dobrze na egzaminie
praca (nauka) idzie mi dobrze
wybierać się gdzieś
załatwić sprawę
zrewanżować się komuś

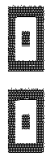
jsem (vám) vděčný
odvolat (přednášku, konzultace,
setkání)
spoléhat se na někoho
na zkoušce mi to šlo (dobře)
práce (učení) mi jde dobře
chystat se někam
zařídít věc, vyřídít věc
revanžovat se někomu

Lekcja 17

HOROSKOPY

Maryla przynosi ilustrowany tygodnik i otwiera go na przedostatniej stronie. Mówi do mnie:

– Chcesz? Poczytam ci, co cię czeka w przyszłym tygodniu. Spod jakiego znaku Zodiaku jesteś? Aha, pamiętam, jesteś Wodnik:

„Będziesz miał wielką życiową szansę. Ktoś zaproponuje ci dobry interes. Czekają cię jakieś ważne wydarzenia. Będzie to dobry okres, w następnym tygodniu może być gorzej”.

– Może ty mi zaproponujesz jakiś dobry interes? – mówię ironicznie do Maryli. – Ja w te bzdury nie wierzę.
– Ja też nie, ale to dobra zabawa. A co czeka Filipa? Ty jesteś Rak, Filipie?

„Czekają cię zmiany w życiu zawodowym”. (To pewnie ta wielka rola w filmie, na którą czekasz.) „Może też będą jakieś nieporozumienia w domu. Musisz okazać wiele cierpliwości i zrozumienia, a także wykazać dużo inicjatywy”.

- Bardzo wiele wymaga ode mnie ten mój horoskop – mówi żartobliwie Filip. – A ty, Marylko, spod jakiego znaku jesteś?
- Nie pamiętasz? Jestem Koziorożec. Obchodzę urodziny w wieczór sylwestrowy. No to posłuchajcie:

„Będzie ci sprzyjać wyjątkowe szczęście. Unikniesz nieprzyjemności, poznasz interesujących ludzi, wyruszysz w ciekawą podróż, otrzymasz niespodziewanie jakieś pieniądze.”

- To bardzo optymistyczne – komentuje Filip. – Będziesz miała rzeczywiście szczęście, jeśli ten horoskop spełni się choćby częściowo. Za tydzień nam o tym opowiesz.

Budoucí čas sloves dokonavých a nedokonavých

Budoucí čas se tvoří obdobně jako v češtině – od dokonavých sloves jednoduchými tvary pomocí osobních koncovek přítomného času, např.:

zaproponować (I. třída)

zaproponuję	zaproponujemy
zaproponujesz	zaproponujecie
zaproponuje	zaproponują

Może Filip ci **zaproponuje**, żebyś z nim pojechał do Łodzi.

uniknąć (I. třída)

uniknę	unikniemy
unikniesz	unikniecie
uniknie	unikną

Unikniesz kłopotów, jeśli będziesz rozważny.

wyjechać (I. třída)

wyjadę	wyjedziemy
wyjedziesz	wyjedziecie
wyjedzie	wyjadą

Ty **wyjedziesz**, a ja zostanę sam.

spełnić (II. třída)

spełnię	spełnimy
spełnisz	spełnicie
spełni	spełnią

Może w przyszłości **spełnią się** moje marzenia.

otrzymać (III. třída)

otrzymam	otrzymamy
otrzymasz	otrzymacie
otrzyma	otrzymają

Będę szczęśliwy, kiedy **otrzymam** list od ciebie.

Od nedokonavých sloves se budoucí čas tvoří dvěma způsoby:

- I. K pomocnému slovesu **być** v příslušném tvaru (**będę, będziesz, będzie** apod.) se připojí příslušné významové sloveso v tom tvaru, v jakém je v 3. osobě minulého času, tzn. v tvaru bez osobní koncovky (odpovídající české sponě), např.:

mieć

będę miał będę miała	będziemy mieli będziemy miały
będziesz miał będziesz miała	będziecie mieli będziecie miały
3...s ← będzie miał będzie miała będzie miało	będą mieli będą miały

Będziemy mieli szczęście, jeżeli zdążymy na ten pociąg.

(Všimněte si, že v uvedeném časování dochází ke střídání **a:e**, a to podle toho, zdali následující souhláska je měkká nebo tvrdá. Je to jev typický pro celé polské časování v minulém čase.)

II. K pomocnému slovesu **być** v příslušném tvaru (**będę, będziesz, będzie**, apod.) se připojí příslušné významové sloveso v infinitivu, např.:

będę sprzyjać	będziemy sprzyjać
będziesz sprzyjać	będziecie sprzyjać
będzie sprzyjać	będą sprzyjać

Jeśli **będą** nam **sprzyjać** okoliczności, to skończymy pracę w terminie.

Druhý způsob tvoření budoucího času se zdá být jednodušší, ale Poláci častěji užívají ten první (který předstihuje druhý způsob větší přesností podávaných informací).

● **1. cvičení.** *Od uvedených sloves utvořte tvary budoucího času:*

dokonavá slovesa	nedokonavá slovesa
I. a) zjeść	II. a) jeść
b) przepisać, napisać	b) pisać
c) wykonać	c) wykonywać
d) objaśnić	d) objaśniać
e) przełożyć	e) przekładać
f) zwiedzić	f) zwiedzać
g) kupić	g) kupować
h) wynieść	h) wnosić
i) zaprzyjaźnić się	i) przyjaźnić się
j) powitać	j) witać
k) pożegnać się	k) żegnać się
l) zawiadomić	l) zawiadamiać
m) poinformować	m) informować
n) sięść	n) siedzieć
o) zrobić	o) robić
p) pojechać	p) jechać
r) polecieć	r) lecieć

● **2. cvičení.** *Doplňte v textu slovesa uvedená v závorkách v příslušných tvarech budoucího (jednoduchého nebo složeného) času.*

Niedługo mieszkanie (dostać). Myślę, że je zupełnie zwyczajnie (urządzić). Na przykład wersalkę, dwa miękkie fotele, niski stolik typu „ława” oraz komplet regałów na jedną ścianę (kupić). Na regałach książki

(leżeć), telewizor (stać). Potem tam też doniczki z kwiatami (postawić). Do kuchni szafki kuchenne i lodówkę (kupić), a na balkonie duży wiklinowy fotel (stać). W lecie na fotelu i książki (siedzieć, czytać). Kiedy mnie znajomi (odwiedzić), kawę lub herbatę w pokoju (ja, podać), sobie wygodnie (usiąść) i (porozmawiać). Uważam, że moje mieszkanie (podość).

- 3. **cvičení.** *Přečtěte text z 2. cvičení také v budoucím čase, ale ve 3. osobě.*

Skloňování podstatného jména *tydzień*

1. tydzień	tygodnie
2. tygodnia	tygodni
3. tygodniowi	tygodniom
4. tydzień	tygodnie
5. tygodniu!	tygodnie!
6. tygodniu	tygodniach
7. tygodniem	tygodniami

Zapamatujte si spojení:

Od tygodnia jestem w Warszawie. (Cały ostatni tydzień byłem i dalej jestem).

Po tygodniu pracy jestem bardzo zmęczony.

Przed tygodniem wróciłem z urlopu.

Całe tygodnie spędzam na uczeniu się do egzaminów.

Tygodniami prowadziliśmy te dyskusje i nic one nie dały.

- 4. **cvičení.** *Doplňte v textu příslušné tvary slova **tydzień**.*

Cały spędziłem na pracy. Przynajmniej koniec powinien być przyjemny. W tym pozwoliłem sobie na mały relaks: wycieczkę do lasu. Nie widziałem lasu od wielu Mogę przebywać w lesie całe i nigdy się nie będę nudził. Natomiast po pracy w biurze jestem okropnie znudzony.

- 5. **cvičení.** *Opakujte kolegovi nebo kolegyni z kurzu text ze 4. cvičení změněný podle vzoru (použijte vykání).*

Cały spędził(a) pan(i) na pracy *atd.*

● 6. **cvičení.** *Opakujte kolegům z kurzu text ze 4. cvičení podle vzoru:*

- a) Cały spędziliśmy na pracy *atd.*
- b) Cały spędzili (oni) na pracy *atd.*

5. pád podstatných jmen

5. pád podstatných jmen mužského rodu se v jednotném čísle rovná 6. pádu a v množném čísle 1. pádu, např.:

j. č.

Mówię o **dziadku**. (6.p.)

Dziadku, opowiedz mi bajkę! (5.p.)

Mówię o **Filipie**. (6.p.)

Filipie, podejdź tu bliżej! (5.p.)

mn. č.

Panowie mogą tutaj położyć walizki. (1.p.)

Panowie, połóżcie tutaj walizki! (5.p.)

Několik podstatných jmen mužského rodu si zachovalo jiný, starý tvar v 5. pádě, např.:

ojciec – ojczy!

chłopiec – chłopczy!

młodzieniec – młodzieńczy!

5. pád podstatných jmen ženského rodu má v jednotném čísle koncovku **-o** pro podstatná jména zakončená v 1. pádě na **-a** a koncovku **-i, -y** pro podstatná jména zakončená v 1. pádě na **-i** nebo souhlásku, např.:

Mamo, czy mogę wyjść na dwór?

„**Litwo! Ojczyzno** moja! ty jesteś jak zdrowie...”

(*Pan Tadeusz* A. Mickiewicza)

Pani Halino, ma pani może chwilę czasu?

„**Młodości!** ty nad poziomy wylatuj...”

(*Oda do młodości* A. Mickiewicza)

Výjimkou je tvar 5. pádu zakončený na **-u**. Mají jej zdvojnásobky, jejichž kmen je zakončen na měkkou samohlásku (tj. před koncovkou **-a** je měkká samohláska), např.:

Babciu, poczytaj mi na dobranoc.

Ciociu, niech ciocia na mnie poczeka.

Aniu, nie gniewaj się na mnie.

Popatrz, **Krzysiu**, co ci przyniosłem.

Mamusi, kup mi lody.

Tatusiu, zagraj ze mną w piłkę.

Dziadziu, chodźmy na spacer.

Jasiu, zjedz grzecznie obiad.

Nie martw się o to, **Heniu!**

a l e

babko!, ciotko!, Anno!, Krystyno!, mamó!

tato!, dziadku!, Janku!, Henryku!

Podstatná jména středního rodu mají v 5. pádě jednotného i množného čísla stejný tvar jako v 1. pádě.

● 7. cvičení. Změňte věty na rozkazovací a použijte 5. pád.

Pan Tadek otworzy okno. Panie Tadku, niech pan otworzy okno!

Barbara zje bułkę z serem. Barbaro, zjedz bułkę z serem!

- a) Pan inżynier zamknie drzwi.
- b) Pani Kowalska pójdzie po pieczywo. (*Pozor: Příjmení na -ski, -cki, dzki atp. mají mluvnickou formu přídavného jména.*)
- c) Helena zanesie rzeczy do pralni.
- d) Ciocia Hania kupi bilet na autobus.
- e) Krzyś zawiezie nas do miasta.
- f) Dziecko podniesie zabawkę, która spadła na podłogę.
- g) Agnieszka weźmie ze sobą torbę na zakupy.
- h) Pan Adam odbierze telefon.
- i) Pan Zieliński pojedzie ze mną do ministerstwa.
- j) Pan Władysław pójdzie na trzecie piętro do księgowości.

Několik poznámek týkajících se příkazů a oslovení

- A. Při vydávání příkazu je vhodnější použít zdvořilejšího způsobu, např. *proszę + infinitiv* (viz 11. lekce), kterého se užívá jak při tykání, tak při vykání.
- B. Spojení slova **pan//pani** s příjmením v 5. pádě, např. *Panie Zieliński Pani Kowalska* nezní při společenském styku příliš vlně. Užívá se ho spíše ve vztazích: šéf – podřízený, profesor – student apod.
Při společenském styku se užívá **pan//pani** bez jakéhokoli dalšího rozvíjejícího členu, např. *Proszę pana..., Proszę pani....* Užívá se ho i při oficiálních situacích, a je to tedy spojení univerzální.
Spojení tvaru slova **pan//pani** a křestním jménem, např. *Pani Kasiu..., Panie Marku....* se užívá tehdy, chceme-li zdůraznit soukromý charakter našich vztahů s osobou, kterou oslovujeme.
- C. Spojení slova **pan//pani** s vědeckým a odborným titulem nebo funkcí v 5. pádě, např. *Panie inżynierze..., Panie doktorze..., Panie kierownika...* se užívá spíše při oficiálních vztazích, např. v zaměstnání, na úradě, na konferenci, na vysoké škole apod. Většinou se Poláci však takto netitulují, pokud to nesouvisí přímo se situací, v níž probíhá rozhovor. Někdy se tak oslovují lidé, aby zdůraznili vzájemnou úctu.)
- D. V nejnovější polštině se setkáváme s užíváním tvaru 1. pádu místo 5. pádu, např. místo: *Marku, chodź grać w piłkę*, se často říká: *Marek, chodź grać w piłkę!* Tvaru 1. pádu ve smyslu 5. pádu se užívá jen při kamarádkých vztazích, popřípadě při oslovení dítěte nebo mladého člověka.

- 8. cvičení. Na základě textu *Horoskopy* sestavte kolegovi nebo kolegyni z kurzu horoskop na příští týden.
- 9. cvičení. Vyprávějte v minulém čase: *Jak urządziłem (urządziłam) swoje mieszkanie.*

Např.: W pokoju postawiłem (postawiłam) stół, biurko i dwa krzesła. W kuchni ... apod.

- **10. cvičení.** *Dávejte si vzájemné příkazy, týkající se okna, dveří, světla, rádia, televizoru a použijte přitom příslušných tvarů 5. pádu a těchto sloves:*

otworzyć, zamknąć, zapalić, zgasić, włączyć, nastawić, wyłączyć.

ZWROTY I WYRAŻENIA

dobry interes	dobrý obchod
komplet regalów	obývací stěna
obchodzić urodziny	slavit narozeniny
odebrać telefon	vzít telefon
okazać zrozumienie	projevit pochopení
pozwolić sobie (na coś)	dovolit si (něco)
prowadzić dyskusje//rozmowy	vést diskuse//rozhovory, diskutovat// //hovořit
spędzać czas (na czymś)	trávit čas (čím)
stolik typu „ława”	(podélný) konferenční stolek
szafka kuchenna	kuchyňská skříňka
szansa życiowa	životní příležitost, životní šance
szczęście (komuś) sprzyja	štěstí (někomu) přeje
wykazać inicjatywę	projevit iniciativu
zdażyć na pociąg	přijít včas na vlak, stihnout vlak

Lekcja 18

OBYCZAJE

- Co myślisz na temat całowania pań w rękę? – zapytał mnie Filip, wygodnie rozsiadając się w fotelu. – Wczoraj reżyser przedstawił mnie swojej żonie, a ja tylko uścisnąłem jej dłoń, bez całowania.
- Ogólnie biorąc, jestem przeciw – powiedziałem. – Choć ten zwyczaj jest podobno typowo polski.
- Ale mocno przestarzały, prawdę powiedziawszy – ciągnął Filip – mamy przecież równouprawnienie.

- Teoretycznie mamy – wtrąciła Maryla – ale praktycznie daleko nam do tego. Popatrz na te tysiące zapracowanych kobiet z siatkami pełnymi zakupów. A panowie z gazetą w ręku rozsiadają się w tramwaju albo pędzą swoim „fiacikiem” po mieście.
- Jak zwykle przesadzasz i jak zwykle odbiegasz od tematu. Ja na przykład szanuję kobiety, szczególnie te zapracowane, ale czy muszę je całować w rękę? To staroświeckie i niehigieniczne – oświadczył Filip. – Przepuszczam je przed sobą przy wejściu i ustępuję im miejsca w tramwaju, staram się być grzeczny i uprzejmy. Czy to nie dość?
- Uważam, że dość – poparłem Filipa – całowanie w rękę jest staromodne.
- Ale takie sympatyczne! – westchnęła Maryla.

* * *

przestarzały	zmodernizowany
staroświecki	nowoczesny
staromodny	nowomodny
konserwatywny	
zacfany	postępowy

● 1. cvičení. *Odpovězte na otázky:*

- a) Czy Filip całuje panie w rękę przy przywitaniu?
- b) Jak Filip przywitał żonę reżysera?
- c) Czy całowanie w rękę to zwyczaj staroświecki?
- d) Czy równouprawnienie istnieje praktycznie czy teoretycznie?
- e) Czy Filip szanuje wszystkie kobiety?
- f) Jak Filip okazuje ten szacunek?
- g) Czy Maryli podoba się zwyczaj całowania w rękę?
- h) Co Pan/Pani sądzi o tym zwyczaju?

całowanie w rękę (4.p.)

z gazetą w ręku (6.p.)

z dzieckiem na ręku (6.p.)

z gazetą w ręce (6.p.)

z dzieckiem na ręce (6.p.)

W rękę, na rękę – stará koncovka 6.p., používaná jen v tomto obratu.

Přechodníky

V polštině se užívá přechodníků:

- přítomného (s koncovkou **-ąc**)
- minulého (s koncovkou **-wszy, -wszy**)

Přechodníky nemají různé tvary pro jednotlivé rody a jejich koncovky pro mužský, ženský a střední rod jsou stejné.

Příklady:

Filip, **siadając**, potracił filiżankę z kawą. (od nedokonavého slovesa)

Przetłumaczywszy referat na język polski, zacząłem go przepisywać na maszynie. (od dokonavého slovesa)

Přechodníky jsou charakteristické spíše pro pečlivý jazykový projev, např. pro jazyk písemného projevu.

I v mluveném i v písemném projevu se však užívá takových frazeologických spojení, jako

ogólnie biorąc

celkem vzato

prawdę mówiąc//prawdę powiedziawszy

po pravdě řečeno

podsumowując

souhrnem, celkově

lekkko licząc

přibližně; nejmíň,
přinejmenším

O KASZACH

- Koresponduję z młodą Japonką – zaczął Filip.
Popatrzyliśmy z Marylą na siebie trochę zaskoczeni, ale po Filipie wszystkiego można się spodziewać...
- Ta Japonka pytała mnie ostatnio w liście o jakiś typowo polski rodzaj jedzenia, coś takiego jak potrawy z ryżu dla Dalekiego Wschodu – ciągnął Filip.
- No cóż – powiedziała Maryla – teraz popularne są kartofle, ale typowo polskie będą chyba kasze, na przykład kasza gryczana...
- Kasza gryczana! – wykrzyknęliśmy z Filipem jednocześnie.
– Mmmiam! Palce lizać! Ugotuj kiedyś, Marylko, kaszę gryczaną i zaproś nas. Masz naszą wdzięczność do grobowej deski!

- **2. cvičení.** *Přečtěte text nahlas a snažte se vyslovovat souhlásku sz ve slově kasza tak, aby nezněla jako s.*

Zamiłowanie Polaków do kasz zostało utrwalone w wielu porzekadłach czy przysłowiach. **Nadmuchać komuś w kaszę** – to wtrącać się w brutalny sposób do czyichś spraw. **Zjeść kogoś w kaszy** – to okazać się sprytniejszym, mądrzejszym od kogoś. **Nawarzyć sobie kaszy** – to zrobić coś nieopatrnie, ze swoją szkodą. **Mieć kaszę w głowie** – to mieć w niej zamęt, zamieszanie. Najwymowniejsze i najbardziej znane jest przysłowie: **Polak nie da sobie w kaszę dmuchać** (nie pozwoli się wyzyskać, okpić, przewodzić komuś nad sobą, nie pozwoli sobie ubliżyć, da sobie radę, umie się bronić).

- **3. cvičení.** *Utvořte k odpovědím otázky:*

Filip koresponduje z pewną Japonką.
 Japonka pytała w liście o typowo polskie jedzenie.
 Dla Dalekiego Wschodu typowe są potrawy z ryżu.
 Teraz najbardziej popularne są kartofle (ziemniaki).
 Typowo polskie są potrawy z kasz.
 Filip najbardziej lubi kaszę gryczaną.

nedokonavé sloveso		dokonavé sloveso	podstatné jméno
pozdravíac	kogoś	pozdróvíc	pozdróvienie, -a
klaniać się	komuś	ukłónić się	ukłón, -y
ściskać (dłón)	komuś	uściskać (dłón)	uścisk (dłóni)
podawać (rękę)	komuś	podać (rękę)	podanie (ręki)
witać	kogoś	powitać	powitanie
witać się	z kimś	przywitać się	przywitanie

- **4. cvičení.** *Využijte slovesa ve sloupcích a vyprávějte, jak probíhalo setkání těchto osob:*

Syn pana Zakrzewskiego – Maryla
 Syn pana Zakrzewskiego ukłónił się Maryli.

- Pan Zakrzewski – Filip
- Maryla – pani Zakrzewska
- Ojciec Filipa – ja
- Córka Maryli – państwo Zakrzewscy
- Syn pana Zakrzewskiego – pan Groszkiewicz

Výraz *państwo* ve dvou významech

- I. Politickosprávní organizace
- II. Společenství lidí
 - a) manželská dvojice (s příjmením)
 - b) způsob oslovení skupiny lidí (různého) pohlaví

Příklady:

- I. pewne państwo afrykańskie, siedemnastowieczne państwo francuskie, nasze państwo (stát)
- II. państwo Zakrzewscy, państwo Nowakowie, drodzy państwo!, niech państwo usiądą.

V druhém významu nemá toto podstatné jméno množné číslo.

V 6. pádu j. č. má **państwo (I)** tvar **państwie**, kdežto **państwo (II)** má tvar **państwu**, a navíc ještě se 4. pád rovná 2. pádu (stejně jako u podstatných jmen mužského osobního rodu), např. **widzę państwa Malinowskich**.

Ve spojení příjmení s podstatným jménem **państwo (II)** musí být příjmení v množném čísle. Ve větě vyžaduje toto slovo sloveso ve 3. osobě množného čísla, např. **Może państwo wejdą**.

● **5. cvičení.** *Doplňte v textu slovo **państwo** ve významu I:*

- a) Polityka naszego zmierza do umocnienia jego pozycji w Europie.
- b) Temu brakuje rozwiniętego przemysłu.
- c) Znalazłem na mapie to nowe
- d) W tym władzę przejęli buntownicy.
- e) Mamy z tym dobre stosunki gospodarcze.

● **6. cvičení.** *Doplňte v textu slovu **państwo** ve významu II:*

- a) Może wypiją herbatę. (do nich)
- b) Tych, co mieszkają naprzeciw, nie ma w domu. (o nich)
- c) Znam tych od dawna. (o nich)
- d) O Nowakach ostatnio dużo się mówi. (o nich)
- e) Chciałbym się z pożegnać. (do nich)

ZWROTY I WYRAŻENIA

daleko nam do tego
jak zwykle
krótce mówiąc

k tomu máme daleko
jako obvykle, jako obyčejně
krátce řečeno, zkrátka, zkrátka
a dobře

lekkó licząc
odbiegać od tematu

ogólnie biorąc
palce lizać!
prawdę powieǳiawszy

ustąpić miejsca
wdzięczność do grobowej deski
wszystkiego się (po nim) można
spodziewać

přibližně, nejmíň, přinejmenším
odchylovat se od tématu, odbočovat
od tématu
celkem vzato
nádhěra!, všech pět (deset) olízneš!
po pravdě řečeno, abychom pravdu
řekli
uvolnit místo
vděčnost až do hrobu
od něj se dá čekat všechno

Lekcja 19

PORUSZAMY SIĘ PO MIEŚCIE

- Przepraszam, gdzie mogę kupić bilety tramwajowe?
- Najlepiej w kiosku „RUCHU”. Jest tam, na skrzyżowaniu.
- Dziękuję.

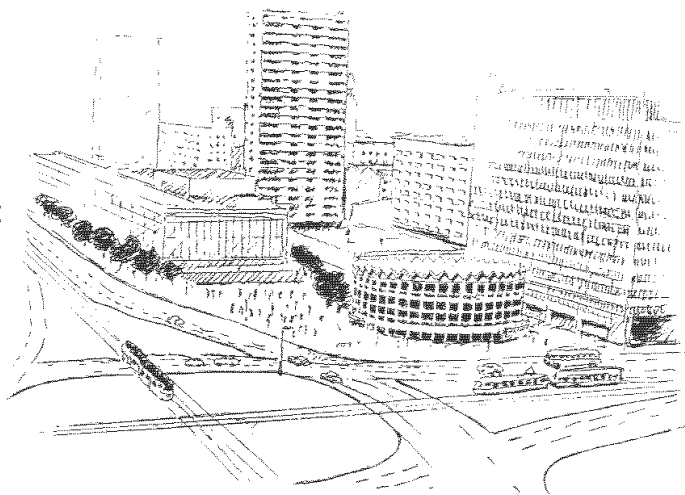
Proszę zapamiętać:

SKRZYŻOWANIE
np. Marszałkowskiej
i Alei Jerozolimskich

np. Świętokrzyskiej
i Nowego Świata

(Są to bardziej znane ulice w centrum Warszawy.)

Poznámka: Tvar 2. pádu *świata* je jen v názvu, běžně je *świata*.

W TRAMWAJU

- Przepraszam, gdzie mogę skasować bilet?
- Tam jest kasownik. Proszę.
- Dziękuję.
- Na którym przystanku mam wysiąść? Chcę się dostać na ulicę Mickiewicza.
- Na następnym, proszę pana. Ja też tam wsiadam. Pokażę panu.
- Dziękuję panu uprzejmie.
- A dokąd pan jedzie? Na Mickiewicza wygodniej byłoby panu dojechać autobusem. Od tramwaju trzeba kawałek przejść pieszo.
- Nie szkodzi. Wolę iść pieszo niż się przesiadać. Pokaże mi pan, którądy mam iść?
- Pójdzie pan prosto, potem proszę skrócić w prawo, zaraz za sklepem spożywczym zobaczy pan taki skwerek z ławeczkami, dalej jeszcze ze sto metrów i w lewo jest Mickiewicza.
- Dziękuję panu bardzo. Do widzenia.

* * *

wsiąść, wsiadać do tramwaju, autobusu, pociągu, samolotu, samochodu itp.

wysiąść, wysiadać z tramwaju, autobusu, pociągu, samolotu, samochodu itp.

przesiąść się, przesiadać się z tramwaju do autobusu, z jednego tramwaju do drugiego, z pociągu do pociągu itp.

- Czy pani wysiada na następnym przystanku?
- Nie, proszę bardzo... (pani przesuwa się – robi przejście dla osoby, która chce wysiąść).

- Przepraszam, czy ten tramwaj jedzie na Pragę*?
- Nie, źle pan wsiadł. Proszę wysiąść na następnym przystanku i przesiąść się do „dwójki”. Ona jedzie z drugiej strony skrzyżowania.

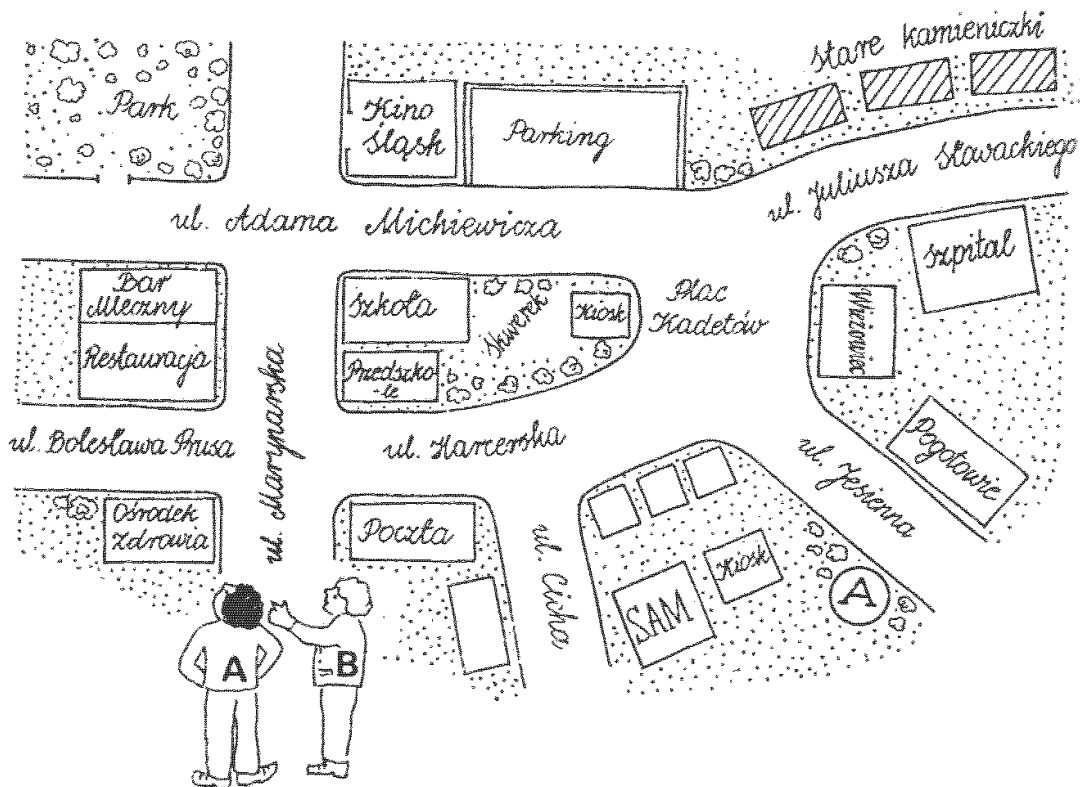

- Dziękuję bardzo.

* Jde o varšavskou čtvrť **Praga**.

IDZIEMY PIESZO I PYTAMY O DROGĘ

Pan A: Przepraszam, jak dojść na plac Kadetów?

Pan B: Pójdzie pan prosto ulicą Marynarską, potem na skrzyżowaniu za pocztą skręci w prawo i ulicą Harcerską dojdzie pan do placu Kadetów.

Pan A: Prosto, za pocztą w prawo i dalej prosto?

Pan B: Tak, za nowymi blokami będzie plac Kadetów.

Pan A: Dziękuję panu bardzo.

● 1. cvičení. Vytvořte podle obrázku jiné dialogy mezi panem A a panem B:

- Pan A chce dojść do parku.
- Pan A chce dojść do kina „Śląsk”.
- Pan A chce dojść do ul. Słowackiego.
- Pan A chce dojść na ul. Jesienną.
- Pan A chce dojść na ul. Cichą.

- f) Pan A chce dojechać na ul. Bolesława Prusa.
- g) Pan A chce znaleźć kiosk „Ruchu”.
- h) Pan A chce znaleźć przystanek autobusowy.
- i) Pan A chce znaleźć nowe bloki na ul. Harcerskiej.
- j) Pan A chce znaleźć stare kamieniczki przy ul. Słowackiego. (Jest tam sklep z pamiątkami.)
- k) Pan A chce znaleźć wieżowiec przy ul. Jesiennej.
- l) Pan A chce coś zjeść i nie wie, gdzie jest bar lub restauracja.
- m) Pan A zostawił samochód na parkingu i nie może tam trafić.

Policja

Policja drogowa („drogówka”)

Policjant reguluje ruch uliczny (kieruje ruchem ulicznym)

Policjant do kierowcy:

– Pan wyprzedził ten samochód w niedozwolonym miejscu. Tam było skrzyżowanie. I zatrzymał się pan w niedozwolonym miejscu. Tu jest zakaz zatrzymywania się. Zapłaci pan mandat.

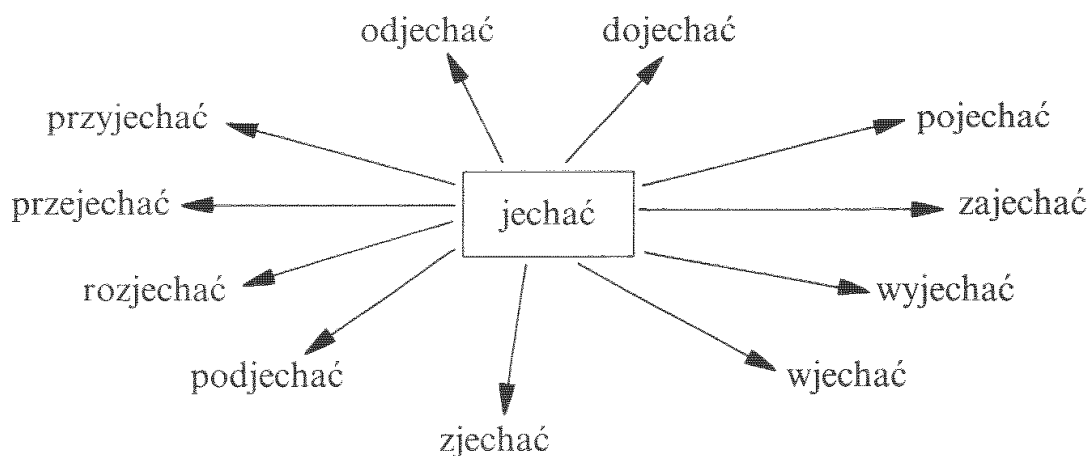
– Nie zauważyłem zakazu. Ten znak drogowy jest mało widoczny.

– Zupełnie dobrze go widać. Poproszę prawo jazdy i dowód rejestracyjny pojazdu.

Dokonavá slovesa odvozená od nedokonavého *jechať*

pojechać	–	jechać	–	jeździć
dokonawé		nedokonawé		nedokonawé
		nenásobné		násobné

● 2. cvičení. *Doplňte v textu pojechać, jechać nebo jeździć.*

- Chciałbym w Himalaje.
- Nie mogę samochodem, bo jest zepsuty.
- Nie umiem na nartach ani na łyżwach.
- Krzysztof nie chce ze mną nad morze.
- Będziemy bardzo długo, bo tam jest daleko.
- Krysia nie lubi samochodem – woli chodzić pieszo.
- czy nie? Sam nie wiem, co mam zrobić.
- Jak dostanę prawo jazdy, to będę samochodem.

Jiná dokonavá slovesa odvozená od slovesa **jechać** mají nedokonavé protějšky:

przyjechać	–	przyjeżdżać	(przyjeżdżam, przyjeżdżasz...)
wyjechać	–	wyjeżdżać	
wjechać	–	wjeżdżać	
zjechać	–	zjeżdżać	
podjechać	–	podjeżdżać	
odjechać	–	odjeżdżać	
dojechać	–	dojeżdżać	

● 3. cvičení. *Text „Pan dyrektor Malinowski” vyprávějte v přítomném čase: jedzie do Warszawy wyjeżdża wcześniej rano atd.*

* * *

Pociąg pociąg do Warszawy **wjeżdża** na tor trzeci przy peronie drugim.

Pociąg ekspresowy do Pragi **odjeżdża** z toru siódmego przy peronie czwartym.

- Proszę pana, gdzie stoi pociąg do Pragi?
- Niestety, przed chwilą **odjechał**. Pani się spóźniła na pociąg.

Konduktor w wagonie sypialnym:

– Proszę wstawać. Już **dojeżdżamy**. Za pół godziny będziemy w Gdańsku.

● 4. **cvičení.** *Vyjáďřete minulým časem dokonavým tyto události:*

Wjeżdżamy na stację. – Wjechaliśmy na stację.

- a) Przyjeżdżasz wcześniej rano.
- b) Oni wyjeżdżają w południe.
- c) Samochód podjeżdża pod dom.
- d) Samochód zajeżdża przed dom.
- e) Właśnie dojeżdżam na miejsce.
- f) Taksówka odjeżdża sprzed domu.
- g) Zjeżdżacie na dół na nartach.

● 5. **cvičení.** *Představte si, že u Hlavního nádraží v Praze se Vás nějaký Polák ptá na cestu. Vysvětlete mu, kudy má jít nebo jet:*

- a) *na Václavské náměstí (na plac Wacława);*
- b) *na Staroměstské náměstí (do Rynku Staromiejskiego);*
- c) *na Pražský Hrad (Poláci mu říkají obvykle „Hradczany”).*

ZWROTY I WYRAŻENIA

nie szkodzi	to nevadí
przepuścić kogoś	nechat někoho projít, pustit někoho
przyjechać w odwiedziny	příjet na návštěvu
robić (zrobić) przejście	(u)dělat místo
skręcić w prawo, w lewo	odbočit, zahnout vlevo, vpravo
wyprzedzić samochód	předjet auto
zakaz zatrzymywania się	zákaz zastavení
zdążyć na pociąg, zdążyć na konferencje	příjít včas na vlak, na konferenci, stihnout vlak, konferenci
ze sto metrów, około stu metrów	asi sto metrů

Lekcja 20

PAŃSTWO ZAKRZEWSKY KUPUJĄ SAMOCHÓD

Państwo Zakrzewscy, moi sympatyczni sąsiedzi, postanowili kupić samochód. Nie jest to żaden zagraniczny, drogi samochód, do którego trudno o części zamienne, ale o wiele tańszy, nieduży, „mały fiat” 126p. Pan Zakrzewski jest dobrym kierowcą, pani Zakrzewska też zrobiła prawo jazdy, a starszy syn chodzi na kurs samochodowy.

Pan Zakrzewski wpadł do mnie wieczorem:

Cieszę się, że pana zastałem – mówi. – Chciałbym się poradzić, czy kupić ten samochód, czy nie. Nie zna pan jakiegoś fachowca – specjalisty od samochodu? Wiem, że pan kiedyś miał samochód.

- To było już parę lat temu – mówię. – Miałem wtedy znajomego, który świetnie znał się na motoryzacji, ale straciłem z nim kontakt. Mogę tylko panu poradzić, żeby pan zaszedł do warsztatu samochodowego koło pętli tramwajowej. Może tam pan zasięgnie informacji.
- Nie jestem jeszcze zdecydowany na to kupno – opowiada pan Zakrzewski. – Synowie są za, żona – przeciw. Żona się boi, że pół dnia będę spędzał na stacjach benzynowych i w stacjach obsługi. Mówi, że i tak rzadko bywam w domu.
- Wszystko zależy od tego, czy rzeczywiście jest panu potrzebny samochód. Trzy lata temu rozważyłem wszystkie za i przeciw, wszystkie wady i zalety posiadania samochodu i postanowiłem go sprzedać. Od tego czasu czuję się znakomicie – zwierzam się panu Zakrzewskiemu.
- Pan jest sam. Panu jest łatwiej się zdecydować. A u mnie w rodzinie każdy ma inne zdanie – skarży się pan Zakrzewski.

* * *

wady ↔ zalety

wszystkie za i przeciw

kupno ↔ sprzedaż

zasięgnąć rady – poradzić się

zasięgnąć informacji – poinformować się

● 1. cvičení. *Odpovězte na otázky:*

- a) Co chtějí koupit páństwo Zakrzewscy?
- b) Jaki samochód chtějí koupit?
- c) Czy cała rodzina Zakrzewskich ma prawo jazdy?
- d) Czego chciał pan Zakrzewski od narratora opowiadania?
Dlaczego przyszedł do niego wieczorem?
- e) Z kim pan Zakrzewski chce się skontaktować?
- f) Kiedy narrator opowiadania miał samochód?
- g) Co narrator opowiadania poradził panu Zakrzewskiemu?
- h) Dlaczego pan Zakrzewski nie jest zdecydowany na kupno samochodu?
- i) Czy zdaniem żony pan Zakrzewski często bywa w domu?
- j) Dlaczego narrator opowiadania zdecydował się na sprzedaż samochodu?
- k) Czy jest zadowolony z tej decyzji?
- l) Dlaczego panu Zakrzewskiemu jest trudno się zdecydować, jak ma postąpić?

Skloňování podstatných jmen mužského rodu na -a

Podstatná jména mužského rodu zakončená v 1. pádě jednotného čísla na **-a** se v jednotném čísle skloňují podle ženského vzoru a v množném čísle podle mužského vzoru.

jednotné číslo

jako czarownica	jako chata	jako matka
1. dobrý kierowca	świetny specjalista	pan Adam Kryśka
2. dobrego kierowcy	świetnego specjalisty	pana Adama Kryśki
3. dobremu kierowcy	świetnemu specjalistcie	panu Adamowi Kryśce
4. dobrego kierowcę	świetnego specjalistę	pana Adama Kryśkę
5. dobry kierowco!	świetny specjalisto!	panie Adamie Kryśko!
6. dobrym kierowcy	świetnym specjalistcie	panu Adamie Kryśce
7. dobrym kierowcą	świetnym specjalistą	panem Adamem Kryśką

množné číslo – 1. pád

dobrzy kierowcy	świetni specjalistci	panowie Kryśkowie
-----------------	----------------------	-------------------

- 2. cvičení. Skloňujte výše uvedená podstatná jména s přídavným jménem ve všech pádech množného čísla a potom příslušné tvary doplňte ve větách:

- Przedsiębiorstwo transportowe zatrudni zawodowych.
- w swoim zawodzie zawsze znajdą dobrą pracę.
- Wczoraj poznałem obu : i ojca, i syna.

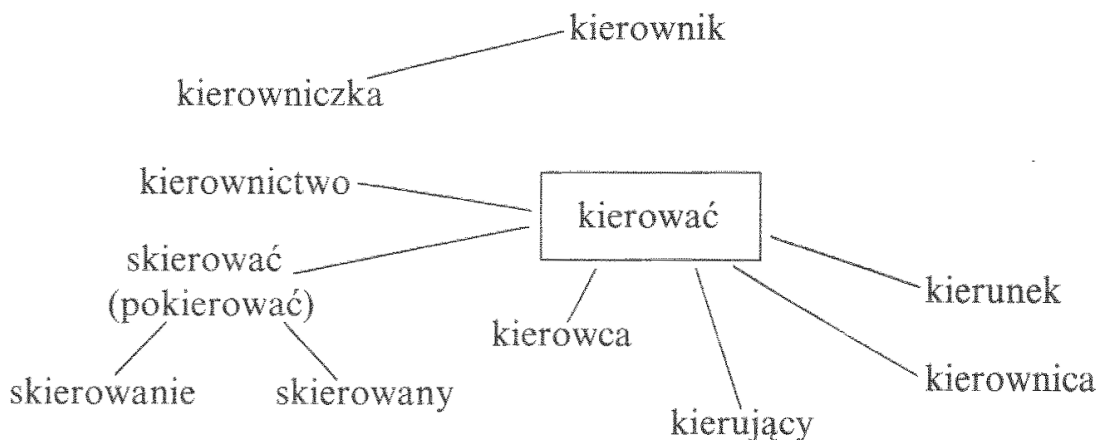
Jako **kierowca** se skloňují podstatná jména: *znawca, rzeczoznawca, biorca, odbiorca, dawca, radca, doradca, radża, maharadża* apod. a také taková mužská příjmení, jako např. *Lenica*.

Jako **specjalista** se skloňují podstatná jména: *poeta, atleta, mężczyzna, artysta, hobbista, dentysta, maszynista, polonista, bohemista* apod. a také mužská příjmení na **-a** po tvrdé souhlásce (kromě *k, g*), např. *Badura, Kwinta, Wałęsa*.

Jako **Kryśka** se skloňují mužská příjmení zakončená na **-ka, -ga** a také takto zakončená podstatná jména mužského rodu označující osoby, např. *niedolęga, ciemięga, dżudoka*.

- 3. cvičení. Doplňte ve větách příslušné tvary podstatných jmen v závorkách:

Poszliśmy ze znajomym do (polonista, dentysta). Dentysta był w swoim zawodzie (artysta), ale że na ogół boją się (mężczyzna, dentysta), więc byłem trochę przestraszony. Dentysta, pan doktor Patera, okazał się świetnym psychiki ludzkiej (znawca) i rozumiał mnie doskonale. Wyrwał mi ząb szybko i bezboleśnie, choć nie był ani, ani, (atleta, kulturysta). Podziękowałem panu doktorowi i pogratulowałem mu, jako doskonałemu (Patera, specjalista).

SKIEROWANIE LEKARSKIE

Od lekarza internisty dostałem skierowanie na badania laboratoryjne. Jutro rano pójdę do laboratorium w naszej przychodni i tam mi zrobią te badania. Jak pokażę interniście wyniki badań, to pewnie skieruje mnie do specjalisty. Znowu napisze mi skierowanie, a w nim postawi swoją diagnozę.

- 4. cvičení. *Kierowniczka* znamená 'vedoucí – žena', kdežto *kierownica* znamená 'volant'! Doplňte ve větách správné tvary jednoho nebo druhého slova:

- W samochodzie za czuję się doskonale.
- wezwała Marka na rozmowę.
- Dziś nie było, jest na urlopie.
- Coś się zepsuło w tej: trudno się kręci.

- 5. cvičení. *Kierowca* znamená 'řidič', kdežto *kierownik* znamená 'vedoucí – muž! Doplňte ve větách správné tvary jednoho nebo druhého slova:

- Trudno jest być Ciągłe są jakieś zebrania i narady.
- Praca też jest trudna. Na ulicach jest duży ruch.
- Zamiast z może pan porozmawia z jego zastępcą.
- Z autobusu nie wolno rozmawiać.

Parę lat temu miałem samochód.
Kilka lat temu miałem samochód.
nebo:
Przed paroma//paru laty miałem samochód.
Przed kilkoma//kilku laty miałem samochód.

Laty – starý, dnes již neužívaný (až na ustálená spojení) tvar 7. pádu od podstatného jména **rok** – **lata** (dnešní tvar 7. pádu: **latami**).

● 6. **cvičení.** *Odpovězte na otázky podle vzoru:*

Kiedy pan był w Chinach? Parę (kilka) lat temu.
nebo:
Przed paroma (kilkoma) laty.

- a) Kiedy Pani była na Węgrzech? (Kdy jste byla v Maďarsku?)
- b) Kiedy Marysia była w Szwecji?
- c) Kiedy Filip był we Włoszech?
- d) Kiedy Iwona była w Anglii?
- e) Kiedy pan Patera był w Austrii?
- f) Kiedy Pan był w Japonii? (Kdy jste byl v Japonsku?)

Czy v tázacích větách

Czy mam rację? *nebo* Mam rację?
ale jen: Nie wiem, czy mam rację.

Czy lubi pan muzykę? *nebo* Lubi pan muzykę?
ale jen: Chciałbym wiedzieć, czy lubi pan muzykę.

Czy może mi pan pomóc? *nebo* Może mi pani pomóc?
ale jen: Mam wątpliwości, czy może mi pani pomóc.

● 7. **cvičení.** *Vyberte v prvním i ve druhém sloupci věty, které se k sobě podle smyslu hodí a utvořte z nich souvětí.*

a) Chciałbym się zorientować	czy Filip zagra w nowym filmie
b) Mogę zobaczyć	czy kierownik wrócił z urlopu
c) Pójdę popatrzeć	czy jest już świeże pieczywo
d) Nie jestem pewny	czy są jeszcze miejscówki na pociąg do Krakowa
e) Nie mam pojęcia	czy ten pociąg ma wagony sypialne
f) Nie potrafię panu powiedzieć	czy u Kowalskich jest ktoś w domu

● 8. **cvičení.** *Byly zde vyjmenovány Filipovy vlastnosti.*
a) Rozdělte je na vady a přednosti (wady i zálety):

inteligencja, talent aktorski, lenistwo, chorobliwa ambicja, nerwowość, sympatyczny sposób bycia, ciekawość świata, łatwy kontakt z otoczeniem, roztargnienie, uprzejmość, złośliwość (czasami), interesujący wygląd, wrażliwość

b) Nahrad'te názvy vlastností příslušnými přídavnými jmény a slovesy a popište, jaký je Filip, např.

Filip jest inteligentny i ma talent aktorski atp.

- 9. cvičení. Domníváte se, že mít automobil přináší více výhod nebo nevýhod? Vyslovte svůj názor a zdůvodněte ho.

ZWROTY I WYRAŻENIA

badania laboratoryjne (lekarskie)	laboratorní (lékařské) vyšetření
być na urlopie	být na dovolené
być za – być przeciw	být pro – být proti
być zdecydowanym na coś	být odhodlán k něčemu
części zamiennie	náhradní díly
dom wypoczynkowy	zotavovna, rekreační středisko
jechać na wczasy	jet na rekreaci
kurs samochodowy	řidičský kurs
mieć zdanie o czymś	mít na něco názor
o wiele tańszy	mnohem lacinější
pętla tramwajowa	tramvajová smyčka
postawić diagnozę	určit diagnózu

Lekcja 21

CO ROBIĆ ZIMĄ?

Na nasze wieczorne spotkanie przyszedł pan Groszkiewicz.

– Już pan wyzdrowiał, panie Adamie? – pyta Filip.

– Czuję się świetnie – odpowiada pan Groszkiewicz – właśnie jadę na tydzień na narty. Poprawię sobie samopoczucie, poznám nové grono lidí, wrócę odmłodzony ciałem i duchem.

– Jedzie pan indywidualnie czy na jakis zorganizowany obóz narciarski? – pytamy.

- To jest obóz dla narciarzy zaawansowanych. Wykupiłem skierowanie w biurze turystycznym „Sport-Turist”. Ale mieszkać będziemy w prywatnych kwaterach, nie w domu wczasowym – odpowiada pan Adam.
- To chyba sporo kosztuje – mówię. – Zakwaterowanie, do tego wyżywienie pewnie w restauracji, podróz, sprzęt narciarski i tak dalej.
- Cena jest nawet przystępna, ale ja i tak mam zniżkę – opowiada pan Adam. – Jedziemy samochodem razem z doktorem Paterą. On zabiera żonę i córkę, ale dla mnie też znajdzie się miejsce. Sprzęt narciarski mam. Nienowoty wprawdzie, ale w zupełnie dobrym stanie.
- A kondycja? Co z pana kondycją? – dopytujemy się. – Dopiero co pan chorował. Przed wyjazdem na narty trzeba ćwiczyć, uprawiać gimnastykę, trenować mięśnie!
- Ależ ja to robię od dwudziestu lat! Rano kwadrans gimnastyki porannej, wieczorem godzina biegu dla zdrowia. Pożegnaj was teraz, moi drodzy, bo czas na mój trening. Od dawna już nie miałem desek na nogach – mówi pan Adam.

A: Czy wyjeżdżasz gdzieś w marcu?

B: Jadę **na narty**.

A: Nie wiedziałem, że w ogóle jeździsz na nartach.

B: Ależ ja jeżdżę **na nartach** od dzieciństwa.

C: Jedziesz w tym roku na narty?

D: Nie umiem jeździć na nartach. Nigdy na nartach nie jeździłem.

C: Niemożliwe! U nas cała rodzina jeździ na nartach. W tym roku pojedziemy na narty do Zakopanego.

D: Trudno, nie jeżdżę na nartach, więc nie jadę do Zakopanego. Siedzę w domu przez całą zimę.

● **1. cvičení.** *Využijte předchozí dialogy jako vzory a cvičte rozhovory začínající otázkami:*

- a) Czy Filip wyjeżdża gdzieś w lutym?
- b) Czy państwo Zakrzewscy wyjeżdżają na święta?
- c) Co pan, panie Adamie, robi w tym tygodniu?

- d) Czy Maryla jedzie gdzieś w sobotę i niedzielę?
 e) Czy macie zamiar gdzieś wyjechać na urlop?

Od dwudziestu lat znamená, že něco začalo před dvaceti lety a dále to trvá.

Od dawna	nie jeździłem/am
Od miesiąca	
Od wielu lat	
Od tygodnia	nie jechałem/am
Od roku	

na czym?
 na nartach
 na łyżwach
 na sankach
 na rowerze
 na koniu (konno)

czym?
 samochodem
 pociągiem
 tramwajem
 autobusem
 taksówką

● **2. cvičení.** Utvořte věty podle předchozího vzoru a použijte v nich tyto obraty:

- a) Od dzieciństwa
 b) Od wczesnej młodości
 c) Od dziesięciu lat
 d) Od dwudziestu lat
 e) Od bardzo dawna

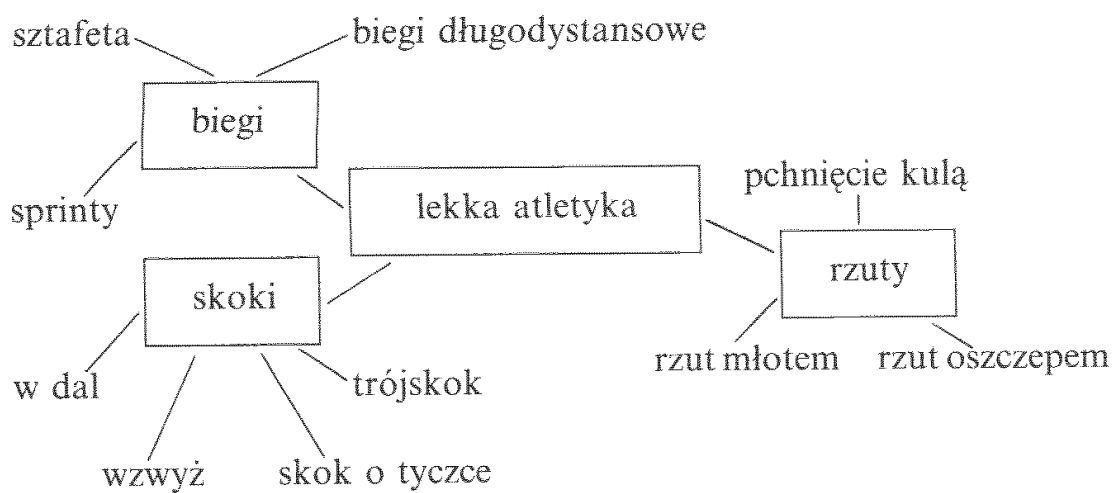
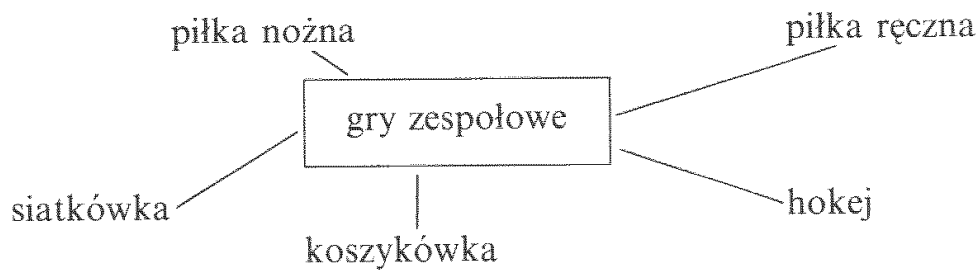
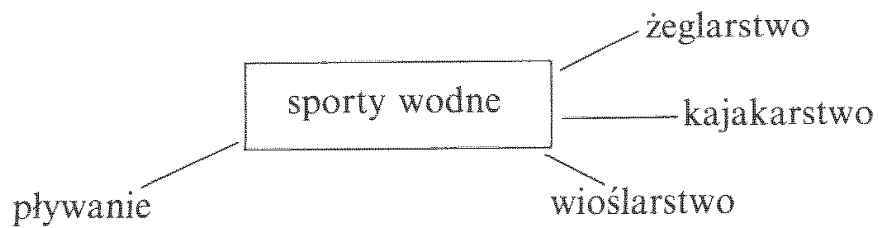
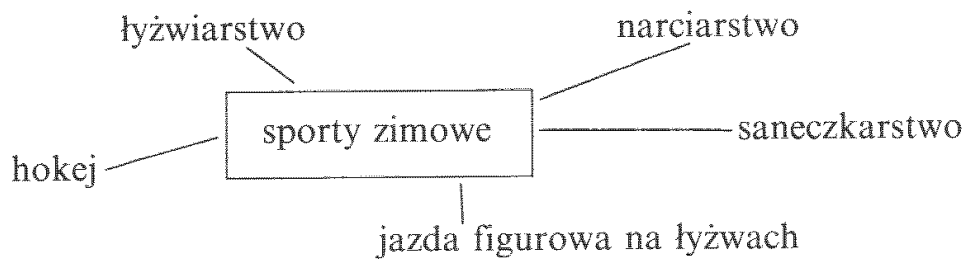
Lekarz do pacjenta:

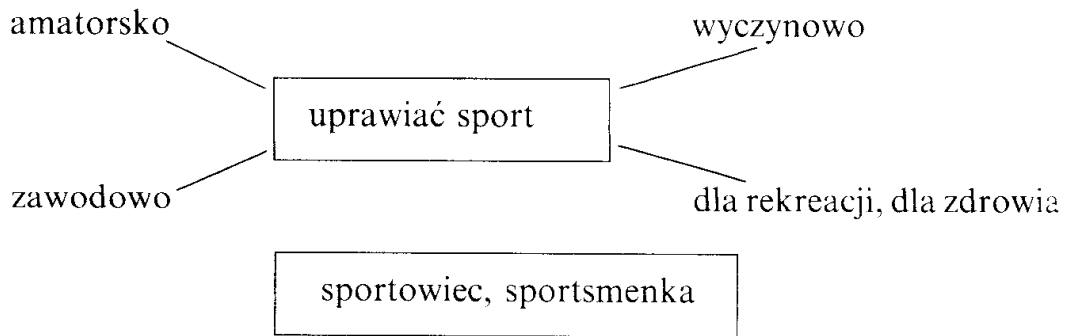
– Czy uprawia pan jakiś sport?

– A powinienem?

– Powinien pan. Może pan grać w tenisa, w siatkówkę,
 w piłkę nożną...

Zapamatuj:

grać	
w tenisa	w piłkę
w hokeja	w siatkówkę
w brydża	w koszykówkę
w badmintona	w kometkę (w badmintona)

- Czy uprawiał pan jakiś sport w młodości?
- Owszem. Nawet wyczynowy. Byłem lekkoatletą, uprawiałem trójskok.
- W klubie sportowym?
- Tak, byłem zawodnikiem Klubu Sportowego „Lechia”.

● 3. **cvičení.** Využijte jako vzor odpověď A, B nebo C a utvořte dialog:

- Czy uprawia pan sport?
 A. - Tak, **upraviam** wioślarstwo.
 B. - Tak, **gram** w piłkę.
 C. - Tak, **jeżdżę** na łyżwach.

a) piłka nożna	g) tenis
b) rzut młotem	h) narciarstwo zjazdowe
c) biegi długostansowe	i) skok o tyczce
d) hokej	j) żeglarstwo
e) piłka ręczna	k) jazda figurowa na łyżwach
f) koszykówka	l) siatkówka

Skloňování základních číslovek *dwa, trzy, cztery*

1. dwaj mężczyźni//dwóch mężczyzn, (ale) dwa domy, dwie ulice, dwa miasta
2. dwóch//dwu mężczyzn, domów, ulic, miast
3. dwu//dwom mężczyznom, domom, ulicom, miastom
4. dwóch//dwu mężczyzn, (ale) dwa domy, dwie ulice, dwa miasta
6. dwóch//dwu mężczyznach, domach, ulicach, miastach
7. dwoma//dwu mężczyznami, domami, miastami, ale dwiema//dwu ulicami

Pozor! Podle vzoru spojení: číslovka + podstatné jméno **mężczyźni** se skloňují jen podstatná jména mužského rodu označující osoby, nikoliv například zvířata jako je tomu v češtině.

Číslovky **trzy** a **cztery** se skloňují podobně:

1. trzej, trzech (ale) trzy
2. trzech
3. trzem
4. trzech (ale) trzy
6. trzech
7. trzema

Skloňování číslovek 5 až 20

1. pięciu mężczyzn, (ale) pięć domów, ulic, miast
2. pięciu mężczyzn, domów, ulic, miast
3. pięciu mężczyznom, domom, ulicom, miastom
4. pięciu mężczyzn, (ale) pięć domów, ulic, miast
6. pięciu mężczyznach, domach, ulicach, miastach
7. pięciu//pięcioma mężczyznami, domami, ulicami, miastami

Ostatní číslovky z této skupiny (kromě 12 a 20) se skloňují podobně. Srovnejte: **osiem** má tyto formy: **ośmiu (ośmioma)**; **jedenście** má tyto formy: **jedenastu (jedenastoma)**
Stejně se skloňuje neurčitá číslovka **kilka**: **kilku (kilkoma)**

Číslovky 12 a 20 mají kromě toho ještě vnitřní skloňování:

1. a 4. p. dwunastu panów, (ale) dwanaście pań
2., 3., 6., 7. p. dwunastu (v 7. p. také dwunastoma)
1. a 4. p. dwudziestu panów, (ale) dwadzieścia pań
2., 3., 6., 7. p. dwudziestu (v 7. p. také dwudziestoma)

● **4. cvičení.** *Doplňte text správnými tvary číslovek a podstatných jmen:*

(6, koledzy) wybrało się na narty. Jechali (2, samochody), a (6, para nart) przywiązali do bagażników na dachach samochodów. Po (10, kilometr) narty, niestety, odwiązały się. Zgubili (5, para nart) i (3, para kijków narciarskich). Musieli zawrócić i udało im się odnaleźć (3, para nart) i (1, para kijków). (2, koledzy) zostali/zostało bez nart. Do schroniska w górach przyjechali po (7, godzina) jazdy.

Skloňování číslovek zakončených na *-dzieści, -dziesiąt*

Číslovky zakončené na **-dzieści** mají v nepřímých pádech tvar zakončený na **-dziestu** a číslovky zakončené na **-dziesiąt** mají v nepřímých pádech tvar zakončený na **-dziesięciu**, např.

1. a 4. p trzydziestu panów, (ale) trzydzieści pań
2., 3., 6., 7. p trzydziestu
1. a 4. p. pięćdziesięciu panów, (ale) pięćdziesiąt pań
2., 3., 6., 7. p. pięćdziesięciu
(v 7. p. je možná také forma zakončená na **-oma**)

Skloňování číslovek 100, 200, 300, 400

1. a 4. p. stu//dwustu//trzystu panów, (ale) sto//dwieście//trzysta pań
2., 3., 6., 7. p. stu//dwustu//trzystu
(v 7. pádě jsou také možné tvary zakončené na **-oma**)

U číslovek 200, 300, 400 (**dwieście, trzysta, czterysta**) existují kromě tvarů nepřímých pádů: **dwustu, trzystu, czterystu** ve 2. pádě také tvary: **dwóchset, trzechset, czterechset**.

Skloňování číslovek zakončených na *-set*

1. a 4. p. pięciuset panów, (ale) pięćset pań
2., 3., 6., a 7. p. pięciuset

stejně: sześćset – sześciuset
 siedemset – siedmiuset
 osiemset – ośmiuset
 dziewięćset – dziewięciuset

Neurčité číslovky: **kilkanaście, kilkadziesiąt, kilkaset** se skloňují jako číslovky zakončené na: **-naście, -dziesiąt, -set**.

Příklady skloňování číslovek mezi 5 a 1000

A. **stu pięćdziesięciu siedmiu lekarzy**

Tato číslovka má tady všechny formy od 1. do 6. pádu stejné, skloňuje se pouze podstatné jméno v množném čísle. V 7. pádě existuje alternativní tvar: **stu pięćdziesięcioma siedmioma (lekarzami)**.

B. **dwieście czterdzieści pięć psów**

Podle předchozích vzorů číslovky v nepřímých pádech mají formy: **dwustu czterdziestu pięciu**, podstatné jméno se skloňuje podle příslušného vzoru. V 7. pádě existuje alternativní tvar: **dwustu czterdziestoma pięcioma (psami)**.

C. **osiemset dwanaście krzeseł**

Číslovky v nepřímých pádech mají formu:

ośmiuset dwunastu (krzeseł, krzesłom atd...)

V 7. pádě existuje alternativní tvar: **ośmiuset dwunastoma (krzesłami)**.

● 5. cvičení. *Utvořte správné tvary 2. pádu a odpovězte celou větou na otázky:*

- Od ilu lat Karol mieszka w Warszawie? (14)
- Od ilu lat Warszawa jest stolicą Polski? (przeszło 400)
- Od ilu lat pan Jacek jest żonaty? (7)
- Od ilu lat pan Zakrzewski pracuje w zakładach przemysłu skórzanego? (25)
- Od ilu godzin na mnie czekasz? (3)

- f) Od ilu tygodni pani Kowalska nie ma wiadomości od syna? (2)
g) Od ilu dni czekacie na przyjazd cioci? (8)

● **6. cvičení.** *Vyjádřete číslovky slovy:*

- a) Rozmawiał o tym z 4 kolegami i żaden się nie zgodził.
b) Zagraniczny gość odbył rozmowy z 6 ministrami i 2 wiceministrami.
c) Medale wręczono 11 artystom.
d) Do zarządu wybrano 7 osób spośród 12 zgłoszonych.
e) Klub sportowy zrzesza 19 zawodników i 20 zawodniczek.

● **7. cvičení.** *Odpovězte na otázky:*

- a) Czy jeździ pan//pani na nartach?
b) Czy w tym roku był(a) pan//pani na nartach?
c) Czy uprawia pan//pani jakiś inny sport?
d) Czy gra pan//pani w tenisa dla relaksu lub dla dobrej kondycji fizycznej?
e) Czy chodzi pan//pani na pływalnię (na basen)?

● **8. cvičení.** *Vyprávějte, jak vypadal pobyt pana Groszkiewicze na lyžařském táboře.*

● **9. cvičení.** *Skloňujte:*

- a) dwa lata, b) dwanaście miesięcy, c) siedem tygodni, d) dziesięć dni, e) trzy godziny, f) pięć minut.

Vybranou nepřímou formu použijte ve větách.

ZWROTY I WYRAŻENIA

bieg narciarski	běh na lyžích
biuro turystyczne	turistická kancelář
cena ulgowa	cena se slevou
„deski”	prkna; zde: lyže
dom wczasowy	rekreační středisko
dopiero co	právě
gimnastyka poranna	ranní cvičení
grono ludzi//grono towarzyskie	kruh (společnost)
jazda figurowa na lyżwach	krasobruslení
mieć zniżkę	platit (za něco) nižší cenu, laciněji
obóz narciarski	lyžařský tábor
od dwudziestu lat	už dvacet let

prywatne kwatery	soukromé byty, ubytování v soukromí
przystępna cena	dostupná (lidová) cena
skoki narciarskie	skoky na lyžích
sprzęt narciarski	lyžarská výzbroj
uprawiać gimnastykę	dělat gymnastiku, cvičit
uprawiać sport	pěstovat sport, dělat sport
w dobrym stanie	v dobrém stavu
wyjazd (na wczasy) indywidualny	individuální zájezd (na rekreaci)
wyjazd (na wczasy) zorganizowany	organizovaný (rekreační) zájezd
zakwaterowanie i wyżywienie	ubytování a stravování
zjazd, bieg zjazdowy	sjezd

Lekcja 22

CZY FILIP JEST ZAKOCHANY?

- Filip jest zakochany – powiedziała mi w tajemnicy Maryla.
- Nie po raz pierwszy – zwróciłem uwagę.
- Ale tym razem jest to zupełnie poważnie i na serio – zapewniła mnie Maryla.
- Wątpię. Filip zawsze na wiosnę bywa zakochany – odpowiedziałem.

Oczywiście zaraz przyszedł Filip.

- Plotkujecie o mnie? – zapytał. Filip ma wyczucie. – Nawet wiem o czym. O mnie i o Halince, prawda?
- Aha, to w Halince się zakochałeś? – zapytałem i zaraz ugryzłem się w język. Maryla miała niemądrą minę.
- Zakochałem się? Skąd! Po prostu bardzo ją lubię. No, może to za mało powiedziane. Ona bardzo mi się podoba. Ale miłość? Nie! Nigdy nie tracę głowy – oświadczył Filip.
- Rok temu też miałeś sympatię – przypomniałem.
- Owszem, miałem. To była Wisieńka. Właściwie Jadwiga – przytaknął Filip.
- Jesteś więc trochę lekkoduchem – powiedziałem.

- Ale skąd! Stawiam sprawę otwarcie. Zawsze podoba mi się jakaś dziewczyna. A czy to musi być ciągle ta sama? – zapytał Filip, jak mi się wydało, odrobinę żartem.
- Ożeń się, Filipie – zaproponowała Maryla. – Z przyjemnością zaprzyjaźnię się z twoją żoną.
- Dlaczego to musi być żona? Zaprzyjaźnij się z Halinką! – odpowiedział Filip.
- No, akurat z Halinką nie jestem w najlepszych stosunkach, ale mimo to bardzo ją cenię – stwierdziła Maryla.
- Tylko z tego powodu, że nie lubicie się nawzajem, nie będę z nią zrywał – oświadczył Filip.
- A więc przyznajesz, że coś cię z nią łączy! – zawołałem ucieszony, że Filip się wygadał.
- Nie zaprzeczam, że ostatnio przebywamy dużo razem. To fajna dziewczyna! – podsumował Filip.
- Ja także bardzo ją lubię – powiedziałem, żeby Filipowi sprawić przyjemność.

● **1. cvičení.** *Odpovězte na otázky:*

- a) Czy Filip jest zakochany po raz pierwszy?
- b) Kiedy Filip zwykle bywa zakochany?
- c) O kim plotkują przyjaciele Filipa?
- d) Czy Filip kocha Halinkę? Czy lubi ją? Czy Halinka mu się podoba?
- e) Jaką sympatię miał Filip rok temu?
- f) Z kim Maryla chętnie się zaprzyjaźni?
- g) Czy Maryla z Halinką lubią się? Czy czują do siebie sympatię?
- h) Czy Filip przyznał się, że coś go łączy z Halinką?
- i) Czy narrator tekstu naprawdę lubi Halinkę?

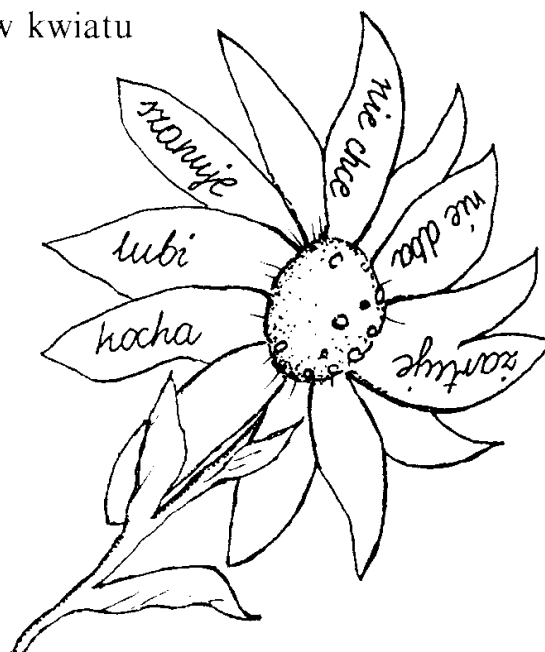
* * *

zaprzeczyć (powiedzieć „nie”) ↔ przytaknąć, potwierdzić (powiedzieć „tak”)

moja sympatia (rodzaj męski i żeński)

mój chłopak – moja dziewczyna
 mój ukochany – moja ukochana
 mój narzeczony – moja narzeczona

Wróżymy z płatków kwiatu

Pory roku

wiosna	na wiosnę, wiosną
lato	w lecie, latem
jesień	w (na) jesieni, jesienią
zima	w zimie, zimą

Rodzeństwo Ela i Marek notują w pamiętniku ważne wydarzenia życiowe. **Wiosną** Ela napisała: Kocham Janka. Marek dopisał: A ja kocham Danusię. **W lecie** nic nie zanotowali w pamiętniku. **Jesienią** Ela zapisała: Nie kocham już Janka. Marek dopisał: A ja nie kocham już Danusi. **W zimie** oboje mieli nowe sympatie: Anię i Olka. Co wtedy napisali w pamiętniku? Jakie ważne wydarzenia zanotowali **na wiosnę** następnego roku?

Vyjádření vztahu kladného a záporného

Lubię ludzi szczerych i otwartych.
Lubię kolor niebieski.
Lubię chodzić boso po trawie.

Lubię + 4. p.

Nie lubię + 2. p.

Nie lubię ludzi fałszywych i złośliwych.
Nie lubię koloru żółtego.
Nie lubię spacerować w deszczu.

Podoba mi się Krysia Kowalska.
Podoba mi się kolor zielony.

Podoba mi się + 4. p.

Nie podoba mi się + 4. p.

Nie podoba mi się Basia Kucharczyk.
Nie podoba mi się kolor fioletowy.

Z przyjemnością rozmawiam z ludźmi szczerymi i otwartymi.

Z przyjemnością chodzę boso po trawie.

nebo:

Rozmowa z kimś szczerym i otwartym **sprawia mi przyjemność**.

Chodzenie boso po trawie **sprawia mi przyjemność**.

ale jen:

Rozmowa z ludźmi fałszywymi **nie sprawia mi przyjemności**.

Spacer w deszczu **nie sprawia mi przyjemności**.

● **2. cvičení.** *Vyjádřete svůj kladný a záporný vztah k uvedeným pojmům:*

- a) ludzie mili i sympatyczni
- b) ciekawe seriale telewizyjne
- c) jeździć szybkim samochodem (jeżdżenie szybkim samochodem)
- d) smaczne ciasto drożdżowe
- e) kanapki z szynką
- f) nowi sąsiedzi
- g) woda kolońska „Grand”
- h) latać samolotem (latanie samolotem)

Užití przez to a mimo to

- A. Nie lubię Marka. Ale **mimo to** bardzo go cenię.
- B. Źle się czuję. Ale **mimo to** przyszedłem do pracy.
- C. Jestem bardzo głodny. Ale **mimo to** poczekam na obiad.

● 3. cvičení. *Výše uvedené věty přetvořte podle vzoru:*

Ten projekt mi się nie podoba. Ale spróbujmy go zrealizować.
Spróbujmy zrealizować ten projekt, **mimo że** mi się nie podoba.

- a) Marek jest dobrym fachowcem. Marek nie znalazł jeszcze pracy.
- b) Bardzo źle się czuję. Biorę tabletki trzy razy dziennie.
- c) Jestem głodny. Zjadłem podwieczorek u Maryli.

Przez + 4. pád vyjadřuje m.j. silné zdůraznění příčiny.
Przez niego//nią užijeme, chceme-li vyjádřit něčí vinu nebo odpovědnost za něco.

Příklady:

To on jest winien. **Przez niego** spotkało mnie nieszczęście.
Ona jest winna. **Przez nią** miałem tyle kłopotów.

poważny (na serio)	vážný
poważny, ważny (znaczący)	důležitý

● 4. cvičení. *Utvořte věty, v nichž užijete těchto slov a slovních spojení:*

poważna mina, ważne stanowisko, poważny wypadek samochodowy, ważne zagadnienie, ważna sprawa, poważna operacja.

- a) Pan Zakrzewski (zajmować)
- b) Surowy ojciec (zrobić)
- c) Chirurg (przeprowadzić)
- d) Pijany kierowca (spowodować)
- e) Rząd (omawiać)
- f) Urzędnik (załatwić)

Nabídka a souhlas s nabídkou

A: – Czy zabierze mnie pan samochodem do miasta?	B: – Oczywiście, z chęcią. – Naturalnie, z przyjemnością. – Owszem, bardzo chętnie.
--	---

- **5. cvičení.** *Vyjádřete v jednotlivých případech nabídky podle předechozího vzoru a odpovězte na ně souhlasem:*

- a) pójść razem z nami do kina
- b) wybrać się ze mną do teatru
- c) przyjść dziś wieczór do nas na kolację
- d) przyjść w sobotę na imieniny Halinki
- e) pojechać z nami na urlop w góry
- f) pojechać na obóz narciarski do Zakopanego

Určitý tvar od *widzieć*, *słyszeć* a předmětová vedlejší věta

Widziałem Filipa spacerującego z Halinką.
Słyszałem, jak Halinka śmiała się z jego żartów.

Po slovesech **widzieć** a **słyszeć** nelze užít infinitivu k vyjádření stavu nebo činnosti, gramaticky podřízenému tomuto infinitivu. Je nutno vytvořit vedlejší větu, uvozenou příslušným vztahným zájmeným příslovcem, např. **jak**, nebo užít buď slovesného adjektiva činného (tvorí se od infinitivu přidáním přípon **-ący**, **-ąca**, **-ące**).

Widziałem, jak Henryk jechał samochodem.
Widziałem Henryka, jak jechał samochodem.
Widziałem Henryka jadącego samochodem.

Słyszałem, jak Barbara Nowakowa śpiewała arię Toski.
Słyszałem Barbarę Nowakową, jak śpiewała arię Toski.
Słyszałem Barbarę Nowakową śpiewającą arię Toski.

- **6. cvičení.** *Z první a z druhé, patřičně upravené části vět utvořte celé věty:*

VZOR:

Maryla widziała, jak Jadwiga pukała do drzwi Filipa. Maryla widziała Jadwigę, jak pukała do drzwi Filipa. Maryla widziała Jadwigę pukającą do drzwi Filipa.

- a) Pan Zakrzewski słyszał ktoś wołał o pomoc.
- b) Maryla widziała Jadwiga pukała do drzwi Filipa.

- c) Słyszeliśmy wszyscy pan docent mówił po angielsku.
 d) Dziecko widziało pani Kowalska stała na przystanku tramwajowym.
 e) Ludzie widzieli Marsjanie lądowali na łące.

Zapamatuj si:

zakochać się w kimś (6. pád)

● 7. cvičení. a) Filip se v každé roční době zamiluje do jiné dívky. Utvořte věty:

pora roku

- Filip zakochał się (Halinka)
 Filip zakochał się (Barbara)
 Filip zakochał się (Jadwiga)
 Filip zakochał się (Krysią)

b) Beata se v každé roční době zamiluje do jiného chlapce. Utvořte věty:

pora roku

- Beata zakochała się (Adam)
 Beata zakochała się (Zbyszek)
 Beata zakochała się (Michał)
 Beata zakochała się (Karol)

ZWROTY I WYRAŻENIA

<p>ale skąd! być z kimś w dobrych stosunkach coś kogoś z kimś łączy mieć niemądrą (głupią) minę mieć sympatię mimo to postawić sprawę otwarcie po raz pierwszy rok temu sprawić (zrobić) komuś przyjemność to za mało powiedziane tracić głowę (dla kogoś) ugryźć się w język woda kolońska z tego powodu (przez to) zerwać z kimś</p>	<p>ale kdepak! být s někým zadobře něco někoho s někým spojuje tvářit se nejapně mít lásku (koho), mít chlapce, dívku přesto postavit se k věci přímo poprvé před rokem udělat někomu radost to je příliš mírně řečeno, to je příliš slabě vyjádřeno ztrácet hlavu (kvůli někomu) zarazit se v půli kolínská (voda) z toho důvodu přerušit s někým styky</p>
---	--

Lekcja 23

LUBIĘ PIEROGI

Do baru mlecznego na rogu naszej ulicy chodzi się na pierogi. Robią tam świetne pierogi ruskie^{*)}, nazywane ziemniakami i twarogiem, wymieszanymi z przysmażoną cebulką. Na widok pierogów ślinka mi cieknie. Filip je pierogi, aż mu się uszy trzęsą. Pan Groszkiewicz woli pierogi leniwe, nazywane tak chyba dlatego, że są mniej pracochłonne. Siedzi razem z nami i zajada ze smakiem. Polewa je zwykle śmietaną i posypuje cukrem, bo bardzo lubi słodczyce. Wieczorem pytamy Marylę:

- Co jadłaś na obiad? My mieliśmy dziś obiad bezmięсны, jedliśmy pierogi w barze mlecznym „Kajtuś”.
- Ja też robiłam pierogi, ale z truskawkami. Dzieci przepadają za nimi
- odpowiada Maryla.
- Ale nas nie zaprosiłaś na pierogi – mówi Filip z wyrzutem.
- Kiedyś was zaproszę – obiecuje Maryla – jak będę miała więcej czasu. Wiesz, jakie to pracochłonne? Ile z tym roboty!
- Moja babcia robiła pierogi z czarnymi jagodami. To było coś wspaniałego! – wspominam głośno.
- Sam mogę zrobić pierogi z jagodami – oświadcza Filip. – Patrzcie, co znalazłem w książce kucharskiej pani Marii Iwaszkiewicz. Jest przepis:

Do pierogów z owocami robi się takie ciasto jak na kluski (z jajkiem). Wykrawa się duże krążki, nakłada na nie jagody, wiśnie, śliwki lub czereśnie i szczelnie zalepia. Gotuje się w wodzie, wyklada na półmiski i posypuje cukrem. Oddzielnie podaje się kwaśną śmietaną. Pierogi można jeść na zimno lub na gorąco. Lepsze są na zimno. Najlepsze są pierogi z wiśniami i jagodami.

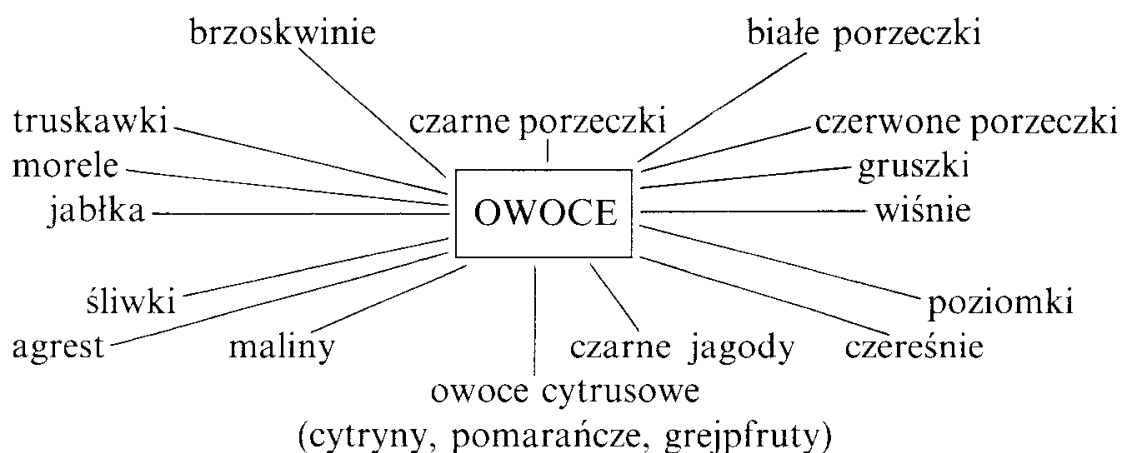
^{*)} **pierogi ruskie** – tradiční název (přídavné jméno **ruski** znamenal kdysi v polštině totéž co **ukraiński**; přídavné jméno od **Rosja** je **rosyjski**)

– A zupy owocowe? – przypominam. – Moja babcia gotowała takie zupy. Coś pysznego!

– Jest też o zupach. Posłuchajcie! – mówi Filip i czyta:

Sposoby jedzenia owoców w tej formie są stare jak świat, jak nasz słowiański świat. Od najdawniejszych czasów zbierano, hodowano i zjadano owoce. Pestki ze śliwek, wiśni i czereśni spotykamy w wykopaliskach najstarszych osad na naszej ziemi. Każdemu przybyszowi, który przejdzie się po naszych lasach, rzuci się w oczy obfitość takich jagód, jak czarna jagoda, poziomka, jeżyna lub malina. Było w czym wybierać i nasi przodkowie wymyślili niezłe potrawy, które przetrwały do dzisiejszego dnia. Nawet nie tylko przetrwały, ale są ulubione i nie ma chyba człowieka w Polsce, bez względu na wiek, któremu oczy by się nie rozjaśniły na myśl o pierogach z jagodami. Zupy owocowe mają już mniejsze grono zwolenników, ale jeszcze ciągle są popularne.

* * *

jeść ze smakiem	Smacznego!
smaczny	obiad
	deser
smaczna	— potrawa

– Smakują wam pierogi? – pyta Maryla swoją rodzinę.

– Coś pysznego! – odpowiada Asia.

– Coś wspaniałego! – mówi Piotruś.

– Są znakomite! – odzywa się Rysiek.

Wszyscy jedzą, aż im się uszy trzęsą!

Slovesná přídavná jména: činná a trpná

Od sloves se tvoří slovesná přídavná jména (činného a trpného rodu), která se skloňují jako přídavná jména a plní také jejich funkce:

činné

Jadący ulicą samochód potracił przechodnia.

trpné

Potracony przechodzień przebywa w szpitalu.

Slovesné přídavné jméno přítomné činné

jadący samochód = samochód, který jedzie

pracująca kobieta = kobieta, która pracuje

szczekający pies = pies, który szczeka

śmiejące się dziecko = dziecko, które się śmieje

Slovesné přídavné jméno trpné

Slovesné přídavné jméno trpné se tvoří od přechodných sloves:

Co Karol wysłał? List.

→ Ten list jest **wysłany** (przez Karola).

Co Marek rozbił? Talerz.

→ Ten talerz jest **rozbity** (przez Marka).

Tvary trpného rodu se tvoří z pomocných sloves **być**, **zostać** a příslušných přídavných jmen trpných, např.:

List **został wysłany**.

Talerz **jest rozbity**.

- 1. cvičení. Převeďte obraty do trpného rodu připojením formantu **-ny, -na** nebo **-ne** ke slovesům:

a) wykonam pracę	d) nastawię budzik
b) zjem obiad	e) przyniosę gazety
c) zatrzymam pociąg	f) policzę pieniądze

(Pozor: zjedzony, przyniesiony)

- 2. cvičení. Převeďte obraty do trpného rodu připojením formantu **-ty, -ta** nebo **-te** ke slovesům:

a) umyję okno	d) zacznę pracę
b) ukryję skarb	e) zawinę książkę (w papier)
c) zamknę drzwi	f) uszyję suknię

(Pozor: zamknięty, zawinięty, ale: zaczęty)

- 3. cvičení. Utvořte věty s tvary trpného rodu z 1. a 2. cvičení, např.:

Na stoliku stoi **budzik nastawiony** na siódmą rano.
Zawinięta w papier **książkę** schowałem do teczki.

Zapamatuj si:

Chceme-li uvést původce činnosti vyjádřené trpným rodem, musíme užít předložky **przez** a podstatného jména ve 4. pádě:

przechodzień potrącony **przez** samochód
pierogi ugotowane **przez** Marylę
cebulka zbyt mocno przysmażona **przez** kucharza

- 4. cvičení. Z uvedených dvojic vět utvořte vždy jednu větu s trpným rodem.

Maryla polewa pierogi śmietaną. Bardzo mi smakują.
Bardzo mi smakują pierogi polewane przez Marylę śmietaną.

- a) Żona myje naczynia. Pan Zakrzewski je wyciera.
b) Jacek czyta książkę. Książka ma ładną okładkę.
c) Ania rozbiła szklankę. To była ostatnia szklanka z kompletu.

- d) Inżynier Górski przyniósł sprawozdanie. Było bardzo potrzebne.
 (Pozor: przynieść – przyniesione)
 e) Pan Groszkiewicz hoduje króliki. Te króliki mają przyjemną sierść.

● **5. cvičení.** *Spojení s který nahrad'te konstrukcí se slovesným adjektivem: činným nebo trpným:*

- a) Czy pociąg, który jedzie do Łodzi, zatrzymuje się w Koluszkach?
 b) Neseser, który wzięła Grażynka, ma zepsuty zamek błyskawiczny.
 c) Lampa, która stoi w rogu pokoju, daje zbyt słabe światło.
 d) List, który wysłała Maryla, doszedł na miejsce bardzo późno.
 e) To nie jest miejsce dla osób, które palą papierosy.
 f) Daj mi te dokumenty, które przyniosłeś.
 g) Szklanki, które umyłaś, postaw na górnej półce.
 h) To są województwa, które się połączyły.
 i) Organizujemy kursy dla osób, które zaczynają naukę języka polskiego.

Neosobní tvary slovesa na -no, -to

Od slovesného přídavného jména trpného se tvoří nesklonné neosobní tvary, které vyjadřují činnost v minulosti bez bližšího určení jejího původce, např.:

Zemía byla uprawiana.	Uprawiano ziemię.
Owoce były hodowane i zjadane.	Hodowano i zjadano owoce.
Serwis do kawy jest już rozbity (stłuczony).	Rozbito (stłuczono) serwis do kawy.

● **6. cvičení.** *Tvary trpného rodu nahrad'te neosobními tvary slovesa na -no, -to.*

Mieszkanie jest już przygotowane do remontu. Kanapy są wyniesione na strych, a szafy do piwnicy. Wersalka została rozłożona i przykryta gazetami. Dywan jest już zwinięty, firanki zdjęte, a telewizor jest schowany do spiżarni. Krzesła są przestawione do góry nogami, a fotel jest umieszczony w garażu.

Neosobní tvary vyjádřené 3. osobou jednotného čísla s się

Pierogi **gotuje się** w wodzie, **wyklada (się)** na półmiski i **posypuje (się)** cukrem.

Nechceme-li nebo nemůžeme-li vyjádřit podmětem vykonavatele čin-

nosti, můžeme tuto skutečnost vyjádřit tak, že sloveso uijeme ve 3. osobě jednotného čísla spolu se zvratným zájmenem **się**, např.

robi się, nosi się, pisze się, bierze się

V minulém čase se užívá v tomto případě rovněž tvaru ve 3. osobě jednotného čísla minulého času ve středním rodě, tj.

robiło się, nosiło się, pisało się, brało się

Ve větách, v nichž je použita tato konstrukce, není na rozdíl od češtiny podmět. Je v nich předmět, který je ve 4. pádě.

Příklady:

Zupę owocową robi się z owoców, cukru i śmietany.

Bierze się **śmietanę** lub mleko i miesza się **je** z wodą.

Jako obvykle v polštině, není v záporné větě předmět ve 4., ale ve 2. pádě.

Reklamacji nie przyjmuje się. (napis przy kasie)

Książek nie pożyczka się do domu. (napis w czytelní)

Naczyní nie wynosi się ze stołówki. (napis w stołówce)

- 7. cvičení. a) Tři výše uvedené nápisy změňte ze záporných na kladné.

Za zaginione rzeczy **nie bierze się odpowiedzialności**. (2. p.)

Za zaginione rzeczy **bierze się odpowiedzialność**. (4. p.)

b) Vyjádřete obsah uvedených nápisů trpným rodem.

- 8. cvičení. Předpis na ovocné pirohy z kuchařky paní Marie Iwaszkiewiczové přečtete v minulém čase:

„Do pierogów z owocami robiło się takie ciasto...” apod.

- 9. cvičení. Napište nějaký kuchařský předpis, skutečný nebo vymyšlený, v němž použijete neosobního vyjádření se zvratným zájmenem **się** v přítomném čase.

- 10. cvičení. Příponou **-owy** utvořte názvy:

a) *polówek*:

zupa – z jagód, z pomidorów, z ogórków, z selera, z cebuli, z jarzyn (*všeobecně*)

b) *kompotů*:

kompot – z jablěk, z gruszek, z moreli, z brzoskwiń, z czereśni, z wiśni, ze śliwek.
z agrestu

c) *šťáv*:

sok – z malin, z jeżyn, z truskawek, z jagód, z wiśni, z cytryny, z pomarańczy

ZWROTY I WYRAŻENIA

až mu//jej się uszy trzęsa

brać odpowiedzialność

coś pysznego!

coś wspaniałego!

do góry nogami

grono zwolenników

jest (było) w czym wybierać

jeść (zajadać) coś ze smakiem

nadziewany ziemniakami//mięsem

oczy mu się rozjaśniły na myśl

(o czymś)

przepadać za czymś//kimś

rzucać się w oczy

ślinka mi cieknie

až se mu//jí dělají boule za ušima

brát odpovědnost

to je něco!, to je něco skvělého!

to je (ale) nádhera!

vzhůru nohama

okruh stoupenců

je (bylo) z čeho vybírat

pochutnávat si na něčem

plněný (nadívaný) brambory//masem

oči se mu rozsvítily při pomyslení

(na něco)

mít velice rád něco//někoho, být

zblázněný do něčeho//někoho

být nápadný

sbíhají se mi sliny

Lekcja 24

CO BY BYŁO, GDYBY...

- Gdybym miał trochę oleju w głowie, to nie wydałbym lekkomyślnie pieniędzy, które dostałem w spadku po babci – powiedział kiedyś Filip.
- A co byś z nimi zrobił, Filipie? – zapytałem.

- Kupiłbym jakieś papiery wartościowe, na przykład obligacje państwowe albo akcje jakiegoś przedsiębiorstwa. Na tym można by zrobić majątek! – oświadczył Filip z entuzjazmem.
- A po co ci majątek? – byłem ciekaw, co Filip odpowie.
- Niech cię o to głowa nie boli! Już ja bym wiedział, co mam z tym zrobić – zapewnił nas Filip.
- Niech pan się nie gniewa, panie Filipie, ale przypuszczam, że znów by pan na tym stracił – odezwał się pan Groszkiewicz. – Ja bym żadnych akcji nie kupował, nawet gdybym dostał spadek. Nie mam zaufania do tych inwestycji. Ulokowałbym pieniądze w banku na procent.
- A ja kupię jeden pakiet akcji, bo zaoszczędziłam trochę pieniędzy – pochwaliła się Maryla. – Chętnie kupiłabym więcej, ale nie stać mnie na to. Mieliśmy z mężem niespodziewane wydatki.
- Co by było, gdyby... – odezwałem się głośno, ale w duchu zazdrościłem moim przyjaciółom takich kłopotów. Żeby sobie z nich zakpić, dodałem: – Gdybym był ptakiem, to miałbym skrzydła. Mógłbym też być koniem i mieć końskie nerwy...
- Gdybyś był dobrze wychowany, to nie przeszkadzałbyś nam w poważnej rozmowie – stwierdził Filip.
- A gdybyście wy byli poważni, to nie bawilibyście się w wielkich kapitalistów! – oświadczyłem obrażonym tonem i skierowałem się do wyjścia. Nagle coś sobie przypomniałem:
- Marylko, czy mogłabyś mnie odprowadzić do drzwi? Ten wasz nowy pies jest taki złośliwy, że na pewno by mnie pogryzł, gdybym wychodził sam. – Zamknąłem za sobą drzwi od pokoju, ale usłyszałem jeszcze, jak Filip coś mówi o złośliwych ludziach. Dzieci Maryli jadły właśnie w swoim pokoju podwieczorek i śpiewały na cały głos: „Gdybym to ja miała skrzydełka jak gąska, Poleciałabym ja za Jaśkiem do Śląska.”*)
- Czyżby dzieci słyszały całą naszą rozmowę? – zastanowiłem się. – Jeśli tak, to byłoby mi trochę wstyd... A z Filipem najchętniej nigdy więcej bym już nie rozmawiał!

*) do Śląska – jen v lidové písni. Ve spisovné polštině: (kam?) na Śląsk, (kde?) na Śląsku.

Podmiňovací způsob

Částici **by**, která tvoří podmiňovací způsob, zařazujeme mezi tvar minulého času slovesa a osobní koncovku:

jednotné číslo

chciał(e) m	→	chciał + by + m
chciał(a) m	→	chciała + by + m
chciał(e) ś	→	chciał + by + ś
chciał(a) ś	→	chciała + by + ś
chciał	→	chciał + by
chciała	→	chciała + by
chciało	→	chciało + by

množné číslo

chcieli śmy	→	chcieli + by + śmy
chciały śmy	→	chciały + by + śmy
chcieli ście	→	chcieli + by + ście
chciały ście	→	chciały + by + ście
chcieli	→	chcieli + by
chciały	→	chciały + by

Jestliže je částice **by** spolu s osobní koncovkou (**-m**, **-ś**, **-śmy**, **-ście**) pohromadě se slovesem, tj. následuje-li přímo po něm, píše se s tímto slovesem dohromady. Po jiných druzích slov (s výjimkou spojek a zájmen jako **gdy(by)**, **a(by)**, **že(by)**, **jak(by)**, **jeśli(by)**, **o(by)**, **to(by)** apod.) se píše částice **by** zvlášť, např.:

Koń uśmieł**by** się!

Koń **by** się uśmieł!

Postavení částice **by** ve větě je závislé na rytmičných a logických důvodech. Částice **by** k sobě vždy přitahuje osobní koncovku: **-m**, **-ś**, **-śmy**, **-ście**, např.:

1. Mógł**byś** być koniem.
2. Koniem **byś** mógł być.
3. Ty **byś** mógł być koniem.

Ve větě (1.) je logický důraz na konstatování, že adresát výpovědi může být koněm. Ve větě (2.) se zdůrazňuje, že adresát výpovědi by mohl být

právě koněm (a nikoli např. žirafou). Ve větě (3.) je logický důraz položen na osobu adresáta: konstatuje se v ní, že právě on by mohl být koněm.

- 1. cvičení. *Odpovězte na otázky a v odpovědích zařad'te na správné místo částici by spolu s osobní koncovkou:*

A. Czy potrafiłbyś naprawić zegarek?
B. Tak, potrafiłbym.
A. A żelazko?
B. Też bym chyba potrafił.

- a) A. Czy umiałbyś ugotować rosół z makaronem?
B.
A. A barszcz z krokietami?
B.
- b) A. Czy chciałby pan pojechać do Krakowa?
B.
A. A Wieliczkę chciałby pan zobaczyć?
B.
- c) A. Czy moglibyście pożyczyć nam samochód na dwa dni?
B.
A. A przyczepę do samochodu?
B.
- d) A. Czy zrobiłbyś to dla mnie i rzucił palenie papierosów?
B.
A. A czy mógłbyś również nie ziewać przy śniadaniu?
B.
- e) A. Czy poszłaby pani ze mną do kina na ten nowy angielski film?
B.
A. A czy mogłaby pani kupić bilety, bo ja nie mam czasu?
B. (Chyba)

Podmińovacím způsobem se často vyjadřují nabídky, prosby a přání:

Pan Mirosław: Chętnie bym się czegoś napił.

Włodek: A ja bym chętnie coś zjadł.

Mały Jacuś: To może poszlibyśmy na lody?

● **2. cvičení.** *Procvičte si tento dialog v různých variantách:*

- a) Jacuś chce jeść. Włodek chce pić, a pan Mirosław chce iść do kawiarni.
- b) Pan Mirosław chce jeść, Jacuś chce pić, a Włodek chce wstąpić do baru mlecznego na rogu ulicy.
- c) Pani Basia jest głodna, Elżbiecie chce się pić, a mała Agatka chciałaby zjeść coś słodkiego.

Zapamatuj si:

	pić coś (4. pád)	nebo	napić się czegoś (2. pád)
ale	jen > zjeść coś (4. pád)		
	Jacuś chce pić. (1. pád)	ale	Jacusiowi chce się pić. (3. pád)
	Ela chce jeść. (1. pád)	ale	Eli chce się jeść. (3. pád)

Jestem (trochę) głodny(a). Zjadł(a)bym coś.
Chce mi się pić. Napił(a)bym się czegoś.

Naučte se tyto věty z paměti.

● **3. cvičení.** *Podmiňovacím způsobem navrhněte, co byste mohli dělat dnes večer.*

Obejrzał(a)bym dobrą sztukę teatralną.

- a) iść na dobry koncert
- b) obejrzeć nową wystawę malarstwa
- c) umówić się z panem inżynierem Malewskim
- d) zobaczyć się z Kasią
- e) odwiedzić państwa Nowaków
- f) przeczytać kupioną dzisiaj książkę
- g) spotkać się z Marylą i Filipem w dobrej restauracji

Może, chętnie s podmiňovacím způsobem

Może + podmiňovací způsob (2. a 3. os. j. a mn. č.) = vyjádření nabídky, návrhu

Např.:

Może wstąpilibyśmy gdzieś po drodze na kawę?

Chętnie + podmińovací způsob (1. os. j. a mn. č.) = vyjádření ochoty, souhlasu

Např.:

Chętnie poszedłbym do teatru dziś wieczorem.

● **4. cvičení.** *Podle předchozího vzoru navrhňte provedení těchto činností (v 1. osobě množného čísla):*

- a) powrót do domu pieszo (wrócić → wrócilibyśmy)
- b) powrót do domu taksówką
- c) pójdzie do kina na nowy film (pójść → poszlibyśmy)
- d) kupno biletów na samolot (kupić → kupilibyśmy)
- e) napisanie listu do cioci i wujka (napisać → ...)
- f) przeczytanie nowego numeru „Polityki” (przeczytać → ...)
- g) wyjazd na urlop nad morze (pojechać → ...)
- h) zjedzenie kolacji w restauracji (zjeść → ...)
- i) zanieśenie walizek na dworzec, do przechowalni bagażu (zanieść → ...)
- j) kupno puszki sardynek i kostki masła (kupić → ...)

● **5. cvičení.** *Opakujte návrhy z 4. cvičení ve 3. osobě jednotného čísla a oslovujte přítom kolegy a kolegyně z kursu zdvořilostní formou **pan/|pani**. Oslovený odpoví kladně a použije konstrukci **chętnie** + podmińovací způsob v 1. osobě jednotného čísla*

např. Chętnie wrócił(a)bym

nebo Chętnie bym wrócił(a)

MANIA FILIPA

Czasami Filip wpada w manię używania przysłów i porzekadeł:

- Proponują ci w teatrze dobrą rolę – przekonuję go. – Powinieneś się zgodzić i zagrać ją.
- **Koń by się uśmieł!** – odpowiada Filip. – To drugorzędna, niepoważna rola.
- Nie przesadzaj, Filipie. Jeżeli nie będziesz grał w teatrze, to nikt nigdy nie zauważy twoich zdolności aktorskich – tłumaczę mu.
- Głupstwa gadasz! Trzeba **mieć końskie nerwy**, żeby z tobą rozmawiać – denerwuje się Filip.

- Jeżeli nie przyjmiesz tej roli, to co będziesz robić? Na razie przecież nie masz żadnych innych propozycji – przypominam mu.
- **Koń ma duży łeb, to niech się martwi** – odpowiada Filip ni w pięć, ni w dziewięć.

Zastanawiam się chwilę, co by tu powiedzieć, żeby przekonać Filipa. W końcu wymyśliłem:

- Ta rola spada ci jak z nieba – mówię. – **Darowanemu koniowi nie patrzy się w zęby** – dodaję.
- Co ci znów przyszło do głowy? – dziwi się Filip. – O jakiego konia ci chodzi?

Podmínkové promluvy

Jeśli Filip nie będzie grał w teatrze, to nikt nie zauważy jego zdolności.

Gdyby Filip nie grał w teatrze, to nikt nie zuvažylby jeho zdolności.

Jeśli Filip nie přijme tej roli, to co będzie robić?

Gdyby Filip nie přijal tej roli, to co by robił?

Použití podmínovacího způsobu slovesa v jedné části složené věty vyžaduje použití stejné, tj. podmínovací formy slovesa v druhé části této věty,

např.:

Gdybym wygrał w Totolotka, byłbym nareszcie bogatym człowiekiem.

Gdyby ciocia miała wasy, toby była wujkiem.

(Je to běžná reakce, poněkud ve stylu mladé generace, užívaná v situaci, kdy náš protějšek v dialogu rozvíjí dohady a domněnky, a přehnaně přitom užívá **gdyby**.)

- **6. cvičení.** *Dokončete věty a nezapomeňte přitom na to, že osobní koncovku (-m, -š, -šmy, -šcie) připojujeme vždy k částici **by**:*

Gdybym miał trochę czasu, chętnie bym ci pomógł.

- Gdyby była ładna pogoda (wyjechać na weekend)
- Gdybym miał milion złotych (kupić coś na imieniny)
- Gdybym był aktorem (grać)

- d) Gdyby państwo Malinowscy wyszli wcześniej (zdążyć na pociąg)
- e) Gdyby pan Marek został w domu (oglądać dziennik telewizyjny)
- f) Gdybyście odprowadzili mnie do pociągu (być wdzięczny)
- g) Gdybyśmy zapytali pana Nowaka (wiedzieć, gdzie jest warsztat samochodowy)

● **7. cvičení.** *Změňte v souvětích 6. cvičení pořadí vět:*

Pomógłbym ci chętnie, gdybym miał trochu času.

● **8. cvičení.** *Podmínkové věty vyjádřené v budoucím čase změňte na věty vyjádřené podmiňovacím způsobem s **gdyby**.*

- a) Powiem ci, o co chodzi, jeśli będę wiedział.
- b) Kupię ten czarny sweter, jeśli będzie dobry rozmiar.
- c) Przyjedziemy do was, jeśli nas zaprosicie.
- d) Zrobię ci kawy, jeśli zechcesz.
- e) Jeżeli pan kupi bilety, (to) pójdę z panem do teatru.
- f) Jeśli będziesz mądry, (to) posłuchasz mojej rady.
- g) Nie pójdę na konferencję, jeśli nie będzie Górskiego.
- h) Jeśli wrócę przed dwunastą, (to) zatelefonuję do ciebie.

● **9. cvičení.** *Utvořte několik vět na téma: **Co robilby Filip, gdyby nie grał w teatrze?***

● **10. cvičení.** *Připomeňte si situaci vylíčenou v textu na začátku této lekce, kdy se „já” s Filipem hádáme, a doplňte věty s použitím podmiňovacího způsobu.*

Ania i Marek lekkomyślnie stracili wszystkie pieniądze.
Gdyby mieli trochę oleju w głowie, to nie straciliby wszystkich pieniędzy.

- a) Bank sprzedaje obligacje państwowe. Gdybym miał(a) pieniądze, to
- b) Pan Groszkiewicz nie chce kupić akcji. Nawet gdyby był bogaty, to nie
- c) Maryla kupiła jeden pakiet akcji browaru „Okocim”. Gdyby Maryla zaoszczędziła więcej pieniędzy, to
- d) Gdyby Maryla i Rysiek nie mieli niespodziewanych wydatków, to
- e) Gdybyś był(a) Pegazem, to
- f) Filip myśli, że jestem źle wychowany. Gdybym nie przeszkadzał w rozmowie, to Filip nie

- g) Pies Maryli gryzie, więc boję się go. Gdyby, to
- h) Dzieci Maryli chyba nie słyszały naszej rozmowy. Gdyby ją słyszały, to
- i) Mam przyjaciela Filipa. Gdybym przestał(a) z nim rozmawiać, to
- j) Uczycie się polskiego, żeby mówić po polsku. Gdybyście nie, to

ZWROTY I WYRAŻENIA

akcje przedsiębiorstwa	podnikové akcie
bawić się w coś	hrát si na něco
być dobrze wychowanym	mít dobré vychování
co ci przyszło do głowy?	co tě to napadlo?
coś słodkiego	něco sladkého
darowanemu koniowi nie patrzy się w zęby	darovanému koni na zuby nehled'
dostać coś w spadku	zdědit něco
jest mi wstyd	stydím se
koń ma cztery nogi i też się potknie	kůň má čtyři nohy a ještě zakopne
koń ma duży łeb, niech się martwi	kůň má velkou hlavu, at' se stará (trápí)
mieć końskie nerwy	mít nervy ze železa, mít nervy jako provazy (špagáty)
mieć olej w głowie	být mazaný
mieć zaufanie	mít důvěru
na cały głos	plným hlasem
Niech cię o to głowa nie boli!	Netrap se tím!
Niech się pan nie gniewa.	Nezlobte se, prosím vás.
niespodziewane wydatki	mimořádné výdaje
ni w pięć, ni w dziewięć	jako by spadl z měsíce; z cesty
obligacje państwowe	státní dluhopisy
on ma łeb!	(ten člověk) to je (otevřená, geniální) hlava!
pakiet akcji	balík akcií
papiery wartościowe	cenné papíry
powiedzieć coś obrażonym tonem	říci něco uraženě
rzucić palenie papierosów	(za)nechat kouření
stać go na to	(on) má na to
szary (zwyczajny) człowiek	průměrný, tuctový, obyčejný člověk
taki sobie	nic zvláštního, nic velkého, nic moc
to spada jak z nieba	to je dar z nebe
ulokować pieniądze	uložit peníze
wpaść w manię	propadnout mánií, posedlosti
zrobić majątek (na czymś)	udělat majlant

Lekcja 25

W PIĄTEK PO POŁUDNIU

W piątek po południu Maryla z mężem i z dwojgiem dzieci wybrała się po zakupy.

- W niedzielę idziemy do Zakrzewskich, a ty nie masz porządnych spodni – mówi. – Te brązowe poplamione oddałam do pralni chemicznej, džinsy leżą w pralce i nie ma kto ich wyprać, a te granatowe sztruksowe już są za ciasne na ciebie w pasie. Musimy kupić nowe.
- Dobrze, zaraz kupimy te nowe spodnie – zgadza się mąż. – I to już koniec zakupów? – dopytuje się.
- Muszę jeszcze kupić kilka par cienkich rajstop. I może ze dwie pary grubszych. Wszystkie mam podarte. Piotrusiowi też przydałyby się rajtuzy na chłodniejsze dni. A Asia nie ma okularów przeciwsłonecznych. Zajrzemy albo do drogerii, albo do sklepu z pamiątkami – planuje Maryla.
- Obiecałaś mi, mamusiu, kupić jakieś zwierzątko – domaga się Piotruś.
– Najlepiej małe kociątko. Kotki są takie miłe!
- U państwa Zakrzewskich jest czworo ślicznych małych kociąt. Wybierzesz sobie najładniejsze – mówi Maryla.

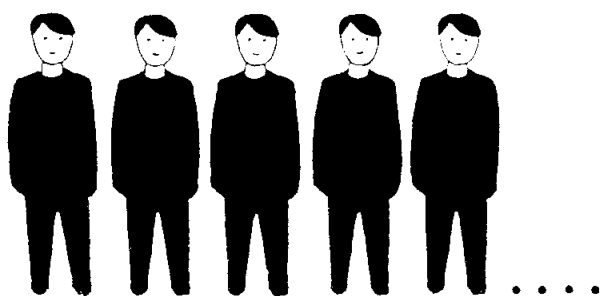
W PIĄTEK WIECZOREM

W piątek wieczorem obaj z Filipem wybieramy się na koncert do filharmonii.

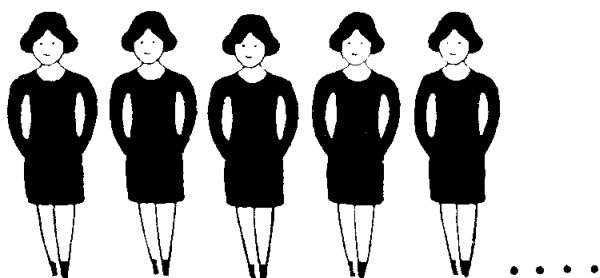
- W pierwszej części koncertu występuje kwartet na dwoje skrzypiec, wiolonczelę i altówkę, a w drugiej gra orkiestra symfoniczna – mówię do Filipa.
- A w którym rzędzie mamy miejsca? – pyta Filip.
- W siedemnastym. Krzesło szóste i siódme. Trzeci bilet odstąpiłem panu Groszkiewiczowi, bo mówiłeś, że Halinka z nami nie pójdzie – odpowiadam.

- Halinka nie może. Razem z czworgiem przyjaciół jedzie w góry na dwa dni – informuje Filip, trochę zamyślony.
- Jeśli z czworgiem, to nie jest źle. Gdyby ich było troje, a Halinka czwarta, to sprawy wyglądałyby gorzej – pocieszam Filipa.
- Niestety nie. Jedzie tych dwoje młodych Kamińskich z małym Jacusiem oraz brat Kamińskiej, dawna sympatia Halinki – wyjaśnia Filip ze smutkiem.

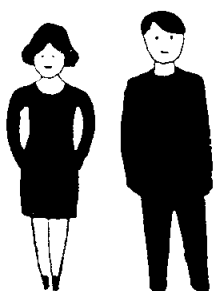
* * *

ich dwóch, trzech, czterech,
pięciu

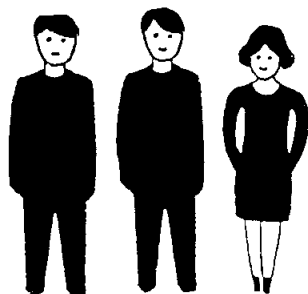
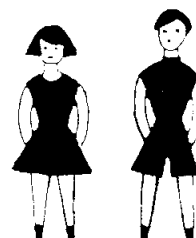

ich dwie, trzy, cztery, pięć

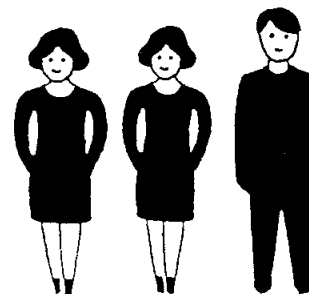
ich dwoje

ich dwoje

ich troje

ich troje

(ich) czworo (ludzi różnej płci)	jedenascioro
pięcioro	dwanaścioro
sześcioro	trzyścioro
siedmioro	czternaścioro
ośmioro	piętnascioro
dziewięcioro	szesnascioro
dziesięcioro	siedemnaścioro <i>atd.</i>

Číslovky druhové (*dwoje, czworo, sześcioro, piętnascioro* apod.)

Číslovky druhové spojujeme s těmito druhy podstatných jmen:

- s mužskými podstatnými jmény osobního rodu označujícími skupinu osob různého pohlaví, např.:
dwoje ludzi, **troje** studentów, **dwadzieścioro** uczniów
(ale: dwóch ludzi – mężczyzn, trzech studentów – mężczyzn, dwudziestu uczniów – chłopców)
- s podstatným jménem *dzieci* bez ohledu na pohlaví, např.:
czworo dzieci
(a to i tehdy, jsou-li to jen chlapi)
- s podstatnými jmény středního rodu, zakončenými v 1. pádě jednotného čísla na **-ę** a v 1. pádě množného čísla na **-ęta**, např.:
zwierzę, zwierzęta – **dwoje** zwierząt
szczenię, szczenięta – **dziesięcioro** szczeniąt
- s některými podstatnými jmény pomnožnými, např.:
Grało **troje** skrzypiec.
W tym domu jest **czworo** drzwi.

Poznámka: Některá podstatná jména pomnožná, zvláště ta, která označují části oblečení, spojujeme s číslovkami pomocí slova **para**, např.:

dwie **par**y spodni, rajstop, majtek, kalesonów,
rajtuzów...
stejně jako
dwie **par**y skarpet, pończoch, rękawiczek, butów...
(tato podstatná jména mají jednotné číslo: *skarpeta, pończocha, rękawiczka, but*)

● 1. cvičení. Odpovězte na otázky:

- Ile skrzypiec gra w tej orkiestrze? (5)
- Ile dzieci mają państwo Szymaniakowie? (4)
- Ile uczniów jest w siódmej klasie? (30)
- Ile nowych aktorów przyjął ten teatr do pracy? (2, aktorkę i aktora)
- Ile studentów wyjechało na obóz narciarski? (10, chłopcy i dziewczęta)
- Ilu studentów mieszka na trzecim piętrze akademika? (20, sami chłopcy)
- Ile drzwi prowadzi z przedpokoju do kuchni, pokoju i łazienki? (3)
- Ile zwierząt gospodarskich mają państwo Malinowscy? (6)
- Ile prosiąt hoduje sołtys tej gminy? (8)

Druhové číslovky se skloňují jako podstatná jména středního rodu (např. **pole** – v jednotném čísle), ale v nepřímých pádech mají kmen rozšířený o souhlásku **-g-**:

1. dwoje dzieci	sześcioro studentów
2. dwojga dzieci	sześciorga studentów
3. dwojgu dzieciom	sześciorgu studentom
4. dwoje dzieci (= 1. p.)	sześcioro studentów
5. dwoje dzieci (= 1. p.)	sześcioro studentów
6. dwojgu dzieciach	sześciorgu studentach
7. dwojgiem dzieci	sześciorgiem studentów

Stejně se skloňuje i zájmeno **oboje**.

Zájmena **obaj** a **obie** se skloňují jako číslovky **dwaj** a **dwie**.

Ci dwaj to Filip i Grzegorz.// Tych dwóch to Filip i Grzegorz.	Obaj są sympatyczni. Obu znam już długo.
Te dwie to Hania i Kasia.	Obie są miłe. Z obiema chodziłam do szkoły.
Tych dwoje to Halinka i Filip.	Oboje są lubiani. Damy prezenty obojgu .

Věta: *Oboje państwo Zakrzewscy lubią zwierzęta.* znamená: *Pan Zakrzewski lubi zwierzęta i pani Zakrzewska też je lubi.*

Zájmeno **oba** se skloňuje jako **dwa** a vztahuje se k podstatným jménům mužského rodu neoznačujícím osoby a středního rodu, např. *Oba krany przy umywalce są zepsute. Rozmawialiśmy z prezydentami obu miast.*

● 2. cvičení. Doplňte věty podle vzoru:

Hania i Paweł idą do teatru. **Oboje** są ubrani wieczorowo.

- a) Pan Zakrzewski z synem jadą do Warszawy mają bilety sypialne.
- b) Państwo Woźniakowie rozmawiają głośno.
Głosy słychać w drugim pokoju.
- c) Maryla z Asią wracają z zakupów. niosą ciężkie siatki.
- d) Inżynier Kamiński i doktor Kryska mają dziś ważną konferencję.
bardzo się śpieszą.
- e) Mam pewną sprawę do Joli i do Beaty. Z umówiłam się w kawiarni na
rondzie.
- f) Widziałem Halinkę i Filipa. Ukłoniłem się

**Podstatná jména středního rodu
zakončená v 1. pádě jednotného čísla na -ę**

Do této skupiny podstatných jmen patří většinou podstatná jména označující mláďata, např. *szczenię, kocię, prosię, cielę, źrebię, kurczę, jagnię, pisklę, niemowlę, dziewczę* (toto podstatné jméno se v dnešní polštině vyskytuje zpravidla jen v množném čísle), a také podstatné jméno *zwierzę*.

j. č.	mn. č.
1. szczenię, kurczę	szczenięta, kurczęta
2. szczenięcia, kurczęcia	szczeniąt, kurczęt
3. szczenięciu, kurczęciu	szczeniętom, kurczętom
4. = 1.	= 1.
5. = 1.	= 1.
6. szczenięciu, kurczęciu	szczeniętach, kurczętach
7. szczenięciem, kurczęciem	szczeniętami, kurczętami

V dnešní polštině jsou tvary na -ę nahrazovány často tvary na -ak, např. *szczeniak, prosiak, kurczak, cielak*, které patří gramaticky k mužskému rodu a skloňují se podle vzorů mužského skloňování. Někdy se významově odlišují od tvaru na -ę, např. *prosię, szczenię* zní poněkud jemněji než *prosiak* nebo *szczeniak*. (Slovo *szczeniak* se vyskytuje také v hovorovém jazyce jako pejorativní nebo urážlivé označení mladého člověka.)

Podstatná jména *prosiak*, *szczeniak*, *kurczak* apod. nevyžadují v množném čísle použití druhové číslovky:

Po podwórkú biega **troje kurcząt, dwoje szczeniąt i czworo prosiąt**.
ale

Po podwórkú biegają **trzy kurczaki, dwa szczeniaki i cztery prosiaki**.

● **3. cvičení.** *Doplňte správné tvary podstatných jmen:*

- a) Na tej fermie jest siedemnaścioro (źrebię).
- b) Troje (jagnię) odłączyło się od stada.
- c) Kwoka prowadzi trzynaścioro (kurczę).
- d) Z gniazda wypadło pięcioro (piskłę).
- e) Piotruś głaszcze czworo małych (szczenię).

Od podstatných jmen na **-ę** se tvoří jména zdobnělá:

szczenię – szczeniátko
kurczę – kurczátko
cielę – cielátko

Od podstatných jmen na **-ak** s podobným významem se tvoří jména zdobnělá:

szczeniak – szczeniaczek
kurczak – kurczaczek
cielak – cielaczek

Slova pomnožná

drzwi	– dwoje drzwi, troje drzwi, czworo drzwi itp.
okulary	– dwie pary okularów
skrzypce	– dwoje skrzypiec, troje skrzypiec, czworo skrzypiec
spodnie	– dwie pary spodni (dżinsy – dwie pary dżinsów)
nożyce (nożyczki)	– dwoje nożyc (nożyczek)
usta	– dwoje ust
bliźnięta	– dwoje bliźniąt
schody	– dwoje schodów

● 4. cvičení. Připomeňte si text „*W piątek po południu*” a odpovězte na otázky:

- a) Z kim Maryla poszła po zakupy?
- b) Co trzeba kupić mężowi Maryli?
- c) Co by się przydało Piotrusiowi?
- d) Co Maryla musi kupić sobie?
- e) Co chciałby dostać od mamy Piotruś?
- f) Ile kociąt ma kotka państwa Zakrzewskich?

● 5. cvičení. Připomeňte si text „*W piątek wieczorem*” a odpovězte na otázky:

- a) Kto wystąpi w pierwszej, a kto w drugiej części koncertu?
- b) W którym rzędzie i na którym krześle będzie siedział Filip?
- c) Czemu Halinka nie idzie na koncert?
- d) Ile osób będzie na wycieczce w górach razem z Halinką?
- e) Czy Halinka jedzie w góry z trojgiem przyjaciół czy z czworgiem?

● 6. cvičení. Vyprávějte, co děláte v pátek večer. Užijte těchto konstrukcí:

wybierać się z wizytą do przyjaciół lub znajomych, wybierać się do kina na dobry film, wybierać się z koleżanką//z kolegą do teatru, do restauracji itp.

● 7. cvičení. Vyprávějte, jaký byl páteční večer:

W piątek wieczorem byłem(am) z Filipem na koncercie w filharmonii *apod.*

ZWROTY I WYRAŻENIA

być ubranym wieczorowo	být ve večerních šatech, mít (na sobě) večerní šaty
cienkie//grube rajstopy	tenké//silné punčochové kalhoty
džinsy = spodnie džinsowe	džín(s)y, texasky
okulary przeciwsłoneczne	brýle (brýle) proti slunci
przyjąć (kogoś) do pracy	přijmout (někoho) do zaměstnání
sklep z pamiátkami	prodejna suvenýrů
spodnie sztruksowe	manšestrové kalhoty
sprawy wyglądają źle (gorzej)	situace je špatná (horší), vypadá to špatně (hůř)
wybrać się (w drogę, na//po zakupy, do teatru itp.)	vypravit se, vydat se (na cestu, na nákup, do divadla apod.)
wybrać sobie (coś)	vybrat si (něco)

Lekcja 26

Stefania Grodzieńska

SZNYCEL

(W restauracji)

- ON: (przestudiowawszy kartę). Będę jadł sznycel cielęcy.
- ONA: Sznycel? Dlaczego akurat sznycel?
- ON: Bo mam na to ochotę.
- ONA: Będziesz miał za mało. Weź schab, przynajmniej się najesz.
- ON: Nie mam ochoty na schab, tylko na sznycel.
- ONA: Mięso na noc? Zjadłbyś lepiej coś lekkiego. Może omlet.
- ON: Nie lubię omletu.
- ONA: Wolisz zwykłe jajka?
- ON: Nie chcę wcale jajek.
- ONA: Już wiem! Obstaluj nóżki. Przecież tak lubisz nóżki.
- ON: Ale dziś mam ochotę na sznycel.
- ONA: Wiecznie jesz ten sznycel! Weź raz coś innego. Już nie mogę patrzeć na te twoje sznycele.
- ON: Przecież ty nie będziesz jadła, tylko ja.
- ONA: Ale nie rozumiem, co ci nagle strzeliło do głowy ze sznyclem. Zawsze jadłeś befsztyk. Dlaczego akurat dzisiaj nie chcesz befsztyka?
- ON: Moja droga, daj mi spokój. Mam apetyt na sznycel i będę jadł sznycel.
- ONA: Czemu na przykład nie pieczeń wołową? Przecież wolisz niż sznycel.
- ON: Bo nie chcę pieczeni wołowej, tylko sznycel cielęcy.
- ONA: Jeżeli już koniecznie chcesz cielęcinę, to weź pieczeń cielęcą.
- ON: Nie lubię pieczeni cielęcej.
- ONA: To może gulasz: też cielęcina.
- ON: Sznycel, sznycel będę jadł.
- ONA: Co mnie zawsze najbardziej drażni, to twój dziki upór (prze-gląda kartę). Ach, świetnie! Są flaki. Będziemy oboje jedli flaki. Najlepsza rzecz to flaki.

ON: Kelner! Proszę flaki i raz sznycel.

ONA: Nic cię nigdy nie wyleczy z tego uporu. Wcale nie masz ochoty na sznycel, tylko męska ambicja, żeby ktoś broń Boże nie pomyślał, żeś mnie raz posłuchał. Będiesz żałował, jak ja będę jadła flaki. Najlepsza rzecz, to flaki.

KELNER (podaje flaki i sznycel).

ONA: Daj kawałek, spróbuję. Zupełnie znośny. Daj jeszcze kawałek. Zupełnie możliwy. To go już zjem do końca (zamienia talerze). Masz, zjedz flaki. Najlepsza rzecz to flaki.

* * *

Poznámka: *Obstalować* zni poněkud zastarale. Dnes se užívá slova *zamówić*, např. *Zamów sobie nóżki!*

nóżki – název jídla: huspenina (hovor. sulc) z vepřových nožiček

* * *

zamówić – zamawiać – zamówienie

– **Zamów** sobie kotlet schabowy panierowany – radzi mi Filip. – A ja **zamówię** gulasz z podrobów.

– To ty zawsze **zamawiasz** schabowy. A ja go nigdy nie jem. Szkodzi mi na wątrobę – odpowiadam.

Kelner przynosi mineralną i napój pomarańczowy, zabiera kartę potraw i przyjmuje od nas **zamówienie**.

Zamawiam Szczawnicę, numer telefonu 36-24 – mówię na poczcie do pani z okienka numer 7 (TELEGRAF TELEFON).

– Przyjęłam **zamówienie**. Płaci pan z góry za trzy minuty rozmowy. Proszę czekać na połączenie – odpowiada urzędniczka z okienka numer 7.

– Pani Kysiu, gdzie pani ma to **zamówienie** – pyta nerwowo dyrektor Zakrzewski. – Muszę coś sprawdzić.

– Zaraz, panie dyrektorze, już je panu daję. Oryginał wczoraj wysłaliśmy do kooperanta, a kopia jest w teczce z **zamówieniami** – mówi sekretarka, pani Krysia.

Zamawiamy potrawy w restauracji

Kelner (kelnerka) pyta:

Czego pan sobie życzy?

.... pani

.... panowie życzą?

.... panie

.... państwo

lub

Co pan zamawia?

.... pani

.... panowie zamawiają?

.... panie

.... państwo?

lub mówi i robi wyczekującą minę.

Jest nas troje klientów: A, B i C. Zamawiamy:

A: Proszę sałatkę włoską, potem bulion z jajkiem i zrazy wieprzowe z ziemniakami, i surówkę z kapusty. Do zrazów proszę piwo.

B: Proszę śledzia w majonezie na przystawkę, potem zupę pomidorową, pieczeń wołową w sosie węgierskim z ryżem, surówkę z marchwi. do tego wodę mineralną. Potem jeszcze dużą kawę po turecku.

C: A ja poproszę galaretkę z kurczaka na przystawkę, bez zupy, tylko stek wieprzowy z frytkami i z zasmażanymi buraczkami. Do picia napój firmowy, potem kompot i kawałek tortu.

A do C: Dlaczego nie zamawiasz zupy?

C: Przecież wiesz, że się odchudzam, a zupy bardzo tuczą.

Kelner (kelnerka) notuje nasze zamówienia i odchodzi.

- 1. cvičení. *Sestavte obdobné dialogy vrchního s hosty v restauraci a využijte v nich názvu jídel, které znáte z povídky „Sznycel”.*

Příslovce po polsku, po turecku apod.

kawa parzona (jak?) – po turecku

ryba **po grecku** – (ryba smažena na oleju, podana na zimno w sosie z warzyw)

karp **po żydowsku**

kurczęta **po polsku** (w śmietanie)

Mówię (jak?) po polsku

po czesku, po angielsku, po rosyjsku, po francusku, po niemiecku, po włosku, po hiszpańsku, po szwedzku, po chińsku, po arabsku atp.

- 2. cvičení. *Doplňte příslušná příslovečná určení:*

Mówię dobrze , a słabo Trochę czytam i piszę Uczę się mówić
Chciał(a)bym rozmawiać

Maryla upiekła ciasto na podwieczorek. Pokroiła je na kawałki i podała na stół.

– Bierzcie **po kolei**. Jedzcie **pomału**, **po kawałku**, a nie wszystko na raz – upomina dzieci.

(jak?) po kolei, kolejno, jeden za drugim

(jak?) po kawałku

(jak?) pomału, powoli, wolno

Předložky *przy* a *pod*

Państwo A, B, C są w restauracji „Pod Złotą Podkową” położonej **przy** drodze do Otwocka **pod** Warszawą. **Podczas** obiadu rozmawiają o literaturze:

A.: Czytałeś nową powieść Konwickiego?

B.: Przeglądałem. Nie miałem ostatnio czasu na czytanie. A ty przeczytałeś wreszcie „Dzienniki” Gombrowicza?

A.: Właśnie kończę. Nie pamiętasz, Celinko, na której jestem stronie?

C.: Nie pamiętam, kochanie. Ale gdzieś **przy** końcu.

● 3. cvičení. Realizujte dialogy podle vzoru:

- Czytał(a) pan//pani „Krzyżaków” Sienkiewicza?- Chciał(a)bym przeczytać, ale dotąd nie miałem(am) okazji.- Mogę panu//pani pożyczyć. Warto przeczytać.

- a) „Chłopi” Reymonta
- b) „Potop” Sienkiewicza
- c) „Przedwiośnie” Żeromskiego
- d) „Popiół i diament” Andrzejewskiego
- e) „Noce i dnie” Dąbrowskiej

Česká předložka *u* odpovídá někdy polským předložkám: **przy** + 6. pád nebo **pod** + 7. pád.

Příklady:

Przy domu wybudowaliśmy garaż.

Nad rzeką **przy moście** rośnie wielka wierzba.

Przy trasie prowadzącej do Łodzi znajduje się duża stacja obsługi samochodów.

Pan Marian mieszka w Grójcu **pod Warszawą** (*nebo*: koło Warszawy).

Sklep spożywczy mam bardzo blisko, prawie **pod domem**.

Książka była nudna. **Przy końcu** prawie zasnąłem.

- 4. cvičení. Užijte předložek **przy** nebo **pod**, a podstatné jméno dejte do správného pádu:

- a) Halinka posadziła krzak róż. (płot)
- b) Moi rodzice mieszkają na wsi (Poznań)
- c) stoi znak drogowy: droga z pierwszeństwem przejazdu. (ulica)
- d) rośnie duży kasztan. (restauracja)
- e) Restauracja nazywa się „.....”. (kasztan)
- f) W Świerku jest instytut badań jądrowych. (Warszawa)
- g) podręcznika są przykłady deklinacji. (koniec) Na końcu jest słowniczek polsko-czeski.

Předložky *przy* a *podczas*

Nie czytaj **przy** obiedzie! (6. p.)

Nie czytaj **podczas** obiadu! (2. p.)

Przy v tomto případě vyjadřuje, že nějaká činnost doprovází jinou.

Podczas klade důraz na průběh a odpovídá spíše vyjádření **w czasie**, **w okresie** – v době, v období (čeho).

- 5. cvičení. Užijte jedné z uvedených předložek a dejte podstatné jméno do správného pádu:

- a) (wojna) ojciec pana Zakrzewskiego był w obozie koncentracyjnym.
- b) (rozmowy) pani Zakrzewska przyniosła nam kawę po turecku ze śmietanką.
- c) (jedzenie) nie powinno się czytać.
- d) Lubię czytać (śniadanie) poranną gazetę.
- e) (jazda) nie wolno rozmawiać z motorniczym tramwaju.
- f) Filip lubi gwizdać w łazience (golenie).
- g) (pisanie) trzeba pamiętać o znakach interpunkcyjnych.

W restauracji (ciąg dalszy)

Troje gości kończy jeść obiad. Dają znak kelnerowi.

A: Pozwól, że ja zapłacę.

B: Ale dziś moja kolej. Ostatnim razem płaciłeś ty.

A: Nie sprzeciwiaj się, proszę. Jestem przecież twoim starszym bratem.
(do kelnera:) Ile płacę?

Kelner: Proszę, oto jest rachunek. Nie mam drobnych. Może pan będzie miał końcówkę...

A: Niech pan zaokrągli. Reszty nie trzeba.

Kelner: Dziękuję panu. Do widzenia państwu, mam nadzieję, że obiad smakował.

C: Do widzenia. Dziękujemy. (do męża – pana A:) Kochanie, czy ten napiwek nie był za duży?

A: Nie przejmuj się. Był w sam raz.

Państwo A, B i C odbierają płaszcze w szatni (pani C długo szuka w torebce numerka), ubierają się, przeglądają w lustrze i wychodzą.

Bracia

Pan A a pan B = **dwaj bracia**. Podstatné jméno **brat** má v množném čísle následující skloňování:

1. bracia
2. braci
3. braciom
4. braci
5. bracia
6. braciach
7. braćmi

● **6. cvičení.** *Doplňte v textu správné tvary slovního spojení **trzej bracia**:*

Mam Wszyscy pracują w kopalni „Bytom”. Rano mama moim przygotowuje kanapki z wędliną na drugie śniadanie. Lubię opowiadać o moich, bo jestem z nich dumna. Życie w dużej rodzinie, z mamą, z tatą i z jest bardzo ciekawe.

● **7. cvičení.** *Popište v minulém čase, jak jste si s přáteli vyšli na oběd nebo na večeři do restaurace.*

ZWROTY I WYRAŻENIA

badania jądrowe
co ci strzeliło do głowy?
coś innego
coś lekkiego
dwudziestolecie międzywojenne
dziki upór

jaderný výzkum
co tě to posedlo?
něco jiného
něco lehkého, něco malého
meziválečné dvacetiletí
zarytá umíněnost

mieć apetyt na coś
mieć ochotę na coś
mieć okazję
obóz koncentracyjny
ostatnim razem
płacić z góry
po kawałku
po kolei
spis treści
szkodzi mi na wątrobę//żołądek//serce
itp.
w sam raz
wszystko na raz
żeby ktoś, broń Boże, nie pomyślał, że...
życzyć sobie czegoś

mít na něco chut' (na něco k jídlu)
mít na něco chut'
mít příležitost
koncentrační tábor
posledně, naposled
platit předem
po kouskách
po řadě, postupně
obsah
nedělá mi dobře na játra//žaludek//
srdce apod.
akorát
všechno najednou
jen aby si někdo, nedej pánbůh, nepo-
myslel, že ...
přát si něco

Lekcja 27

UROKI WSI

- Pan Groszkiewicz zaprosił mnie na daczę – opowiada Filip. – Spędzi-
liśmy wspaniałe trzy dni.
- Dlaczego mówisz „dacza”? To nie po polsku. Mówi się „domek
letniskowy” – zwracam uwagę Filipowi.
- Jak zwał, tak zwał. Najważniejsze, że było bardzo przyjemnie – cieszy
się Filip. – Pan Groszkiewicz kupił starą chałupę wiejską, wyremon-
tował ją, urządził. Wokół prawdziwa wieś! Sąsiedzi mają zwierzęta.
Rano ryczy krowa, pieje kogut, zaczynają gdakać kury. Jeździliśmy
z sąsiadem w pole, pomagałem mu orać. Zaprasza mnie na żniwa
w lecie. Mówi, że ze mnie byłby dobry rolnik, bo mnie lubią zwierzęta
gospodarskie.

- Jak byłam mała, to jeździłam na wieś do babci i dziadka – przypomina sobie Maryla. – Karmiłam gęsi, kaczki, kury i indyki. Rano szliśmy z babcią do obory, babcia doła krowę. Obok była stodoła z sianem. bardzo lubiłam leżeć na sianie. Ale najbardziej mi się podobało jesienią, jak były wykopki. Piekliśmy kartofle w ognisku, a jak nam smakowały!
- Nie wyobrażam sobie życia na wsi – mówię. – Od świtu do zmroku na polu. Ciągłe trzeba się martwić, czy będzie urodzaj. Jak pogoda nie dopisuje, to plony marne.
- Nie przesadzaj! Wieś jest zmechanizowana! – woła Maryla. – Jeśli chłop ma maszyny rolnicze, zbierze zboże na czas, to nawet deszcze nie zaszkodzą.
- A ta przyroda na wsi! Ten stały kontakt z przyrodą! – dodaje Filip. – Chętnie bym hodował na przykład owce. Wyobraźcie sobie: zielone pastwisko, białe owce się pasą, pies szczeka, a ja leżę w trawie z jakąś dobrą książką. Albo chętnie bym się zajął uprawą żyta. Uwielbiam świeży żytni chleb.
- Przecież pojedziesz na żniwa, to skosisz trochę żyta, wymłócisz, zmielesz ziarno na mąkę i upieczesz chleb – mówię z ironią, bo Filip mnie denerwuje.
- Ty sobie kpisz, ale to nie jest wykluczone – odpowiada Filip. – Jak go upiekę, to mi pozazdrościsz.

* * *

● **1. cvičení.** *Odpovězte na otázky:*

- a) Co Filip robił na wsi?
- b) Jakie prace w gospodarstwie wiejskim podobały się Maryli, kiedy była dzieckiem?
- c) Jaka pogoda wpływa na urodzaj w rolnictwie?
- d) Jak Filip wyobraża sobie pasienie owiec?
- e) Jakie czynności trzeba wykonać, żeby ze zboża powstał chleb?
- f) Jaki chleb Pan//Pani woli: świeży czy czerstwy?
- g) Czy Pan//Pani ma domek letniskowy? Kiedy Pan//Pani tam jeździ?
- h) Co jest ważniejsze: rolnictwo czy przemysł?

● **2. cvičení.** *Doplňte správné tvary slov v závorkách (podstatné jméno s předložkou).*

- Maryla jedzie; Emilka mieszka (wieś, na)
- Emilka jedzie; Maryla mieszka (miasto, do, w)
- Filip idzie; dziki wilk jest (las, do, w)
- Chodźmy opalać się, spotkamy Filipa, który leży i marzy. (łąka, na)
- Krowy idą i przez cały dzień pasą się (pastwisko, na)
- Pan Groszkiewicz wrócił ze wsi wcześniej i już jest, a Filip dopiero teraz jedzie (dom, w, do)
- Sąsiadka wybiera się; w niedzielę rano zawsze jest (kościół, do, w)

NA STRAGANIE

Na straganie w dzień targowy
takie słyszy się rozmowy:

„Może pan się o mnie oprze,
pan tak wędnie, panie Koprze”.

„Cóż się dziwić, mój Szczypiorku,
leżę tutaj już od wtorku!”

Rzecz na to Kalarepka:
„Spójrz na Rzepę – ta jest krzepka!”

Groch po brzuszku Rzepę klepie:
„Jak tam, Rzepo? Coraz lepiej?”

„Dzięki, dzięki, panie Grochu,
jakoś żyje się po trochu.

Lecz Pietruszka – z tą jest gorzej:
blada, chuda, spać nie może”.

„A to feler” –
westchnął Seler.

Burak stroni od Cebuli,
a Cebula doń się czuli:

„Mój Buraku, mój czerwony,
czybys nie chciał takiej żony?”

Burak tylko nos zatyka:
„Niech no pani prędzej zmyka,
ja chcę żonę mieć buraczą,
bo przy pani wszyscy płaczą”.

„A to feler” –
westchnął Seler.

Naraz słysząc głos Fasoli:
„Gdzie się pani tu gramoli?”

„Nie bądź dla mnie taka wielka” –
odpowiada jej Brukselka.

„Widzieliście, jaka krewka!” –
zaperzyła się Marchewka.

„Niech rozsądzi nas Kapusta!”
„Co, Kapusta! Głowa pusta?!”

A Kapusta rzecze smutnie:
„Moi drodzy, po co kłótnie,
po co wasze swary głupie,
wnet i tak zginiemy w zupie!”

„A to feler” –
westchnął Seler.

Jan Brzechwa

Polecenia

- a) Proszę przypomnieć sobie nazwy warzyw i owoców z lekcji 5.
- b) Proszę posłuchać piosenki śpiewanej przez Marylę Rodowicz do słów zamieszczonego tu wierszyka „Na straganie”.

Kupujemy warzywa i owoce na straganie

- A: Poproszę kilo jabłek, półtora kilo pomidorów, pół kilo marchewki i dwadzieścia deka pieczarek.
- B: Poproszę ćwierć kilo fasoli „jasiek”, dwa duże ogórki szklarniowe, pół kilo cebuli i pół kilo papryki.
- C: A ja proszę kilo śliwek, pół kilo ogórków małosolnych, mniejszą główkę kapusty, jedną zieloną sałatę i ładny, biały kalafior.
- Sprzedawca waży, pakuje, podaje i oblicza, ile mamy zapłacić. Wracamy do domu i robimy smaczne sałatki oraz surówki owocowe i warzywne.

sałata – główka zielonej sałaty

sałatka – warzywa pokrojone, wymieszane ze śmietaną, oliwą, sosem lub innymi smakowymi dodatkami

Sałatkę z surowych warzyw często nazywamy **surówką**.

- 3. **cvičení.** *Představme si, že kupujeme zeleninu u stánku popsaného v básničce Jana Brzechvy. Sestavte si text objednávky na zeleninu podle vzoru toho, co objednávali A, B a C.*

Przemysł spożywczy opiera się na produktach rolniczych.

Zakłady przetwórstwa owocowo-warzywnego produkują soki, dżemy, marmolady, kompoty, konserwy warzywne (np. pasteryzowane, w słoikach), mrożonki z warzyw i owoców, zupy i sosy w proszku, przyprawy z ziół i warzyw itp.

Cukrownie produkują cukier.

Mleczarnie (zakłady mleczarskie) skupują, magazynują i rozwożą mleko oraz przetwory mleczne (sery, kefiry, jogurty itp.).

Masarnie (zakłady mięsne) produkują mięso i wędliny.

● 4. cvičení. Zjistěte, jak se jmenují tyto druhy masa a uzenin česky:

mięso	wędliny
a) schab
karkówka
biodrówka	b) szynka } konserwowa
wędzona
c) łopatka
golonka
boczek	
e) wołowina bez kości
(na pieczeń)
wołowina z kością
połędwica wołowa	d) kielbasy suche
(np. żywiecka
toruńska
kabanos)
	f) kielbasa szynkowa
połędwica wędzona
bekon
boczek wędzony

● 5. cvičení. Kde chováme domácí zvířata? Přiřaďte název každého zvířete k názvu prostoru.

Oni hodují švinie, wieprza i prosię.
Trzymają je w chlewie.

a) świnka
wieprz
prosię	b) krowa
byk
cielę	c) koń
klacz
źrebię	d) kura
kogut
kurczę
indyk
indycka
kaczka
gęś
e) owca
baran
jagnię	f) króliki		
- obora, kurnik, chlew, owczarnia, klatki, stajnia

Předložkové výrazy z *tylu*, z *przodu*, z *boku*

Nasi kuzyni, państwo Emilia i Michał Pietkiewiczowie, mieszkają na wsi. Mają jednopiętrowy dom, podwórze z budynkami gospodarskimi, ogród, sad i pole.

Z tyłu domu (za domem) są budynki gospodarskie: szopa, stajnia, stodoła, obora, chlew i kurnik.

Z boku domu (przy domu, koło domu) jest ogród warzywny i sad.

Z przodu domu (przed domem) jest mały ogródek kwiatowy i altana z ławeczką.

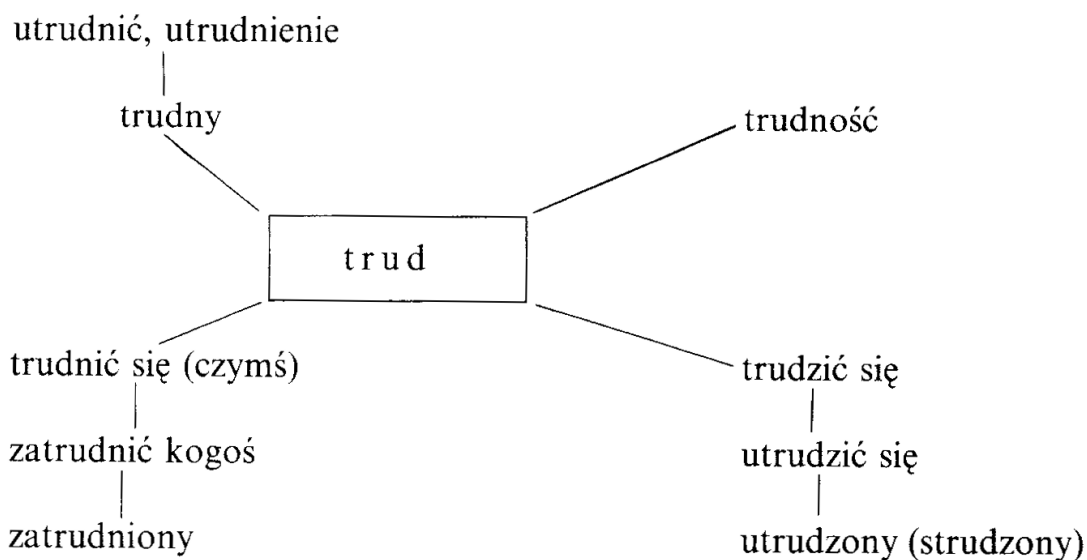
- 6. cvičení. Doplňte ve větách a) příslovečná určení: z **tylu**, z **boku**, z **przodu**, ve větách b) a c) doplňte příslušný text.

- a) Pani Emilia kupuje sukienkę. Mówi: leży dobrze, ale trochę się marszczy. Może trochę zwięzić?
 b) Pan Michał kupuje garnitur. Mówi o spodniach: Mówi o marynarce:
 c) Oglądamy rodzinną fotografię. stoi z siedzi, a na podłodze siedzi

Výrazy odvozené od *trud*

Praca rolnika jest pracą **ciężką**, **trudną**, **wyczerpującą**.
 Wieczorem rolnik jest **zmęczony**, **znużony**, **utrudzony**
 pracą na roli i w gospodarstwie.

trudnić się (czymś) – zajmować się czymś zawodowo
 Pan Kamiński **trudni się** naprawą zegarków. (= jest zegarmistrzem)

zatrudnić (kogoś) – przyjąć do pracy, dawać (komuś) pracę
 Zakład przetwórstwa owocowo-warzywnego **zatrudnia** 80 pracowników.

(być) zatrudnionym – pracować, mieć pracę
 Pani Zakrzewska jest **zatrudniona** w szpitalu.

utrudzić się (czymś) – zmęczyć się (np. pracą, nauką)
Bardzo się **utrudziłem** tą pisaniną.

utrudzony – bardzo zmęczony długotrwałą pracą, jakąś działalnością fizyczną lub umysłową
Po całodniowej górskiej wycieczce **utrudzony** poszedłem spać.

● 7. **cvičení.** *Doplňte v textu slova: **trudnosti, problémy, klopoty, zmartwienia, překážky** tak, aby se hodily do příslušných vět.*

Jako dítě nejprve jsem měl ... z naukou, a potom ... z rodiči. Nemohl jsem si s těmi ... poradit. Měl jsem různé ... na cestě do matury. Na konci jsem ji zadal: z ..., ale zadal. Na tom jsem, bohužel, moje ... nekončily: staly se ... z dostáním se na studia. Na konci jsem rezignoval na studium a rozhodl jsem se ženit. Teď otec mého budoucího ženicha mi ... přetrhl před mnou ... Zbojil jsem však všechny ..., poradil jsem si z ..., oženil jsem se a mám klid. ... zmizely beze stopy. Jen žena stále narzeká.

Předložka **dla**

Předložka **dla** se pojí s 2. pádem:

Dla chcącego nie ma nic trudnego. (polskie porzekadło)

- Dla kogo kupiłeś te piękne róże?- Dla Halinki, naturalnie. (2. <i>pád</i>)

nebo

- Komu kupiłeś te piękne róże?
- **Halince**, naturalnie. (3. *pád*)

● 8. **cvičení.** *Paní Ania pracuje ve stánku „Ruch”. Týdeníky ukládá pro své stálé zákazníky do zvláštních desek. Řekněte, pro koho paní Ania ukládá tyto časopisy:*

a) Polityka	pani Maryla
b) Tygodnik „Solidarność”	pan Filip
c) Kobieta i Życie	państwo Zakrzewscy
d) Przyjaciółka	ksiądz Piotrowski
e) Sukces	syn pana Zakrzewskiego
f) Filipinka	pan Groszkiewicz
g) Świerszczyk	pan inżynier Stasiak

h) Przekrój	ekspedientka z mleczarni
i) Razem	znajomy taksówkarz
j) Panorama	Asia, córka pani Maryli
k) Prawo i Życie	sprzedawca ze straganu z warzywami
l) Żyjmy dłużej	nauczycielka Asi
m) Zwierciadło	znajomy student Politechniki
n) Antena	młody biznesmen
o) Tygodnik Powszechny	poseł z naszego okręgu wyborczego

● **9. cvičení.** *Tvořte dialogy podle vzoru:*

- Po co wzięłaś (wzięłaś) parasol?
- **Na wszelki wypadek.** Może będzie padał deszcz.

a) ciepła kurtka	(zimno)
b) rękawiczki	(zmarzną ręce)
c) zapasowe buty	(przemokną)
d) aparat fotograficzny	(ładne widoki)
e) okulary słoneczne	(ostre słońce)
f) kalosze	(deszcz)
g) narty	(śnieg)

● **10. cvičení.** *Sestavte text na námět „Wizyta u krewnych na wsi”.*

- a) Opis podróży na wieś
- b) Opis gospodarstwa

● **11. cvičení.** *Děláme zeleninový salát. Řekněte, z čeho ho děláme.*

ZWROTY I WYRAŻENIA

budynki gospodarskie	hospodářské budovy
dostać się na studia	dostat se na vysokou školu
dzień targowy	den trhu
jak zwał, tak zwał	to je jedno (jak to nazveme; jak se jmenuje)
jechać na wieś	jet na venkov
maszyny rolnicze	zemědělské stroje
na wszelki wypadek	pro všechny případy
okręg wyborczy	volební obvod
piętrzyć trudności//przeszkody	hromadit problémy//překážky

pogoda dopisuje
poradzić sobie z czymś
przyjąć do pracy (kogoś)
to niewykluczone
to nie zaszkodzi
we własnym zakresie
zająć się czymś
zdać maturę
zebrać zboże
zniknąć bez śladu
zwierzęta gospodarskie

počasí přeje
poradit si s něčím, zvládnout něco
zaměstnat
to není vyloučeno
nic se nestane
sám, vlastními silami
vzít se za něco, pustit se do něčeho
udělat maturitu
sklidit obilí
zmizet beze stopy
hospodářský dobytek

Lekcja 28

SKARGA CZYTELNIKA

Pan Andrzej Wiśniewski jechał z Otwocka do Warszawy kolejką podmiejską. Nie był zadowolony z usług PKP (Polskich Kolei Państwowych) i napisał skargę do „Życia Warszawy”.

Szanowna Redakcjo!

Podróżowałem niedawno koleją z Otwocka k. Warszawy do stolicy i z powrotem. Odległość niewielka, ok. 30 km. A oto jak na przykładzie owej podróży wyglądają prawa i obowiązki klientów PKP.

Na dworcu w Otwocku dwa okienka kasowe nieczynne. Przy jednej czynnej kasie tasiemcowa kolejka. Trzeba by czekać dłużej, niż trwa podróż do Warszawy. Wsiadłem bez biletu. Poszukiwanie konduktora uwieńczone zostało powodzeniem dopiero w pierwszym wagonie, w przedziale kierownika pociągu. Obaj kolejarze sprzedawali bilety tym, którzy nie zdążyli ich kupić. Stałem w kolejce. Wkrótce dowiedziałem się, że podróżowały zarówno bilety, jak i opłata za sprzedaż ich w pociągu (na tej trasie wynosiła więcej niż bilet).

Wracałem w kierunku Otwocka po południu. Pociąg z Warszawy Zachodniej do Otwocka spóźnił się 15 minut. Jechałem z dworca Warszawa-Powisłe. Po komunikacie o opóźnieniu pociągu chciałem skorzystać z telefonu, ale na całym dworcu nie ma ani jednego czynnego automatu.

I jeszcze jedna obserwacja z tego samego dnia. Na warszawskim Dworcu Wschodnim otwarty jest tylko jeden kiosk „Ruchu”. Po bilet autobusowy trzeba stać tyle, ile trwa podróż koleją z Otwocka do Warszawy. Nikt niczyjego czasu nie szanuje, nikt z nikim się nie liczy. Natomiast bilety PKP drożeją.

Z poważaniem
Andrzej Wiśniewski

ok. 30 km = około 30 km
Otwock k. Warszawy = Otwock koło Warszawy

● 1. cvičení. Popište obě situace. Např.:

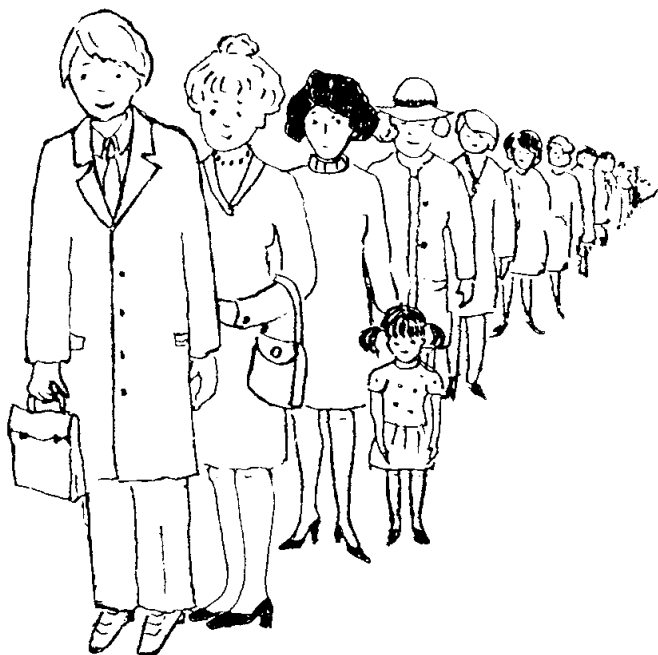
Pan Wiśniewski wracał z Warszawy-Powisła do Otwocka. Na dworcu nie było ani jednego czynnego automatu telefonicznego. Wszedł do pomieszczenia z napisem INFORMACJA. Zapytał

a) sytuacja I

b) sytuacja II

tasiemcowa kolejka

Rozmowa I

- Przepraszam, czy pani ostatnia w kolejce?
- Tak, proszę pana.
- To ja będę za panią.

Rozmowa II

- Ja będę stała przed panem, tylko skoczę na chwilę do telefonu. dobrze?
- Dobrze, zajmę pani kolejkę.
- Dziękuję panu. Za pięć minut będę z powrotem.

Předložka do

Předložky **do** se užívá ve významu **do środka** (*dovnitř*), např.:

wejść do pokoju, włożyć zeszyt do szuflady,
włożyć książkę do teczki, zajrzeć do kuchni

ale také pro označení směru, např.:

iść do szkoły, do domu, podejść do kogoś, pójść do lekarza.
jechać do miasta, jechać (iść) do góry

● **2. cvičení.** *Užijte ve větách předložky do s 2. pádem:*

- a) Pan Wiśniewski wsiadł (tramwaj).
- b) Znany aktor szedł (dom), ale zapomniał klucza, więc wrócił (teatr).
- c) Pani Zakrzewska weszła (pokój), podeszła (okno) i zasunęła firankę.
- d) Kiedy szedłem (tramwaj), wstąpiłem po drodze (sklep spożywczy).
- e) Halinka uśmiechnęła się (ja), a nie (ty).
- f) Filip mówił (ja) jeszcze bardzo długo, ale ja byłem tak zmęczony, że prawie spałem.
- g) Wrzuć ten list (skrzynka pocztowa).
- h) Przyjdź (ja) dziś wieczorem, to porozmawiamy sobie.
- i) Pani Krysiu, proszę pójść (pan dyrektor).
- j) Winda jechała (góra), aż zatrzymała się.
- k) Proszę mówić (mikrofon), a nie (ja).

Předložka **do** se týká také časových vztahů:

od czwartku **do** soboty, od (godziny) drugiej **do** trzeciej, od rana **do** wieczora itp.

Užití wolno, można, trzeba

wolno – nie wolno

– Czy tu wolno palić? – Nie, nie wolno.

wolno + inf.

Nie wolno deptać trawników. – Deptanie trawników jest zabronione.

Nie wolno śmiecić. – Śmiecenie jest zabronione.

Nie wolno rozmawiać z kierowcą. – Rozmowa z kierowcą jest zabroniona.

<p>– Czy wolno panu pić alkohol? 3. pád</p> <p>– Nie, nie wolno mi pić alkoholu. 3. pád</p>

można – nie można

– Czy tu można palić? – Nie, nie można.

można + inf.

- Nie można tu śmiecić.** – **Nie powinno się śmiecić.**
Nie można deptać trawników. – **Nie powinno się deptać trawników.**
Nie można się tak zachowywać. – **Nie powinno się tak zachowywać.**

ale také:

- **Nie można** odkręcić kranu. (Kran nie daje się odkręcić).
- **Nie można** zapalić światła. (Np. nie ma prądu).
- Do tramwaju jest daleko. Czy **nie można** pojechać na dworzec taksówką?

Zapamatuj:

wolno	+	infinitiv	+	4. pád
można				
nie wolno	+	infinitiv	+	2. pád
nie można				

Do samolotu **wolno** zabrać ze sobą **bagaż**.
Do samolotu **nie wolno** zabrać ze sobą **bagażu**.
Na wycieczkę **można** zabrać **małe dzieci**.
Na wycieczkę **nie można** zabrać **małych dzieci**.

● **3. cvičení. Posud'te uvedené činnosti:**

Czy **wolno** czy **nie wolno** ich dokonywać?
Czy **można** czy **nie można** ich robić?

- a) śmiecić w parku
- b) jeść śniadanie o dwunastej
- c) nosić czerwone spodnie
- d) oglądać telewizję przez 5 godzin dziennie
- e) jeździć samochodem bez prawa jazdy
- f) jechać tramwajem „na gapę” (bez ważnego biletu)
- g) przechodzić przez ulicę w niedozwolonym miejscu
- h) otworzyć drzwi bez klucza

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- i) wsiąść do pociągu bez biletu
- j) kupować w sklepie bez pieniędzy
- k) jeść śledzie z dżemem

Příkaz se vyjadřuje slovy
należy, powinno się, trzeba

Należy przestrzegać przepisów drogowych.
Powinno się uważać, przechodząc przez jezdnię.
Trzeba znać przepisy drogowe.

Slova **należy, trzeba, wolno, można, warto, trudno** s infinitivem nahrazují ve větě přísudek a nežívá se u nich pomocného slovesa **być** v určitém tvaru (u **trudno** je to možné, u **warto** jen v minulém čase).

Slovo **powinien** má v přítomném čase slovesné koncovky:

powiniennem//powinnam	powinniśmy//powinnyśmy
powinieneś//powinnaś	powinniście//powinnyście
powinien//powinna//powinno	powinni//powinny

V přítomném čase se u slova **powinien** nežívá pomocného slovesa **być** v určitém tvaru, ale v minulém čase se k němu připojují tvary minulého času tohoto slovesa:

- A. **Powiniennem** z tobą porozmawiać.
 - B. **Powiniennem był** z tobą porozmawiać, ale nie zrobiłem tego.
-
- A. Wszyscy **powinni** słuchać przełożonych.
 - B. Oni **powinni byli** słuchać przełożonych, a nie postępować według swego widzimisię.
- (Věty A jsou v přítomném čase, věty B v minulém.)

trzeba

Trzeba kupić nowy samochód. Stary jest już do niczego.
Trzeba zanieść lekarstwo panu Groszkiewiczowi. Znowu jest chory.
W zimie **trzeba** się ciepło ubierać.

- 4. cvičení. Řekněte, co je zapotřebí udělat v hospodářství manželů Pietkiewiczových.

Dach wymaga naprawy. – Trzeba naprawić dach.

- a) Siano nie jest skoszone.
- b) Drzwi od stodoły są zepsute.
- c) Siewnik jest stary i zużyty.
- d) Za mało jest kur, kaczek i gęsi.
- e) Ściany nie były dawno malowane.
- f) Owoce nie są zebrane.
- g) Żyto nie jest sprzedane.

- 5. cvičení. Připomeňte si stížnost pana Wiśniewského a řekněte, jak by měla vypadat práce PKP:

Dwa okienka kasowe są nieczynne.
Dwa okienka kasowe powinny być czynne.

Do jednej czynnej kasy jest kolejka.
Do kasy nie powinno być kolejki.

- a) Pan Wiśniewski wsiadł do pociągu bez biletu.
- b) Pan Wiśniewski długo szukał konduktora.
- c) Kolejarze sprzedawali bilety w pociągu.
- d) Bilety kolejowe podrożały.
- e) Pociąg z Warszawy Zachodniej do Otwocka spóźnił się 15 minut.
- f) Na dworcu Warszawa-Powisłe nie było czynnego automatu telefonicznego.
- g) Na Dworcu Wschodnim jest otwarty tylko jeden kiosk „Ruchu”.
- h) Po bilet autobusowy trzeba długo stać w kolejce.
- i) Nikt nie szanuje cudzego czasu. (Każdy
- j) Bilety PKP drożeją.

- 6. cvičení. Vyprávějte děj obrázkového příběhu „Tasiemcowa kolejka” z hlediska paní, která se zúčastnila obou rozhovorů:

„Stałam na końcu kolejki. Podszedł do mnie jakiś pan apod.”

jednotné číslo

jakiś pan pewien pan	jakaś pani pewna pani	jakieś dziecko pewne dziecko
-------------------------	--------------------------	---------------------------------

množné číslo

jacyś panowie pewni panowie	jakieś panie, dzieci pewne panie, dzieci
--------------------------------	---

Jakiś se skloňuje jako **jaki** + **ś**

Skloňování adjektivních zájmen *jaki, taki*

jednotné číslo

rod mužský životný

1. jaki, taki
2. jakiego, takiego
3. jakiemu, takiemu
4. jakiego, takiego
5. jaki, taki
6. jakim, takim
7. jakim, takim

rod mužský neživotný

- } (*jako životné*)
- jaki, taki
- } (*jako životné*)

rod ženský

- jaka, taka
jakiej, takiej
jakiej, takiej
ją, ją
jaka, taka
jakiej, takiej
ją, ją

rod středni

1. jakie, takie
2. }
3. } (*jako mužský*)
4. }
5. jakie, takie
6. }
7. } (*jako mužský*)

množné číslo

mužský rod označující osoby

ostatní rody

1. jacy, tacy	jakie, takie
2. jakich, takich	} (<i>jako mužský označující osoby</i>)
3. jakim, takim	
4. jakich, takich	jakie, takie
5. jacy, tacy	jakie, takie
6. jakich, takich	} (<i>jako mužský označující osoby</i>)
7. jakimi, takimi	

- Jakie buty chcesz sobie kupić?
– Takie na zimę. Ciepłe.

*

- Jaki jest ten twój nowy kierownik?
– Jakiś taki dziwny. Ni to dobry, ni to zły.

*

- Jak ci idzie w pracy?
– Jako tako. Nie narzekam.

- 7. **cvičení.** *Utvořte otázky k uvedeným odpovědím podle předcházejícího vzoru dialogů. (Formu odpovědi je možné změnit.)*

- a) Taki wysoki z węsami.
- b) Taka sympatyczna blondynka.
- c) Taki mały sportowy (samochód).
- d) Takie wielkie, pełne ludzi (miasto).

- 8. **cvičení.** *Vyprávějte, jak probíhala vaše poslední cesta vlakem.*

- 9. **cvičení.** *Na začátku lekce citujeme autentický dopis čtenáře, zasláný redakci deníku „Życie Warszawy” koncem osmdesátých let. Opovězte, jak si teď představujete cestu vlakem z Otwocka do Warszawy. Jsou stále důvody k stížnostem?*

ZWROTY I WYRAŻENIA

automat telefoniczny	telefonní automat
czynny – nieczynny	otevřený (v provozu) – zavřený (mimo provoz)
jak kształtują się prawa i obowiązki	jak vypadají práva a povinnosti
jak wyglądają prawa i obowiązki	
jest do niczego	není k ničemu
kolejka podmiejska	příměstská dráha
liczyć się z kimś	brát na někoho zřetel, ohled
przepisy drogowe	dopravní předpisy
robić coś według swego widzimisię	dělat co se komu zlíbí
skoczyć (wyskoczyć) do telefonu, do sklepu itp.	odběhnout si (skočit si) zatelefonovat, do obchodu apod.
skorzystać z telefonu	zatelefonovat si
tam i z powrotem	tam a zpátky
tasiemcowa kolejka (długa jak tasiemiec)	fronta (dlouhá) jako Lovosice
uwieńczyć coś powodzeniem	korunovat něco úspěchem
zająć kolejkę komuś	podržet někomu místo ve frontě
zajść (gdzieś) po drodze	zajít si (někam) cestou, po cestě

Lekcja 29

WAKACYJNE PODRÓŻE

- Zgadnijcie, gdzie jadę na urlop – powiedział Filip.
- Do Japonii – odpowiedziałem szybko. Filip popatrzył na mnie ostro.
- Jadę w góry – poinformował nas. – Chcę wędrować ze szczytu na szczyt, swobodnie, z plecakiem, odetchnąć świeżym powietrzem, no, wiecie, o co mi chodzi.
- A gdzie będziesz nocował? – zapytałem. – Jesteś pewien, że będą wolne miejsca w schroniskach? Wątpię w to.
- Nie musisz się o to martwić. Jedziemy całą paczką, z Kaziem. Kazia wszyscy znają z filmów, z telewizji. Świetny aktor i bardzo lubiany. Noclegi dla nas wszędzie się znajdują. Na pewno! – oświadczył Filip.

- My z Ryśkiem jedziemy nad morze – powiedziała Maryla. – Asię wysyłamy na kolonie, Piotrusia do babci, a my jedziemy na wczasy do Władysławowa. Opalamy się, kąpiemy w morzu, spacerujemy sobie brzegiem morza. Ach, to będzie piękne!
 - A ja mam wczasy w Bułgarii – oznajmiłem moim przyjaciołom.
 - Bałtyk jest dla mnie za zimny, góry za wysokie, więc załatwiłem sobie Bułgarię. Wyślę wam kartki z wybrzeża Morza Czarnego. Będziecie mi zazdrościć!
 - A Zakrzewscy jadą do Włoch. Prywatnie, tym nowym samochodem – zakomunikowała nam Maryla.
 - Syna wysyłają na Węgry, na jakiś obóz studencki – dodał Filip. (Tu usłyszeliśmy dzwonek do drzwi i dołączył do nas pan Adam Groszkiewicz.)
 - Jak się macie, moi drodzy młodzi przyjaciele! O sobie muszę powiedzieć, że się mam świetnie – powiedział na wstępie.
 - A myśmy słyszeli, że pan znowu zachorował – zdziwiłem się.
 - Plotki! Bzdury! Nigdy nie czułem się lepiej. Emerytura to wspaniała rzecz! Mam mnóstwo czasu na gimnastykę. Zachowuję ścisłą dietę. Prowadzę aktywny tryb życia – wyliczył pan Groszkiewicz. (Pan Groszkiewicz rzeczywiście był w świetnej formie.)
 - A co u pana nowego? – zapytała Maryla, niosąc panu Groszkiewiczowi ulubioną przez niego mocną, gorącą herbatę.
 - Właśnie przyszedłem się pożegnać. Robię sobie wakacje: jadę na Mazury z plecakiem, z namiotem, z wędką. Cudowna przyroda, mało skażona cywilizacją! Wyobraźcie sobie: siedzę w łódce na cichym malowniczym jeziorze, zarzucam wędkę i po godzinie wyciągam takiego – pokazał pan Groszkiewicz – szczupaka.
 - Trudno rozmawiać ze szczupakiem – zauważył Filip. – Doktor Patera zdaje się tym razem nie jedzie z panem. Podobno wybierają się z żoną do jakiegoś uzdrowiska, chyba do Krynicy...
 - Przypadkiem wiem, z kim pan jedzie na urlop – wtrąciła się Maryla.
 - Przepraszam pana, panie Adamie, ale poznałam u fryzjera taką sympatyczną, elegancką panią i ona bardzo dużo o panu opowiadała. Jest zachwycona pana stosunkiem do przyrody, trybem życia, nawet tą dietą...
- (Pan Groszkiewicz był trochę zmieszany, ale wcale nie zaprzeczał.)

Żeby/aby s infinitivem

Filip jedzie w góry. Chce odetchnąć świeżym powietrzem.
Filip jedzie w góry, **żeby odetchnąć** świeżym powietrzem.

● **1. cvičení.** *Podle předchozího vzoru utvořte ze dvou vět jednu:*

- a) Maryla jedzie nad morze. Chce się opalić.
- b) Rysiek jedzie do Władysławowa. Chce się kąpać w morzu.
- c) Maryla i Rysiek jadą nad morze. Chcą spacerować brzegiem morza.
- d) Pan Groszkiewicz jedzie nad jeziora. Chce łowić ryby.
- e) Doktor Patera z żoną jadą do uzdrowiska. Chcą się leczyć.

● **2. cvičení.** *Řekněte, kam jedou na rekreaci, na prázdniny, na dovolenou hrdinové dialogu.*

4. pád
Piotruś jedzie **na wakacje** do babci.

na wczasy, na wakacje, na urlop, na obóz (wędrowni)

- a) Filip, b) Maryla, c) Ania, d) znany aktor Kazio, e) Rysiek, f) narrator dialogu,
- g) państwo Zakrzewscy, h) syn państwa Zakrzewskich, i) pan Groszkiewicz,
- j) pan doktor Patera, k) znajoma pana Groszkiewicza

● **3. cvičení.** *Představme si, že je po prázdninách. Řekněte, kde byli na rekreaci, na prázdninách, na dovolené hrdinové dialogu.*

6. pád
Piotruś był **na wakacjach** u babci.

Skloňování ferie, wakacje

Slova: **wczasy, ferie, wakacje, urodziny, imieniny** nemají jednotné číslo (slova pomnožná; viz lekce 25).

Říká se také *jechać na kolonie, być na koloniach, wracać z kolonii*. Slova *kolonia* je možné užít také ve významu „skupina dětí na osadě”, např.

Cała kolonia poszła na wycieczkę do lasu.

1. p.	ferie, wakacje
2. p.	ferii, wakacji
3. p.	feriom, wakacjom
4. p.	ferie, wakacje
5. p.	ferie, wakacje
6. p.	feriach, wakacjach
7. p.	feriami, wakacjami

● 4. **cvičení.** *Vyprávějte o svých posledních prázdninách.*

Władysławowo – to ładna miejscowość wczasowa, położona nad morzem. Są tam domy wczasowe i ośrodki kempingowe. Stali mieszkańcy Władysławowa przyjmują wczasowiczów na prywatne kwatery. Można się kąpać w morzu i opalać na szerokiej piaszczystej plaży. Można popłynąć statkiem na Hel (na Półwysep Helski).

Krynica – to uzdrowisko położone w Karpatach, w Beskidzie Sądeckim. Są tam sanatoria i domy wczasowe. Kuracjusze piją wody mineralne i biorą kąpiele zdrowotne. Można tu chodzić na spacery do parku lub robić wycieczki w góry.

Mazury – to kraina pełna lasów i jezior. Turyści przyjeżdżają tu często z własnymi namiotami i biwakują nad jeziorami. Niektórzy budują tu domki letniskowe (tzw. daczki). Można pływać po jeziorach kajakiem, łódką, żaglówką lub jachtem, łowić ryby, kąpać się w jeziorach, chodzić do lasu na grzyby lub jagody.

● 5. **cvičení.** *Představme si, že jedeme na dovolenou do některého z míst, která zde byla popsána. Vyprávějte o této dovolené v 1. osobě jednotného čísla budoucího času:*

- a) urlop w Kryniczy
- b) urlop we Władysławowie
- c) urlop na Mazurach

W HOTELU

Recepcjonista (recepcjonistka) i gość hotelowy

GOŚĆ: Chciał(a)bym wynająć jednoosobowy pokój z łazienką od soboty do poniedziałku.

REC.: Na trzy doby?

GOŚĆ: Nie, tylko na dwie.

REC.: Czy odpowiada panu//pani pokój na trzecim piętrze?

GOŚĆ: Może być.

REC.: Proszę wypełnić kwestionariusz meldunkowy. Pokój 305. Oto klucz. Czy mogę prosić o pański//pani paszport?

GOŚĆ: Chwileczkę. Czy w łazience jest prysznic? Czy w pokoju jest telewizor?

REC.: Naturalnie. Łazienka jest dobrze wyposażona. W pokoju jest radio, telewizor i telefon. Do windy na prawo. Czy portier ma wnieść bagaże?

GOŚĆ: Tak, proszę. Czy mam zapłacić z góry?

REC.: Rachunek będzie gotowy jutro rano. Jeśli pan//pani zechce przedłużyć pobyt, to proszę zgłosić jak najwcześniej. Życzę przyjemnego pobytu.

GOŚĆ: A gdzie mógłbym (mogłabym) się stołować?

REC.: Przy hotelu jest restauracja. Goście hotelowi mają pierwszeństwo w obsłudze. Portier pokaże panu//pani, gdzie to jest.

GOŚĆ: Dziękuję. Do widzenia.

wynająć	pokój mieszkanie dom	na dwa dni na trzy miesiące na rok
---------	----------------------------	--

- 6. **cvičení.** *Sestavte dialog o pronajímání pokoje. Muž nebo žena si chce pronajmout pokoj v domě paní Kamiňské. Ptá se na vybavení pokoje, na cenu apod. a paní Kamiňská odpovídá.*

Slovesa používaná jen v infinitivu: *widać*, *słychać*

Z okna pokoju hotelowego **widać morze**. (4. *pád*)

W pokoju hotelowym **słychać** zza ściany **radio**. (4. *pád*)

Tyto věty nevyžadují přísudek s určitým tvarem pomocného slovesa **być**.
Mají neosobní konstrukci založenou jen na infinitivu:

Co u pana *słychać*, panie Adamie?

Patrzysz przez okno? Co tam *widać*?

● 7. *cvičení*. *Odpovězte celými větami na otázky:*

Co *widać* za oknem?

Co *słychać* przez ścianę?

- a) głośna muzyka
- b) rozmowa państwa Zakrzewskich
- c) jezioro i las
- d) ludzie idą do pracy
- e) jacyś ludzie kłóca się
- f) płacz niemowlęcia
- g) słońce świeci
- h) piosenka Maryli Rodowicz „Na straganie”

Poznámka: V příkladech d), e) a g) je zapotřebí změnit sloveso v určitém tvaru na slovesné adjektivum činné, nebo užít spojení s **jak** nebo **że**.

Wiadomo – nie wiadomo

Nie wiadomo, czy są wolne pokoje w hotelu.

Wiadomo, że są trudności z otrzymaniem pokoju w hotelu.

● 8. *cvičení*. *Uvedené věty změňte tak, že na jejich začátku doplníte **wiadomo** nebo **nie wiadomo** a pak použijte příslušnou spojku nebo vztažné zájmeno (např. **że**, **czy**, **jak**, **kiedy**, **który** apod.)*

- a) Ten pociąg jedzie do Warszawy.
- b) Na Mazurach wolno łapać ryby.

- c) Urlop się skończy.
- d) Zakrzewscy jadą do Jugosławii.
- e) Pan Groszkiewicz nie jedzie sam na urlop.
- f) W Bałtyku można się kąpać.
- g) Nad Morzem Czarnym będzie ładna pogoda.
- h) Dojechać do hotelu.
- i) Szlak prowadzi do schroniska górskiego.
- j) Woda mineralna „Zuber” pomaga na żołądek.

Podstatná jména středního rodu na *-um*

– Przepraszam, jak dojechać samochodem do **centrum** miasta?

– Pojedzie pan prosto, tą główną ulicą, skřeci pan przy **muzeum** i zaraz za **muzeum** jest **centrum**.

Podstatná jména středního rodu na *-um* mají v jednotném čísle jen jeden tvar (jsou nesklonná): **muzeum, centrum, stypendium, studium, liceum, technikum, plenum, akwarium, gremium, podium, minimum, maksimum** apod. V množném čísle se skloňují:

1. muzea, centra
2. muzeów, centrów
3. muzeom, centrom
4. muzea, centra
5. muzea, centra
6. muzeach, centrach
7. muzeami, centrami

Podstatná jména mužského rodu na *-um* se skloňují podle vzoru mužského skloňování a neztrácejí zakončení *-um*, např. 1 p. **album, kostium** 2. p. **albumu, kostiumu**, 3. p. **albumowi, kostiumowi** apod.

● 9. cvičení. *Odpovězte na otázky:*

- a) Kiedy Pan//Pani zaczyna tegoroczny urlop, a kiedy kończy?
- b) Dokąd się Pan//Pani wybiera na urlop? Proszę opisać tę miejscowość.
- c) Jaki jest najważniejszy cel Pana//Pani urlopu? (*żeby + infinitiv*)
- d) Czy jedzie Pan//Pani sam(a), czy w towarzystwie innych osób?

ZWROTY I WYRAŻENIA

być w dobrej//świetnej formie	být v dobré//výborné formě
być zachwyconym czymś	být nadšen něčím
czy odpowiada to panu//pani?	vyhovuje vám to?
jak najwcześniej	co nejdříve
kwestionariusz meldunkowy	přihlašovací karta
mieć pierwszeństwo	mít přednost
mieć się dobrze//świetnie//wspaniale	mít se dobře//výborně//nádherně
miejscowość czasowa	rekreační obec
mnóstwo czasu	spousta času
ośrodek kempingowy	kempink
powiedzieć coś na wstępie	říci něco na začátku, úvodem
przypadkiem wiem//dowiedziałem się, že ...	náhodou vím//jsem se dozvěděl, že ...
robić coś całą paczką (<i>potocznie</i>)	dělat něco v partě, s partou (<i>hovorově</i>)
stali mieszkańcy	stáli obyvatelé
ścisła dieta, zachowywać dietę	přísná dieta, dodržovat dietu
tryb życia	způsob života
tym razem	tentokrát
w towarzystwie (czyim)	spolu s (někým)
załatwić sobie coś	zařídit si něco, sehnat si něco
zapłacić z góry	zaplatit předem
zarzucać wędkę	házet, nahazovat udici

Lekcja 30

WZDŁUŻ I WSZERZ KRAJU

Do Filipa przyjechała para znajomych czeskich aktorów z Pragi: Miłosz i Jitka.

- Chcemy zwiedzić Polskę, Filipie – zaczęła rozmowę Jitka. – Dokąd pojedziemy i które? Pragnęłabym zobaczyć dosłownie wszystko.
- Nie możemy pojechać wszędzie – tłumaczy Filip. – Macie tylko tydzień czasu. Polska jest taka duża i tyle miejsc warto tu obejrzeć! Musimy coś wybrać.

Filip rozwinął mapę i powiesił na ścianie. Na stole rozłożył przewodniki, albumy, foldery, plany miast i inne wydawnictwa krajoznawcze.

- Skąd wyruszamy i dokąd jedziemy najpierw? – zainteresował się Miłosz. – Muszę przygotować „Skodę” do drogi. Trzeba zatankować benzynę, sprawdzić olej i tak dalej.
- Może najpierw do Gdańska? – zaproponował Filip. – Popłyniemy wzdłuż wybrzeża statkiem.
- Świetnie! Jeszcze nigdy nie płynęłam statkiem po morzu – zawołała Jitka.
- A ja bym zaczął od Zakopanego – powiedział Miłosz. – Potem Kraków, muzea, Rynek, Sukiennice i Kościół Mariacki. Bardzo chciałbym też zobaczyć obrazy Jana Matejki. Słyszałem tyle różnych opinii...
- Można zacząć od Krakowa. Pojechalibyśmy wzdłuż Wisły przez Warszawę do Gdańska – zgodziła się Jitka.
- Po drodze na pewno stanęlibyśmy w Sandomierzu i Kazimierzu nad Wisłą... To piękne, stare miasta. I tak tydzień nam przeleci, zanim jeszcze dojedziemy do Gdańska – powiedział Filip.
- A ja bym chciał jeszcze do Wrocławia. Bardzo mnie interesuje malarstwo historyczne, a tam przecież jest ta słynna Panorama Raclawicka – oświadczył Miłosz.
- Jaka Panorama? – zapytała Jitka.
- Przedstawia bitwę wojska Tadeusza Kościuszki pod Raclawicami w 1794 roku. Oglądanie tego to podobno wspaniałe przeżycie – odpowiedział Miłosz.
- Ze dwa dni musicie poświęcić na zwiedzanie Warszawy – stwierdził Filip. – Jeden dzień na Stare Miasto, drugi na Wilanów, Łazienki. Na wieczór załatwię bilety do teatru. Zaraz się tym zajmę. Na kiedy je zamówić?
- Och, trudno się zdecydować – westchnęła Jitka. – Sam wiesz, Filipie, co chcemy zobaczyć. Ułóż jakiś program, pomyśl, jak to wszystko razem pogodzić. Ty najlepiej to potrafisz. Ja muszę rozpakować walizki, wyjąć nasze rzeczy, zająć się trochę sobą, bo okropnie wyglądam po podróży.
- No to do roboty! – zawołał Filip i złapał za słuchawkę telefoniczną.
- Jitka do łazienki, Miłosz niech się prześpi na tapczanie, a ja rezerwuję bilety na wieczór!

* * *

Užití *gdzie, skąd, dokąd, któredy*

V polštině nejsou tato tázací zájmena významově příliš přesně diferencována. Je možné se zeptat:

Dokąd jedziesz? nebo **Gdzie jedziesz?**

(**Dokąd** je přesnější.)

Není však možné užít **dokąd** se slovesy **położyć, schować, postawić** apod. Říkáme:

Gdzie położyłeś walizkę?

Gdzie schowałeś swoje rzeczy?

Gdzie postawiłeś fotel na biegunach?

SKĄD? KTÓREĐY?	DOKĄD?	stąd dotąd tędy, tamtędy
<i>přemístění v prostoru</i>		
ODKĄD? (od kiedy?)	DOKĄD? (do kiedy?)	odtąd dotąd
<i>přemístění v čase</i>		

– Pokaž nam na mapie, jaką trasę zrobimy jutro – prosi Miłosz Filipa.

– Jedziemy stąd – Filip pokazuje palcem na mapie – dotąd, do tego miejsca.

– A któredy? – dopytuje się Miłosz.

– Tędy, przez Poznań, Leszno, Rawicz – odpowiada Filip.

– A nie możemy jechać tamtędy? – pyta Jitka.

– Nie, to jest okrężna trasa. Nadłożylibyśmy drogi – informuje Filip.

- **1. cvičení.** *Vezměte si mapu Polska a ukažte, odkud, kam a kudy byste chtěl||chtěla jet. Vysvětlete nahlas a ukazujte přitom, kterými městy byste chtěl||chtěla projíždět.*

Skloňování mužských příjmení na -o

Mužská příjmení na **-o** slovanského původu nebo v polštině zdomácnělá (např. **Jagiello**) se v jednotném čísle skloňují podle ženského skloňování (jako příjmení na **-a**) a v množném čísle podle mužského skloňování.

j. č.	mn. č.
1. p. Tadeusz Kościuszko	państwo Matejkowie
2. p. Tadeusza Kościuszki	państwa Matejków
3. p. Tadeuszowi Kościuszce	państwu Matejkom
4. p. Tadeusza Kościuszkę	państwa Matejków
5. p. Tadeuszu Kościuszko!	państwo Matejkowie!
6. p. Tadeuszu Kościuszce	państwu Matejkach
7. p. Tadeuszem Kościuszką	państwem Matejkami

● 2. cvičení. Užijte správných tvarů jmen a příjmení:

- Pod Raclawicami walczyły wojska pod wodzą (Tadeusz Kościuszko).
- Interesują mnie obrazy (Jan Matejko).
- Bitwa pod Grunwaldem miała miejsce w 1410 roku, za panowania króla (Władysław Jagiełło).
- Gol został zdobyty przez piłkarza (Grzegorz Lato).
- Oglądałem w telewizji program o (Stanisław Moniuszko), kompozytorze wielu polskich oper narodowych.

Střídání a//ę ve tvarech minulého času některých sloves

Ke střídání **a//ę** dochází u sloves, která jsou v infinitivu zakončena na **-ać** nebo **-nąć**, např.:

zacząć : on zaczął, ona zaczęła
ciągnąć : on ciągnął, ona ciągnęła

Slovesa typu **ciągnąć**, **pragnąć**, **stanać**, **plynać**, **rozwinąć** a také slovesa se slovním základem **-jać** (viz dále) se časují v minulém čase podle vzoru:

ja	pragnąłem, pragnęłam	my	pragnęliśmy, pragnęłyśmy
ty	pragnąłeś, pragnęłaś	wy	pragnęliście, pragnęłyście

on	pragnął	oni	pragnęli
ona	pragnęła	one	pragnęły
ono	pragnęło		

Slovesa: **rosnąć//róść, moknąć, chudnąć, więdnąć, żółknąć, słabnąć** mají v minulém čase tvary s odtrženou příponou **-ną// -nę**:

ja	rosłem, rosłam	my	rośliśmy, rosłyśmy
ty	rosłeś, rosłaś	wy	rośliście, rosłyście
on	rół	oni	rośli
ona	rosła	one	rosły
ono	rosło		

Ve 3. osobě jednotného čísla mužského rodu se připouštějí také tvary alternativní (ty s příponou **-ną-** vystupují řidčeji): **chudł/chudnął, mółł/moknął, słabł/słabnął, wiadł/więdnął, żółkł/żółknął**, ale jen **rół**.

U sloves se slovním základem **-jąć**: **wziąć, zacząć, zdjąć, wyjąć, przyjąć, odjąć, zająć się** potíže mohou působit nejen tvary minulého času, ale také tvary budoucího času dokonavého:

infinitiv	budoucí čas dokonavý	čas minulý
wziąć	wezmę weźmiesz weźmie <i>atd.</i>	wziąłem, wzięłam wziąłeś, wzięłaś wziął, wzięła, wzięło <i>atd.</i>
zacząć	zacznę zacznie zacznie <i>atd.</i>	zacząłem, zaczęłam zacząłeś, zaczęłaś zaczął, zaczęła, zaczęło <i>atd.</i>
zdząć	zdejmę zdejmiesz zdejmie <i>atd.</i>	zdząłem, zdjęłam zdząłeś, zdjęłaś zdzął, zdjęła, zdjęło <i>atd.</i>

- **3. cvičení.** *Přečtete věty nahlas a potom změňte tvary sloves v mužském rodě na tvary rodu ženského a v množném čísle tvary mužského rodu označujícího osoby na tvary ostatních rodů:*

- a) Filip zajał się gościami bardzo troskliwie. (Maryla)
- b) Z wieszaków zdjęliśmy ubrania i zapakowaliśmy do walizki.
- c) Statek płynął prawie 3 godziny. (Łódź)
- d) Schudłeś bardzo podczas wakacji.
- e) W miarę jak wspinaliśmy się na szczyt górski nasz zapał osłabł. (nasza energia)
- f) Zmokliśmy po drodze porządnie. Ciągłe lało.
- g) Pragnąłbym z tobą porozmawiać, ale jakoś nie mamy okazji.
- h) Ściąłem drzewo, a pień pociąłem na kawałki.

- **4. cvičení.** *Přečtete věty nahlas a potom změňte tvary sloves v ženském rodě na tvary rodu mužského a v množném čísle použijte tvary rodu mužského označujícího osoby:*

- a) Halinka zdjęła płaszcz, czapkę i rękawiczki i powiesiła na wieszaku. (Marek)
- b) Stanęliśmy w kolejce do kasy teatru.
- c) Wyciągnęłam z kieszeni chusteczkę do nosa.
- d) Pani Kryśia wyjęła z torebki portmonetkę. (Pan Adam)
- e) Maryla uśmiechnęła się do pana Groszkiewicza. (Filip)
- f) Długo płynęliśmy kajakiem, aż wylądowałyśmy na drugim brzegu jeziora.
- g) Czy Halinka przyjęła prezent od Filipa? (Filip od Halinki)
- h) Bardzo się przejęłam zmartwieniami pani Zakrzewskiej.

* * *

<p>uśmiech uśmiechać się – uśmiechać się do kogoś</p>
<p>śmiech śmiać się – wysmiewać się z kogoś, z czegoś</p>

Los się do mnie uśmiechnął.

Szczęście się do mnie uśmiechnęło.

Nie śmiej się, bratku, z cudzego wypadku! (przysłowie)

śmieszny

śmieszny kawał, śmieszny dowcip, śmieszne zdarzenie,
śmieszna sytuacja

Ale to śmieszne!

Nie rozśmieszaj mnie!

SEN O FILIPIE

- Miałem dziwny sen, Filipie – mówię do mego przyjaciela. – Śniło mi się, że grasz rolę bohatera jakiegoś serialu. Ale nie był to serial telewizyjny, coś jakby powieść w odcinkach. Jakby gdzieś o tobie pisali... Byłeś jak żywy.
 - Nie rozśmieszaj mnie! – odpowiada Filip. – Ostatnio w ogóle nie gram. Zapomnieli o mnie wszyscy reżyserzy. Chyba zmienię zawód. może bym został przewodnikiem turystycznym, co? To w sam raz dla mnie.
- (Dzwoni telefon w przedpokoju. Filip biegnie do telefonu i chwilę rozmawia. Wraca szczęśliwy i uśmiechnięty).
- A wiesz – mówi – twój sen się sprawdził. Los się do mnie uśmiechnął. Telewizja przygotowuje cykl lekcji języka polskiego dla obcokrajowców. Proponują mi główną rolę – rolę narratora tych lekcji. Podobno mam bardzo dobrą polską wymowę i jestem fotogeniczny.
 - To cudownie! – wołam. – Będziesz bardzo dobry w tej roli! Staniesz się popularny nie tylko w Polsce, ale i za granicą! Cieszę się razem z tobą, Filipie!

● 5. cvičení. *Odpovězte na otázky.*

- a) Czy Filip jest dobrym aktorem, czy też powinien zmienić zawód?
- b) Czy Filip jest pozytywnym czy negatywnym bohaterem naszego podręcznika?
- c) Czy w którejś z poprzednich lekcji Filip wydawał się Panu//Pani niesympatyczny?
- d) Czy chciał(a)by Pan//Pani zaprzyjaźnić się z Filipem?
- e) Czy występy w telewizji przyniosą Filipowi popularność?
- f) Czy praca w telewizji przyniesie Filipowi dużo pieniędzy?

- g) Czy dzięki pracy w telewizji Filip będzie miał powodzenie u kobiet?
- h) Co powie pan Groszkiewicz, kiedy zobaczy Filipa w telewizji?
- i) Czy telewizyjny kurs języka polskiego to dobry pomysł? Czy Pan//Pani oglądał(a)by systematycznie taki program telewizyjny?
- j) Proszę wymyślić imię i nazwisko dla postaci, którą Filip będzie grał w telewizji.

ZWROTY I WYRAŻENIA

coś jakby	něco jako
chusteczka do nosa	kapesník
do roboty!	do práce!
i tak dalej	a tak dále
jakoś tak	tak nějak, jaksi
nałożyć drogi	zajet si
nie tylko, ale i	nejen, ale i
okrężna trasa	oklika
poświęcić czas na coś	věnovat čas něčemu
przejąć się czymś	vzít si něco velmi k srdci
sprawdzić olej (poziom oleju)	zkontrolovat olej (hladinu oleje)
w samochodzie	v autě, změřit olej
tydzień przeleci//minie	týden uteče//uplyne, uběhne
walczyć pod wodzą	bojovat pod vedením
wzdłuż i wszерz	křížem krážem
zatankować benzynę	natankovat
ze dwa dni, około dwóch dni	asi dva dny

Podstatná jména rodu mužského označující osoby s tématem zakončeným na měkké souhlásky *ć, dź,ń, ś, ź* nebo *c, cz, dz, dź, j, l, sz, rz, ź*

	jednotné číslo		
1. dobry lekarz	mój miły gość	zwycięski wódz	drogi nauczyciel
2. dobrego lekarza	mojego (mego) miłego gościa	zwycięskiego wodza	drogiego nauczyciela
3. dobremu lekarzowi	mojemu (memu) miłemu gościowi	zwycięskiemu wodzowi	drogiemu nauczycielowi
4. dobrego lekarza	mojego (mego) miłego gościa	zwycięskiego wodza	drogiego nauczyciela
5. dobrego lekarza	mój miły gościu	zwycięski wodzu	drogi nauczycielu
6. dobrym lekarzu	moim (mym) miłym gościu	zwycięskim wodzu	drogim nauczycielu
7. dobrym lekarzem	moim (mym) miłym gościem	zwycięskim wodzem	drogim nauczycielem
		mnożné číslo	
1. dobrzy lekarze	moi mili goście	zwycięscy wodzowie	drodzy nauczyciele
2. dobrych lekarzy	moich (mych) miłych gości	zwycięskich wodzów	drogich nauczycieli
3. dobrym lekarzom	moim (mym) miłym gościom	zwycięskim wodzom	drogim nauczycielom
4. dobrych lekarzy	moich (mych) miłych gości	zwycięskich wodzów	drogich nauczycieli
5. dobrzy lekarze	moi mili goście	zwycięscy wodzowie	drodzy nauczyciele
6. dobrych lekarzach	moich (mych) miłych gościach	zwycięskich wodzach	drogich nauczycielach
7. dobrymi lekarzami	moimi (mymi) miłymi gośćmi*)	zwycięskimi wodzami	drogimi nauczycielami

*) viz dále: **lišćmi**

Podstatná jména rodu mužského označující osoby zakončená v 1. pádě na *a*

		jednotné číslo		
1. sláwny artysta	wysoki mężczyzna	kierowca wyścigowy	radca prawny	
2. sláwnego artysty	wysokiego mężczyzny	kierowcy wyścigowego	radcy prawnego	
3. sláwnemu artyście	wysokiemu mężczyźnie	kierowcy wyścigowemu	radcy prawnemu	
4. sláwnego artystę	wysokiego mężczyznę	kierowcę wyścigowego	radcę prawnego	
5. sláwny artysto	wysoki mężczyzno	kierowco wyścigowy	radco prawny	
6. sláwnym artyście	wysokim mężczyźnie	kierowcy wyścigowym	radcy prawnym	
7. sláwnym artystą	wysokim mężczyzną	kierowcą wyścigowym	radcą prawnym	
množné číslo				
1. sláwni artyści	wysocy mężczyźni	kierowcy wyścigowi	radcy//radcowie prawni (<i>ale jen doradcy</i>)	
2. sláwnych artystów	wysokich mężczyzn	kierowców wyścigowych	radców prawnych	
3. sláwnym artystom	wysokim mężczyznom	kierowcom wyścigowym	radcom prawnym	
4. sláwnych artystów	wysokich mężczyzn	kierowców wyścigowych	radców prawnych	
5. sláwni artyści	wysocy mężczyźni	kierowcy wyścigowi	radcy//radcowie prawni (<i>nebo: doradcy</i>)	
6. sláwnych artystach	wysokich mężczyznach	kierowcach wyścigowych	radcach prawnych	
7. sláwnymi artystami	wysokimi mężczyznami	kierowcami wyścigowymi	radcami prawnymi	

Podstatná jména rodu mužského životná neoznačující osoby s tématem zakončeným na tvrdou souhlásku

jednotné číslo	množné číslo
1. groźny tygrys, dziki wilk	groźne tygrysy, dzikie wilki
2. groźnego tygrysa, dzikiego wilka	groźnych tygrysów, dzikich wilków
3. groźnemu tygrysowi, dzikiemu wilkowi	groźnym tygrysom, dzikim wilkom
4. groźnego tygrysa, dzikiego wilka	groźne tygrysy, dzikie wilki
5. groźny tygrysie, dziki wilku	groźne tygrysy, dzikie wilki
6. groźnym tygrysem, dzikim wilku	groźnych tygrysach, dzikich wilkach
7. groźnym tygrysem, dzikim wilkiem	groźnymi tygrysami, dzikimi wilkami

Podstatná jména rodu mužského životná neoznačující osoby s tématem zakončeným na měkké souhlásky *ć, dź, ń, ś, ź*, nebo na *c, cz, dz, dź, j, l, sz, rz, ź*

jednotné číslo	množné číslo
1. smaczny śledź, tani leszcz	smaczne śledzie, tanie leszcze
2. smaczneho śledzia, taniego leszcza	smacznych śledzi, tanich leszczy
3. smacznemu śledziowi, taniemu leszczowi	smacznym śledziom, tanim leszczom
4. smaczneho śledzia, taniego leszcza	smaczne śledzie, tanie leszcze
5. smaczny śledziu, tani leszczu	smaczne śledzie, tanie leszcze
6. smacznym śledziem, tanim leszczem	smacznych śledziach, tanich leszczach
7. smacznym śledziem, tanim leszczem	smacznymi śledziami, tanimi leszczami

Podstatná jména rodu mužského neživotná s tématem zakončeným na měkkou souhlásku nebo na *c, cz, dž, j, l, sz, rz, ž*

jednotné číslo	
<ol style="list-style-type: none"> 1. wygodny hotel 2. wygodnego hotelu 3. wygodnemu hotelowi 4. wygodny hotel 5. wygodny hotelu 6. wygodnym hotelu 7. wygodnym hotelem 	<ol style="list-style-type: none"> miejski tramwaj miejskiego tramwaju miejskiemu tramwajowi miejski tramwaj miejski tramwaju miejskim tramwaju miejskim tramwajem
mnożné číslo	
<ol style="list-style-type: none"> 1. wygodne hotele 2. wygodnych hoteli 3. wygodnym hotelom 4. wygodne hotele 5. wygodne hotele 6. wygodnych hotelach 7. wygodnymi hotelami 	<ol style="list-style-type: none"> miejskie tramwaje miejskich tramwajów <i>(nebo: pokoi//pokojów)</i> miejskim tramwajom miejskie tramwaje miejskie tramwaje miejskich tramwajach miejskimi tramwajami
<ol style="list-style-type: none"> 1. wygodny liść 2. wygodnego liścia 3. wygodnemu liściowi 4. wygodny liść 5. wygodny liściu 6. wygodnym liściu 7. wygodnym liściem 	<ol style="list-style-type: none"> ciepły płaszcz ciepłego płaszcza cieplemu płaszczowi ciepły płaszcz ciepły płaszczu ciepłym płaszczu ciepłym płaszczem
<ol style="list-style-type: none"> 1. brązowe liście 2. brązowych liści 3. brązowym liściom 4. brązowe liście 5. brązowe liście 6. brązowych liściach 7. brązowymi liśćmi*) 	<ol style="list-style-type: none"> brązowe liście brązowych liści brązowym liściom brązowe liście brązowe liście brązowych liściach brązowymi liśćmi*)

*) podobně: **ludźmi, dziećmi, końmi** (které patří k jiným deklinačním vzorům)

Podstatná jména rodu ženského s tématem zakončeným na tvrdou souhlásku

jednotné číslo

1. moja (ma) droga matka
2. mojej (mej) drogiej matki
3. mojej (mej) drogiej matce
4. moją (mą) drogą matkę
5. moja (ma) droga matko
6. mojej (mej) drogiej matce
7. moją (mą) drogą matką

1. ładna dziewczyna
2. ładnej dziewczyny
3. ładnej dziewczynie
4. ładną dziewczynę
5. ładna dziewczyno
6. ładnej dziewczynie
7. ładną dziewczyną

1. gorąca krew
2. gorącej krwi
3. gorącej krwi
4. gorącą krew
5. gorąca krwi
6. gorącej krwi
7. gorącą krwią

množné číslo

1. moje (me) drogie matki
2. moich (mych) drogiech matek
3. moim (mym) drogim matkom
4. moje (me) drogie matki
5. moje (mc) drogie matki
6. moich (mych) drogiech matkach
7. moimi (mymi) drogimi matkami

1. ładne dziewczyny
2. ładnych dziewczyn
3. ładnym dziewczynom
4. ładne dziewczyny
5. ładne dziewczyny
6. ładnych dziewczynach
7. ładnymi dziewczynami

1. gorące krwi (*nebo* marchwie)
2. gorących krwi
3. gorącym krwiom
4. gorące krwi (*nebo*: marchwie)
5. gorące krwi (*nebo*: marchwie)
6. gorących krwiach
7. gorącymi krwiami

Podstatná jména rodu ženského s tématem zakončeným na měkké souhlásky *ć, dź,ń, ś, ź* nebo na *c, cz, dz, dź, j, l, sz, rz, ź*

		jednotné číslo	
1. nowa kuchnia	ostatnia okazja	elegancka pani	nowoczesna wieś
2. nowej kuchni	ostatniej okazji	eleganckiej pani	nowoczesnej wsi
3. nowej kuchni	ostatniej okazji	eleganckiej pani	nowoczesnej wsi
4. nową kuchnię	ostatnią okazję	elegancką panią*) (<i>nebo:</i> gospodynię, mistrzynię <i>atp.</i>)	nowoczesną wieś
5. nowa kuchnio	ostatnia okazjo	elegancka pani	nowoczesna wsi
6. nowej kuchni	ostatniej okazji	eleganckiej pani	nowoczesnej wsi
7. nową kuchnią	ostatnią okazją	elegancką panią	nowoczesną wsią
mnożné číslo			
1. nowe kuchnie	ostatnie okazje	eleganckie panie	nowoczesne wsie//wsi (<i>nebo:</i> miłości, całości, części <i>atp.</i>)
2. nowych kuchni	ostatnich okazji	eleganckich pań	nowoczesnych wsi
3. nowym kuchniom	ostatnim okazjom	eleganckim paniom	nowoczesnym wsiom
4. nowe kuchnie	ostatnie okazje	eleganckie panie	nowoczesne wsie//wsi (<i>nebo:</i> części <i>atp.</i>)
5. nowe kuchnie	ostatnie okazje	eleganckie panie	nowoczesne wsie//wsi (<i>nebo:</i> części <i>atp.</i>)
6. nowych kuchniach	ostatnich okazjach	eleganckich paniach	nowoczesnych wsiach
7. nowymi kuchniami	ostatnimi okazjami	eleganckimi paniami	nowoczesnymi wsiami

Podstatná jména rodu středního

		jednotné číslo	
1. brzydkie miasto	znane nazwisko	drugie pytanie	greckie imię
2. brzydkiego miasta	znanego nazwiska	drugiego pytania	greckiego imienia
3. brzydkiemu miastu	znanemu nazwisku	drugiemu pytaniu	greckiemu imieniu
4. brzydkie miasto	znane nazwisko	drugie pytanie	greckie imię
5. brzydkie miasto	znane nazwisko	drugie pytanie	greckie imię
6. brzydkim mieście	znany nazwisku	drugim pytaniu	greckim imieniu
7. brzydkim miastem	znany nazwiskiem	drugim pytaniem	greckim imieniem
		množné číslo	
1. brzydkie miasta	znane nazwiska	drugie pytania	greckie imiona
2. brzydkich miast	znanych nazwisk	drugich pytań	greckich imion
3. brzydkim miastom	znany nazwiskom	drugim pytaniom	greckim imionom
4. brzydkie miasta	znane nazwiska	drugie pytania	greckie imiona
5. brzydkie miasta	znane nazwiska	drugie pytania	greckie imiona
6. brzydkich miastach	znanych nazwiskach	drugich pytaniach	greckich imionach
7. brzydkimi miastami	znanyimi nazwiskami	drugimi pytaniami	greckimi imionami
			małe zwierzę
			małego zwierzęcia
			małemu zwierzęciu
			małe zwierzę
			małe zwierzę
			małym zwierzęciu
			małym zwierzęciem
			małe zwierzęta
			małych zwierząt
			małym zwierzętom
			małe zwierzęta
			małe zwierzęta
			małych zwierzętach
			małymi zwierzętami

Pozor: Hvězdičkou jsou označeny výjimečné nebo málo používané formy, netypické pro uvedené skloňování.

Rozdílly ve tvarech jednotlivých pádů jsou objasněny v mluvnické části lekcí 1–30.

Polsko-český slovník

Polská abeceda

a ą b c ć d e ę f g h i j k l ł m n ń o ó p r s t u w y z ź ż

(spřežka **ch** je zařazena v písmenu **c**)

Podstatná jména

jsou uvedena v 1. pádě jednotného čísla a jejich mluvnický rod je označen zkratkami

m (*masculinum*) – mužský rod,

f (*femininum*) – ženský rod,

n (*neutrum*) – střední rod.

Další zkratky informují o čísle podstatných jmen:

pl. t. (*pluralia tantum*) – pomnožná podstatná jména, která mají pouze tvary množného čísla a označují jimi význam obou čísel,

pl. (*pluralis*) – podstatné jméno je zde uvedeno v množném čísle, přestože existuje i v jednotném čísle, protože se ho zpravidla užívá v množném čísle.

Po zkratce mluvnického rodu (nebo informace o čísle) následuje koncovka 2. pádu jednotného čísla (u podstatných jmen se zkratkami *pomn.* a *pl.* 2. pádu množného čísla).

Slovesa

jsou uvedena v infinitivu a po něm následuje v nezkrácené podobě 1. a 2. osoba jednotného čísla přítomného času, takže je možné určit slovesnou třídu a odvodit celé časování slovesa. Slovesná vazba se uvádí jen tehdy, liší-li se od vazby českého ekvivalentu.

Ve slovníku jsou uvedeny **základní významy slov** vedlejší: přenesený výraz je zde uveden v případě, jestliže se slovo v tomto významu vyskytuje v učebnici. Do slovníku byla jako samostatná hesla zařazena také některá víceslovná pojmenování.

A

absolutnie naprosto
absolwent *m.*, -a absolvent
aby aby
adres *m.*, -u adresa
adresować, adresuje, adresujesz adresovat
adwokat *m.*, -a advokát
agrest *m.*, -u angrešt
agronom *m.*, -a agronom
akademik *m.*, -a (dom akademicki) vysokoškolská kolej
aktor *m.*, -a herec
aktorka *f.*, -i herečka
aktywny aktivní
akurat právě, přesně, zrovna
akwarium *n.*, – akvárium
album *m.*, -u album
alkohol *m.*, -u alkohol
altówk *a f.*, -i viola
amator *m.*, -a amatér
amatorski amatérský
ambicja *f.*, -ji ctižádost, ambice
angielski anglický
angin *a f.*, -y angína
Anglia *f.*, -ii Anglie
anonim *m.*, -u anonym
aparat *m.*, -u přístroj, aparát
 aparat fotograficzny fotoaparát
apetyt *m.*, -u chuť
apteka *a f.*, -i lékárna
aptekarz *m.*, -a lékárník

artykuł *m.*, -u výrobek: článek (*např.* v novinách)
artysta *m.*, -y umělec
asystent *m.*, -a asistent
atleta *m.*, -y atlet
atmosfera *f.*, -y atmosféra (vzduch, nálada)
 opady atmosferyczne atmosférické srážky
autentyczny autentický, pravý
automat *m.*, -u automat

B

babcia *f.*, -i babička
bać się, boję się, boisz się bát se
badacz *m.*, -a badatel
badacz, badam, badasz bádát, zkoumat, vyšetřovat
badani *e n.*, -a výzkum; prohlídka (zdravotní), vyšetření
badminton *m.*, -a (*jinak: kometka*) badminton
bagaż *m.*, -u zavazadlo, zavazadla
bagażnik *m.*, -a kufr (v autě)
bagażówk *a f.*, -i malý nákladní automobil
bajk *a f.*, -i pohádka; bajka
balkon *m.*, -u balkón
bank *m.*, -u banka
banknot *m.*, -u bankovka
baran *m.*, -a beran

baranek *m*, **-ka** beránek
bardzo velmi, velice
basen *m*, **-u** bazén
bawić się, bawię, bawisz hrát si
befsztyk *m*, **-a** biftek
benzyna *f*, **-y** benzín
bez bez (předložka); bez, šefik
bezboleśnie bezbolestně
beźmięsny bezmasý
beżowy běžový
bęben *m*, **-na** buben
bębienię *n*, **-a** bubnování
biały bílý
biblioteczka *f*, **-i** knihovnička
bibułka *f*, **-i** tenký hedvábný papír
bicz *m*, **-a** bič
bić, biję, bijesz bít
biedny chudý, ubohý
bieg *m*, **-u** běh
biegacz *m*, **-a** běžec
biegać, biegam, biegasz běhat
biegnać, biegnę, biegniesz běžet, utíkat
bielizna *f*, **-y** prádlo
bilet tramwajowy *m*, **-u** tramvajowego
 jízdenka (lístek) na tramvaj
biografia *f*, **-i** životopis (životopisná
 kniha)
bitwa *f*, **-y** bitva
biurko *n*, **-a** psací stůl
biuro *n*, **-a** kancelář, úřad
biuro turystyczne turistická kancelář
biust *m*, **-u** poprsí
biwakować, biwakuję, biwakujesz tábořit
bladoniebieski bleděmodrý
bladoróżowy světle růžový
blady bledý
blankiet *m*, **-u** formulář, blanket
blisko blízko; skoro, téměř
bliźnięta *pl.*, **-ąt** dvojčata
blok *m*, **-u** (*budova*) panelák
blondynka *f*, **-i** blondýnka
bluzka *f*, **-i** halenka
blażen *m*, **-na** šašek
błąd *m*, **błędu** chyba
blotło *n*, **-a** bláto

błyszczeć (się), błyszcę, błyszczysz lesk-
 nout se
bogaty bohatý
bohater *m*, **-a** hrdina
bok *m*, **-u** bok
z boku z boku
boso naboso
ból *m*, **-u** bolest
brać, biore, bierzesz brát
brak *m*, **-u** nedostatek, chyba
brakować, brakuję, brakujesz chybět
bratowa *f*, **-ej** švagrová
brązowy hnědý
brod *f*, **-y** brada, vousy
bronić (się), bronię, bronisz bránit (se)
broń *f*, **broni** zbraň, zbraně
browar *m*, **-u** pivovar
brudny špinavý
brukselka *f*, **-i** růžičková kapusta
brutalny surový, hrubý, brutální
brzeg *m*, **-u** břeh
brzoskwinia *f*, **-i** broskev
brzoza *f*, **-y** bříza
brzuch *m*, **-a** břicho
brzuszek *m*, **-ka** bříško
budować, buduję, budujesz stavět, budo-
 vat
budownictwo *n*, **-a** stavebnictví, vý-
 stavba
budyněk *m*, **-ku** budova
budzić, budzę, budzisz budit
budzik *m*, **-a** budík
bukiet *m*, **-u** kytice
bulion *m*, **-u** bujón
bułka *f*, **-i** houska
długa bułka dlouhá houska (veka)
buntownik *m*, **-a** buřič
burak *m*, **-a** červená řepa
burza *f*, **-y** bouře
buty *pl.*, **-ów** boty
być *n*, **-a** být
być, jestem, jesteś být
byk *m*, **-a** býk
bywać, bywam, bywasz bývat
bzdura *f*, **-y** hloupost, nesmysl

C

- całodniowy** celodenní
całować, całuje, całujesz líbat
całowanie *n.*, -a líbání
cały celý
cech *f.*, -y vlastnost
cel *m.*, -u cíl
celnik *m.*, -a celník
cen *f.*, -y cena
cenić, cenię, cenisz cenit
centrum *n.*, – centrum, středisko
cer *f.*, -y plet'
chat *f.*, -y chata
chęć *f.*, -ci chut'
 z **chęcią** s chuti
chętnie rád, ochotně
Chiny *pl. t.*, **Chin** Čína
chiński čínský
chleb *m.*, -a chléb
 chleb pszenny pšeničný chléb
 chleb razowy (razowiec) chléb z hrubé
 žitné mouky
 chleb żytni žitný chléb
chlew *m.*, -a chlév
chłodny chladný
chłop *m.*, -a rolník
chłopak *m.*, -a chlapec, hoch
chłopiec *m.*, -ca chlapec
chociaż, choć alespoň, třeba jen, ikdyž,
 přestože
chodnik *m.*, -a chodník
chodzić, chodzę, chodzisz chodit
chorować, choruje, chorujesz být ne-
 mocný
chory nemocný
chować, chowam, chowasz chovat; po-
 hřbívat
chód *m.*, **chodu** chůze
chór *m.*, -u sbor
chryplka *f.*, -i chrapot (v hrdle)
chrześcijanin *m.*, -a křesťan
chudnąć, chudnę, chudniesz hubnout
chudy hubený; libový (o mase), polotučný
 (o sýru, mléce)
- chusteczka** *f.*, -i šáteček
 chusteczka do nosa kapesník
chwalić (się), chwale, chwalisz chválit (se)
chwila *f.*, -i chvíle
chwile, chwileczkę (*např. počkat*) okamžik,
 moment
chyba snad
ciało *n.*, -a tělo
ciap *f. m.*, -y (*žargonový, expresivní výraz*)
 nemchlo
ciasny těsný, malý
ciastko *n.*, -a zákusek
ciasto *n.*, -a těsto, moučnick
ciąć, tnę, tniesz krájet, stříhat, sekat
ciąg *m.*, -u tah
 ciąg dalszy pokračování
ciągle stále
ciągnąć, ciągnę, ciągniesz táhnout; po-
 kračovat (v mluvení)
ciągnik *m.*, -a traktor
cicho tíše
cichy tichý
ciekaw zvědav
ciekawość *f.*, -ci zvědavost
ciekawy (czego) zajímavý; zvědavý
cielak *m.*, -a tele
cielę *n.*, -ęcía tele
cielecin *f.*, -y telecí (maso)
ciemny temný, tmavý
ciemki tenký
ciepły teplý
cierpliwość *f.*, -ci trpělivost
cierpliwy trpělivý
cieszyć (się), cieszę, cieszysz těšit (se), být
 rád
ciężarówka *f.*, -i nákladní auto
ciężki těžký
ciocia *f.*, -i teta
codziennie každodenně
coraz stále
 coraz bardziej stále více
coś něco
córka *f.*, -i dcera
cud *m.*, -u; **cud** *pl.*, -ów zázraky, divy
cudowny zázračný, nádherný

cudzoziemiec *m.*, **-ca** cizinec
cudzy cizí
cukiernia *f.*, **-i** cukrárna
cukrownia *f.*, **-i** cukrovar
cykl *m.*, **-u** cyklus
cytryn *f.*, **-y** citrón
cywilizacja *f.*, **-ji** civilizace
czapka *f.*, **-i** čepice
czarne jagody (*regionální*:
borówki) borůvky
czarny černý
czarodziejski kouzelný
czas *m.*, **-u** čas
czasami, czasem občas, někdy, časem
czasopismo *n.*, **-a** časopis
czekolada *f.*, **-y** čokoláda
czereśnia *f.*, **-i** třešně; třešeň
czzerwony červený
czesać, czeszę, czeszysz česat (vlasy)
częsty častý
częściami částečně, zčásti
część *f.*, **-ci** část, díl
część zamienna náhradní díl
człowiek *m.*, **-a** člověk
czuć (się), czuję, czujesz cítit (se)
czwartek *m.*, **-ku** čtvrtek
czynny otevřený (obchod); činný
czynsz *m.*, **-u** nájemné, činž
czytać, czytam, czytasz číst
czytelnia *f.*, **-i** čítárna, studovna
czytelnik *m.*, **-a** čtenář
czytelny čitelný
czyżby žeby

Ć

ćwiczenie *n.*, **-a** cvičení
ćwiczyć, ćwiczę, ćwiczysz cvičit
ćwierć *f.*, **-ci** čtvrt

D

dach *m.*, **-u** střecha
dacz *f.*, **-y** chata

dać, dam, dasz dát
dać sobie radę poradit si
daleki daleký
dalsze (następne) další
darowany darovaný
dawny dávný
dąb *m.*, **dębu** dub
dążyć, dążę, dążysz (do czegoś) usilovat,
 snažit se, směřovat (k něčemu)
dbać, dbam, dbasz dbát
decyzja *f.*, **-ji** rozhodnutí
deka *n.* – deko
denerwować, denerwuję, denerwujesz
 rozčilovat
dentysta *m.*, **-y** zubař
deptać, deptę, deptasz šlapat
deser *m.*, **-u** desert
deska *f.*, **-i** prkno
deszcz *m.*, **-u** déšť
dęty dutý
orkiestra dęta dechový orchestr
diabeł *m.*, **-ła** čert
dialog *m.*, **-u** dialog
diamant *m.*, **-u** diamant
dietla *f.*, **-y** dieta
dla pro
dlatego proto
dłoń *f.*, **-ni** dlaň
długi dlouhý
długodystansowy vytrvalostní
długopis *m.*, **-u** kuličkové pero
długość *f.*, **-ci** délka
dmuchać, dmucham, dmuchasz foukat
dobła *f.*, **-y** den a noc (24 hodiny)
dobranoc dobrou noc
dobrze dobře
dochód *m.*, **dochodu** příjem, zisk, důchod
dodać, dodam, dodasz dodat
dodatkowo navíc, dodatečně
dodawac, dodaje, dodajesz dodávat
doić, doję, doisz dojít
dojechać, dojadę, dojedziesz dojet
dojeżdżać, dojeżdżam, dojeżdżasz dojíždět
dojść, dojdę, dojdiesz dojít
dokąd kam

dokładnie důkladně, přesně
dokument *m*, -u dokument
dołączyć, dołączę, dołączysz připojit, přiložit
dom *m*, -u dům
dom towarowy obchodní dům
dom wczasowy (wypoczynkowy) rekreační zařízení
dom|ek *m*, -ku domek
domek kempingowy kempingový domek, chatka
domek jednorodzinny rodinný domek
domek letniskowy chata (rodinná), chalupa (na léto)
doniczk|a *f*, -i květináč
dookoła dokola
dopiero teprve
dopytywać się, dopytuję, dopytujesz dopytovat se
dorosły (człowiek), dorosli (ludzie) dospělý, dospělí
dosiąść się, dosiądę, dosiądziesz přisednout si
doskonaly výborný
dostać (się), dostanę, dostaniesz dostat (se)
dostaw|a *f*, -y dodávka
dostawa towaru dodávka zboží
dość dost
dotyk *m*, -u dotek
dowcip *m*, -u vtip
dowiad|ywać się, dowiaduję, dowiadujesz vyvídat, dovídat se, vyptávat se
dowiedzieć się, dowiem, dowiesz dovědět se
dowód *m*, **dowodu** důkaz: průkaz
dowód osobisty občanský průkaz
dowód rejestracyjny technický průkaz
dowód wpłaty stvrzenka
dół *m*, **dołu** jáma
drażnić, drażnię, drażnisz dráždit
drobn|e *pl. t.*, -ych (**drobne pieniądze**) drobne (peníze)
drog|a *f*, -i cesta
droger|ia *f*, -ii drogerie
drogi drahý
drożdż|e *pl. t.*, -y droždí, kvasnice
drożec, drożeję, drożesz zdražovat, být stále dražší
drób *m*, **drobiu** drůbež
drugorzędny druhořadý
drużyn|a *f*, -y družina (nikoli školní)
drzew|o *n*, -a strom; dřevo
drzw|i *pl. t.*, -i dveře
drzwi wejściowe vstupní (vchodové) dveře
duch *m*, -a duch
dumny (z czego) pyšný (na co)
dużo hodně
dworzec *m*, **dworca** nádraží
dwudziestolec|ie *n*, -a dvacetiletí
dwudziestolecie międzywojenne mezi-válečné dvacetiletí
dyrektor *m*, -a ředitel
dyrektor naczelny generální ředitel
dyskretny diskretní
w dyskretny wzorek s diskretním vzorkem
diskus|ja *f*, -ji diskuse
dywan *m*, -u koberec
dzban *m*, -u džbán
dzban|ek *m*, -ka džbánek
dziad|ek *m*, -ka dedeček
dzieciństw|o *n*, -a dětství
dzieck|o *n*, -a (*pl. dzieci*) dítě
dzielnic|a *f*, -y čtvrt' (městská)
dzielny statečný
dziennik *m*, -a deník, noviny
dziennikarz *m*, -a novinář
dzień *m*, **dnia** den
dziewcz|ęta *pl.*, -ąt děvčata
dziewczyn|a *f*, -y dívka
dzięki díky
dziękować, dziękuję, dziękujesz děkovat
dziki divoký
dzisiejszy dnešní
dziś, dzisiaj dnes, dneska
dziur|a *f*, -y díra
dziwić (się), dziwię, dziwisz divit (se)
dziwny podivný, divný
dzwon|ek *m*, -ka zvonek

dzwonić, dzwonię, dzwonisz zvonit, volat
(telefonicky)
dźwig *m.* -u jeřáb
dżem *m.* -u džem
dżinsy *pl. t., -ów* džíny, džínsy
dżokej *m.* -a džokej
dżumja *f.* -y mor
dżungla *f.* -i džungle

E

egzamin *m.* -u zkouška
ekonomista *m.* -y ekonom
ekran *m.* -u filmové pláto: (televizní) obrazovka
ekspedient *m.* -a prodavač
ekspedientka *f.* -i prodavačka
eksport *m.* -u vývoz, export
eksportować, eksportuję, eksportujesz vyvážet, exportovat
ekstra extra, zvlášť
elegancki vkusný, elegantní
emeryt *m.* -a důchodec
emerytura *f.* -y důchod (starobní)
energia *f.* -ii energie
entuzjizm *m.* -u nadšení

F

fachowiec *m.* -ca odborník
fajny (*žargonově*) dobrý, sympatický, zajímavý, fajn (*žarg.*)
falszywy falešný
farbowany barvený
fasola *f.* -i fazole
fatalny nepřijemný, osudný
fatygować, fatyguję, fatygujesz obtěžovat (někoho)
feler *m.* -u chyba, vada
towar z felerem (towar z wadą) vadné zboží
fermja *f.* -y farma
figura *f.* -y postava, figura
jazda figurowa na łyżwach krasobruslení

filharmonia *f.* -ii filharmonie
filizanka *f.* -i šálek
filozof *m.* -a filozof
fioletowy fialový
fiolka *m.* -ka fialka
firanka *f.* -i záclona
fizyczny fyzický
kondycja fizyczna fyzická kondice
flaki *pl., -ów* dršťky
folder *m.* -a skládací soubor, leporelo
forma *f.* -y forma
fotel *m.* -a křeslo
fotogeniczny fotogenický
frytki *pl., frytek* hranolky
fryzjer *m.* -a holič, kadeřník

G

gadać, gadam, gadasz mluvit, povídat, žvanit
galareta *f.* -y, **galaretkja** *f.* -i huspenina, rosol, aspik
galaretkja owocowa ovocné želé
gajla *m. f.* -y (*expresivně, žargonově*) dobrácky myšlená nadávka někomu nesoustrědnému
garaż *m.* -u garáž
gardło *n.* -a hrdlo
garnitur *m.* -u oblek (pánský)
gasić, gaszę, gasisz hasit
gazeta *f.* -y noviny
gaska *f.* -i house
gaszcz *m.* -u houští, houština
gdakać, gdaczę, gdaczesz kdákat
gdyby kdyby
gdzie kde; kam
gdzieś někde; někam
gęsty hustý
gęś *f.* gęsi husa
gimnastyka *f.* -i cvičení, gymnastika
gładki hladký
glaskać, głaszczę, głaszczesz hladit
głodny hladový

głos *m.*, -u hlas
głośny hlasitý, známý (*např.* článek)
głow|a *f.*, -y hlava
główny hlavní
gluchy hluchý
glupi hloupý
głupot|a *f.*, -y hloupost (opak moudrosti)
głupstwo *n.*, -a maličkost, hloupost, drobnost
gmin|a *f.*, -y obec, obecní úřad
gniazd|o *n.*, -a hnízdo
godzin|a *f.*, -y hodina
gol *m.*, -a bramka, gól
golenię *n.*, -a holení
gorszy horší
gospodarczy hospodářský, ekonomický
gospodark|a *f.*, -i ekonomika
gospodarski: **budynek** **gospodarski** hospo-
 dářská budova
gospodarz *m.*, -a hospodář
gospodyni *f.*, -i hospodyně; pani domu
gość *m.*, **goście** host
gotować, gotuje, gotujesz vařit
gotowy (gotów), gotowa, gotowe hotov,
 připraven
gór|a *f.*, -y hora
górski horský
góry *pl.*, **górz** hory
 (gdzie?) **w górach** (kde?) na horách
 (dokąd?) **w góry** (kam?) na hory
grać (w coś), gram, grasz hrát si, hrát
gram *m.*, -a, *pl.* -ów gram
gramolić się, gramolę, gramolisz škrabat se
 (nahoru), lézt
granatowy tmavomodrý
granic|a *f.*, -y hranice
grecki řecký
gremium *n.* – grémium
groch *m.*, -u hrách
gron|o *n.*, -a okruh (lidi)
grosz *m.*, -a groš
gruby tlustý, hrubý
grudzień *m.*, **grudnia** prosinec
gruszk|a *f.*, -i hruška
gryp|a *f.*, -y chřipka
grzeczność *f.*, -ci zdvořilost

grzeczny zdvořilý
grzyb *m.*, -a houba (v lese)
gubić, gubię, gubisz ztrácet
gulasz *m.*, -u guláš
gwizdać, gwizdzą, gwizdziesz hvízdat

H

hańb|a *f.*, -y hanba
herbat|a *f.*, -y čaj
higien|a, *f.*, -y hygiena
hygieniczny hygienický
historyczny historický
hodować, hoduje, hodujesz chovat dobytek
hokej *m.*, -a hokej
horoskop *m.*, -u horoskop

I

i a
ile kolik
ilustrowany ilustrovaný
imieniny *pl. t.*, **imienin** jmeniny
import *m.*, -u dovoz, import
importować, importuję, importujesz impor-
 tovat, dovážet
impres|a *f.*, -y akce (kulturní)
inaczej jinak
indyck|a *f.*, -i krůta
indyk *m.*, -a krocán
indywidualnie individuálně
informator *m.*, -a informátor (člověk,
 knížka)
informować, informuje, informujesz infor-
 movat
inicjatyw|a *f.*, -y iniciativa
inny jiný
instytut *m.*, -u ústav
inteligenc|ja *f.*, -ji inteligence
inteligentny inteligentní
interes *m.*, -u obchod, věc, záležitost, zájem
interesować (się) (kimś, czymś)
interesuję, interesujesz zajímat (se) (o
 koho, o co)

interesujący zajímavý
interpunkcja *f.*, -ji interpunkce
inwestycja *f.*, -ji investice
inżynier *m.*, -a (zkratka: inż.) inženýr
ironia *f.*, -ii ironie
ironicznie ironicky
iść, iść, idziesz jít

J

jabłko *n.*, -a jablko
jacht *m.*, -u jachta
jagnię *n.*, -ęcia jehně
jagodzianka *f.*, -i sladká žemle s bo-
růvkovou; náplní
jajko *n.*, -a vejce
jako tako jakž takž
jakość *f.*, -ci kvalita, jakost
jakiś nějaký
Japonia *f.*, -ii Japonsko
jasny světlý
jądrowy jaderný
jechać, jadać, jedziesz jet
jednak přece, přece jen, však, avšak
jednoosobowy pro jednu osobu, jedno-
lůžkový (pokoj)
jedyny jediný
jedzenie *n.*, -a jídlo
jesień *f.*, jesieni podzim
jeszcze ještě
jeść, jem, jesz jíst
jezioro *n.*, -a jezero
jeździć, jeżdżę, jeździsz jezdít
jeżyną *f.*, -y ostružina
język *m.*, -a jazyk
Jugosłavia *f.*, -ii Jugoslávie
jutro zítra
już už

K

kabaret *m.*, -u kabaret
kaczka *f.*, -i kachna
kajak *m.*, -a kajak
kajakarstwo *n.*, -a kajakářství

kalafior *m.*, -a květák
kalarepa *f.*, -y kedluben
kalesony *pl. t.*, -ów spodky
kalosze *pl.* -y galoše
kamieniczka *f.*, -i domeček (zděný)
kamień *m.*, kamienia kámen
kanapa *f.*, -y pohovka
kanapka *f.*, -i obložená houska
kapelusz *m.*, -a klobouk
kapitan *m.*, -a kapitán
kapusta *f.*, -y zeli
karmić, karmię, karmisz krmit
karta *f.*, -y list, karta
karta potraw (spis potraw) jídelní lístek
karta tramwajowa legitimace na tramvaj
karta pocztowa (pocztówka) korespon-
denční lístek
kartofel *m.*, -la (ziemniak) brambor
kasza *f.*, -y pokladna
kasjerka *f.*, -i pokladní (žena)
kasownik *m.*, -a označovač jízdenek
kasza *f.*, -y kaše
kasza gryczana pohanka
kaszlać, kaszłę, kaszlesz kašlat
kasztan *m.*, -a kaštan
katar *m.*, -u rýma
kawa *f.*, -y káva
kawalerka *f.*, -i svobodárna
kawał *m.*, -u kus; vtip (žargonově)
kawałek *m.*, -ka kousek
kawiarnia *f.*, -i kavárna
każdy každý
kąpać (się), kąpię, kąpiesz koupát (se)
kąpiel *f.*, -i koupel
kąpiel zdrowotna zdravotní koupel
kelner *m.*, -a číšník
kelnerka *f.*, -i servírka
kiedyś někdy, kdysi
kieliszek *m.*, -ka sklenička, kalíšek
kielbasa *f.*, -y salám
sucha kielbasa trvanlivý salám
kierować (czymś), kieruję, kierujesz řídit
(něco)
kierowca *m.*, -y řidič
kierownicą *f.*, -y volant

kierowniczk|a *f.* -i vedoucí (žena)
kierownik *m.* -a vedoucí (muž)
kierujący *m.* -ego řidičí
kierunek *m.* -ku směr
kieszon *f.* **kieszeni** kapsa
kij (narciarski) *m.* -a (lyžařská) tyčka
kilka, kilku několik
kilkadziesiąt, kilkudziesięciu několik de-
 sítok
kilkanaście, kilkunastu několik (od 11 do
 19)
kilkaset, kilkuset několik set
kilo *n.* -, **kilogram** *m.* -a kilo, kilogram
kiosk *m.* -u kiosok, stánek
klacz *f.* -y klisna, kobyła
klasa *f.* -y třída
klaskać, klaszczę, klaszczesz tleskat
klasyczny klasický
klatka *f.* -i klec
klepać, klepię, klepiesz plácát
klient *m.* -a zákazník, klient
klub *m.* -u klub
klub sportowy sportovní klub
klucz *m.* -a klíč
kluski *pl.* **klusek** noky, knedlíčky
klamać, kłamię, kłamiesz lhát
klaniać się, kłaniam, kłaniasz zdravit
klaść, kładę, kładziesz klást
kłopot *m.* -u starost, potíž, těžkost
kłos *m.* -a klas
klódk|a *f.* -i visací zámek, petlice
klótn|a *f.* -i hádka
kluc, **kluje, klujesz** píchát, bodat
kmin|ek *m.* -ku kmín
kobiet|a *f.* -y žena
koc *m.* -a deka, příkrývka
kochać, kocham, kochasz milovat
kochanile *n.* -a (*obvykle v 5. pádu*) miláček
 (miláčku)
kochany milý, milovaný
kociak *m.* -a kotě
kocię *kn.* -ęcia kotě
kogut *m.* -a kohout
kolac|ja *f.* -ji večere
kolarz *m.* -a cyklista (závodní)

koleg|a *m.* -i kamarád, kolega
kolej *f.* **kolei** železná dráha, kolej (železnice)
czekam na swoją kolej čekám, až budu na
 řadě
kolejarz *m.* -a železničář
kolejk|a *f.* -i fronta, zástup, úzkokolejka,
 příměstská železnice
kolejno, po kolei po řadě
koleżank|a *f.* -i kamarádka, kolegyně
kolon|je *pl.* -ii dětský tábor (zpravidla letní)
kolor *m.* -u barva
kolorowy barevný
kolnierzyk *m.* -a límeček
koło kolem, asi, přibližně, okolo (o čase;
 o množství)
ko|o *n.* -a kolo (kruh) spolek, kroužek
komentować, komentuje, komentujesz ko-
 mentovat
komplet *m.* -u sada
kompot *m.* -u kompot
kompozytor *m.* -a skladatel
komunikat *m.* -u zpravodajství
komunikować, komunikuje, komunikujesz
 sdělovat, informovat
koncentracyjny koncentrační
koncert *m.* -u koncert
konduktor *m.* -a průvodčí
kondyc|ja *f.* -ji kondice
konferenc|ja *f.* -ji konference
koniec *m.* **końca** konec
w końcu nakonec
konserw|a *f.* -y konzerva
konserwatywny konzervativní
kontakt *m.* -u styk, kontakt
kontynuować, kontynuuję, kontynuujesz po-
 kračovat
konwersac|ja *f.* -ji konverzace
koń *m.* **kon|ia** kůň
końcówk|a *f.* -i koncovka, zbytek, konec,
 poslední část
końcówka rachunku (*hovorově*) poslední
 jedna – dvě cifry účtu
kończyć, kończę, kończysz končit
kooperant *m.* -a spolupracovník (ve
 výrobě)

kopaln|ia *f*, -i důl
kopciusz|ek *m*, -ka popelka
kop|er *m*, -ru; **koper|ek** *m*, -ku kopr
kopert|a *f*, -y obálka
kop|ia *f*, -ii kopie
kopyt|o *n*, -a kopyto
kor|a *f*, -y kůra
korespondować, koresponduję, korespondu-
jesz korespondovat
korytarz *m*, -a chodba
korzyś|ć *f*, -ci užitek, prospěch, zisk
kos|a *f*, -y kosa
kosić, koszę, kosisz kosit
kostium *m*, -u kostým
kostk|a *f*, -i kostka
kostka masła čtvrtka másla
kosz *m*, -a koš
kosztować, kosztuję, kosztujesz stát (o ce-
ně); ochutnávat
kosztowny nákladný
koszul|a *f*, -i košile
koszykówk|a *f*, -i košíková
kościół *m*, **kościola (w kościele)** kostel (v
koste)le
kość *f*, **kości** kost
kot *m*, -a kocour, kočka
kotlet *m*, -a kotleta
kotlet schabowy vepřová kotleta
kotlet schabowy panierowany obalovaná
vepřová kotleta
koz|a *f*, -y koza
kółk|o *n*, -a kroužek
kpić, kpię, kpisz tropit si žerty, vysmívat se
krain|a *f*, -y krajina
kraj *m*, -u země, oblast, kraj
krasnolud|ek *m*, -ka trpaslík
kratk|a *f*, -i mřížka
w kratkę kostkovaný
krawcow|a *f*, -ej švadlena
kraw|iec *m*, -ca krejčí
krażek *m*, -ka kroužek
krem *m*, -u krém
kres *m*, -u konečný cíl
krewki prudký, popudlivý
krewn|y *m*, -ego příbuzný
kręcić, kręcę, kręcisz točit, kroutit
krok *m*, -u krok
kropk|a *f*, -i tečka
materiał w kropki tečkovaný (punti-
vaný) materiál
krow|a *f*, -y kráva
król *m*, -a král
królik *m*, -a králik
kryć, kryję, kryjesz krýt
kryminal *m*, -u kriminál (vězení), krimi-
nální příběh (*hovorově*)
krzak *m*, -a keř
krzepki silný, křepký
krzesł|o *n*, -a židle
krzyknąć, krzyknę, krzykniesz křiknout
krzywy křivý
krzyżówk|a *f*, -i křížovka
ksiądz *m*, **księdza, pl. księza** kněz
książk|a *f*, -i knížka, kniha
książka kucharska kuchařka
książka podróżnicza (powieść podróżni-
cza) cestopis
książka telefoniczna telefonní seznam
księgarn|ia *f*, -i knihkupectví
księgowość *f*, -ci účetnictví
kształtować (się), kształtuję, kształtujesz
tvorit (se), utvářet (se), formovat (se)
któředy kudy
który který
kuchark|a *f*, -i kuchařka
kucharz *m*, -a kuchař
kuchenny kuchyňský
kuchn|ia *f*, -i kuchyně
kucyk *m*, -a poník
kukielk|a *f*, -i loutka
kukułk|a *f*, -i kukačka
kulla *f*, -i koule
kultur|a *f*, -y kultura
kulturyst|a *m*, -y kulturista
kupić, kupię, kupisz koupit
kupn|o *n*, -a koupě
kupować, kupuję, kupujesz kupovat
kur|a *f*, -y slepice, kuře
kuracjusz *m*, -a lázeňský host
kurczak *m*, -a kuře

kurczę *n.*, -ęcia kuře
kurnik *m.*, -a kurník
kurs *m.*, -u kurs
 kurs samochodowy autoškola
kurtk|a *f.*, -i bunda
kuzyn *m.*, -a bratranec
kuzyn|i *pl.*, -ów bratranec (bratrance)
 a sestrénice
kuzynk|a *f.*, -i sestrénice
kwadrans *m.*, -a čtvrt (15 minut)
kwartet *m.*, -u kvartet, kvarteto
kwaśny kyselý
kwater|a *f.*, -y ubytování
kwestionariusz *m.*, -a dotazník (formulář)
 kwestionariusz meldunkowy ubytovací
 dotazník
kwiat *m.*, -u květ
kwiat|ek *m.*, -ka květinka
 material w kwiatki květovaný materiál
kwiecień *m.*, kwietnia duben
kwok|a *f.*, -i kvočna

L

laboratorium *n.*, – laboratoř
lać, leję, lejesz lit; pršet
 łało lilo, pršelo
lalk|a *f.*, -i panenka
 teatr lalkowy (kukielkowy) loutkové di-
 vadlo
lampk|a *f.*, -i (wina) sklenička (vína)
las *m.*, -u les
latać, latam, latasz létat; lítat
lat|o *n.*, -a léto
łądować, łąduję, łądujesz přistávat
lecieć, lecę, lecisz letět
leczyć (się), leczę, leczysz léčit (se)
ledwie sotva, jen
legitymacja *f.*, -ji legitimace
 legitymacja służbowa služební průkaz
 legitymacja ubezpieczeniowa (książeczka
 ubezpieczeniowa) pojišťovací knížka
lek *m.*, -u, **lekarstw|o** *n.*, -a lék
lekarz *m.*, -a lékař
lekcja *f.*, -ji lekce

lekk|a atletyk|a *f.*, -iej, -i, **lekkootletyk|a** *f.*, -i
 lehká atletika
lekki lehký
lekkootlet|a *m.*, -y lehkootlet
lekkoduch *m.*, -a lehkomyslník
lekkomyślnie lehkomyślně
lektur|a *f.*, -y četba
lemoniad|a *f.*, -y limonáda
lenistw|o *n.*, -a lenost
leniwy lenivý
lepsz|y lepší
lew *m.*, **lwa** lev
leżeć, leżę, leżysz ležet
liceum *n.*, – lyceum, střední všeobecně
 vzdělávací škola, gymnázium
liczyć, liczę, liczysz počítat
 liczyć na coś předpokládat něco,
 předvídat něco
 liczyć się z czymś, z kimś počítat s někým,
 s něčím
lin|ja *f.*, -ii linie; čára
list *m.*, -u dopis
 list polecony doporučený dopis
listonosz *m.*, -a listonoš
literatur|a *f.*, -y literatura
lizać, liżę, liżesz lizat
lodówk|a *f.*, -i lednička
lod|y *pl.*, -ów zmrzlina
los *m.*, -u osud
lotniczy letecký
lubiany milovaný, oblíbený
lubić, lubię, lubisz mít rád
lud *m.*, -u lid
ludność|ć *f.*, -ci obywatelstwo
ludz|ie *pl.*, -i lidé
lustr|o *n.*, -a zrcadlo
lut|y *m.*, -ego únor
łżejszy lehčí

Ł

ładny hezký
łagodny (w smaku) mírný (v chuti)
łapać, łapię, łapiesz chytat
 łapać ryby na wędkę chytat ryby na udici

laskawy laskavý
łatwo lehce, snadně
łatwy snadný
ławeczka *f.* -i lavička
ławka *f.* -i lavice
łączyć, łączę, łączysz spojovat
łąka *f.* -i louka
łeb *m.* **łba** hlava (zvířete)
łopatka *f.* -i lopatka
łódka *f.* -i loďka
łóżko *n.* -a postel, lůžko
luk *m.* -u luk, oblouk
łunja *f.* -y záře
łyżeczka *f.* -i lžička
łyżka *f.* -i lžice
łyżwa *f.* -y brusle
łyżwiarstwo *n.* -a bruslení

M

magazynować, magazynuje, magazynujesz
 skladovat
majątek *m.* -ku majetek
majonez *m.* -u majonéza
majtki *pl. t.*, **majtek** kalhotky
mak *m.* -u mák
makaron *m.* -u těstoviny
maksimum *n.* – maximum, maximálně
malarstwo *n.* -a malířství
malarz *m.* -a maliř
malinja *f.* -y malina
malować, maluje, malujesz malovat
malowniczy malebný
malpa *f.* -y opice
mały malý
małżeństwo *n.* -a manželé, manželství
mama *f.* -y mama, maminka
mamusia *f.* -i maminka (užívané malými dětmi)
mandat *m.* -u pokuta
manja *f.* -ii mánie
mapa *f.* -y mapa
marchew *f.* -wi mrkev
marchewka *f.* -i markev, mrkvička
marmolada *f.* -y marmeláda

marny zbytečný
marszczyć się, marszczę, marszczysz
 svrašťovat se, vraštit se
martwić (się) martwię, martwisz trápit (se),
 dělat si starosti
marzec *m.* **marca** březen
marzyć, marzę, marzysz snít
masarnia *f.* -i uzenářský obchod
masło *n.* -a máslo
maszkarja *f.* -y maškara, ohyzda
maszynja *f.* -y stroj
maślak *m.* -a maslák
maślany máselný
mazać, mażę, mażesz mazat
mazur *m.* -a mazur
maż *f.* **mazi** (smarowidlo) mazadlo, kolo-
 maz
mądry chytrý, moudrý
mąka *f.* -i mouka
mechanik *m.* -a mechanik
mecz *m.* -u utkání, zápas
medal *m.* -u medaile
megafon *m.* -u amplión, megafón
meldunek *m.* -ku zpráva, (při)hlášení
metr *m.* -a metr
męczyć (się), męczę, męczysz unavovat (se),
 trápit (se)
męski mužský, mužný
mężatka *f.* -i vdaná
mężczyzna *m.* -y muž
mężny mužný
mianowicie a to, zvláště
miarja *f.* -y míra
miastło *n.* -a město
miejsce *n.* -a místo
miejscowość *f.* -ci místo (město nebo ves-
 nice)
mierzyc, mierzę, mierzysz měřit
mierzyc suknię přiměřovat šaty
miesiąc *m.* -a měsíc (kalendární)
mieszać, mieszam, mieszasz míchat
mieszczanin *m.* -a měšťan
mieszkać, mieszkam, mieszkasz bydlet
mieszkanie *n.* -a byt, bydlení
mieszkaniec *m.* **mieszkańca** obyvatel

miękki měkký
mięsień *m.* **mięśnia** sval
mięso *n.* **-a** maso
mikrofon *m.* **-u** mikrofon
milion *m.* **-a** milión
miłosny milostný
miłość *f.* **-ci** láska
miły milý
mimo to přesto
min|*a f.* **-y** tvář, vzezření; mina (výbušná)
minąć, minę, miniesz minout
mineralny minerální
minimum *n.* – minimum
minister *m.* **-ra** ministr
minut|*a f.* **-y** minuta
miot|*a f.* **-y** koště, metla
mis|*a f.* **-y** misa
misk|*a f.* **-i** miska
mistrzyni|*f.* **-i** mistryně
miś *m.* **misia** medvídek, míša
mleczarnia *f.* **-i** mlékárenský obchod
młodość *f.* **-ci** mládí, mladost
młody mladý
młodzieniec *m.* **młodzieńca** mládenec
młodzież *f.* **-y** mládež
młot *m.* **-a** kladivo
młynarz *m.* **-a** mlynář
młyn|*ek m.* **-ka** mlýnek
mnóstwo množství, spousta, hodně
mocny silný
modny módní
moknąć, moknę, mokniesz moknout
monter *m.* **-a** montér
morel|*a f.* **-i** meruňka
morze *n.* **-a** moře
motocykl *m.* **-a** motocykl
motornicz|*y m.* **-ego** řidič tramvaje
motorower *m.* **-u** motokolo
motoryzacja *f.* **-i** motorizmus
może možná, třeba
można je možno, lze
móc, mogę, możesz moci
mówić (komuś, do kogoś; coś, o czymś),
mówię, mówisz říkat (někomu něco,
o něčem)
mówić o tym mluvit o tom

mrozić, mrozę, mrozisz mrazit
mrożonk|*a f.* **-i** mrazírenský výrobek
mróz *m.* **mrozu** mráz
much|*a f.* **-y** moucha
murarz *m.* **-a** zedník
musieć, muszę, musisz muset
muzeum *n.* – muzeum
muzyk|*a f.* **-i** hudba
muzyka klasyczna klasická hudba
myć, myję, myjesz mýt
mydl|*o n.* **-a** mýdlo
mydło toaletowe toaletní mýdlo
mysz *f.* **-y** myš
myśl *f.* **-i** mysl

N

nabiał *m.* **-u** mléčné výrobky
naczynie *n.* **-a** nádoba
naczynia kuchenne kuchyňské nádobí
nadać (list, telegram) poslat, odeslat, vyslat
(dopis, telegram)
nadawca *m.* **-y** odesílatel
nadmuchać, nadmucham, nadmuchasz na-
foukat
na dół dolů
nadzieja *f.* **-i** naděje
nadziewany plněný, nadívaný
nagle náhle, najednou
nagotować, nagotuję, nagotujesz uvařit
něčeho víc
na górę nahoru
nagrod|*a f.* **-y** cena, ocenění
najbardziej nejvíce
najesć się, najem, najesz najíst se
najpierw nejdříve, nejprve
naklejać, naklejam, naklejasz nalepovat
nakładać, nakładam, nakładasz nakládat,
naplňovat
należeć, należę, należysz náležet
należy náleži, je třeba; přísluší, patří
namiot *m.* **-u** stan
namówić (kogoś do czegoś), namówię, na-
mówisz přemluvit (někoho k něčemu)

na ogół většinou
na pewno určitě
napis *m*, -u titulek, nápis
napisać, napiszę, napiszesz napsat
napiw|ek *m*, -ku spropitné
napój *m*, **napoju** nápoj
napój pomarańczowy pomerančový
napój nápoj
napój firmowy firemní nápoj
naprawdę opravdu, skutečně
naprawiać, naprawiam, naprawiasz opravovat, spravovat
naprawić, naprawię, naprawisz opravit, spravit
naprzeciw naproti
narad|a *f*, -y porada
na razie zatím
narciarz *m*, -a lyžař
nareszcie konečně, nakonec
narodowy národní
narrator *m*, -a vypravěč
nart|a *f*, -y, **narty** *pl.*, **nart** lyže
narzeczon|a *f*, -ej snoubenka
narzeczon|y *m*, -ego snoubenec
narzekać, narzekam, narzekasz stěžovat si, naříkat
narzędzi|e *n*, -a nářadí, nástroj
nasenny uspávací
tabletka nasenna tabletky (prášek) na spaní
nastawić, nastawię, nastawisz nastavit, nachystat
nastąpić, nastąpię, nastąpisz nastat, nastoupit
następny další, následující
natomiast naproti tomu, ale
naturalnie přirozeně
naturalny přirozený
natychmiast okamžitě
nauczyciel *m*, -a učitel
nauk|a *f*, -i věda; učení; vyučování
nawet dokonce, i
nawzajem navzájem; nápodobně
nazwisko *n*, -a příjmení
nerk|a *f*, -i ledvina
nerwowość|ć *f*, -ci nervozita
nerwowy nervózní
nerwy *pl.*, -ów nerwy
neseser *m*, -a malé příruční zavazadlo
niczyj ničí
nić *f*, **nici** nit
niebieski modrý
nieb|o *n*, -a nebe
nieczynny zavřený (obchod), nečinný
niedaleko nedaleko
niedawno nedávno
niedługo zanedlouho, nedlouho
niedozwolony nedovolený, nepovolený
niedziel|a *f*, -i neděle
niekiedy (czasem) někdy, časem, občas
niemowl|ę *n*, -ęcia nemluvně
nieopatrnie neopatrně, nepozorně
niepewnie nejistě
nieprzyjemność|ć *f*, -ci nepříjemnost
niespodziank|a *f*, -i překvapení
niespodziewanie neočekávaně, nenadále
niespodziewany neočekávaný
niestety bohužel
nieść, niosę, niesiesz nést
nieśmiały nesmělý
niezdolny (do czegoś) neschopný
niezły celkem dobrý
nieznajomy neznámý
nikt nikdo
niski nízký, malý (o výšce)
noc *f*, -y noc
nocować, nocuję, nocujesz nocovat
nocować, przemocować kogoś poskytnout někomu nocleh
nog|a *f*, -i noha
normalny normální
nos *m*, -a nos
nosić, noszę, nosisz nosit
notatk|a *f*, -i poznámka
notować, notuję, notujesz zapisovat (si), znamenat (si)
nowoczesny novodobý
nowomodny novomoderní
nowy nový

nożyce, nożyczki, *pl. t.*,
 nożyc, nożyczek nůžky
 nóż *m.*, noża nůž
 nóżki *pl.*, nóżek nožky, nožičky
 nudny nudný
 nudzić (się), nudzę, nudzisz nudit (se)
 numer *m.*, -u číslo
 numer|ek *m.*, -ka číslo (*např.* od šatny)

O

obchodzić, obchodzę, obchodzisz obcházet.
 oslavovat, slavít (narozeniny)
 obcokrajow|iec *m.*, -ca cizinec
 obcy cizí
 obecnie teď, nyní
 obejmować, obejmuję, obejmujesz zahrno-
 vat
 obejrzyć, obejrzę, obejrzysz shlédnout, pro-
 hlédnout si
 obejść, obejde, obejdiesz obejít
 obfitość *f.*, -ci bohatost
 obiad *m.*, -u oběd
 obiecać, obiecuję, obiecujesz slíbit
 obiecywać, obiecuję, obiecujesz slibovat
 obliczać, obliczam, obliczasz vypočítávat.
 počítat
 oboje (on i ona) (*o osobach*) oba
 obok vedle
 obor|a *f.*, -y chlěv, stáj
 obowiązek *m.*, -ku závazek, povinnost
 obóz *m.*, obozu tábor
 obóz narciarski lyžařský tábor
 obraz *m.*, -u obraz
 obrazić, obrażę, obrazisz urazit
 obrażony uražený
 obserwacja *f.*, -i pozorování
 obsługa *f.*, -i obsluha
 obstalować (*trochu zastarale*),
 obstaluję, obstalujesz objednat
 obyczaj *m.*, -u zvyk, obyčej
 obywatel *m.*, -a občan
 ochota *f.*, -y (na co) chut'
 z ochotą s chutí

oczyścić, oczyszczę, oczyścisz očístít
 oczywiście samozřejmě
 odbiorca *m.*, -y příjemce
 odchodzić (od czegoś, skądś).
 odchodzę, odchodzisz odcházet
 odcin|ek *m.*, -ka část, díl
 oddać, oddam, oddasz odevzdat, vrátit
 od dawna dávno, velmi dlouho
 oddzielnie zvlášt', odděleně
 odebrać, odbiorę, odbierzesz odebrat
 odesłać, odeślę, odeślesz odeslat
 odetchnąć, odetchnę, odetchniesz oddych-
 nout si
 odjechać, odjadę, odjedziesz odjet
 odjeżdżać, odjeżdżam, odjeżdżasz odjíždět
 odkąd odkud: od té doby co...
 odkładać, odkładam, odkładasz odkládat
 (nikoliv oděv)
 odmłodzony omlazený
 odpocząć, odpocznę, odpoczniesz odpo-
 čínout
 odpowiadać, odpowiadam, odpowiadasz od-
 povídat, hodit se
 odpowiedni přiměřený, odpovídající
 odpowiedzialność *f.*, -ci odpovědnost
 odprowadzić, odprowadzę, odprowadzisz
 vyprovodit, doprovodit
 odrobić (zadanie), odrobuję, odrobisz udělat.
 vypracovat (úkol)
 odrobinę trochu, maličko
 odstający odstávající
 odstąpić, odstąpię, odstąpisz ustoupit, od-
 stoupit
 odważny odvážný
 odwiązać (się), odwiążę, odwiążesz odvázat
 (se)
 odwiedzić, odwiedzę, odwiedzisz navštívit
 odzież *f.*, -y oděv, oděvy
 odzwyczaić się, odzwyczaję, odzwyczaisz
 odvyknout si
 odzyskać, odzyskam, odzyskasz znovu
 získat (nabýt)
 oglądać (coś), oglądam, oglądasz prohlížet.
 dívat se (*např.* na televizi)
 oglądanie *n.*, -a prohlížení, divání se

ogłoszenie *n*, -a oznámení, inzerát
ogolić, ogoleć, ogolisz oholit
ogół *m*, -u celek
ogółem celkem
ogór|ek *m*, -ka okurka
ogórek małosolny kvašák
ograniczać, ograniczam, ograniczasz ohra-
 ničovat
ogrodnik *m*, -a zahradník
ogromny obrovský, ohromný
ogród|ek *m*, -ka zahrádka
ojciec *m*, **ojca** otec
ojczyzn|a *f*, -y vlast
okazać, okaże, okażesz ukázat, projevit
okaz|ja *f*, -ji příležitost
okienk|o *n*, -a okénko
okładk|a *f*, -i obal
ok|o *n*, -a oko
okolic|a *f*, -y okolí
okoliczność *f*, -ci okolnost
około kolem, okolo
okpić, okpię, okpisz podvést, ošidit
okragły kulatý, okrouhlý
okres *m*, -u doba, období
okrężny okružní
okropny hrozný
olej *m*, -u olej
ołów|ek *m*, -ka tužka
omlet *m*, -a (*nebo -u*) omeleta
opalać (się), opalam, opalasz opalovat (se)
oper|a *f*, -y opera
**opiekować się (kim, czym), opiekuję, opie-
 kujesz** starat se, pečovat (o koho, o co)
opierać się, opieram, opierasz opírat se
opin|ia *f*, -ii názor
opis *m*, -u popis, líčení
opłat|a *f*, -y poplatek
opowiadać, opowiadam, opowiadasz po-
 vídat, vyprávět
opowiadani|e *n*, -a povídka
opóźnieni|e *n*, -a zpoždění
oprzeć (się), oprę, oprzesz opřít (se)
optymistyczny optimistický
orać, orzę, orzesz orat
oraz a, a také, zároveň

orkiestr|a *f*, -y orchestr
orkiestra symfoniczna symfonický or-
 chestr
oryginał *m*, -u originál
os|a *f*, -y vosá
osad|a *f*, -y osada
osiągnąć, osiągnę, osiągniesz dosáhnout
osiedl|e *n*, -a sídlisté
osłabnąć, osłabnę, osłabniesz zeslábnout
osob|a *f*, -y osoba
ostatni poslední
ostatnio posledně
ostrzy ostrý, přísný
ośrodek *m*, -ka středisko
ośrodek kempingowy kempingový tábor
ośrodek kultury kulturní středisko
ośrodek zdrowia zdravotní středisko
oświadczyć, oświadczam, oświadczasz pro-
 hlašovat
oświadczeni|e *n*, -a prohlášení
oświadczyć, oświadczę, oświadczysz
 oznámit, prohlásit
otoczeni|e *n*, -a prostředí
otrzymać, otrzymam, otrzymasz obdržet
otrzyman|e *n*, -a obdržení
otwarcie otevřeně, upřímně
otwarty otevřený
otwierać, otwieram, otwierasz otvírat
owoce *pl.*, -ów ovoce
oznaczać, oznaczam, oznaczasz znamenat,
 označovat, značit
oznajmić, oznajmię, oznajmisz oznámit,
 sdělit
ożenić (się), ożenię, ożenisz oženit (se)

Ó

ósmý osmý
ów, owa, owo onen (ten), ona (ta), ono (to)

P

pacjent *m*, -a pacient
paczk|a *f*, -i balíček
całą paczką (*przeneseně*) s celou partou

padać, padam, padasz padat
pada deszcz prší
pakować, pakuję, pakujesz balit
palacz *m*, -a topič
palacz *m*, -a (papierosów) kuřák
paliec *m*, -ca prst
palić, pałę, palisz pálit
palenie papierosów kouřeni cigaret
palić papierosy kouřit cigarety
palić się hořet
pamiątkła *f*, -i památka
pamięć *f*, -ci paměť
pamiętać, pamiętam, pamiętasz pamatovat
pamiętnik *m*, -a památník (deník)
panierowany obalovaný
panowanie *n*, -a panování, vládnutí
pański váš (k mužům)
państwo *n*, -a stát;
 skupina lidí různého pohlaví (oslovo-
 vání, titulování skupiny lidí – místo
 českého „vy“ v oficiálních vztazích),
 manželský pár (s příjmením)
państwowy státní
papier *m*, -u papír
papier listowy (papeteria) dopisní papír
papieros *m*, -a cigareta
palić papierosa (papierosy) kouřit cigare-
 tu (cigarety)
paprykła *f*, -i paprika
para *f*, -y pár
parasol *m*, -a deštník
park *m*, -u park
parking *m*, -u parkoviště
parzyć, parzę, parzysz (*np.* kawę) vařit
 (kávu)
pas *m*, -a pás
w pasie v pase
pasażer *m*, -a cestující; pasažér
paslek *m*, -ka proužek, pásek, řemínek,
 opasek
w paski pruhovaný
pasienie *n*, -a pastva
pasteryzowany pasterovaný
pastwisko *n*, -a pastvisko
paszport *m*, -u pas

paść, pasę, pasiesz pást
patrzyć, patrzeć, patrzą, patrzysz dívat se
pehła *f*, -y blecha
pehnięcie *n*, -a hod (koulí); bodnutí; strčení
pensja *f*, -ji plat, mzda
pełen (pełny), pełna, pełne pln (plný)
pełnomocnictwo *n*, -a zplnomocnění
peron *m*, -u nástupiště
pestkła *f*, -i jistě, určitě; jasně
pewny (pewien), pewna, pewne jistý, určitý
jestem pewien jsem si jist
pędzić, pędzę, pędzisz pádit, hnát
spędzić czas strávit čas
pekać, pekam, pekasz pukat, praskat
pehła *f*, -i smyčka
pehła tramwajowa tramvajová smyčka
piac, pieję, piejesz kokrhat
piaszczysty písčítý
piątek *m*, -ku pátek
pić, piję, pijesz pít
piec, piekę, pieczesz péci
piec *m*, -a kamna, sporák
pieczarkła *f*, -i žampión
pieczeń *f*, **pieczeni** pečeně
pieczeń cielęca telecí pečeně
pieczeń wieprzowa vepřová pečeně
pieczeń wołowa hovězí pečeně
pieczywo *n*, -a pečivo
piekarnia *f*, -i pekárna
pielęgniarka *f*, -i zdravotní sestra
pieniądze *pl.*, **pieniędzy** peníze
pień *m*, **pnia** pařez; kmen
pierogi *pl.*, -ów pirohy
pierwszeństwo *n*, -a přednost, prvenství
pierwszeństwo przejazdu přednost v jízdě
pierwszy první
pies *m*, **psa** pes
pieszo pěšky
pieszły *m*, -ego pěší, chodec
pieśń *f*, -ni píseň
pietruszkła *f*, -i petržel
piękny velmi hezký, překrásný
piętro *n*, -a patro, poschodí
piętrzyć, piętrzę, piętrzysz kupit, vršit
pijany opilý

pikantny (w smaku) pikantní
pilnie pilně, spěšně
piłk|a *f*, -i míč
 grać w piłkę hrát s míčem
 piłka nożna kopaná
 piłka ręczna házená
piłkarz *m*, -a hráč s míčem
piorun *m*, -a blesk
piosenk|a *f*, -i písnička
piór|o *n*, -a pero
pisać, piszę, piszesz psát
pisani|e *n*, -a psaní (činnost)
pisarz *m*, -a spisovatel
pisk *m*, -u piskot
pisk|ę *n*, -ęcia ptáče
piwnic|a *f*, -y sklep
piw|o *n*, -a pivo
plac *m*, -u náměstí
plan *m*, -u plán
planować, planuję, planujesz plánovat
plastikowy (plastykowy) z umělé hmoty
plastyczk|a *f*, -i výtvarnice
plastyk *m*, -a výtvarník
plaż|a *f*, -y pláž
plecak *m*, -a batoh
plenum *n*, – plénum
pleść, plotę, pleciesz plést, mluvit nesmysly
plon *m*, -u úroda
plotkować, plotkuję, plotkujesz pomlouvát,
 klevetít, drbat
placić, płacę, placisz platit
placz *m*, -u pláč
plakać, płaczę, płaczesz plakat
plaski ploský, plochý
plaszcz *m*, -a plášť
płat|ek *m*, -ka okvětní lístek; vločka
plomień *m*, **plomienia** plamen
plótn|o *n*, -a plátno
plug *m*, -a pluh
plukać, płuczę, płuczesz vyplachovat
 plukać gardło kloktat
plyt|a *f*, -y deska (gramofonová, dlažební)
plynąć, płynę, płyniesz plout, plynout
plywać, pływam, pływasz plavat
plywaln|ia *f*, -i plovárna
plywani|e *n*, -a plavání
po angielsku (mówić) anglicky
po czesku česky
po polsku polsky
pobył *m*, -u pobyt
pociąg, potnę, potniesz skáčet, pokrájet
pociąg *m*, -u vlak
 pociąg ekspresowy expres
 pociąg pośpieszny rychlík
 pociąg osobowy osobní vlak
pocieszać, pocieszam, pocieszasz potěšovat,
 utěšovat
pocieszeni|e *n*, -a potešení
początek *m*, -ku počátek, začátek
poczt|a *f*, -y pošta
poczytać, poczytam, poczytasz počít si
podać, podam, podasz podat
podani|e *n*, -a žádost; podání
podarty potrhaný
podawać, podaję, podajesz podávat
podczas během
podejść (do kogoś), podejđę, podejdiesz
 přistoupit (k někomu)
podium *n*, – pódium
podjechać, podjadę, podjedziesz přijet
 (bliže)
podjeżdżać, podjeżdżam, podjeżdżasz
 přijíždět (bliže)
podłog|a *f*, -i podlaha
podniesiony zvednutý
 podniesiona temperatura zvýšená teplota
podnosić, podnoszę, podnosisz zvedat
podobać się, podobam, podobasz líbit se
podobno zdá se, asi, prý
podobny (do kogoś, do czegoś) podobný
 (někomu, něčemu)
 być podobnym do kogoś, do czegoś podo-
 bat se někomu, něčemu
podpis *m*, -u podpis
podpisani|e *n*, -a podepsání
podręcznik *m*, -a příručka, učebnice
podrob|y *pl. t.*, -ów drůbky
podrożec, podrożeję, podrożesz zdražit
podróżować, podróżuję, podróżujesz cesto-
 vat

podsumować, podsumuję, podsumujesz shrnout
podwieczor|ek *m*, -ku svačina (odpolední)
podwórk|o *n*, -a dvorek
podwórz|e *n*, -a dvůr
podziękować, podziękuję, podziękujesz poděkovat
podziwiać, podziwiam, podziwiasz obdivovat (se), podivovat se
poet|a *m*, -y básník
pofantazjować, pofantazjuję, pofantazjujesz oddat se snění, obraznosti (po určitém dobu)
poganin *m*, -a pohan
pogodzić (się), pogodzę, pogodzisz udobřit (se)
pogratulować, pogratuluję, pogratulujesz poblahopřát, gratulovat
pogryźć, pogryzę, pogryziesz pokousat
pogwizdywać, pogwizduję, pogwizdujesz hvízdat (si)
poinformować (się), poinformuję, poinformujesz poinformovat (se)
pojazd *m*, -u vozidlo
pojechać, pojadę, pojedziesz odjet, jet
pojęcie *n*, -a ponětí
pokazać, pokaże, pokażesz ukázat
pokazywać, pokazuję, pokazujesz ukazovat
pokierować (czymś), pokieruję, pokierujesz začít řídit (*např.* podnik)
pokroić, pokroję, pokroisz pokrojit
pokrywać, pokrywam, pokrywasz pokrývat
pole *n*, -a pole
polewać, polewam, polewasz polévat
policj|a *f*, -ji policie
policz|ek *m*, -ka tvář
policzyć, policzę, policzysz zpočítat
polis|a *f*, -y (ubezpečeniowa) pojistka (pojišťovací list)
politechnik|a *f*, -i technika (vysoká škola)
polonez *m*, -a polonéza
polonist|a *m*, -y polonista
połączenie *n*, -a (telefoniczne) (telefonické) spojení
połączyć, połączę, połączysz spojit

połow|a *f*, -y půlka
położony položený
położyć, położę, położysz položit
położyć spać dát spát
pomagać, pomagam, pomagasz pomáhat
pomalu pomalu
pomarańcz|a *f*, -y pomeranč
pomarańczowy pomerančový
pomidor *m*, -a rajče
pomidorowy rajský, rajčatový
pomieszczenie *n*, -a místnost
pomóc, pomogę, pomożesz pomoci
pomysł *m*, -u nápad, návrh
pomyśleć, pomyślę, pomyślisz pomyslet
ponad více než, nad, přes
poniedział|ek *m*, -ku pondělí
pończochy *pl.*, pończoch punčochy
popatrzeć (się), popatrzeć (się), popatrzę, popatrzysz podívat se
popielaty šedivý, šedý
popiół *m*, popiołu popel
poplamiony zašpiněný, poskvrněný (od skvrn)
popłynąć, popłynę, popłyniesz poplynout, poplout
po południu odpoledne
poprawić, poprawię, poprawisz zlepšit, upravit
poprzec, poprę, poprziesz podpořit
popzedni předcházející, původní
popularny populární
por *m*, -a pór, pórek
por|a *f*, -y čas, doba, období
pora roku roční období
poradzić (się), poradzę, poradzisz poradit (se)
poradzić się kogoś poradit se s někým
poranny ranní
porozmawiać, porozmawiam, porozmawiasz pohovořit, promluvit si
port *m*, -u přístav
portfel *m*, -a náprsní taška
portier *m*, -a vrátný
portmonetk|a *f*, -i peněženka

poruszać się, poruszam, poruszasz pohybovat se	poważani e <i>n</i> , -a úcta z poważaniem s úctou
porządnie velmi, pořádně	poważny vážný, důstojný; značný
porządny pořádný, čestný	powiesić, powieszę, powieszisz pověsit
porzeczka a <i>f</i> , -i rybíz	powieść, f , -ci román
porzekadło <i>n</i> , -a pořekadlo	powieść w odcinkach román na pokračování
poseł <i>m</i> , posła poslanec, posel	powinien, powinna, powinno měl by, měla by, mělo by
poseł na sejm poslanec sejmu	powodzeni e <i>n</i> , -a zdar, úspěch
posiadani e <i>n</i> , -a vlastnictví	powoli pomalu
posłać, pošlę, pošlesz poslat	powód <i>m</i> , powodu důvod, příčina
posłuchać, posłucham, posłuchasz poslechnout	pozdrawiać, pozdrawiam, pozdrawiasz pozdravovat
posprzeczać się, posprzeczam, posprzeczasz pohádat se	pozdrowienia <i>pl.</i> , pozdrowień pozdravy
postać <i>f</i> , postaci podoba; postava	poziomka a <i>f</i> , -i lesní jahoda
postanowić (coś), postanowię, postanowisz rozhodnout se	poznać, poznam, poznasz poznat
postarać się, postaram, postarasz postarat se	poznawać, poznaję, poznajesz poznávat
postawić, postawię, postawisz postavit	pozostały (inny) ostatní, (jiný)
postąpić, postąpię, postąpisz postoupit, nałożyć	pozwolić, pozwolę, pozwolisz povolit
postęp <i>m</i> , -u pokrok, postup	pozwolić sobie, pozwolę, pozwolisz dovolit si
postępować, postępuję, postępujesz postupovat, dělat pokroky	pożegnać, pożegnám, pożegnasz (się z kimś, kogoś) rozloučit se (s někým)
postępowy pokrokový	pożyczyć, pożyczę, pożyczysz půjčit
postój <i>m</i> , postoiu stanoviště, zastávka (v cestě)	pójsć, pójdę, pójdiesz jít, odejít
postój taksówek stanoviště taxi	pół, połowa půl, půlka
posypywać, posypuję, posypujesz posypávat, sypat	półka a <i>f</i> , -i police
poszukać, poszukam, poszukasz hledat, vyhledat	półmisi ek <i>m</i> , -ka druh elipsovitého talíře
poszukiwani e <i>n</i> , -a hledání	północny severní; půlnoční
poświęcić, poświęcę, poświęcisz věnovat, obětovat	półwys ep <i>m</i> , -pu poloostrov
potem pak, potom	później později
potknąć się, potknę, potkniesz zakopnout, klopýtnout	późno, późny pozdě, pozdní
potrafić, potrafię, potrafisz dokázat, dovést, umět	praca <i>f</i> , -y práce
potraw a <i>f</i> , -y pokrm, jídlo	pracochłonny pracný
potraćić, potracę, potracisz (kogoś) vrazit (do někoho), strčit (do někoho), srazit	pracowicie, pracowity pracovitě, pracovitý
potrzebny potřebný	pracownik <i>m</i> , -a pracovník, zaměstnanec
	praczk a <i>f</i> , -i prádlena
	prac , piorę, pierzesz prát
	pragnąć (czegoś), pragnę, pragniesz velmi (něco) chtít, prát si
	praktycznie prakticky
	pralk a <i>f</i> , -i pračka
	pralni a <i>f</i> , -i prádlena
	pralnia chemiczna chemická čistírna

- prasa** *f.* -y tisk
praski (od: **Praga**) pražský
prasować, prasuje, prasujesz žehlit
prawdopodobnie pravděpodobně
prawdziwiec *m.* -ka (**borowik**) hřib
prawdziwy skutečný, opravdový
prawie skoro, téměř
prawnik *m.* -a právník
prawo *n.* -a právo, zákon
prawo jazdy řidičský průkaz
prezent *m.* -u dárek
prezydent *m.* -a prezident
prędko, prędko rychlý, rychle
problem *m.* -u problém
procent *m.* -u procento
produkcja *f.* -ji výroba
produkcyjny výrobní
produkt *m.* -u výrobek, produkt
profesor *m.* -a profesor
program *m.* -u program
program telewizyjny televizní program, televizní pořad
projektować, projektuje, projektujesz projektovat, navrhovat
proponować, proponuje, proponujesz navrhovat
propozycja *f.* -ji návrh
prosiak *m.* -a prase
prosić, proszę, prosisz prosit, žádat
prosię *n.* -ęcia prase
proszek *m.* -ku prášek
mleko w proszku sušené mléko
prowadzić, prowadzę, prowadzisz vést, řídit (auto)
prysznic *m.* -a sprcha
prywatny soukromý
próbła *f.* -y zkouška, experiment
próg *m.* -u práh
przebywać, przebywam, przebywasz pobývat, žít
przechodzić, przechodzę, przechodzisz přecházet (*např.* přes ulici)
przechodzień *m.* **przechodnia** (*pl.* **przechodnie**) kolemjdoucí, chodec
przechowalnia *f.* -i úschovna
przechowalnia bagażu úschovna zavazadel
przecież přece
przeciw proti
przeciwnie opačně
przeciwnik *m.* -a soupeř, protivník
przede wszystkim především
przedłużyć, przedłużę, przedłużysz prodloužit
przedostatni předposlední
przedpokój *m.* **przedpokoju** předsíň
przedsiębiorstwo *n.* -a podnik
przedsiębiorstwo transportowe dopravní podnik
przedstawiać, przedstawiam, przedstawiasz představovat, prezentovat
przedszkole *n.* -a mateřská škola
przedwiośnie *n.* -a předjaří
przedział *m.* -u kupé (ve vlaku)
przedziałek *m.* -ka pěšinka (ve vlasech)
przeglądać (się), przeglądam, przeglądasz prohlížet (se)
przejazd *m.* -u přejezd, průjezd
przejazdem cestou
przejąć (coś), przejmę, przejmiesz převzít (něco)
przejechać, przejadę, przejedziesz přejet
przejście *n.* -a přechod
przejść, przejdę, przejdiesz přejít
przejsć się projít se
przekazywanie *n.* -a předávání, odkazování, poukazování
przekładać, przekładam, przekładasz překládat
przekonać, przekonam, przekonasz přesvědčit
przekonywać, przekonuję, przekonujesz přesvědčovat
przekrój *m.* **przekroju** průřez
przelecieć, przeleceę, przeleczysz přeletět
przełożony (na polski) přeložený (do polštiny)
przełożony *m.* -ego nadřizený
przełożyć, przełożę, przełożysz přeložit

przemęczać się, przemęczam, przemęczasz příliš se unavovat, příliš se namáhat
przemysł *m.*, -u průmysl
przepadać (za czymś) mít nesmírně rád, zbožňovat
przepis *m.*, -u předpis
przepis kuchenny kuchyňský recept
przepis drogowy dopravní předpis
przepisać, przepiszę, przepisziesz přepsat; předepsat; opsat
przepisywać, przepisyuję, przepisyujesz předepisovat; přepisovat; opisovat
przepisywać na maszynie opisovat na stroji
przepraszać, przepraszam, przepraszasz omlouvat se
przepraszam omlouvám se; s dovolením; promiň, promiňte, pardon
przeprowadzić, przeprowadzę, przeprowadzisz provést, udělat
przeprowadzić się přestěhovat se
przepuszczać (kogoś), przepuszczam, przepuszczasz (robić komuś miejsce) poustět (někoho), (delať někomu místo)
przerwa *f.*, -y přestávka
przerywać, przerywam, przerywasz přerušovat
przesadzać, przesadzam, przesadzasz přehánět; přesazovat (rostlinu)
przesiadać się, przesiadam, przesiadasz přestupovat, přeseďat
przebrać (się), przebraćę, przebrzdziesz přestoupit, přeseďnout
przespać (się), prześpię, prześpisz přespát (se)
przestarzały přestárly
przestawić, przestawię, przestawisz přemístít
przestraszony vylekaný
przestudiować, przestudiuję, przestudiujesz prostudovat
przesuwać (się), przesuвам, przesuwasz postupovat (přemíst'ovat se)
przesyłka *f.*, -i zásilka

przesyłka polecona doporučená zásilka
przeszkadzać (komuś), przeszkadzam, przeszkadzasz rušit (někoho), překážet (někomu)
przeszkodła *f.* -y překážka
przeszłość *f.* -ci minulost
przetwać, przetrwam, przetrwasz přetrvat
przetworły *pl.* -ów (spożywcze) zpracované potravinářské výrobky
przetwórstwo *n.* -a zpracování, průmysl
przeważać, przeważam, przeważasz převládat, převažovat
przewodnik *m.* -a průvodce
przewodzić (nad kimś), przewodzę, przewodzisz vládnout
przeziębiony (zaziębiony) nachlazený, nastydly
przeznaczyć, przeznaczę, przeznacysz určit
przeżycie *n.* -a prožití, zážitek
przód *m.* przodu předeď, přední část
z przodu zepředu
przy u; při
przybysz *m.* -a ten, který přijel; přistěhovalec
przychodnia *f.* -i zdravotní středisko
przyczepła *f.* -y přívěs
przydać się (do czegoś), przydam, przydasz hodit se (k něčemu; na něco); byt užitečný
przygodła *f.* -y příhoda
przygotować, przygotuję, przygotujesz přichystat, připravit
przygotowywać, przygotowuję, przygotowujesz chystat, připravovat
przyjaciel *m.* -a přítel, kamarád
przyjaciółka *f.* -i přítelkyně, kamarádka
przyjazd *m.* -u příjezd
przyjąć, przyjmę, przyjmiesz přijmout
przyjechać, przyjadę, przyjedziesz přijet
przyjemność *f.* -ci potešení, radost
z przyjemnością s radostí
przyjemny příjemný
przyjeżdżać, przyjeżdżam, przyjeżdżasz přijíždět

przyjmować, przyjmuję, przyjmujesz přijímat
przyjść, przyjdę, przyjdiesz přijít
przykład *m.* -u příklad
przykryć, przykryję, przykryjesz přikrýt
przyniesić, przyniosę, przyniesiesz přinést
przynajmniej alespoň, přinejmenším
przypadkiem náhodou
przypominać, przypominam, przypominasz připomínat, podotýkat
przypomnieć podotknout
przypomnieć (sobie), przypomnę, przypominisz vzpomenout (si), připomenout (si)
przypraw|a *f.* -y koření
przypuszczać, przypuszczam, przypuszczasz předpokládat, připouštět
przyrod|a *f.* -y příroda
przysłowie *n.* -a přísloví
przysmażony přismažčný
przystanek *m.* -ku stanice, zastávka
przystawka *f.* -i předkrm
przystępny přístupný, dostupný
przystojny (*časłěji o mužii*) hezký
przyszły přístii
przytaknąć, przytaknę, przytakniesz přitakat, přisvědčit
przyznawać, przyznaje, przyznajesz přiznávat
psychik|a *f.* -i psychika
ptak *m.* -a pták
pukać, pukam, pukasz klepat
pułkownik *m.* -a plukovník
punktualnie přesně, na čas
puszcz|a *f.* -y poušť, prales
puszka *f.* -i plechovka
pysk *m.* -a tlama
pyszny velmi chutný, skvělý (o jídle); pyšný
pytać (się), pytam, pytasz ptát (se)

R

rachunek *m.* -ku účet
racja *f.* -ji pravda
mieć rację mít pravdu

rad|a *f.* -y rada
radzić, radzę, radzisz radit
rajstopy *pl. t.*, **rajstop** punčochové kalhoty
rajtuzy *pl. t.*, **-ów** (dětské) punčochové kalhotky
ramię *n.*, **ramienia** rameno
ran|o *n.* -a ráno
rasowy (np. **pies**) čistokrevný
raz jednou
razem spolu, společně, dohromady
rąbać, rąbię, rąbiesz rubat, sekat
recepjonist|a *m.* -y recepční (muž)
recepjonistk|a *f.* -i recepční (žena)
redakc|ja *f.* -ji redakce
referent *m.* -a referent
regal *m.* -u regál
regulować, reguluję, regulujesz (np. **ruchem ulicznym**) řídit (provoz na ulici), regulovat
rejonowy obvodní, oblastní
reklamac|ja *f.* -ji reklamace
relaks *m.* -u relaxace
remont *m.* -u oprava, přestavba
rencist|a *m.* -y (invalidní) důchodce
reszt|a *f.* -y zbytek; drobné (peníze)
rezerwować, rezerwuję, rezerwujesz rezervovat
reżyser *m.* -a režisér
ręka *f.* -i (*pl. ręce*) ruka
rękaw *m.* -a rukáv
rękawiczka *f.* -i rukavice
robić, robię, robisz dělat
robot|a *f.* -y práce
robotnik *m.* -a dělník
rocznie ročně
rodzaj *m.* -u druh; rod (gramaticky)
rodzeństwo *n.* -a sourozenci
rodzice *pl.*, **-ów** rodiče
rodzicielski rodičovský
rodzin|a *f.* -y rodina, příbuzenstvo
rodzinny rodinný
rogal *m.* -a rohlík
rok *m.* -u (*pl. lata*) rok
rok temu před rokem
rolla *f.* -i role (divadelní *apod.*); orné pole

rolnictwo *n*, -a zemědělství
rolniczy zemědělský
rolnik *m*, -a rolník, zemědělec
rolny polní
rozd *o* *n*, -a krempa (klobouku); kruhový objezd
rosnąć, rosne, rosniesz růst
rosół *m*, **rosolu** druh polévky (hovězí nebo kuřecí vývar)
roślina *f*, -y rostlina
rower *m*, -u kolo (bicykl)
rozbić, rozbije, rozbijesz rozbit
rozczarowanie *n*, -a zklamání, rozčarování
rozczarowany zklamaný, rozčarovaný
rozczochrany rozčechráný, střapatý
rozejść się, rozejdę, rozejdziesz rozejít se
rozgniewać (się), rozgniewam, rozgniewasz rozzlobit (se)
rozsjaśnić (się), rozsjaśniam, rozsjaśniasz rozjasňovat; svítat; dělat světlejší
rozjechać (się), rozjadę, rozjedziesz rozjet
rozłożyć, rozłożę, rozłożysz rozložit, rozmontovat
rozmawiać, rozmawiam, rozmawiasz mluvit, hovořit, rozmlouvat
rozmawiać sobie povídat si
rozmiar *m*, -u velikost, rozměr
rozmowa *f*, -y rozhovor
rozpakować (się), rozpakuję, rozpakujesz vybalit (se)
rozpuszczalny rozpustný
rozsądzić, rozsądzę, rozsądzisz rozsoudit
rozsiaść się, rozsiałam, rozsiałasz rozejít se
rozmieszać, rozmieszam, rozmieszasz popouzet k smíchu
roztargnienie *n*, -a roztržitost
roztargniony roztržitý
rozum *m*, -u rozum
rozumieć, rozumiem, rozumiesz (kogoś, coś) rozumět (někomu, něčemu)
rozważyć, rozważę, rozważysz rozvážit, rozmyslet si
rozwiązać, rozwiążę, rozwiążesz rozvázat
rozwiązać zadanie vyřešit úkol

rozwinąć, rozwinę, rozwiniesz rozvinout, rozšířit
rozwinęty rozvinutý
rozwozić, rozwożę, rozwozisz rozvážet
rozwój *m*, **rozwoju** rozvoj
ród *m*, **rodu** rod, kmen
róg *m*, **rogu** roh, paroh
również rovněž, také
równouprawnienie *n*, -a rovnoprávnost
równy rovný
róża *f*, -y růže
różny různý, rozmanitý
różowy růžový
ruch *m*, -u pohyb, ruch, činnost
ruch uliczny provoz na ulici
rwać, rwę, rwiesz rvát, trhat
rybka *f*, -y ryba
rybak *m*, -a rybář
ryczec, ryczę, ryczysz bučet
rysować, rysuję, rysujesz kreslit
ryż *m*, -u rýže
rzadko řídko, zřídka, vzácně
rząd:
rząd *m*, **rządu** vláda
rząd *m*, **rzędu** řád; řada
rzec, rzeknę, rzekniesz (*knižně*) říci
rzecz *f*, -y věc
rzeczywiście opravdu, skutečně
rzeka *f*, -i řeka
rzekomy údajný
rzepla *f*, -y řepa
rzewnie žalostně
rzęsa *f*, -y řasa
rzucić, rzucę, rzucisz hodit; nechat, opustit
rzut *m*, -u hod, vrh
rzut młotem hod kladivem
rzut oszczepem hod oštěpem

S

sad *m*, -u sad
sala *f*, -i sál, siň
sałatka *f*, -y zeleninový salát
sałatka *f*, -i salát (zejména majonézový)

samochód *m.*, **samochodu** automobil
samochód osobowy osobní automobil
samolot *m.*, **-u** letadlo
samopoczucie *n.*, **-a** sebecítění, nálada
saneczkarstwo *n.*, **-a** sankářství
sanki *pl. t.*, **sanek** sánky
sardynka *f.*, **-i** sardinka
sądzić, **sądzę**, **sądzisz** považovat, myslet, soudit
sąsiad *m.*, **-a** (*pl.* **sąsiedzi**, **sąsiadów**) soused
schody *pl. t.*, **-ów** schody
schować, **schowam**, **schowasz** schovat, uschovat
schronisko *n.*, **-a** horská chata
schudnąć, **schudnę**, **schudniesz** zhubnout
sekretarka *f.*, **-i** sekretářka
seler *m.*, **-a** celer
sen *m.*, **snu** sen, spánek
ser *m.*, **-a** sýr
ser biały měkký sýr (tvaroh)
ser żółty tvrdý sýr
serce *n.*, **-a** srdce
w głębi serca v hloubi duše
serdecznie srdečně
serial *m.*, **-u** seriál
serial telewizyjny televizní seriál
serio: na serio vážně
serwis *m.*, **-u** servis; sada
sędzia *m.*, **sędziego** soudce; rozhodčí
siać, **sieję**, **siejesz** sít
siadać, **siadam**, **siadasz** sedat
siano *n.*, **-a** seno
siatka *f.*, **-i** (**na zakupy**) síťovka
siatkówka *f.*, **-i** odbijená
sieć *f.*, **sieci** síť
siedzieć, **siedzę**, **siedzisz** sedět
sień *f.*, **sieni** predsíň
sierotka *f.*, *m.*, **-y** sirotek
sierpień *m.*, **sierpnia** srpen
siersść *f.*, **-ci** srst
siewnik *m.*, **-a** sečí stroj
silla *f.*, **-y** síla
siostra *f.*, **-y** sestra
siódmy sedmý
siwy šedivý
skarb *m.*, **-u** poklad
skarga *f.*, **-i** stížnost
skarpety *pl.*, **skarpet**; **skarpetki** *pl.*, **skarpetek** ponožky
skarżyć się, **skarżę**, **skarżysz** stěžovat si
skasować, **skasuję**, **skasujesz** přeštipnout, označit (jízdenku); zrušit
skażony zamořený; zkažený
skąd odkud
ale skąd! ale kdepak!
skierować, **skieruję**, **skierujesz** obrátit, namířit, ukázat směr
skierowanie *n.*, **-a** poukaz
sklep *m.*, **-u** obchod, prodejna
skoczyć, **skoczę**, **skoczysz** skočit
skok *m.*, **-u** skok
skok o tycze skok o tyči
skok w dal skok do dálky
skok wzwyż skok do výšky
skończyć, **skończę**, **skończysz** ukončit, skončit
skosić, **skoszę**, **skosisz** skosit, pokosit, posekat
skorzystać (z czegoś), **skorzystam**, **skorzystasz** využít
skórzany kožený
skręcić, **skręcę**, **skręcisz** odbočit, Zahnout (*např.* doleva)
skrzydlaty křídlatý, okřídlený
skrzydło *n.*, **-a** křídlo
skrzynia *f.*, **-i** bedna, truhla
skrzynka *f.*, **-i** bednička, schránka (dřevěná)
skrzynka pocztowa poštovní schránka
skrzypce *pl. t.*, **skrzypiec** housle
skrzywienie *n.*, **-a** zkřivení, ohnutí
skrzyżowanie *n.*, **-a** křižovatka
skupować, **skupuję**, **skupujesz** vykupovat
skwerlek *m.*, **-ku** parčík, náměstíčko s parčíkem
słabnąć, **słabnę**, **słabniesz** slábnout
słaby slabý
słodki sladký
słodczy *pl. t.*, **-y** sladkosti

słoik *m*, -a kelímek, sklenička
słony slaný
słoń *m*, **słonia** slon
słońce *n*, -a slunce
słowiański slovanský
sluch *m*, -u sluch
sluchać, słucham, słuchasz poslouchat
sluchawk|a *f*, -i sluchátko
slużb|a *f*, -y služba
slużbowy služební
słyhać (*jen infinitiv*) je slyšet
słynny slavný
słyszeć, słyszę, słyszysz slyšet
smacznego! dobrou chut'
smaczny chutný
smak *m*, -u chut'
smakować, smakuje, smakujesz chutnat, ochutnávat
smok *m*, -a drak (pohádkový)
smut|ek *m*, -ku smutek
ze smutkiem smutně, se smutkem
sobie pro sebe, se, si
sobot|a *f*, -y sobota
sok *m*, -u šťáva
solniczk|a *f*, -i slánka
sołtys *m*, -a (vesnický) starosta
sos *m*, -u omáčka
sow|a *f*, -y sova
sól *f*, soli sůl
spacerować, spaceruję, spacerujesz procházet se
spać, śpię, śpisz spát
spadać, spadam, spadasz padat, klesat
spad|ek *m*, -ku pozůstalost
spać, spadnę, spadniesz spadnout, klesnout
specjalist|a *m*, -y odborník, specialista
specjalnie zvlášt', speciálně; schválně
spektakl *m*, -u představení
spełnić (się), spełnię, spełniesz splnit (se)
spędzać, spędzam, spędzasz trávit
spędzić, spędzę, spędzisz strávit
spiker *m*, -a hlasatel
spikerk|a *f*, -i hlasatelka

spis *m*, -u seznam, výkaz
spis potraw jídelní lístek
spizarn|ia *f*, -i spižirna
spodn|ie *pl. t.*, -i kalhoty
spojrzeć, spojrzę, spojrzysz pohlédnout, podívat se
spokojny klidný
spokój *m*, **spokoju** pokoj, klid
sporo mnoho, hodně, značně
sportow|iec *m*, -ca sportovec
sportretować (kogoś), sportretuję, sportretujesz nakreslit (něčí) portrét
sportsmenk|a *f*, -i sportovkyně
sposób *m*, **sposobu** způsob
spozrzec, spostrzeę, spostrzeżesz zpozorovat
spośród ze všech, z
spotkani|e *n*, -a schůzka
spotykać (się), spotykam, spotykasz potkávat, stýkat se
spotykany potkáváný, setkáváný
spożywczy: sklep spożywczy potravinový obchod
spódnic|a *f*, -y sukně
spółdzielni|a *f*, -i družstvo
spóźnić się, spóźnię, spóźniesz opozdit se
spraw|a *f*, -y věc, záležitost
sprawdzić, sprawdzę, sprawdzisz zkontrolovat
sprawdzić się potvrdit se, osvědčit se
sprawić sobie, sprawię, sprawisz pořídít si
sprawić komuś przykrość udělat někomu příkoří
sprawozdani|e *n*, -a zpráva
spróbować, spróbuje, spróbujesz zkusit
sprytny důvtipný, obratný, vychytralý
sprzątaczk|a *f*, -i uklízečka
sprzątać, sprzątam, sprzątasz uklízet
sprzeciwiać się (komuś), sprzeciwiam, sprzeciwiasz protivit se (někomu), stavět se proti (někomu)
przed (domu, szkoły, sklepu itp.) z místa před
sprzedać, sprzedam, sprzedasz prodat
sprzedawc|a *m*, -y prodavač

sprzedawczyni *f*, **-i** prodavačka
sprzedaż *f*, **-y** prodej
sprzęt *m*, **-u** vybavení, náčiní, výzbroj
sprzęt narciarski lyžařská výzbroj
sprzyjać, sprzyjam, sprzyjasz (komuś) být nakloněn (někomu)
stac|ja *f*, **-ji** stanice, zastávka
stacja benzynowa benzínové čerpadlo
stacja obsługi (samochodów) autoservis
stać, stoję, stoisz stát (o poloze)
stać mnie na to mohu si to dovolit, mám na to
stać się, stanę, staniesz stát se
stad|o *n*, **-a** stádo
stajn|ia *f*, **-i** stáj
stały (niezmienny) stálý (neměnný)
stan *m*, **-u** stav
stanąć, stanę, staniesz stoupnout, stanout, zastavit se
staromodny staromódní
starość *f*, **-ci** stáří, staroba
staroświecki starodávný
staruszk|a *f*, **-i** stařenka
stat|ek *m*, **-ku** loď
stek *m*, **-u** steak
stek wieprzowy vepřový steak
stłuc, stłukę, stłuczesz rozbít
stodo|a *f*, **-y** stodola
stoisk|o *n*, **-a** stánek
stolarz *m*, **-a** truhlář
stolic|a *f*, **-y** hlavní město
stolik *m*, **-a** stolek
sto|łek *m*, **-ka** stolička
stołować (się), stołuję, stołujesz stolovat, stravovat se
stołówk|a *f*, **-i (zakładowa, szkolna)** jídelna (závodní, školní)
stołówka studencka menza
stopień *m*, **stopnia** známka (klasifikační), stupeň
stosun|ek *m*, **-ku (do czegoś)** poměr, vztah (k něčemu)
stosunkowo (relatywnie) poměrně (relativně)
stół *m*, **stołu** stůl

stragan *m*, **-u** stánek (*např.* zelinářský)
stron|a *f*, **-y** strana, stránka
stronić, stronię, stronisz stranit se (držet se zdaleka)
strój *m*, **stroju** oděv
strój ludowy lidový kroj
stróż *m*, **-a** hlídač, strážce
stróż domowy domovník
strych *m*, **-u** půda
strzelić, strzelę, strzelisz střelit
student *m*, **-a** student (na vysoké škole)
studi|a *pl.* **-ów** studia, studium (na vysoké škole)
studiować, studiuje, studiujesz studovat (být studentem vysoké školy nebo prohlubovat nějaký problém)
studium *n*, **-** studium
stwierdzić, stwierdzę, stwierdzisz zjistit, potvrdit
styczeń *m*, **stycznia** leden
stypendium *n*, **-** stipendium
suchy suchý
suk|a *f*, **-i** fena
sukn|ia *f*, **-i** šaty
surow|iec *m*, **-ca** nerostná surovina
surówk|a *f*, **-i** salát ze syrové zeleniny
swar *m*, **-u** spor
swet|er *m*, **-ra** svetr
swobodny nenucený, volný
sygnał *m*, **-u** signál
sympat|ia *f.* **-i** sympatie: milý, milá (osoba)
sympatyczny sympatický
syn *m*, **-a** syn
sypialny (wagon) spací, lůžkový
syrop *m*, **-u** sirup
sytuac|ja *f.* **-ji** situace
szach|y *pl. t.* **-ów** šachy
grać w szachy hrát šachy
szacun|ek *m*, **-ku** úcta
szaf|a *f.* **-y** skříň
szalenie šíleně, strašně
szał *m*, **-u; szaleństwo** *n.* **-a** šílenství
szampan *m*, **-a** šampaňské
szanować, szanuję, szanujesz ctít, uctívat

szary šedý

szary człowiek prostý člověk

szat|a *f.* -y šat

szatn|a *f.* -i šatna

szczególnie zejména, zvlášt'

szczekać, szczekam, szczekasz štěkat

szczelnie těsně, neprodyšně

szczeniak *m.* -a štěně

szczenię *n.* -ęcia štěně

szczery upřímný

szczęście *n.* -a štěstí

szczotk|a *f.* -i štětka, kartáč

szczoteczka do zębów kartáček na zuby

szczotkowanie *n.* -a kartáčování

szczupak *m.* -a štika

szczupły štíhlý

szczypiarlek *m.* -ku pažitka

szczyt *m.* -u vrchol

szeroki široký

szewc *m.* -a; szewczyk *m.* -a švec

szkaradny škaredý

szkie *m.* -u skica, návrh

szklank|a *f.* -i sklenice

szklarnia *f.* -i skleník; sklenářství

szkod|a *f.* -y škoda

szkol|a *f.* -y škola

szlak *m.* -u stezka

sznyce|l *m.* -la karbanátek

szpital *m.* -a nemocnice

sztafet|a *f.* -y štafeta

sztruksowy maňestrový

sztuk|a *f.* -i hra, představení; umění; kus
(jeden předmět)

sztuka teatralna divadelní hra

szuflad|a *f.* -y zásuvka (u stolu)

szukać, szukam, szukasz hledat

szwagier *m.* -ra švagr

Szwecja *f.* -i Švédsko

szwedzki švédský

szyb|a *f.* -y tabule

szybko rychle

szyć, szyję, szyjesz šít

szyja *f.* szyi krk

szynk|a *f.* -i šunka

Ś

ściana *f.* -y stěna

ściąć, zetnę, zetniesz skácet

ścisły přesný, přísný

ślad *m.* -u stopa

śledź *m.* śledzia sled', slaneček

śliczny hezký

ślin|a *f.* -y slina

śliski kluzký

śliwk|a *f.* -i švestka

śmieć się (z kogoś, z czegoś), śmieję, śmiejesz smát se (z někoho, z něčeho)

śmiech *m.* -u smích

śmiecie *pl.* -i smetí

śmiecić, śmiecę, śmiecesz dělat smetí,
znečišťovat

śmieć, śmiem, śmiesz smět, dovolit si

śmieszny legrační, směšný

śmietan|a *f.* -y smetana

bita śmietana slehačka

śmietank|a *f.* -i sladká smetana

śniadani|a *n.* -a snídaně

śnić się, śnię, śniesz zdát se, mít sen

śnieg *m.* -u sníh

śpieszyć (się), śpieszę, śpieszysz spěchat

śpiewać, śpiewam, śpiewasz zpívat

średni střední

środ|a *f.* -y střed

środek *m.* -ka střed, prostředek

środkowy střední

świat *m.* -a svět

świat|o *n.* -a světlo

świecić, świecę, świecisz svítit

świecki světský

świerk *m.* -u smrk

świetny skvělý

świeży čerstvý, svěží

święto *n.* -a svátek

świnia *f.* -i prase

świt *m.* -u svítání, úsvit

T

- tabletk|a** *f.* -i tabletká
tabletki od bólu głowy tabletky proti bolení hlavy
taki takový
taksówk|a *f.* -i taxi
także také
talent *m.* -u nadání, talent
talerz *m.* -a talíř
talerzyk *m.* -a talířek
tamten, tamta, tamto tamten, tamta, tamto
tani laciný
tapczan *m.* -u gauč, válenda
targ *m.* -u trh, tržiště
tasiem|iec *m.* -ca tasemnice
tatuś *m.* **tatusia** tatínek
teatr *m.* -u divadlo
teatralny divadelní
technik *m.* -a technik
technikum *n.* – střední škola technického směru; průmyslovka
teczk|a *f.* -i aktovka, desky
tegoroczny letošní
tekst *m.* -u text
telefonować, telefonuję, telefonujesz telefonovat
telewizor *m.* -a televizor
temat *m.* -u téma
tenis *m.* -a tenis
teoretycznie teoreticky
teraz teď, nyní
terror *m.* -u teror
też také, též
tedy tudy
tęgi tlustý, tuhý
łlok *m.* -u tlačenice; pist
tluc, tłukę, tłuczysz tlouci, rozbíjet
łlumacz *m.* -a tlumočník, překladatel
łlumaczyć, łlumaczę, łlumaczysz tlumočit, překládat, vyjasňovat
łlusty tučný
tom *m.* -u; **tomik** *m.* -u díl, část
ton|a *f.* -y tuna
topiony (ser topiony) tavený (tavený sýr)
tor *m.* -u kolej (železniční)
torb|a *f.* -y taška
torba podróżna cestovní taška
torc|b|k|a *f.* -i kabelka
tort *m.* -u dort
toto-lot|lek *m.* -ka (polská obdoba sportky)
towarzystw|o *n.* -a společnost (známých)
tracić, tracę, tracisz ztrácet
trafić, trafię, trafisz trefit
traktor *m.* -a traktor
tramwaj *m.* -u tramvaj
tras|a *f.* -y trasa
traw|a *f.* -y tráva
trawnik *m.* -a trávnik
trening *m.* -u tréning
trenować, trenuję, trenujesz trénovat
treść *f.* -ci obsah
trochę trochu
troskliwie starostlivě
troszczyć się, troszczę, troszczysz starat se
trójk|a *m.* -a trojúhelník
trójskok *m.* -u trojskok
trud *m.* -u námaha
trudnić się, trudnię, trudnisz (czymś) zaměstnávat se (provozovat nějaké zaměstnání)
trudno (je) těžko
trudność *f.* -ci obtíž
trudny obtížný, těžký
trudzić się, trudzę, trudzisz zaměstnávat se, namáhat se
truskawk|a *f.* -i (zahradní) jahoda
truskawkowy (serek) jahodový (krém)
trwać, trwam, trwasz trvat
tryb *m.* -u způsob
tryb życia způsob života
tryb warunkowy podmiňovací způsob
trząść (się), trzęsę, trzęsiesz trást (se)
trzeba je třeba, je zapotřebí
trzymać, trzymam, trzymasz držet
tu, tutaj zde, tady, tu
tuczyć, tuczę, tuczysz vykrmovat
zupy tucz|ą z polévek se tloustne
turecki turecký
turyst|a *m.* -y turista

twardy tvrdý
twarz *f*, -y tvar, obličej
twierdzić, twierdzą, twierdzisz tvrdit
tyczka *f*, -i tyč
tydzień *m*, **tygodnia** týden
tygodnik *m*, -a týdeník
tyk *a f*, -i žerď, tyč
tyle tolik
tyle, ile ... tolik, kolik ...
tylko pouze, jenom, jen
tylny zadní
tył *m*, -u zadní strana
z tyłu zezadu
tym razem tentokrát
tymczasowy prozatímní, přechodný
typowy typický

U

ubierać (się), ubieram, ubierasz oblékat (se)
ublizzyć, ubliżę, ubliżysz ublížit
ubranie *n*, -a oblek
ubranie męskie pánský oblek
ucho *n*, -a ucho
uciech *a f*, -y (radość) potešení, radost
uciekać, uciekam, uciekasz utíkat, prchat
ucieszony potěšený
uczcić, uczczę, uczcisz uctít, oslavit
uczennica *f*, -y žákyně (do maturity)
uczeń *m*, **ucznia** žák (do maturity)
uczony *m*, -ego vědec
uczucie *n*, -a cit, pocit
udać się, udam, udasz podařit se, povést se
uderzyć, uderzę, uderzysz udeřit
udusić, uduszę, udusisz uškrtit, udusit,
 připravit jídlo dušením
ugotować, ugotuję, ugotujesz uvařit
ugryźć, ugryzę, ugryziesz kousnout, ukous-
 nout
ujemny záporný
ukłonić się, ukłonię, ukłonisz pozdravit,
 uklonit se
ukłon *y pl.*, -ów pozdravy, poroučení se
ukochany milovaný

ukraść, ukradnę, ukradniesz ukrást
ukryć, ukryję, ukryjesz ukrýt
ulica *f*, -y ulice
ulubiony oblíbený
ulożyć, ułożę, ułożysz uložit, sestavit
umieć, umiem, umiesz umět
umieszczać, umieszczam, umieszczasz
 umíst'ovat
umieścić, umieszczę, umieścisz umístit
umocnienie *n*, -a upevnění
umówić się, umówię, umówisz domluvit se
umyty umytý
uniknąć, uniknę, unikniesz uniknout, vyh-
 nout se
uniwersytet *m*, -u univerzita
upiec, upiekę, upieczesz upéci
upłynąć, upłynę, upłyniesz uplynout
upływać (o čase) plynout, utíkat
upominać, upominam, upominasz napo-
 minat
upoważnienie *n*, -a plná moc
upór *m*, **uporu** tvrdohlavost
upraw *a f*, -y pěstování (rostlin)
uprawiać, uprawiam, uprawiasz pěstovat
 (rostliny; sport); obdělávat (půdu)
uprzejmość *f*, -ci zdvořilost
uprzejmy laskavý
urlop *m*, -u dovolená
uroczy půvabný, okouzlující
urodzaj *m*, -u úroda
urodzajny (żyzny) úrodný
urodzić (się), urodzę, urodzisz narodit (se)
urodziny *pl. t.*, **urodzin** narozeniny
urok *m*, -u půvab, kouzlo
urząd *m*, **urzędu** úřad
urząd mieszkaniowy bytová správa
urządzać, urządzam, urządzasz pořádat
urządzić, urządzę, urządzisz uspořádat, za-
 řídit (byt)
urzędniczk *a f*, -i úřednice
urzędnik *m*, -a úředník
usiąść, usiądę, usiądziesz posadit se, used-
 nout
usłyszeć, usłyszę, usłyszysz uslyšet
usmażyć, usmażę, usmażysz usmažit, upéci

usprawiedliwiać się, usprawiedliwiam, usprawiedliwiasz omlouvat se
usta *pl. t., ust* ústa
ustępować (miejsca), ustępuję, ustępujesz uvolňovat
uszyć, uszyję, uszyjesz ušít
uściskać, uścisnę, uścisz stisknout, obejmout
uśmieć się, uśmieję, uśmiejesz usmát se
uśmiech *m, -u* úsměv
uśmiechnąć się (do kogoś, do czegoś), uśmiechnę, uśmiechniesz usmát se (na někoho)
uśmiechnięty usmátý
utrudnić, utrudnię, utrudnisz ztížit, znesnadnit
utrudzony unavený, zmožený (prací)
utrwalony upevněný
utrzymanie *n, -a* výživa, živobytí
uważać, uważam, uważasz považovat, myslieť, dávat pozor
uwielbiać, uwielbiam, uwielbiasz zbožňovat
uwieńczyć, uwieńczę, uwieńczysz ověnit, st'astně ukončit
uzdrowisko *n, -a* lázně
uznawać, uznaję, uznajesz uznávat
używanie *n, -a* užívání

W

wadła *f, -y* vada, zápor
waga *f, -i* váha
przykładać wagę (do czegoś) klást důraz (na něco)
wagon *m, -u* vagón
wakacje *pl. t., -ji* prázdniny
walc *m, -a* valčík
walczyć, walczę, walczysz bojovat
walizka *f, -i* kufr
waniliowy (serek) vanilkový (krém)
warsztat *m, -u* dílna
warsztat samochodowy autodílna
wart (warta, warte) hoden, mající cenu, stojící za něco
warto stojí za to; je záhodno

wartość *f, -ci* hodnota
warzywa *pl., warzyw* zelenina
ważny důležitý; platný
ważyć, ważę, ważysz vážit
wąchać, wącham, wąchasz čichat
wąski úzký
wąsły *pl., -ów* vousy, knír
wątlý slabý, útly
wątpić, wątpię, wątpisz pochybovat
wątpliwość *f, -ci* pochybnost
wątroba *f, -y* játra
wąwóz *m, wąwozu* úvoz, soutěska
wcale vůbec, úplně, docela
wchodzić, wchodzę, wchodzisz vcházet
wczasowiec *m, -a* rekreatant
wczasowy rekreační
wczasły *pl. t., -ów* rekreace
wczesny časný, brzký
wcześnie včas, dříve, brzy
wczoraj včera
wdowa *f, -y* vdova
wdzięczność *f, -ci* vděčnost
wdzięczny vděčný
według podle
wejście *n, -a* vchod
wejść, wejdę, wejdiesz vejít
wentyl *m, -a* ventil
wersalka *f, -i* pohovka (rozkládací)
westchnąć, westchnę, westchniesz vzdechnout, povzdechnout
wetrzeć, wetrę, wetrzesz vetřit
wezwać, wezwę, wezwiesz zavolat, vyzvat
węch *m, -u* čich
wędkła *f, -i* udice
wędlinia *f, -y* uzenina
wędrować, wędruję, wędrujesz putovat, cestovat
węgiel *m, -la* uhlí
węgierski maďarský, uherský
Węgry *pl. t., Węgier* Maďarsko
wężyć, wężę, wężysz čenichat, slídit
w głąb do hloubi
wiadomo je známo
wiadomość *f, -ci* zpráva
wiązać, wiążę, wiążesz vázat

wić, wiję, wijesz vít
widać (*jen infinitiv*) je vidět
widel|ec *m*, **-ca** vidlička
widoczny zřejmý, patrný
widokówk|a *f*, **-i** pohlednice
widz *m*, **-a** divák
widzieć, widzę, widzisz vidět
widzimi się *n*, *nesklonné* mínění
wiecznie věčně
wieczorem (*kdy?*) večer
wieczorowo večerně
wieczór *m*, **wieczoru** večer
wiedza *f*, **-y** znalosti
wiedzieć, wiem, wiesz vědět
wiejski vesnický
wiek *m*, **-u** stáří; věk, století
wiele, **-u** hodně
wielki velký
wieprz *m*, **-a** vepř
wiersz *m*, **-a** řádek, verš; báseň, básnička
wierzb|a *f*, **-y** vrba
wierzyć, wierzę, wierzysz věřit
wieszak *m*, **-a** věšák
wieś *f*, **wsie** vesnice
wieźć, wiozę, wiesziesz vézt
wieżow|iec *m*, **-ca** věžák
więc tedy, tudíž
 a więc a tedy, a tudíž
więcej víc, více
więdnąć, więdnę, więdniesz vadnout
więź *f*, **więzi** spojení, svazek
wiklinowy proutěný
wilk *m*, **-a** vlk
wind|a *f*, **-y** výtah
winny (winien) dlužen; vinen; vinný (o
 víně); je povinen
wiolonczel|a *f*, **-i** violoncello
wiosn|a *f*, **-y** jaro
wioślarstw|o *n*, **-a** veslařství
wisicć, wiszę, wisisz viset
wiśn|ia *f*, **-i** višně, višeň
wiśniowy višňový
wizyt|a *f*, **-y** návštěva, vizita
wjechać, wjadę, wjedziesz vjet
wjeżdżać, wjeżdżam, wjeżdżasz vjíždět
wkrótce brzy, zanedlouho
władz|a *f*, **-y** moc
własny vlastní
właściciel *m*, **-a** majitel, vlastník
właściwie vlastně, ve skutečnosti
właśnie právě
włączyć, włączę, włączysz zapnout
Włochy *pl. t.*, **Włoch** Itálie
włos *m*, **-a** vlas
włoski italský, vlašský
włos|y *pl.*, **-ów** vlasy
włożyć, włożę, włożysz vložit; obléci
wnet hned, ihned
wnieść, wniozę, wniesiesz vnést, vynést (na-
 horu)
wniosk|ek *m*, **-ku** návrh; závěr
wnuczka *f*, **-i** vnučka
wnuk *m*, **-a** vnuk
wobec (kogo, czego) vzhledem (ke komu,
 k čemu), vůči (komu, čemu)
wod|a *f*, **-y** voda
 woda mineralna minerální voda
w ogóle vůbec
województw|o *n*, **-a** vojvodství
wojsk|o *n*, **-a** vojsko
woleć, wolę, wolisz mít raději, dávat
 přednost
wolno pomalu; je dovoleno, smí se
wolny svobodný, volný
 wolne miejsce volné místo
wor|ek *m*, **-ka** sáček
wozić, wożę, wozisz vozit
wódz *m*, **wodza** vůdce
wóz *m*, **wozu** vůz
 wóz konny koňský povoz
wpaść, wpadnę, wpadniesz zastavit se (u
 někoho) na návštěvě; vpadnout
wplat|a *f*, **-y** zaplacení, složení (peněz),
 platba
wprawdzie sice
w prawo doprava
wracać, wracam, wracasz vracet se
wrażliwość *f*, **-ci** citlivost
wreszcie konečně, nakonec
wrócić, wróczę, wrócisz vrátit (se)

wróg *m.* wroga nepřítel
wrózka *f.* -i věštkyňe
wróżyć, wróżę, wróżysz věstit, předpovídat
wrzucić, wrzucę, wrzucisz vhodit
wschodni východni
wsiadać, wsiadam, wsiadasz nastupovat, nasedat
wspaniały nádherný, znamenitý
wspinaczka *f.* -i horolezení
wspominać, wspominam, wspominasz vzpomínat
współzuciele *n.* -a soucit
wstać, wstanę, wstaniesz vstát
wstąpić, wstąpię, wstąpisz (do czegoś, w coś) vstoupit, zajít (někam cestou)
wstęp *m.* -u vstup; úvod
wstępować, wstępuje, wstępujesz vstupovat, chodit (někam cestou)
wstyd *m.* -u ostuda
wszerz napříč
wszędzie všude
wszyscy všichni
wtedy tehdy
wtorjek *m.* -ku úterý
wtrącać się, wtrącam, wtrącasz míchat se (do hovoru, cizích věcí)
wtrącić, wtrącę, wtrącisz připojit, přispět
wtrącać się do rozmowy přispět slovem
wuj *m.* -a; **wujek** *m.* -ka strýc, strýček
wybierać, wybieram, wybierasz vybírat, volit
wybierać się (dokądś) chystat se (někam)
wybitny vyníkající
wybrać, wybiorę, wybierzesz vybrat, zvolit
wybrać się (gdzieś) jít (někam)
wybrzeże *n.* -a pobřeží
wybudować, wybuduję, wybudujesz postavit, vybudovat
wychodzić, wychodzę, wychodzisz vycházet, odcházet
wychodzić za mąż vdávat se
wyciągać, wyciągam, wyciągasz vytahovat
wyciągnąć, wyciągnę, wyciągniesz vytáhnout
wycieczka *f.* -i výlet, zájezd
wycierać, wycieram, wycierasz utírat, vytírat
wyczerpujący podrobný, zevrubný; únavný
wycuciele *n.* -a pocit, předtucha
wyczynowy (sport) vrcholový
wyczyścić, wyczyszcę, wyczyścisz vyčistit
wyć, wyję, wyjesz výt
wydarzenie *n.* -a událost
wydatek *m.* -ku výdaj
wydawać się, wydaję, wydajesz zdát se
wygadać się, wygadam, wygadasz vymluvit se, vyžvanit se; prořeknout se
wygadany zde: výmluvný, svědčící o něčem
wygląd *m.* -u vzhled
wyglądać, wyglądam, wyglądasz vypadat
wygodnie pohodlně, výhodně
wyjaśniać, wyjaśniam, wyjaśniasz vyjasňovat, vysvětlovat
wyjazd *m.* -u odjezd
wyjąć, wyjmę, wyjmiesz vyjmout, vytáhnout
wyjatkowy výjimečný
wyjechać, wyjadę, wyjedziesz vyjet
wyjeżdżać, wyjeżdżam, wyjeżdżasz vyjíždět
wyjście *n.* -a východ
wyjscie, wyjdę, wyjdiesz vyjít
wykazać, wykażę, wykażesz vykázat
wykluczone vyloučeno
wykład *m.* -u přednáška
wykladać, wykładam, wykładasz vykládat, vysvětlovat, přednášet
wykonać, wykonam, wykonasz vykonat
wykonywać, wykonuję, wykonujesz vykonávat
wykopalisko *n.* -a vykopávka
wykopki *pl. t.* -ów kopání brambor
wykrawać, wykrawam, wykrawasz vykrojovat
wykręcać (nakręcać numer), wykręcam, wykręcasz vytáčet číslo
wykupić, wykupię, wykupisz vykoupit
wylądować, wyląduję, wylądujesz přistát
wyleczyć, wyleczę, wyleczysz vyléčit
wyliczyć, wyliczę, wyliczysz vypočítat, vyúčtovat

wymagać, wymagam, wymagasz být náročný, vymáhat
wymieniać, wymieniam, wymieniasz vyjmenovávat, vyměňovat
wymieniać nazwisko představovat se
wymieszany promíchaný
wymłócić, wymłócę, wymłócisz vymlátit
wymow|a f, -y výslovnost; výmluvnost
wymowny výmluvný
wymyślić, wymyślę, wymyślisz vymyslit
wynająć, wynajmę, wynajmiesz najmout, pronajmout
wynieść, wyniosę, wyniesiesz vynést
wynosić, wynoszę, wynosisz vynášet (co někam)
wyobrazić (sobie), wyobrazę, wyobrazisz představit si
wypad|ek m, -ku událost, nehoda
wypadek samochodowy dopravní nehoda
wypaść, wypadnę, wypadniesz vypadnout, dopadnout
wypełniać, wypełniam, wypełniasz vyplňovat
wypełnić, wypełnię, wypełnisz vyplnit
wypłat|a f, -y výplata
wyposażony vybavený
wyprać, wypiorę, wypierzesz vyprat
wyprasować, wyprasuje, wyprasujesz vyžehlit
wyprzedzić, wyprzedzę, wyprzedzisz předjet
wyraźny zřetelný, jasný, čitelný
wyremontować, wyremontuję, wyremontujesz opravit
wyrobić, wyrobię, wyrobisz vyrobiť
wyruszać, wyrusząm, wyruszasz vydávat se na cestu
wyrzut m, -u výčitka
z wyrzutem vyčítavě
wysiadać, wysiadam, wysiadasz vystupovat, vysedat
wysiąść, wysiądę, wysiądziesz vystoupit, vysednout
wysłać, wyślę, wyślesz vyslat
wysoki vysoký

wystarczać, wystarczam, wystarczasz stačit, postačovat
wystaw|a f, -y výstava; výloha
występować, występuję, występujesz vystupovat (ve filmu, v divadle, v televizi)
wysłać, wysyłam, wysyłasz odesílat, posílat, vysílat
wyśmiewać (kogo, co), wyśmiewam, wyśmiewasz vysmívat se (někomu)
wyśmiewać się (z kogoś, z czegoś) smát se z někoho (z něčeho)
wyzdrowieć, wyzdrowieję, wyzdrowiejesz uzdravit se
wyzyskać, wyzyskam, wyzyskasz získat, ukořistit
wyżywienie|e n, -a stravování
wzdłuż podél, nadélku
wzdłuż i wszerek křížem krážem
wzgląd m, względu vzhled, ohled, zřetel
z tego względu proto, z toho ohledu
wziąć, wezmę, weźmiesz vzít
wzor|ek m, -ku vzorek
we wzorek, we wzorki vzorkovaný, vzorovaný
wzrok m, -u zrak
wzrost m, -u, růst, výška (postavy)

Z

zaawansowany pokročilý
zabaw|a f, -y zábava, potěšení
zabawk|a f, -i hračka
zabierać (ze sobą), zabieram, zabierasz brát (s sebou)
zabrać, zabiorę, zabierzesz vzít
zabronić, zabronię, zabronisz zabránit, zakázat
zabytek m, -ku památka, pamětihodnost
zachorować, zachoruję, zachorujesz onemocnět
zachowywać (dietę) dodržovat (dietu)
zachowywać sentyment (do kogoś, do czegoś) být citlivý
zachwyćać się (kim, czym), zachwyćam, zachwyćasz být okouzlen, kochat se

zachwycony nadšený	zamlek <i>m.</i> , -ka zámek (k uzamčení)
zacofany zaostalý	zamek błyskawiczny zip
zacząć, zaczną, zaczniesz začít	zamlek <i>m.</i> , -ku zámek (budova)
zaczynać, zaczynam, zaczynasz začínat	zamęt <i>m.</i> , -u zmatek
zadowolony spokojený	zamiast (czegoś) místo (něčeho)
zadzwońić, zadzwonię, zadzwonisz zazvo- nit; zatelefonoval, zavolat	zamieszanie <i>n.</i> , -a zmatek
zaginiony ztracený	zamiłowanie <i>n.</i> , -a záliba, zamilování
zagrać, zagram, zagraasz zahrát	zamknąć, zamknę, zamkniesz zavřít
za granicą v zahraničí	zamknąć na klucz zamknout
zagraniczny zahraniční	zamknięty zamčený, zavřený
zainteresować, zainteresuję, zainteresujesz vzbudit zájem	zamówić, zamówię, zamówisz objednat
zainteresować się (czymś) dostat zájem o něco, začít se o něco zajímat	zamówienie <i>n.</i> , -a objednávka
zajadać się, zajadam, zajadasz (czymś) jíst s chutí	zamyślony zamyšlený
zając <i>m.</i> , -a zajíc	zanieść, zaniöse, zaniesiesz zanést, donést
zająć, zajmę, zajmiesz zajmout, zabrat, ob- sadit	zanim dříve než, než
zająć się (czymś) dát se do (něčeho)	zaokrąglić, zaokrąglę, zaokrąglisz zakula- tit, zaokrouhlit
zajechać, zajadę, pojedziesz zajet	zaopiniować, zaopiniuję, zaopiniujesz vys- lovit názor
zajęty zaneprázdněný	zaoszczędzić, zaoszczędzę, zaoszczędzisz ušetřit, našetřit
zajmować, zajmuję, zajmujesz zabírat (čas)	zapakować, zapakuję, zapakujesz zabalit
zajmować się zabývat se	zapalić, zapalę, zapalisz zapálit
zajmować miejsce obsazovat místo, sedět	zapalić światło rozsvítit
zajrzeć, zajrzę, zajrzysz nahlédnout	zapał <i>m.</i> , -u zanícení, nadšení
zajść, zajdę, pojedziesz zajít	zapałki <i>pl.</i> , -ek zápalky
zakaz <i>m.</i> , -u zákaz	zaparzyć (herbatę, kawę), zaparzę, zapa- rzysz uvařit (čaj, kávu)
zakład produkcyjny <i>m.</i> , -u -ego výrobní závod	zapasowy náhradní
zakochać się (w kimś), zakocham, zako- chasz zamilovat se (do někoho)	zaperzyć się, zaperzę, zaperzysz prudce se postavit proti
zakochany zamilovaný	zapewnić, zapewnię, zapewnisz ujistit, zajis- tit
zakomunikować, zakomunikuję, zakomuni- kujesz oznámit, sdělit	zapisać, zapiszę, zapiszesz zapsat
zakup y <i>pl.</i> , -ów nákup	zapisać lekarstwo předepsat lék
zalepiać, zalepiam, zalepiasz zalepit	zapłacić, zapłacę, zapłacisz zaplatit
zalet a <i>f.</i> , -y klad	zapomnieć (o kim, o czym), zapomnę, zapo- mnisz zapomenout (na někoho, na něco)
zależać, zależę, zależysz záležet	zapracowany zabraný do práce
załatwić, załatwię, załatwisz zařídit	zapraszać, zapraszam, zapraszasz zvat, po- zývat
założyć, założę, założysz založit	zaproponować, zaproponuję, zaproponujesz navrhnout
zamawiać, zamawiam, zamawiasz objed- návat	zaprościć, zaproszę, zaprosisz pozvat
	zaproszenie <i>n.</i> , -a pozvání, pozvánka

zaprzeczać (czemuś), zaprzeczam, zaprzeczasz popírat (něco), odpírat (něco)	zawodniczk a <i>f</i> , -i závodnice
zaprzyjaźnić się, zaprzyjaźnię, zaprzyjaźnisz sprátelit se	zawodnik <i>m</i> , -a závodník
zarabiać, zarabiam, zarabiasz vydělávat	zawodowy profesionální
zaraz ihned, hned	zawód <i>m</i> , zawodu povolání, obor
zarazić (kogoś chorobą), zarażę, zarazisz nakazit (někoho nemocí)	zawrócić, zawrócę, zawrócisz vrátit se z cesty
zarejestrować, zarejestruję, zarejestrujesz zaregistrovat	zawsze vždy
zarówno ... jak i tak ... jak i	zazdrościć, zazdrościsz závidět
zarząd <i>m</i> , -u správa	zazwyczaj obvykle
zarzucać, zarzucam, rzucasz vytýkat (někomu něco); házet (udici)	zab <i>m</i> , zęba zub
zasięgnąć, zasięgnę, zasięgniesz (informacji, rady) informovat se, poradit se	zbierać, zbieram, zbierasz sbírat
zaskoczony překvapený	zbiór <i>m</i> , zbioru sbírka
zasmażany s jíškou	zboż e <i>n</i> , -a obilí
zasnąć, zasnę, zaśniesz usnout	zbyt příliš
zastanawiać (się), (nad czymś), zastanawiam, zastanawiasz zamýšlet se (nad něčím)	zbyt <i>m</i> , -u odbyt (zboží)
zastępc a <i>m</i> , -y zástupce	zdać, zdám, zdasz udělat (zkoušku)
zastępować, zastępuje, zastępujesz zastupovat	zdani e <i>n</i> , -a věta; mínění
zasunąć, zasunę, zasuniesz zasunout	zdarzeni e <i>n</i> , -a událost
zasypiać, zasypiam, zasypiasz usínat	zdawać (egzamin), zdaje, zdajesz dělat (zkoušku)
zaszkodzić, zaszkodzę, zaszkodzisz uškodit	zdawać się, zdaje, zdajesz zdát se
zaśmiać się, zaśmieję, zaśmiejesz zasmát se	zdecydować, zdecyduję, zdecydujesz rozhodnout
zaświadczenie e <i>n</i> , -a potvrzení	zdecydowany rozhodnutý
zatem proto, tedy	zdjąć, zdejmę, zdejmiesz sundat, svléknout
zatrudnić, zatrudnię, zatrudnisz zaměstnat	zdjęci e <i>n</i> , -a fotografie; sundání
zatrudniony zaměstnaný	zdożyć, zdobędę, zdobędziesz nabýt, získat
zatrzymać (się), zatrzymam, zatrzymasz zastavit (se), zdržet	zdolności <i>pl.</i> , zdolności schopnosti
zatykać, zatykam, zatykasz ucpávat	zdolny schopný
zaufanie e <i>n</i> , -a důvěra	zdrowi e <i>n</i> , -a zdraví
zauważyć, zauważę, zauważysz všimnout si, upozorovat	zdrowy zdravý
zawieźć, zawiozę, zawieziesz zavézt	zdziwić (się), zdziwię, zdziwisz podivit se
zawinać, zawinę, zawiniesz zavinout, zabalit	zdziwiony udivený
zawołać, zawołam, zawołasz zavolat	zebrać, zbiorę, zbierzesz sklídit (úrodu)
	zebrani e <i>n</i> , -a schůze
	zegar <i>m</i> , -a hodiny
	zegarek <i>m</i> , -ka hodinky
	zegarmistrz <i>m</i> , -a hodinář
	zejść, zejde, zejdiesz sejít
	zemleć, zmiele, zmielesz semlít
	zepsuć, zepsuje, zepsujesz zkažit
	zepsuty zkažený
	zerwać, zerwę, zerwiesz strhnout, přetrhnout, přerušit, zrušit

zespół <i>m</i> , zespołu skupina, družstvo, mužstvo, soubor	zmiana <i>f</i> . -y změna, směna
zeszły minulý	zmienić, zmienię, zmienisz změnit
zgodnąć, zgodnę, zgodniesz uhodnout	zmierzać (do czegoś), zmierzam, zmierzasz směřovat (k něčemu)
zgodzać się, zgodzam, zgodzasz souhlasit	zmierzch <i>m</i> , -u soumrak
zgasić, zgaszę, zgasisz zhasnout	zmieszany zmatený
zginąć, zginę, zginiesz ztratit se, zahynout	zmniejszać (się), zmniejszam, zmniejszasz zmenšovat (se), snižovat (se)
zgłosić, zgłoszę, zgłosisz přihlásit, nahlásit	zmodernizowany zmodernizovaný
zgłoszony přihlášený, nahlášený	zmoknąć, zmoknę, zmokniesz zmoknout
zgodzić się, zgodzam, zgodzasz projevit souhlas, souhlasit	zmrok <i>m</i> , -u soumrak
zgubić, zgubię, zgubisz ztratit	zmyć (naczynia), zmyję, zmyjesz umýt (nádobí)
ziarno <i>n</i> , -a zrna	zmykać, zmykam, zmykasz utíkat, unikat, mizet
zieleń <i>n</i> , -a, zioło <i>n</i> , -a bylina, léčivá rostlina	znaczek <i>m</i> , -ka známka (poštovní)
zielony zelený	znaczek pocztowy poštovní známka
ziemia <i>f</i> , -i země	znaczek skarbowy kolek
Ziemia <i>f</i> , -i Země, zeměkoule	znaczenie <i>n</i> , -a význam
ziemniak <i>m</i> , -a brambor	znaczyć, znaczę, znaczysz znamenat
ziewać, ziewam, ziewasz zívat	znać (się), znam, znasz znát (se)
zima <i>f</i> , -y zima (roční období)	znać się (na czymś) vyznat se (v něčem)
zimny studený	znajdować (się), znajduje, znajdujesz nacházet (se), nalézat (se)
na zimno za studena, na studeno	znajomość <i>f</i> , -ci známost
zjechać, zjadę, zjedziesz sjet	znajomy známý
zjeść, zjem, zjesz sníst	znak <i>m</i> , -u značka
zjeżdżać, zjeżdżam, zjeżdżasz sjiždět	znak drogowy dopravní značka
złamać, złamię, złamiesz zlámat,	znakomicie znamenitě, výborně
złapać, złapię, złapiesz chytit, chytnout	znakomity vynikající, znamenitý
złodziej <i>m</i> , -a zloděj	znaleźć (się), znajdę, znajdziesz nalézt (se)
złościć się, zloszczę, złościsz zlobit se, hněvat se	znajit (se)
złość <i>f</i> , -ci zlost	znany známý
złościwie zlostně	znawca <i>m</i> , -y znalec
złościwość <i>f</i> , -ci zlomyslnost	zniknąć, zniknę, znikniesz zmizet
złościwy zlomyslný (člověk)	zniżka <i>f</i> , -i sleva
złotło <i>n</i> , -a zlato	znośny snesitelný, celkem dobrý
złożony složený, složitý	znów, znowu znovu, znova
złud a <i>f</i> , -y klam, iluze	znudzony unuděný
zmarszczki <i>pl.</i> , zmarszczek vrásky	znużony znavený, unavený
zmartwienie <i>n</i> , -a trápení, zármutek	zobaczyć, zobaczę, zobaczysz podívat se, uvidět
zmartwiony zarmoucený, ustaraný	zorganizowany zorganizovaný, zařízený
zmarznąć, zmarzną, zamrzniesz zmrznout	
zmechanizowany mechanizovaný	
zmęczony unavený	

zorientować się, zorientuję, zorientujesz zorientovat se
zostać, zostanę, zostaniesz zůstat
zostawić, zostawię, zostawisz nechat
zraz *m.* -u druh dušeného masa
zrezygnować (z czegoś), zrezygnuję, zrezygnujesz vzdát se (něčoho), rezignovat (na něco), zrušit (něco)
zrobić, zrobię, zrobisz udělat
zrozumienie *n.* -a pochopení, porozumění
zrywać, zrywam, zrywasz trhat, česat (*např.* ovoce)
zrywać (z kimś) přerušit styky (s někým)
zrzęcać, zrzeszam, zrzeszasz sdružovat
zupa *f.* -y polévka
zużyty spotřebovaný
zwalczyć, zwalczę, zwalczysz přemoci, porazit (někoho)
zwichrowany zde: pokřivený
zwiadzać, zwiadam, zwiadasz prohlížet si (město, muzeum *apod.*)
zwiadzić, zwiędzę, zwiędzisz prohlédnout (město, muzeum *apod.*)
zwierciadło *n.* -a zrcadlo (*knižně*), obraz
zwierzać się, zwierzam, zwierzasz svěřovat se
zwierzę *n.* -ęcia zvíře
zwinąć, zwinę, zwiniesz svinout
zwisający visící
zwłaszcza zvláště, zejména
zwoleńnik *m.* -a stoupenec, příznivec
zwracać się (do kogoś), zwracam, zwracasz obracet se (k někomu)
zwyczajnie obvykle, normálně
zwykle, zazwyczaj obvykle, obyčejně
zwykły (normalny) obyčejný, normální

Ż

źle špatně
źródło *n.* -a pramen, zdroj

Ż

żaden (żadna, żadne) žádný
żaglówka *f.* -i plachetnice
żakiet *m.* -u žvaket, dámské sako
żalować, żaluje, żalujesz litovat
żart *m.* -u žert, legrace
żartem žertem, z legrace
żartobliwy žertovný
żartować, żartuje, żartujesz žertovat, dělat legraci
żądać (czegoś), żądam, żądasz žádat, požadovat
żęby aby
żeglarstwo *n.* -a plachtění
żelazko *n.* -a žehlička
żniwa *pl. t.*, **żniw** žně
żołądek *m.* -ka žaludek
żołnierz *m.* -a voják
żona *f.* -y manželka
żonaty ženatý
żółknąć, żółknę, żółkniesz žloutnout
żółty žlutý
życie *n.* -a život, žití
życiorys *m.* -u životopis
życzyć, życzę, życzysz přát
żydowski židovský
żyto *n.* -a žito
żywność *f.* -ci potraviny, jídlo
żywy živý

KLÍČ K OBTÍŽNĚJŠÍM CVIČENÍM

Lekcja 5

4./str. 40

- a) Tu stoją stoły, fotele i krzesła. Na stole stoją talerze, talerzyki i kieliszki oraz leżą noże i widelce. Na talerzyku są pomidory i ogórki, a na talerzu sery, chleb i rogaliki.
- b) Wysyłamy listy z Krakowa. Naklejamy znaczki i adresujemy. Oglądamy zabytki. Od wczoraj padają deszcze. Mamy w domu parasole. Na ulicy stoją samochody, tramwaje i autobusy.
- c) Telefony nie odpowiadają. Emeryci są na zebraniu. Dziś są kursy języka polskiego. Na pocście wypełniamy blankiety i nadajemy telegramy.

Lekcja 6

1./str. 43

- a) rodzeństwo, b) małżeństwo, c) dzieci, d) dziadkowie, e) kuzynowie (kuzynostwo), f) zięciowie, g) wnukowie (wnuki) h) bratowa, i) szwagier

4./str. 45

- a) Tu stoją szafy, kanapy i biblioteczki (biblioteczka). W biblioteczce są książki. Na stoliku stoją szklanki, filiżanki i dzbanki na kawę oraz leżą łyżeczki.
- b) Siostry śpiewają, a ciocie oglądają telewizję. Na kanapie leżą gazety i suknie. Muchy latają po pokoju. Myszy biegają po strychu.
- c) To są widokówki, a to kartki pocztowe. Torby na zakupy leżą obok. Tam są bułki na śniadanie. Na stole leżą mapy i stoją róże w wazonie.

5./str. 46

- a) Dom ma okna. Obok są pola, a niedaleko miasta. W domu są mieszkania, mieszkają tam małżeństwa. Mają dzieci i psy.
- b) Osiedla leżą na końcu miasta. Są tam koła emerytów. Właśnie dziś są zebrania.
- c) Dzieci mają zadania do odrobienia. Uczą się pilnie. Rysują koła i trójkąty. Pióra leżą na stole.

Lekcja 9

2./str. 63

- a) dobrzy, b) szczupli, c) tędzy, d) sympatyczni, e) kochani, f) nerwowi, g) młodszy, h) starzy, i) polscy, j) mądrzy, k) inteligentni, l) zdolni (aktorzy, reżyserzy, dyrektorzy lub dyrektorowie, studenci, murarze, Anglicy, filozofowie, starszycy, przyjaciele, synowie, zięciowie, tatusiowie)

8./str. 67

a) sześćdziesiąt pięć, b) trzydzieści osiem, c) sześć, d) czternaście, e) siedem, f) sto dwanaście, g) dwadzieścia cztery, h) trzy (psy), i) czterdzieści jeden

Lekcja 10

3./str. 74

a) Trzy osoby mieszkają ... Siedem studentek zdaje ... Dwa pomidory leżą ... Dziewiętnaście ulic jest ... Dwadzieścia trzy jabłka spadają ...

b) Czterej kolejarze stoją ... (*nebo*) Czterech kolejarzy stoi ... Jedenastu chłopców jest ... Dwudziestu pięciu ministrów ma ... Siedemnastu sportowców bierze ... Dwaj uczniowie grają ... (*nebo*) Dwóch uczniów gra ...

4./str. 75

trzej, dwóch, siedem, trzech, czterech, czterej, dwunastu, sześć, dwaj

5./str. 75

pracuje, oglądają, kupuje, pomaga, występuje, spaceruje, wisi

Lekcja 11

1./str. 78

idź, przynieś, niech napisze, chodź, jedźmy, oczyśćcie, wytrzyjcie, wracaj, niech zabierze, niech zapyta, niech odwiedza

4./str. 81

tani – tańszy – najtańszy, odważny – odważniejszy – najodważniejszy, łatwy – łatwiejszy – najłatwiejszy, dzielny – dzielniejszy – najdzielniejszy, trudny – trudniejszy – najtrudniejszy, krótki – krótszy – najkrótszy, stary – starszy – najstarszy, biały – bielszy – najbielszy, bogaty – bogatszy – najbogatszy, szeroki – szerszy – najszerszy, głęboki – głębszy – najgłębszy, doskonały – doskonalszy – najdoskonalszy

6./str. 82

b) świeższy – najświeższy, c) smaczniejszy – najsmaczniejszy, f) cieńszy – najcieńszy

7./str. 82

a) niech pan mi pokaże jeszcze lepsze, b) niech pan mi przyniesie jeszcze tańszy, c) niech pan się postara o jeszcze mniejszy, d) niech pani poszuka jeszcze ciemniejszego (*pozor: sloveso* poszukać *se poji se 2. pádem*), e) zrób jeszcze wyraźniejszą, f) przeczytaj ten drugi. Jest jeszcze ciekawszy.

Lekcja 12

3./str. 87

a) położył, b) zobaczyłam, c) obejrzałem, d) wziąłem, e) poszedłem

Lekcja 13

6./str. 97

a) i, b) a, c) i, d) a, e) a, f) i, g) a, h) a, i) a, j) i

Lekcja 14

4./str. 106

a) szedł, b) poszedł, c) odszedł, d) szli, e) odszedł, f) poszedłem, g) poszedł, h) szły, i) poszedł

6./str. 107

a) przyjsć, b) pójsć, c) przejść, d) dojsć, e) obejsć, f) rozejść, g) przejść, h) wyjść, i) pójsć, j) przyjsć, k) odejsć

Lekcja 15

3./str. 111

weszli, zamówili, rozmawiało, czytał, podeszło, byli, nie widzieli, dosiadło się, zamówili, wyszło, siedziało

4./str. 111

a) trzech moi przyjaciele, trzech moich przyjaciół, b) pięć pociągów, c) siedmiu pasażerów, d) dwie koleżanki, e) pięć przyjaciółek, f) cztery ładne bluzki, g) trzy umyte okna, h) dziesięć małąp

5./str. 112

a) przychodzi, przychodzę, przyjdę, przyjdzie, przyjdziemy, przychodzi
b) przyszedłem, przychodziłem, przyszła, przychodziła

Lekcja 16

5./str. 118

a) o utalentowanym soliście, b) w dobrym sosie, c) na praskim uniwersytecie, d) w porze obiadowej, e) w naszym ogrodzie, f) w nowym telewizorze, g) w Jeziorze Nidzkim, h) na pięknej kobiecie, i) w dużym mieście, j) o sympatycznym sąsiedzie, k) w starej chacie

Lekcja 18

3./str. 132

Z kim Filip koresponduje? O co Japonka pytała w liście? Jakie potrawy są typowe dla Dalekiego Wschodu? Jaki rodzaj jedzenia jest teraz najbardziej popularny? Jakie potrawy są typowo polskie? Jaką potrawę Filip lubi najbardziej?

6./str. 133

a) państwo, b) państwa, c) państwa, d) państwu, e) państwem

Lekcja 19

2./str. 139

a) pojechać, b) jeździć, c) jeździć, d) pojechać, e) jechać, f) jechać, g) pojechać//jechać, h) jeździć

3./str. 139

jedzie, wyjeżdża, przyjeżdża, wjeżdża, stuka, nie odpowiada, zjeżdża, idzie, podjeżdża, płaci, wysiada, przypomina, odjeżdża

4./str. 140

a) przyjechaliśmy, b) wyjechali, c) podjechał, d) zajechał, e) dojechałem, f) odjechała, g) zjechaliście

Lekcja 21

5./str. 153

a) od czternastu, b) od przeszło czterystu, c) od siedmiu, d) od dwudziestu pięciu, e) od trzech, f) od dwóch, g) od ośmiu

6./str. 154

a) czterema, b) sześciu//sześcioma, dwoma, c) jedenastu, d) siedem, dwunastu, f) dziewiętnastu, dwadzieścia

Lekcja 22

3./str. 159 (*příkladové řešení*)

a) Marek nie znalazł jeszcze pracy, mimo że jest dobrym fachowcem.
b) Biorę tabletki trzy razy dziennie, ale mimo to źle się czuję.
c) Zjadłem podwieczorek u Maryli, ale mimo to jestem głodny.

4./str. 159

a) zajmuje ważne stanowisko, b) zrobił poważną minę, c) przeprowadził poważną operację, d) spowodował poważny wypadek samochodowy, e) omawia ważne zagadnienie, f) załatwia ważną sprawę

6./str. 160

a) Pan Zakrzewski słyszał, jak ktoś wołał o pomoc.

... kogoś wołającego o pomoc.

b) Maryla widziała, jak Jadwiga pukała do drzwi Filipa.

... Jadwigę, jak pukała do drzwi Filipa.

... Jadwigę pukającą do drzwi Filipa.

c) Słyszeliśmy wszyscy, jak pan docent mówił po angielsku.

... pana docenta, jak mówił po angielsku.

... pana docenta mówiącego po angielsku.

d) Dziecko widziało, jak pani Kowalska stała na przystanku.

... panią Kowalską, jak stała na przystanku.

... panią Kowalską stojącą na przystanku.

e) Ludzie widzieli, jak Marsjanie lądowali na łące.

... Marsjan, jak lądowali na łące.

... Marsjan lądujących na łące.

Lekcja 23

1./str. 165

a) wykonana praca, b) zjedzony obiad, c) zatrzymany pociąg, d) nastawiony budzik, e) przyniesione gazety, f) policzone pieniądze

2./str. 165

a) umyte okno, b) ukryty skarb, c) zamknięte drzwi, d) zaczęta praca, e) zawinięta książka, f) uszyta suknia

4./str. 165

a) Pan Zakrzewski wyciera naczynia umyte przez żonę.

b) Książka czytana przez Jacka ma bardzo ładną okładkę.

c) Szklanka rozbita przez Anię była ostatnia z kompletu.

d) Sprawozdanie przyniesione przez inżyniera Górskiego było bardzo potrzebne.

e) Bardzo przyjemną sierść mają króliki hodowane przez pana Groszkiewicza.

Lekcja 24

3./str. 172

a) poszedłbym//poszłabym, b) obejrzał(a)bym, c) umówił(a)bym się, d) zobaczył(a)bym się, e) odwiedził(a)bym, f) przeczytał(a)bym, g) spotkał(a)bym

8./str. 175

a) Powiedziałbym ci o co chodzi, gdybym wiedział.

b) Kupiłabym ten czarny sweter, gdyby był dobry rozmiar.

c) Przyjechalibyśmy do was, gdybyście nas zaprosili.

d) Zrobił(a)bym ci kawy, gdybyś zechciał(a).

e) Gdyby pan kupił bilety, to poszedłbym//poszłabym z panem do teatru.

f) Gdybyś był mądry, to posłuchałbyś mojej rady.

g) Nie poszedłbym//Nie poszłabym na konferencję, gdyby nie było Górskiego.

h) Gdybym wrócił(a) przed jedenastą, zatelefonował(a)bym do ciebie.

10./str. 175

a) kupił(a)bym obligacje, b) to nie kupiłby obligacji, c) to kupiłaby kilka pakietów, d) to zaoszczędziliby więcej pieniędzy, e) to miał(a)byś skrzydła, f) to Filip nie myślałby, że jestem źle wychowany, g) pies Maryli nie gryzł, to nie bałbym się go, h) byłoby mi trochę wstyd, i) to nie miał(a)bym przyjaciela, j) uczyli się, to nie mówilibyście po polsku

Lekcja 25

1./str. 180

a) pięcioro, b) czworo, c) trzydzieścioro, d) dwoje, e) dziesięcioro, f) dwudziestu, g) troje, h) sześcioro, i) ośmioro

Lekcja 26

4./str. 189

a) przy płocie, b) pod Poznaniem, c) przy ulicy, d) przy restauracji, e) „Pod Kasztanem”, f) pod Warszawą, g) pod koniec

5./str. 189

a) podczas wojny, b) podczas rozmowy, c) przy jedzeniu, d) przy śniadaniu, e) podczas jazdy, f) przy goleniu, g) przy pisaniu

Lekcja 27

6./str. 197 (*příkladové řešení*)

a) Z przodu leży dobrze, ale z tyłu trochę się marszczy. Może trochę z boku zwęzić?

b) Z przodu leżą dobrze, ale z tyłu trochę się marszczą.

(...) Z przodu leży nieźle, ale z tyłu jest za szeroka.

c) Z tyłu stoi tata, z przodu na fotelu siedzi mama z małym Wojtusiem, a na podłodze z boku siedzi nasz pies.

7./str. 198 (*příkladové řešení*)

trudności, kłopoty, z problemami, przeszkody, z trudnością, zmartwienia, problemy, problemy, przeszkody, trudności, z kłopotami, zmartwienia

Lekcja 28

4./str. 206

a) Trzeba skosić siano, b) Trzeba naprawić drzwi, c) Trzeba kupić nowy siewnik, d) Trzeba dokupić kur, kaczek i gęsi, e) Trzeba pomalować ściany, f) Trzeba zebrać owoce, g) Trzeba sprzedać żyto

5./str. 206

a) Pan Wiśniewski nie powinien był wsiąść do pociągu bez biletu.

b) Pan Wiśniewski nie powinien był szukać konduktora (konduktor powinien być na miejscu).

c) Kolejarze nie powinni byli sprzedawać biletów w pociągu.

d) Bilety kolejowe nie powinny były podrożeć.

e) Pociąg z Warszawy Zachodniej do Otwocka nie powinien był się spóźnić.

f) Na dworcu Warszawa-Powisłe automaty telefoniczne powinny być czynne.

g) Na Dworcu Wschodnim powinno być otwartych więcej kiosków „Ruchu”.

h) Po bilet autobusowy nie powinno się stać w kolejce.

i) Każdy powinien szanować cudzy czas.

j) Bilety PKP nie powinny drożeć.

Lekcja 29

1./str. 211

a) ... żeby się opalić, b) ... żeby się kąpać w morzu, c) ... żeby spacerować brzegiem morza, d) ... aby łowić ryby, e) ... aby się leczyć

8./str. 214 (*příkladové řešení*)

a) nie wiadomo, czy ... b) wiadomo, że ... c) wiadomo, kiedy ... d) nie wiadomo, kiedy ... e) wiadomo, że ... f) nie wiadomo, czy ... g) wiadomo, że ... h) nie wiadomo, jak ... i) nie wiadomo, który ... j) wiadomo, że ...

Lekcja 30

3./str. 221

a) zajęła się, b) zdjęliśmy, zapakowaliśmy, c) płynęła, d) schudłaś, e) osłabła, f) zmokliśmy, g) pragnęłabym, h) ścięłam

4./str. 221

a) zdjął, powiesił, b) stanęliśmy, c) wyciągnąłem, d) wyjął, e) uśmiechnął się, f) płynęliśmy, wylądowaliśmy, g) przyjął, h) przejąłem się